TECHE UDINE

MANOSCRITTI

FONDO PRINCIPALE

Manoscritto n. P_MSS_0973

Nel Fondo Principale sono confluiti la maggior parte dei lasciti manoscritti pervenuti alla Biblioteca Civica «Vincenzo Joppi» nel corso del tempo: si tratta perciò di un fondo composito nel quale è possibile trovare manoscritti di argomento liturgico, scientifico, giuridico, botanico e altro.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine
https://www.techeudine.it/fondo-principale
https://www.sbhu.it/

Constit.
Patrie F. J.

Statuta
Doctorum
et
Notariorum

N° 973

CONSTITVTI

ones Patrie Forliulij cum additio- bus nouiter impreſſe.

G. Bellonus Hieronymo Sanctonino Iureconſulto. S. P. D.

CONſtitutiones patrie percenſui ſt. cum exemplaribus antiquis adiuuante Seraphino Bugato uiro ſane in ipſis diligentius euoluendis exercitato, ut quod a te uictor bibliopola tuus ueluti ſtipulatus fuerat. Tãdem perſolueres, & opportune quidẽ Andrea foſculo preſide inter uigilãtes iuſtiſſimo, inter iuſtos uigilantiſſimo. Sũma enim prudentia, iuſticia, nec uſquã immutatis legibus uniuerſam foroiuliẽſem patriã moderatur, et curat quoque ampliori gremio nũc urbis Vtinẽſis foſſam pateſcere, ut merito cẽ ſeri poſſit tã pace quã bello patrie foſſa uallũque. Sentio itaque ſi tyrunculũ dicere fas eſt, te nõ amico ſolũ ſatisfeciſſe, uerũetiã cura nõ minori quã pietate publicũ officiũ cauſidicis, tabellionibus, clientibus, Cõterraneis denique omnibus gratiſſimum impleuiſſe, Vnum uero, modo dari poſſet, uoto precarer, ſub tãto preſide uitã diu uiuere nobis cõtingeret, Quoniam innata probitas oris et animi, leges, et cõſtitutiones iſſe tue nũquam nõ ſeruate cõmendant.

Vale.

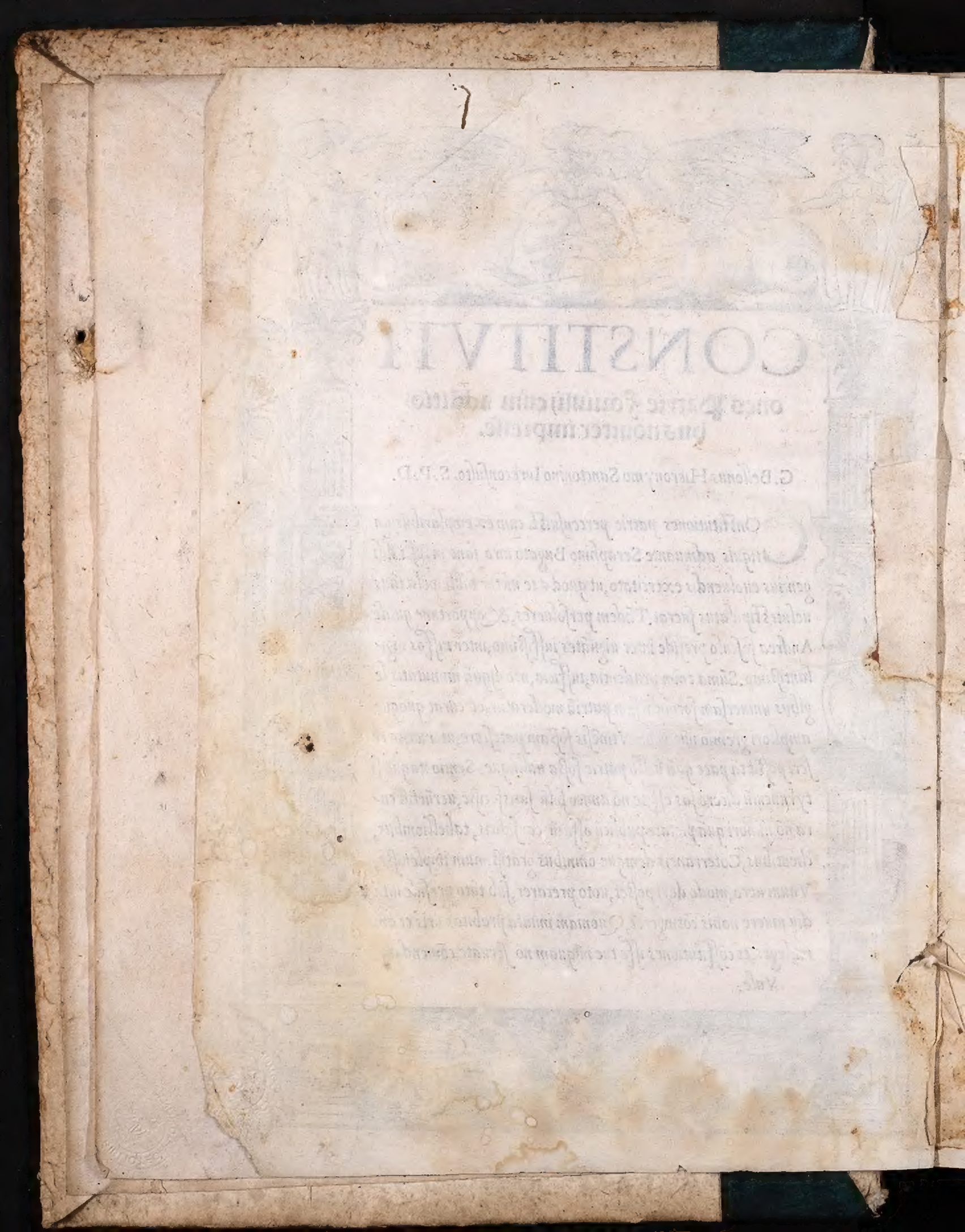

R

Religione. ℞. i.
Reo in iudicio dominum nominante. ℞. xli.
Relationibus per precones fiendis. ℞. cxiiij.
Rata debiti soluti inter fideiussores distribuenda. ℞. cxv.
Restitutione dotis facienda filio premortui mariti vel post. ℞. cxxxj.
Ratione reddenda per tutores vel curatores singulis annis. ℞. cxxxviij.
Rusticis carizare non debentibus diebus dominicis. ℞. clvij.
Rusticis guadias imponentibus in preiudicium habentium iurisdictionem vel garitum. ℞. clxv.

S

Simul ꝓducẽtibus ꝓcuratoribus: substõnibus: tutelis: ⁊ alijs generibus mandatorũ: ⁊ copia parti aduerse danda vel neganda. ℞. xxviij.
Si quis in possessione rei fuerit per iudicem indebite priuatus qualiter ei consulatur. ℞. lxv.
Sententijs super futuris non proferendis. ℞. lxxiij.
Sententiantibus allegatis pro suspectis. ℞. lxxiiij.
Sententijs ferendis in causa appellationum. ℞. lxxxj.
Sublatis obligationibus quas vsurarij ⁊ alij exigebant. ℞. cxl.
Successoribus ab intestato. ℞. cxlv.
Seruo communi manumisso. ℞. clxxvij.
Salario famulorum. ℞. clxxviij.
Salario aduocatorum. ℞. clxxx.
Salario notariorꝫ pro actis iudicioꝫ in prima instantia. ℞. clxxxij.
Salario notariorum super appellatione. ℞. clxxxiij.
Salario notariorum in causa protectionum. ℞. clxxxiiij.
Salario notariorum pro instrumentis dotalibus ⁊ donationum. ℞. clxxxv.
Salario notariorum pro instrumentis contractuum. ℞. clxxxvj.
Salario notariorum pro instrumentis cõpromissi ⁊ arbitrorum. ℞. clxxxvij.
Salario notariorum pro instrumentis mutui ⁊ venditi. ℞. clxxxviij.
Salario notariorꝫ pro instrumẽtis testamẽtoꝫ ⁊ vltimarũ volũtatum. ℞. clxxxix.
Salario dando notarijs propter ostensionem protbocollorum. ℞. cxc.
Salario caballariorum ⁊ preconum. ℞. cxcj.

T

Termino ad opponendum contra mandata concedendo vel non. ℞. xxix.
Terminis assignandis ad opponendum ⁊ excipiendum. ℞. xlv.
Testibus. ℞. liij.
Tempore instantie causarum. ℞. lxx.
Tutoribus dandis ⁊ curatoribus. ℞. cxxxv.
Testamentis. ℞. cxliij.
Tempore quo massarij possunt aut valeant dimittere mansos. ℞. clxj.

V

Verbis redargutorijs contra sententiantes non dicendis. ℞. xx.
Verbis iniuriosis in iudicio dictis. ℞. xxj.
Vero deposito. ℞. lvj.
Venditione bonorum immobilium vendendarum ad incantum. ℞. lxxxix.
Venditionibus pignoꝫ fieri valentibus per ꝑcones dñi locũtenentis. ℞. c.
Vltimis bonorum possessionibus. ℞. cxviij.
Vestimentis ⁊ alijs ornamentis dominarũ: ⁊ ceteris que secũ portant ad maritum: vel donatis tempore nuptiarum. ℞. cxxvj
Vsurarijs. ℞. cxl.

FINIS.

Tabula omnium Rubricarum huius libri cõstitutionum per alphabetum posita: Et ad loca sua per ordinẽ remissa ꝛc.

A

Aduocatis ab vna parte informatis aduerse parti patrocinari non debẽtibus. ℞. vi.
Actis cause continuatim per notarios scribendis. ℞. xiii.
Actis iudicii partibus etiam extra iudicium ostendendis: ꝛ dilatione non danda pro copia. ℞. xiiii.
Allegantibus manutentores. ℞. xxxix.
Allegantibus manutentores qui sunt extra patriam. ℞. xl.
Actore renunciante termino ei limitato. ℞. xliiii.
Allegantibus terminos probationum non expirasse. ℞. xlix.
Allegationibus bina vice per partes fiendis. ℞. lxviii.
Appellationibus: ꝛ in quibus casus appellare non licet. ℞. lxxv.
Appellationibus non admittendis in causa protectionis. ℞. lxxvi.
Appellationibus corrigendis: ꝛ earum presentatione fienda. ℞. lxxvii.
Appellationibus extra patriam interpositis. ℞. lxxx.
Agnatis ꝛ vicinis iure agnationis ꝛ vicinitatis vendicantibus bona aliorum dagnatorum vicinorum vendita vel insolutum data. ℞. xcii. 92.
Alienantibus rem duobus vel pluribus. ℞. cvi.
Alienatione minoribus. xx annis interdicta. ℞. cx.
Alimentis vxoribus viduis prestandis. ℞. cxxi.
Acquisitis per dominam maritatam presumendis de bonis mariti. ℞. cxxvii.
Administratione interdicenda dissipantibus bona sua. ℞. cxxxix.
Apothecis in villis non tenendis. ℞. clviiii.

B

Bonis ad incantũ vendendis proferendis illis qui sunt extra patriã. ℞. xc.
Bonis ad incantum vendendis in loco vbi fuerint incantata primo ꝛ pena creditoris prohibentis. ℞. xci.
Bonis mobilibus excedentibus summamq; L. librarum vendendis ad incantum proferendis per Cedulam. ℞. xciii.
Bonis incantatis non deliberatis: ꝛ non incãtandis nomine absentis. ℞. xciiii.
Bonis vxoris portatis ad domum mariti: ꝛ quando testari possit. ℞. cxxvi.
Bonis homicide non confiscandis: ℞. clxxiiii.

C

Citationibus: ꝛ qualiter contra contumaces procedatur. ℞. xxiiii.
Cautione prestando per forenses. ℞. xxvii.
Confitentibus debitum in iudicio. ℞. xxxvi.
Conseruatoribus. ℞. xlii.
Citationibus in causa exhortii. ℞. lviii.
Comissione causarum. ℞. lxxi.
Cognitione causarum. ℞. lxxii.
Creditoribus non valentibus emere nec emi facere bona que ipsimet vendi faciunt. ℞. ci.
Curatore dando hereditari seu aliis bonis iacentibus. ℞. cxxxvi.
Castris. ℞. cxliii.
Cõmunitatibus reuelantibus vel iniuriantibus officialibus dominii. ℞. cli.
Confiscationibus non tollentibus iura creditorum. ℞. clxxiii.

B

Bilationibus dandis ob procuratorū: vel aduocatorū absentiam. ℞. viii.
Bilationibus dandis post porrectum libellum. ℞. xxxvii.
Bilationibus dandis actori ꝛ reo. ℞. xliii.
Bebitoribus contra quos bona aliqua sunt vendita compellendis ad constituendum se manutentores. ℞. xcv.
Botibus ꝛ iuribus dominarum. ℞. cxix.
Bote soluto matrimonio repetenda. ℞. cxx.
Be predatoribus ꝛ robatoribus stratarum publicarum: ꝛ committentibus priuatum carcerem. ℞. cl.
Binisione fructuum dotis soluto matrimonio. ℞. cxxiii.
Bomino pustote super pustota pignorari valente. ℞. clxii.

E

Expensarum refectione. ℞. lxxxiiii.
Executione sententiarum. ℞. lxxxv.
Executione instrumentorum refectionum. ℞. lxxxvj.
Emptoribus emētibus bona ad incantū cōpellendis ad p̄cij solutionē. ℞. xcvij.

F

Ferijs in honorem dei introductis. ℞. ij.
Ferijs ob necessitates hominum introductis. ℞. iij.
Fratre vel maiore domus non valente alienare in p̄iudiciū minor. ℞. cxj.
Fratribus seorsum habitantibus. ℞. cxij.
Fide iussoribus. ℞. cxiij.
Fideiussoribus a fideiussione liberari volentibus. ℞. cxvj.
Forma in alienatione iurium dotaliū seruanda: ꝛ q̄ sūmarie cognoscat. ℞. cxxiiij.
Filiabus ꝛ alijs descēdentibus feminini sexus in testō preteritis. ℞. cxxxij.

H

Hora qua iudicium seruari debet in plena causarum audientia: ꝛ qua litigantes debeant se presentare. ℞. xxij.
Homine rurali non carcerando nomine depositi. ℞. lvij.
Hijs qui designant pignora vendenda ad incantū p̄o executionibus debiti vel sententiarum. ℞. xcviij.
His qui per contradictionem impedire nituntur bona aliquorum vendi ad incantum. ℞. cij.
His qui contradicunt venditionibus ad incantum bonorū per eos ex cōuentione obligatorum. ℞. ciij.
His quibus alienatio est interdicta. ℞. cvij.
Heredibus compellendis alimentare maritare feminas ratione sexus ab hereditate exclusas. ℞. cxxxiij.
Hereditatibus ꝛ inuentarijs. ℞. cxlvj.
His qui rapiūt ꝛ auferūt pignora a p̄conibus postq̄ illa receperit ℞. cliij.
His qui minant volentibus recipere mansos iacentes ad affictum. ℞. clxiij.
Homicidis puniendis aut extra patriam banniendis. ℞. clxxv.

I

Instrumentis quor copia est decreta in iudicio non legendis. ℞. xv.

Juramento calumnie. ℟. xxxviij.
Juramento partium in iudicio prestando vel referendo. ℟. lj.
In quibus causis cõmittatur exfortium. ℟. lix.
In quibus dilationibus dies feriati debeant cõputari vel subtrahi. ℟. lxxix.
In quibus contractibus intelligatur quis esse conuictus. ℟. lxxxvij.
In quibus bonis fieri debeat dotis restitutio. ℟. cxxij.
Inuentarijs a tutoribus vel curatoribus conficiendis. ℟. cxxxvij.

L

Libelli oblatione. ℟. xxxiiij.
Litteris obligatorijs ꝛ scripturis priuatis. ℟. liij.
Laudis ex compromissis latis. ℟. lv.
Legatis filiabus ꝛ alijs mulieribus ab hereditate exclusis. ℟. cxxxij.
Legatis per heredem statim soluendis. ℟. cxlvij.
Legatis a legatario ꝓpria auctoritate non occupandis lris ducalibus. ℟. cxlix.

M

Modo citandi communitates. ℟. xxvj.
Mandatis ꝛ actis iudicij per testes non probandis. ℟. xlvij.
Massarijs ꝛ colonis ad probandum possessionem admittendis. ℟. lxvij.
Mutentoribus recipiendis nomine emptorum absentium. ℟. xcvj.
Mittendis in possessionem hereditatis defuncti. ℟. cxlvij.
Modo procedendi contra derobatores stratarum publicarum: ꝛ receptatores eorum. ℟. clj.
Massarijs capi valentibus etiam si sint serui alterius. ℟. clxvj.
Massarijs non valentibus capi vel pignorari pro debitis dñor suor. ℟. clxvij.
Mercatoribus porcorum. ℟. clxviij.
Massarijs: massareza: manipastis non admittendis ad testimonium. ℟. clxix.

N

Notarijs compellendis dare copiam actorum. ℟. xvj.
Notarys acta propinquorum scribere non debentibus: nec ad patrocinia causarum admittendis. ℟. xvij.
Negantibus personas fore legitimas in indicio. ℟. xxx.
Negantibus acta curie. ℟. xlvij.
Negantibus acta in indicio: vel nolentibus illa confiteri. ℟. l.
Notarijs ꝛ testibus compellentibus dare instrumenta: ꝛ iurare. ℟. lij.
Notarys non scribentibus processum infra terminum. ℟. lxix.
Nato ex libero ventre pro libero reputando. ℟. clxxvj.

O

Officio ꝛ notariorum iuramento. ℟. x.
Ordine seruando per notarios in celebratione contractuum ꝛ quaternis eorum. ℟. xix.
Obligatis ad reponendum in pluribus locis. ℟. xxxij.
Ordine indicij vbi causa exfortij relenator nominatur. ℟. lx.
Obligatis ad carceres. ℟. lxxxiij.

P

Potestate iudicis in prorogationibus terminorum. ℟. v.
Personis litigantibus ꝛ causidicis in allegationibus se honeste habere debentibus. ℟. vij.

Pijs fauoribus miserabilibus personis: ꝛ alijs pauperibus in iudicio gratis exhibendis. ℞. ix
Patronis causarum: ꝛ notarijs qui in iudicio scribant admittendis ℞. ii.
Penis notariorum recusantium dare instrumenta. ℞. xxii.
Pro curatore compellendo ad procedendum post scriptum mandatū. ℞. xxxi.
Producendo scripturas duplicatas. ℞. xxxv.
Pena fraudem Committentium. ℞. xlvi.
Pena pignorantium pro luendis: ꝛ affictibus cum nuncio domini Circūuenti. ℞. lxi.
Possessione annua in causa exfortii per vtranq; partem allegata. ℞. lxii.
Pena repertorum cum animalibus pascuare. ℞. lxiij.
Probationibus in causa appellationis fiendis. ℞. lxxvij.
Protectionibus. ℞. lxxxij.
Pro seritione bonorum immobilium fienda debitori. ℞. lxxxvi.
Pignoribus vendendis ad incantum luendis infra .x. vel .xx. Dies. ℞. xcix.
Preconibus in suo officio fraudem committentibus. ℞. cv.
Prescriptionibus. ℞. cvij.
Peruersorum inobedientia. ℞. cix.
Prescriptione dotis petende vel repetende: ꝛ aliorum iurium. ℞. cxxx.
Promissione bonorum fienda infra certum tempus. ℞. cxlij.
Pena percutientum officiales domini locumtenentis. ℞. cliij.
Pluribus coadunatis pignora de manibus preconum rapientibus. ℞. clv.
Potestate subrogandi precones per iudicium. ℞. clvi.
Prohibitione armorum rusticis indicto. ℞. clix.
Preconibus: ꝛ Caballarijs. ℞. clx.
Penarum impositione contra rusticos super pustetis. ℞. clxiii.
Pena falsi testis. ℞. clxx.
Penis exigendis per habentes garium: vel ius dicendi festa. ℞. clxxi.
Penis promissis coram aliquo iudice non exigendis. ℞. clxxii.
Pena contrahentium matrimonium sine consensu maiorum. ℞. clxxix.

Q

Quod duo vel plures notarij non admittantur simul ꝛ semel ad scribendum in causa. ℞. xii.
Quod occupatione notariorū non possint lites partium retardari: ꝛc. ℞. xviii.
Quod acta iudicij etiam sine testibus fidem faciant. ℞. xxiii.
Quando Citationes: ꝛ relationes earum fieri possint ꝛc. ℞. xxv.
Que etas pro alio Comparentis dicatur sufficiens. ℞. xxxii.
Quando super exfortio .x. Dies probatorij vtriq; parti debeant assignari. ℞. lxiiii.
Quando allegatur possessio nouiter acquisita: ꝛ incidenter allegata super petitorio. ℞. lxvi.
Qualiter consulatur fideiussoribus debita soluentibus. ℞. cxiiii.
Quod creditor non possit molestari pro debito fideiussoris. ℞. cxvii.
Quibus creditoribus mulieres ratione dotis sue preferantur. ℞. cxxviii.
Quod ℟epetentes dotem preferantur repetentibus morgrapia: ꝛ alia iura. ℞. cxxix.
Quod aduocatus vel procurator non patiscatur cum clientulo contra constitutionem taxe salariorum. ℞. clxxxi.
Quod ℟ustici non capiant perdices de nocte. ℞. cxcii.
Quod constitutiones patrie particularibus statutis locorum non debeāt derogare. ℞. cxciii.

CVM Magnificus Mar. Dandulo generalis Locũtenens perpetuam pacem & tranquilitatẽ huic patria relinquere optaret ſtatuit conſtitutiones noſtras in hanc nouam formam & equiorem trãſferre, Ideoq; Milleſimo quadrigenteſimo uigeſimo nono uti ſolet omnia prudentiſſime & diligentiſſime perfecit. Sed cum eiuſdem. Milleſimo die ſextodecimo menſis auguſti publicari debuiſſent aliis intercedẽtibus negociis & occupationibus fortaſſe maioribus in eiuſdem menſis uigeſimũ ſecundum diem earum promulgatio dilata & reſeruata fuit. Quare uult & mandat ut poſt duos menſes a ſextodecimo ante dicti menſis auguſti hæ ipſe conſtitutiones incipiant obſeruari & locum habere ea lege & conditione ut ſiqua prius conceſſa eſſent ea libera habeantur & abſoluta &c.

De religione. Rubrica Prima.

AD LAVDEM ET GLORIAM INdiuiduę trinitatis patris filii & ſpiritus ſancti & totius curię cęleſtis. Conſtituimus q; per quẽcunq; iuriſdictionem habentem bona diligentia adhibeatur & indagatio fiat q; omnes diuinis legibus & cõſtitutionibus canonicis hęreſis uetite perpetuo conquieſcãt, ita ut nemo conetur prophana præcepta aut aliqua contra ſymbolum apoſtolicum ſequi/docere/uel diſcere/& qui contrafecerit ab omni protectione iuridica penitus ſit immunis & pœnis grauiſſimis ſupponatur. Iudęis tamen ea obſeruentur, quæ canonicę cõſtitutiones & iura expreſſe permittũt. ¶ Addiicientes q; blaſphemãtes Deum aut Virginem Mariam octuaginta ſolidorum pœna multentur. Alios uero ſanctos & ſanctas blaſphemantibus quadraginta ſolidoꝝ pœna irrogetur applicãda habenti iuriſdictionẽ in loco pro duabus partibus & pro tertia accuſatori.

De Feriis in honorem dei introductis. Rubrica .II.

VT diuinę maieſtati reuerentia tribuatur ac peccãdi quoad fieri poteſt materia amputetur/ cũ plerũq; ex litigiis,

ire, odia, praue uoluntates ortum habeant. Constituimus & ordinamus quod iudiciorum strepitus in infrascriptis diebus conquiescat, & a controuersiis litigantes respirent. Conuenit enim dies infrascriptos maiestati altissime dedicatos, nullis causarum uexationibus prophanari/præsertimq; dies dominicos qui repetito in se calculo reuoluuntur/ uidelicet in festis Natiuitatis Dñi nostri Iesu Christi incipiẽdo a festo sancti Thomæ Apostoli usq; ad Epiphaniam incluſiue. In quinq; festiuitatibus beatæ Mariæ Virginis/uidelicet Conceptione/Natiuitate/Annũciatione/ Purificatione/ & Assumptione/ In diebus dominicis/Festiuitatibus duodecim apostolorꝫ/Glorioſi Euangelistæ sancti Marci/& aliorum euangelistarum, sancti Petri cathedrati.

Ascensionis Domini nostri.
Penthecostes cum duobus diebus sequentibus.
Corporis Christi.
Sancti Ioannis baptistæ & etiã decolationis.
Sancti Antonii de uiena.
Sancti Laurentii.
Omnium sanctorum.
Sancti Francisci.
Sancti Dominici.
Sanctæ Katherinæ.
Sanctæ Agnetis.
Conuersionis sancti Pauli.
Sancti Blasii.
Sancti Benedicti.
Sanctæ Agathæ.
Quattuor doctorꝫ ecclesiꝫ/uidelicet Gregorii, Ambrosii, Hieronymi/& Augustini.
Inuentionis sanctæ Crucis.
Exaltationis eiusdem.
Sancti Georgii.
Sanctæ Mariæ Magdalenæ.
Sanctorum Hermacorꝫ & Fortunati.
Sancti Michaelis.
Sancti Martini.
Sanctæ Luciæ
Sancti Nicolai.
Vndecim millium uirginum.
Et a dominica oliuarũ usq; ad octauã Resurrectionis domini.
Et in die carnis priuii cũ duobus diebus præcedẽtibus & cũ die sequenti propter consuetudinem ius ordinarium nõ reddatur.

¶ Quibus suprascriptis diebus feriatis introductis in honorem Dei per quẽcunq; ius reddentem in aliquo loco patriæ Foriiulii obseruetur, q; iudicium non fiat/nec in causis procedatur, & si cõtrafactum fuerit ipso iur enon ualeat.

De feriis ob neceſſitates hominũ introductis. Rub.III.

NE commoditas annua cæleſti prouiſione cõceſſa ualeat, cuiquam aliqualiter deperire/conſtituimus ꝙ ipſo iure intelligantur indicte annuatim feriæ menſiũ a feſto ſancti Ioannis baptiſtæ uſq; ad quintamdecimam Iulii proximam incluſiuę,& ſimiliter ferię uindemiarum a feſto ſancti Michaelis uſq; ad uigeſimamſecundam diem ſequentis menſis octobris incluſiue. Quibus feriis durantibus placita ſecularia conquieſcant. Et iudicioꝝ ſtrepitus ordinarie non ſeruentur. ¶ Exceptis cauſis infraſcriptis, ſi de eis ageretur. uidelicet de dandis tutoribus, aut curatoribus/ uel de eis remouendis aut excuſandis/de cauſis alimentorum,de cauſis libertatum, de his ſuper quibus allegaretur uſucapio uel præſcriptio compleri interim,quo caſu cum ſit præſcriptio uel uſucapio modis a iure traditis interrũpi/ & de rebus quæ forent interim ex tempore periture, de cauſis mercedis/de cauſis forenſium,ſiue ſint actores ſiue rei. Et de exforciis cõmiſſis in ipſis feriis cognoſci & diffiniri poſſit, & in oibus aliis caſibus in ꝙbus expreſſe p cõſtitutiones hoc appareat eſſe cõceſſum.

De hora qua iudiciũ ſeruari debet in plena cauſaꝝ audientia & qua litigantes debent ſe præſentare. Rub.IIII.

VT cauſæ celerius pro cõmoditate partiũ ualeãt expediri conſtituimus ꝙ ſingulis diebus iuridicis reddatur ius & ſeruetur generalis audientia cauſaꝝ & quæſtionum, ſed pulſetur prius cãpana conſueta pro terminis audiendis,qua pulſata illico iudex ſedere debeat in loco iudicii cõſueto, & in eodẽ loco,& non alibi niſi iudex hoc eligat,& unus ex notariis curiæ per iudicẽ deputatus/ſcribat in cedula quoſcũq; in loco iudicii ſe ſibi præſentantes/& cauſam qua ſe prẽſentant,nec aliquẽ ſcribat qui ſe nõ præſentat ſub pena,xx.ſolidoꝝ, quos ſic ſe præſentantes,& ſiſtentes in loco iudicii teneatur ius reddens ſecundũ ordinem dictæ cedulæ expedire/uel etiã iuxta cõſuetum, ſi & pro ut iudici uidebitur,& geſta per iudicẽ ſeu proceſſus facti poſt ſonũ campane partibus abſentibus uel altera ipſaꝝ cõtumaciter a iu/

dicio, tunc abſente eam uim & uigorem habeant, prout a iure/ & ex forma conſtitutionũ patriæ diſpoſitum eſt/q; ſi pars contu/ max uenerit iudice adhuc pro tribunali ſedente & ꝓcedere uo/ luerit, tũc iudex ipſam partẽ audire debeat ſoluentem expenſas pro ipſo termino factas, prius tamen facta fide de termino, aliter non audiatur & cõtumax reputetur, & contra ipſam tanq̃ contra contumacem procedi poſſit. Si uero ſolutis dictis expenſis pars quæ ſoluit uoluerit procedere in cauſa audiatur/ etiam ſi pars ad uerſa ſe abſentauerit. Et proceſſus tunc factus ualeat dum tamẽ ſecundũ formã iuris & cõſtitutionum proceſſum ſit. Adiicimus etiam q; ſiue ſit actor, ſiue ſit reus litigans/qui deſcriptus ſit in ce dula in qua litigantes faciunt ſe deſcribi/ teneatur per ſe, ſiue re/ ſponſalem, aut procuratorẽ legitimũ, cũ uocatus fuerit per depu tatũ a iudice procedere in cauſa in termino ſuo. Alioquin ad in/ ſtantiã alterius partis eo inuito procedi ualeat. Perinde ac ſi foret abſens & contumax niſi procedat uel procedi conſentiat. Reſer/ uato ſemp in prẽmiſſis arbitrio iudicis ualendi prorogare ex ali/ qua cauſa legitima, quæ eius arbitrio terminetur/actum iudicii, tunc expediendũ per totũ illud tempus, quo illo die tunc ſedere in iudicio cõtingerit. Verũtamen p̃miſſa locũ nõ habeant in ſen tentiis diffinitiuis plenariæ ſup toto ꝓceſſu cauſę prolatis quæ p iudicem nõ poſſint reuocari, ſententię uero interlocutoriæ ſuper emergenti uel incidenti aliquo prolate in cõtumacẽ/uel pro cõtu mace habitũ purgata prius cõtumacia, illo tũc ut ſupra dictũ ẽ/ ita demũ reuocari poſſint/ſi hoc iudici uidebitur fore cõſonũ ra/ tioni. Et a tali reuocatiõe ſecuta p purgationẽ cõtumacię factã ut ſupra nullatenus appelletur. Et partibus auditis pronunciari poſſit, & itez̃ ualeat interlocutoria ferri, ſi & prout iudici de iure uidebitur/etiã ſi ſit dñs locũtenens/iſto caſu cauſa tamẽ cognita, ſi uero neutra partiũ in termino deputato in cauſa uoluerit proce dere, tunc ille terminus intelligatur circũductus & caſſus.

De poteſtate iudicis in ꝓrogationibus terminoꝝ. Rub. V.

CVm iuſdicentis officiũ ſit latiſſimũ/ordinamus q; per iu/ dicem poſſint termini unius uel pluriũ cauſaꝝ prorogari

partibus abſentibus/ſeu altera præſente,uel altera abſente.Ita ꝙ termini alicuius actus ſemel prorogati nō debeant ulterius pro/rogari/niſi iuſtiſſima cauſa interuenerit/aut concordi partiū con ſenſu proceſſerit. Et teneatur iudex terminos prorogatos prius expedire,q̄ procedat ad alios ad illam diem emergentes/ſeu inci dentes. Et habeat locum etiam in pendentibus cauſis.

De aduocatis ab una parte informatis aduerſæ parti patroci/nari non debentibus. Rubrica.VI.

VT ſuper cauſaꝝ meritis fideliter & æquo liberamine corā iudice procedi poſſit. Decernimus ꝙ nullus aduocatus uel procurator de iuribus alterius partis informatus au/deat quouis modo/uel præſumat in cauſa in qua fuerit informa/tus parti aduerſæ palam uel occulte cōſulere/ſeu patrocinari/ſub pœna ſuſpenſionis ab officio procurādi & poſtulandi in quocūq; iudicio per ſex menſes. Et hoc uendicet ſibi locum ſi pars,quæ eum informauerit eundem habere uoluerit pro ſuo procuratore uel aduocato.Alioquin ualeat impune alteri parti ſuum patroci/nium exhibere, ſi uero inter partes contentio uerſabitur utra ea/rum aduocatum/ſeu procuratorem/de quo contēditur prius in/formauerit, tunc ſtetur cauſidici iuramento,qui ſub pœna qua/draginta ſolidorum/ſeu maioris pœnæ arbitrio iudicis etiam plu ries multiplicandæ,& illi curiæ applicandæ,ubi iudiciū agitatur iurare cogat̄,& eius iuramēto declarare utra partiū eū prius in/formauerit. Statuentes inſup ꝙ una pars nō poſſit uti patroci/nio unius aduocati/& unius ꝓcuratoris in una cauſa. Et una cā & eadē intelligat̄ cauſa principalis ꝓtectionis & appellatiōis.

De perſonis litigantibus & cauſidicis in allegationibus/ſe ho neſtæ habere debentibus. Rubrica.VII.

VT aliquoꝝ importuni mores ſupprimātur/& ne propter ſupfluas allegationes iudicia retardentur, ordinamus ꝙ poſt binas allegatiōes ꝑ partes uel patronos cauſaꝝ uoce uel in ſcriptis exhibitas iudex præcipiat principalibus perſonis,

& earum cauſidicis ſi ei uidebitur, q̄ ſedeãt, q̄ ſileant, quod præ/ ceptum illico ſortiatur effectum, nec ualeant principales, aut pa/ troni in cauſis ulterius dicere uel ſupplere, nec ſententias re uel uerbo interrumpere, aut impedire. Nec audeant cauſidici par/ tium ubi iudiciũ redditur ibi ſtantes a iudicio recedere non prę/ habita licentia iudicantis donec iudicium tunc procedit. Con/ trafacientes uero pœnam uiginti ſolidorum incurrant hoſpitali ſanctæ mariæ Magdalenæ in terra Vtini ſi ibidem lis aderit ap/ plicandã, & ſi fuerit alibi pœna applicetur magis egenti hoſpitali illius loci, quo non exiſtente applicetur eccleſię. Et qui in dictã pœnã inciderint in nullo iudicio audiãtur niſi primo dictam pœ nam integre perſoluerint, aut ad mandatũ iudicis depoſuerint.

De dilationibus dandis ob procuratorum uel aduo/ catorum abſentiam. Rubrica. VIII.

CAuſarum expeditionibus quoad fieri poteſt inhærentes, ne propter dilationes ob procuratorum abſentiam peti/ tas lites plus debito prorogari contingat. Ordinamus q̄ in aliqua lite quantocunq̄ tempore durauerit aliqua partium ob prædictorum abſentiam habere non poſſit, uel debeat ultra tres dilationes, quarum nulla trium dierum terminum excedat. Niſi tales cauſidicos reipublicæ cauſa abeſſe contingeret, quo caſu quindecim dierum dilatio ex tali caſu poſſit aſſignari, & ſi tres di lationes ob talem eorum abſentiam aſſignatæ reperirentur, quod per acta cauſæ/ uel alia inſtrumenta & non aliter probari poſſit, nulla alia ulterior dilatio poſſit aſſignari. Et quoad præmiſſa/ ea dem cauſa intelligatur principalis cauſa protectionis & appella/ tionis. Et hæc uendicent ſibi locum etiam in pendentibus cauſis.

Statuentes inſuper q̄ ſi procurator uel aduocatus alicuius par/ tis hora cauſarum in iudicio fuerit, deinde ſe a iudicio abſentaue rit, nullo modo detur dilatio parti petenti pro habẽda exhibitiõe in iudicio dicti cauſidici/ niſi iuſtiſſimum impedimentum per iu dicem iudicialiter approbandum fuerit allegatum, quo caſu dila tio competens aſſignetur, dum tamen ea quę ſuperius ſup tribus dilationibus aſſignatis decreta ſunt/ nullatenus uiolentur.

De piis fauoribus miſerabilibus perſonis & aliis pauperibus in iudicio gratis exhibendis. Rubrica.IX.

CVm iuxta oīpotētis p̄cepta paup̄ibus & miſerabilibus p̄ſonis caritatiua ſuffragia teneamur ip̄ēdere/hac pia cōſtōne decernimus q̄ p̄ quēcūq; iuriſdictionē hñtem in quocūq; loco ſit,paup̄ibus & aliis miſerabilibus p̄ſonis litigare uolētibus, ſingulis annis in ebdomada ſancta unus p̄curator/unus notarius, unus preco omnimodo deputentur. Qui iuramēto corporaliter p̄ſtito ꝓmittāt pro p̄dictis egētibus de ſuo officio liberaīr deſeruire nulla ſpe p̄mii aliquaīr exq̄ſiti,ita q̄ qōnes inchoatas p̄ alios patronos ſeu notarios teneant̄/ut ſupra liberaīr p̄ſequi,& ſi fieri p̄ōt ad finē p̄ducere. Hoc addito q̄ ſi pro dictis egētibus fuerit lata ſnīa aduerſarii temere litigātes/p̄inde in expenſis cōdēnent̄, ac ſi p̄ dictos egentes fuiſſet integrę ſatiſfactū de laboribus p̄dictoꝝ/ex qua condēnatione p̄dictis aduocato/notario/ & preconi ſatiſfiat,in quibus cauſis dictaꝝ egentiū p̄ſonariū procedi poſſit & debeat ſumarie/breuiter/ſimplīr/& de plano/ſine ſtrepitu & figura iudicii,etiā diebus feriatis dū tñ in honorē dei nō introductis/ſola ueritate facti inſpecta/& omni ſolēnitate cauillatiōe & intricatione reiecta. Paupes aūt & miſerabiles p̄ſonas illas fore & intelligi decernimus/quas tales eſſe p̄ iudiciū fuerit declaratū, quę declaratio/etiā ex eius officio informatiōe ſumpta/etiā nulla petitiōe ſup̄ hoc facta/fieri poſſit/nulla forma iudicii penitus obſeruata,& talis delaratio in ſcriptis per notariū cauſæ redigi debeat,& a tali declaratione nūq̄ poſſit appellari,ſupplicari,reclamari,aut in integrū reſtitutio poſtulari,aut per uiā nullitatis uel aliter quouis modo contrairi. Et ualeat ut ſupra dicta declaratio in quacūq; p̄arte iudicii facta fore reperiat̄. Et ſi p̄dicti aduocatus ſeu patronus cauſę uel p̄curator notarius & p̄co electi recuſauerint tale officiū acceptare, tūc per iudicē cōpellant̄ ſub pœna priuatiōis officii p̄ annū & diē/q̄ pœnā illico incurrāt ipſo iure ſi nō acceptauerit incōtinenti facto p̄cepto. Et prædicta ſuper tali declaratione fienda,& ſuper rōne reddenda uendiceut ſibi locū, etiā in pēdentibus cauſis. Nec huic cōſtitutioni per aliquā aliā, quæ ſit in hoc uolumine intelligat̄ derogatū in aliqua parte.

De officio & notariorum iuramento. Rubrica.X.

PRouida ordinatione ſtatuimus q̃ quilibet notarius aſſum/ptus uel aſſumendus ad officiũ/uel ad ſcribendũ acta ma/ioris curię/uel alterius cuiuſcũq; iudicii, iuret ad ſancta dei euangelia ſup ſcripturis/ iudice ſub quo ſcribit deferente/in for/ma infraſcripta/uidelicet iuro ego notarius ad ſancta dei euãge/lia q̃ bona fide & ſine fraude remotis odio/amore/prece/& pre/cio fideliter & ueraciter ſcribam ſecundum meam conſcientiam omnia acta/& oẽs ſcripturas ſpectantia & ptinentes ad meũ offi ciũ nec dolo omittã quin prædicta ſcribã/teſtes bona fide inter/rogabo & examinabo/& ſecũdũ q̃ ab eis deponet̃ in ſcriptis re/digã. Et ea quæ ad cauſam ptinere uidebuntur, & ſeriẽ teſtimo nii per ordinẽ ſcribã, Nec ſcribã dicendo talis teſtis depoſuit idẽ q̃ talis/& dicta eor̃ bona fide celabo/donec fuerint per iudicem publicata. Si dñs locũtenens uel alius officialis mihi aliquid cõ/miſerit/uel præceperit/quod ad meũ pertineat officiũ illud obſer uare & adimplere curabo pro poſſe/ & ſecreta & credentias dñi locũtenentis/ & alior̃ officialium ſecretas tenebo/ & ſi conſilium a me petierint bona fide eis dabo. Quo ſacramento non præſtito non admittatur ad ſcribendum acta cauſarum.

De patronis cauſar̃, & notariis qui in iudiciis ſcribãt admit/tendis. Rubrica.XI.

QVia cõueniens eſt taliter ꝓuidere q̃ cauſę celerius ex/pediri poſſint, & q̃ uirtutes ꝓbor̃ cõſeruentur & cre/ſcant/hac librata cõſtitutione decernimus, q̃ in pote/ſtate ſit dñi locũtenentis corã eius officio creare aduocatos ꝓcu/ratores, & notarios tot quot ſibi uidebitur. Cũ hoc q̃ primo no tarios examinari facere debeat per ſuũ uicariũ & capitaneũ cũ iuramento in grãmaticalibus/& bona ac ſufficienti practica no/tariæ ex iudicior̃ ſtilo. Et ſi ad prędicta reperti fuerunt ſufficien tes & idonei/tunc admittantur ad officiũ ſcribendi in cauſis & li tibus coram ſuo officio. Et hoc non obſtante aliqua cõſuetudine aut contrarietate hactenus obſeruata honeſtati cõtraria, & ut uni uerſitati litigantium q̃plurimum præiudiciali.

Quod duo uel plures notarii non admittantur ad ſcribendū ſimul & ſemel in eadē cauſa. Rub. XII.

STatuimus q̄ acta cauſar̄ per unū tantū notariū/& non per duos uel plures ſcribi debeant, de quo partes ſint cōcordes. Si uero partes de ipſo notario ſcripturo nō eſſent concordes, tunc iudex unū notariū non ſuſpectum ad id deputet, qui ſi ſuſpectus allegetur utrum ſuſpitio ſit iuſta uel non per iudicium dirimatur/nec poſſint omnes notarii iudicii dari aliquo modo ſuſpecti. In abſentia tamē notarii qui conſueuit ſcribere in cauſa poſſit alter notarius non ſuſpectus ſurrogari.

De actis cauſę cōtinuatim p̄ notarios ſcribēdis. Rub. XIII.

COngruū eſſe cenſemus, & ideo ſtatuimus/ q̄ notarii acta ſcribentes corā dño locūtenente/uel alio quocūq̄ iudicio teneantur, & debeant acta cuiuſlibet cauſæ in proprio & ſpeciali eiuſdem cauſæ libro/ ſiue regiſtro in forma autentica, & per ſe ſcribere/nō autem diuerſarum acta cauſarum ſimul & cō/mixtim conſcribere/ unius cauſæ acta cum actis alterius immiſcendo. Qui uero contrafecerint pœna quadraginta ſolidorum quotiens contrafecerint curiæ applicanda mulctentur,

De actis iudicii partibus etiā extra iudicium oſtendendis & dilatione nō danda pro copia, &c. Rub. XIIII.

CVm acta oīa iudiciaria debeant eſſe cōmunia utriq̄ parti exceptis teſtiū depoſitionibus nō publicatis, & interrogatoriis p̄ iudicē admiſſis p̄ illam partē p̄ductis/contra quā ſunt teſtes p̄ducēdi. Ordinamus q̄ quælibet pars poſſit in iudicio & extra uidere & examinare acta facta in iudicio/& teneat notarius ſatiſfacto ſibi prius cōpetēter de ſuo labore eiſdē p̄tibus dicta acta oſtēdere ad eor̄ uolūtatē ēt extra iudiciū, Notario tñ ſemp̄ p̄ſente & aliter nolit eis copiā dare, ad quor̄ actor̄ particulariū copiā recipiēdā nulli det̄ dilatio ſi fuerint facta parte p̄ſente uel cōtumaciter abſente, nec p̄pter hoc, iudiciū retardari debeat.

De instrumentis quoꝝ copia est decreta/in iudicio non legendis. Rubrica. XV.

DEnotamus ꝙ quãdo in iudicio est decreta copia aliquoꝝ instrumẽtoꝝ uel aliquoꝝ actoꝝ in causa productorum/ & pars cui copia decreta fuerit petat ꝙ in iudicio illa instrumenta uel acta legantur/nõ audiat̃/nec legãtur dicta instrumenta uel acta/nisi prius opponatur cõtra prædicta instrumẽta uel acta aliquid orectenus,& ibidem in iudicio.

De notariis cõpellendis dare copiã actoꝝ. Rub.XVI.

ORdinamus ꝙ notarii causarum teneatur dare copiã eorum,quæ in iudicio producũtur/post decretam copiam parti petenti. Ita tamẽ ꝙ pars requirat a notario dictã copiam post tempus decretæ copiæ & ante diem termini superuenientis/satisfaciendo eidem de solutione cõpetenti,quibus requisitione/solutione/uel eius oblatione sic factis,notarius sibi copiam non tradens/cadat in penam .xl. solidorum curiæ illius iudici applicandorum/saluo iusto impedimento per iuramentũ notarii comprobando,& si alius terminus competens assignetur,in quo si non fuerit exhibita condemnetur notarius in centũ solidis applicandis utsupra/& pœnæ in contumacem aggrauentur. Si uero pars in petenda copia/supradicta non obseruauerit,tũc ulterius nulla alia sibi detur dilatio ad dictam copiam habendum. Vbi aũt notarius requisitus/copiã parauerit teneatur pars notario cõgruã solutionẽ impẽdere,siue illã copiã accepit siue nõ.

De notariis acta propinquoꝝ scribere non debentibus nec ad patrocinia causaꝝ admittendis. Rub.XVII.

CVm iudicia æqua lance omni suspitione remota quoad fieri potest debeant uentilari hac luculenta sanctione.

Decernimus ꝙ nullus notarius ad scribendũ assumptus in causis quibuscunq; in iudicio uentilandis/possit aduocationis, uel procuratiæ officium assummere uel exercere. Nec debeat/

aut poſſit talis notarius ſcribere/aut ad ſcribendū admitti in cauſis agnatorum/cognatorum/uel affinium ſuorum uſq; ad quartū gradū/& ſi procurator uel aduocatus in cauſa fuerit pater, filius, frater, gener, ſocer, uel priuignus, aut nepos ipſius notarii, uel ecō uerſo, talis notarius ſimiliter in cauſis in quibus talis extiterit procurator, uel aduocatus ad ſcribendum nullatenus admittatur.

Et notarius qui contrafecerit in aliquo prædictorum incidit in pœnam mediæ marchæ, cuius medietas curię loci, alia medietas parti cui non attinet notarius applicet. Et nihilominus ſcribere non ualeat.

Quod occupatione notariorum/non poſſint lites partium retardari &c. Rubrica.XVIII.

CVm tabellionum officium non ad retardandum ſed ad auctorizandum iudiciorum proceſſus fuerit inſtitutum. Statuimus q; ſi notarius aliquis ad ſcribendum acta iudicii uel teſtes examinandum/aut alia iudicialia faciendū deputatus ex nimia ſua rerum apprehenſione/aut ob diuerſorum negociorum occupationem defecerit/ uel ſe excuſare uoluerit/ aut denegare uoluerit in cōgruo ſpacio per iudicem aſſignato teſtes examinare, & cum debita ſolutione exhibere parti uel partibus, quarum intereſt copias inſtrumentorum/aut ſcripturarum, quarumcunq; iudicialium uel extra iudicialium/ per quas copias nō traditas lites/aut negocia contingat modo aliquo retardari. Idem notarius condemnetur & teneatur parti, propterea retardatæ in media marcha ſolidorum. Si uero ex propoſito/uoluntate/ uel ſtudio/ quæ ſupradicta ſunt non expediuerit, tunc ultra dictam pœnam parti aſſignandam mulctetur in alia media marcha ſolidorum curię illius loci applicanda, & ulterius contumaces pœnis grauioribus affligantur arbitrio iudicantis.

De ordine ſeruando per notarios in celebratione contractuū/& quaternis eoꝝ. Rubrica.XIX.

DIligentiam & notariorum fidem ob utilitatem publicam ſuſcitare cupiētes renouando ſtatuimus, q; aliquis nota/

rius contractum aliquem uenditionis,emptionis,locationis,per/
mutationis,tranſactionis,donationis,ceſſionis,pactoꝝ dotalium
teſtamentorum, codicillorum, aut alicuius alterius generis inter
uiuos uel ultimæ uoluntatis rogationem non pronunciet/uel ſti/
puletur/ſiue comprehendat orectenus,ſed formã teſtamenti/ con
tractus/& cuiuſcunq; rogationis/uel ſaltem ſubſtantialia prius in
ſcriptis in libris ſuarum abbreuiaturaꝝ & nõ in cedulis redigat
& conſcribat,& poſtea ex ſcripto pronunciet/publicet atq; legat.
& poſtea quiſq; notarius teneatur in ſuo ordinato libro protho/
colli redigere/& extendere omnem rogationem ſibi factam cum
omnibus requiſitis ſubſtantiis cõſuetis infra unum menſem a die
factæ rogationis, quo menſe elapſo negligens pro qualibet roga
tione in una marcha ſolidorum cõdemnetur curię,cui ſubeſt ap/
plicanda ad/cuius pœnæ ſolutionẽ ipſius hęredes etiam teneãtur.

Ordinamus inſuper ꝙ quilibet notarius etiã debeat notas ſuas/
ſiue abbreuiaturas ſcribere in quaterno ad dictas abbreuiaturas
ſcribendas apto/& ligato/ſaltem continente quadraginta cartas.

Si quis uero confecerit teſtamenta/contractus/uel quamcunq;
aliam rogationem in cedulis ſcribendo ſeu cartis non compagi/
natis/uel compaginatis numero minori quadraginta cartarum/
cadat ſingula uice in pœnam unius marchæ applicãdæ dominio
ſub quo ille reſidet,& ſi poſtea exhibeat in iudicio notã / in qua/
terno non ſcriptam,ut præmittitur/adhuc cadat in pœnam me/
diæ marchæ applicandam iuriſditioni coram qua producetur.

Teneatur etiam notarius dictis abbreuiaturis ſignum ſuũ præ/
ponere,& nomen ſuum atteſtando qualiter ille eſt quaternus ſua
rum abbreuiaturarum,& ſimiliter in notis ſuis in quibus per ex/
tenſe ſcribere debet rogationes ſibi iniunctas/ rogationi cuilibet
nomen ſuum ſubſcribendo.

De uerbis redargutoriis contra ſententiantes non di/cendis. Rubrica. XX.

PErpetua ordinatiõe ſtatuimus, quod nullus aduocatus/uel
procurator / nec aliquis principaliter litigans in iudicio
audeat aliqua uerba reprehẽſibilia/uel redargutoria dicere/

uel proferte contra illos qui ſententiant, ymo ſtatim cum incepptum eſt ſententiari/patroni & litigantes debeant quieto animo ſilere & ſententias audire/nec illas uerbo uel facto impedire,ſed permittere iudicantem ſuam intentionē exprimere. Si quis uero ex patronis uel litigantibus contrafecerit cadat in pœnam.xl.ſolidorum curiæ illius loci applicandorum/in quam pœnam incidens non audiatur donec ipſam non perſoluerit.

De uerbis iniurioſis in iudicio dictis. Rubrica.XXI.

STatuimus q; ſi aliquis in iudicio protulerit uerba iniurioſa contra aliquē cuiuſcunq; conditionis exiſtat puniatur pœna unius marchæ ſolidorum curiæ illius iudicii applicandæ,& nihilominus teneatur prēmiſſa taxatione per iudicē parti ad extimationem iniuriæ, ſi autem contra officialem uerba iniurioſa prolata fuerint per quemcunq;/puniatur in uigintinquinq; libris applicandis officiali iniuriā paſſo. Et ſi realiter de factis ei fuerit illata iniuria atrocius puniatur/& ad extimationem iniuriæ nihilominus teneatur.

De pœnis notariorū recuſantiū dare inſtrumēta.Rub.XXII.

NE difficultate notariorū in exhibitione inſtrumentorum partibus facienda dilatetur aut pereat ius earum/ſtatuimus quod notarii habentes inſtrumenta alicuius partiū ad requiſitionē partis requirentis teneantur parti petenti ſibi exhibere inſtrumenta neceſſaria infra tres dies ſub pœna.xl.ſolidorum. Quod ſi infra dictum terminū non dederint mandetur ſibi quatenus infra alios tres dies & minus arbitrio iudicis debeāt ſibi dediſſe dicta inſtrumenta ſub pœna mediæ marchæ, & ſi nō dederint aſſignet ſibi alius terminus ſub pœna unius marchæ,quod debeāt dediſſe infra alios tres dies/habita ſemper iuſta ſolutione/& prædictæ pœnæ curiæ applicentur, & perſeuerans in cōtumacia maioribus pœnis iudicantis arbitrio condamnetur, proui/dendo tamen ſuper prædictis q; alteri parti facultas habendæ copiæ minime ſubtrahatur.

Quod acta iudicii etiã sine testibus fidẽ faciãt. Rub. XXIII.

CONstituimus & ordinamus quod quandocunq; per notarium causæ acta iudicii fuerint cõscripta/ siue per iudicẽ/ siue per partes/ siue etiam apparente aliqua contumacia gesta fuerint/tunc talibus gestis/aut pronunciatis etiam nullis testibus adhibitis qui in talibus actis per notarios scribi nõ debeãt plenaria fides adhibeat' exceptis sententiis interlocutoriis a quibus secundũ constitutiones & iura ciuilia potest appellari/& exceptis sententiis diffinitiuis quæ adhibitis testibus conscribi debeant omnino.

De citatiõibus & q̃liter cõtra cõtumaces ꝓcedat'. Rub. XXIIII.

EQuitatem iusticiæ obseruantes/& contumaciã inobedientiũ punientes. Statuimus q; siquis agere uoluerit/aut querimoniã deponere cõtra aliquẽ habitantem in iurisditione patriæ Foriiulii super aliquibus obligationibus alicuius debiti, aut psonalibus uel aliis/aut actionibus realibus/citari faciat partem contra quã agere uoluerit cum libello seu cedula continente petitionem agentis/seu quantitatẽ/uel rem per signa aliqua quã quis petere intendit/& ei mãdari q; per se comparere debeat/aut legitime per procuratorẽ idoneũ ad certam diem/horam/& locũ sub pœna.xx.solidoꝝ in primo termino, in quo si non comparuerit citetur similiter secundo q; compareat determinato tempore sub pœna.x.denarioꝝ, in quo secundo si comparuerit antequam audiatur soluere debeat.xx.solidos curiæ cõsuetæ/& reficere expensas parti per iudiciũ illico taxandas.& si secundo citatus non comparuerit citetur tertio per similem modũ sub maiori pœna, & ad negandum uel confitendum. In quo tertio termino si comparuerit non audiatur/nisi solutis omnibus pœnis dictæ curiæ & refectis omnibus expensis parti, quas si illico non soluerit/uel super eis in concordio non fuerit/contumax reputetur. Et si in tertio termino in contumacia perseuerauerit/tunc si debitum petitũ uel res quę petitur coram dño locumtenente sit infra extimationem.l.libraꝝ/& corã aliis iudicibus sit infra summã.xxvi.libraꝝ/

talis cõtumax habeatur pro cõuicto & cõfesso/iurante tamẽ prius parte principali legitimę agẽte/se iustę habere debere id quod petitũ est/seu rem petitã ad se spectare ex legitima causa. Supra aũt q̃titatẽ uel extimatiõnẽ prædictam cõtumax nõ intelligatur cõuictus/nisi prius facta fide de eo quod petitũ est per publica instrumenta/uel testes/uel alias ꝓbationes legitimas, quã fidẽ si ibidem facere nõ posset de eo quod petitũ est/illam facere ualeat qñcũq; tpe tamẽ debito, ita & taliter ꝙ ẽt lite uere nõ cõtestata fieri possint quæcũq; probationes cõtra cõtumacem, postea tamẽ ad illas adhuc legitime citatũ secundũ formã iuris. Et si interim pars cõuenta cõpareret admittatur ad proponẽdũ defensiones legitimas expendiis/& guadiis primo integraliter persolutis. Et ex tali cõparitione nõ reuocetur aliquis processus factus cõtra contumacẽ, qui in hoc quo ad modũ ꝓcedendi ualidus censeat. Et prędictę citationes legitime reputent, si in aliqua earꝝ cõuentus fuerit personaliter repertus & citatus/sibi uel ad eius domũ cedula dimissa uel eo sciẽre ad domũ alicuius sui uicini. Si uero in primis duobus terminis nõ fuerit personaliter citatus/ nec in tertio termino possit personaliter citari eo quia nõ reperitur ad domũ suæ solitę habitatiõis, tũc pro illa tertia uice citari debeat per publicũ proclama ante domũ suæ habitationis & sup platea loci/data uel dimissa ibi cedula/ut ad certũ locũ & certã diem cõparere debeat post decẽ dies cõputãdos a die dictę citatiõis excluſiue. Et si in aliqua ex primis duabus citatiõibus fuerit ꝑsonaſr citatus, tũc in tertia citatione possit actor facere reũ citari ad terminũ quẽ uoluerit sine aliqua ꝓclamatione/ibidẽ tñ ut supra cedula dimissa. Factis uero supradictis tribus citationibus/& terminis assignatis prętéritis/possit si uoluerit & ualeat actor ꝓcedere quẽadmodũ si foret lis cõtestata/uidelicet ut ad quẽcũq; actum iudicii ꝓcedere uoluerit faciat reũ semel citari ꝑsonaliter/uel ad domũ ad expeditionẽ talis actus/uel per proclama publicum si habitationẽ non habet.

Et talis actus expeditus in eius contumaciã eundẽ effectum habeat quẽ haberet si præsente illo qui contumax fuit/factus foret, & ꝙ talis cõtumax in respõdendo positionibus habeatur pro confesso si in contumacia persisterit usq; ad sententiã. & si aliquo tpe talis in tanta proteruitate cõtumaciæ perseuerãs cõparuerit ante

ſententiã/nunq̃ audiri debeat/niſi primo ſolutis guadiis & oĩbus expenſis per ſacramentũ partis taxandis a iudice/proceſſu tamẽ cauſæ effectũ quo ad ordinẽ habente, ut ſuperius eſt expreſſum.

Aut ſi parti agẽti poſt dictas tres citationes uidebitur expedire eligere poſſit uiã iuris cõis cõtra cõtumacẽ/ ut uidelicet ĩ actione reali petere poſſit ſe poni in poſſeſſionẽ rei petitæ. Et ſi talis contumax infra annũ uenerit ad iudiciũ, & iudicio ſiſti ſufficientem & ydoneã prẽſtiterit cautionẽ/ac guadiaꝝ & expenſaꝝ integram ſatiſfactionẽ fecerit poſſeſſionẽ recuperet. Et ſi infra annũ a die factæ dictæ miſſionis præmiſſa nõ adimpleuerit/ actor tranſacto anno uerus poſſeſſor conſtituatur ſuper proprietate dũtaxat ad/ uerſæ parti contumaci defenſione legitima reſeruata. Si autem actione perſonali agatur mitti poſſit pars agẽs ſi uoluerit in poſ/ ſeſſionem bonoꝝ mobiliũ contumacis/uel ĩmobiliũ ſi forte mobi/ lia nõ habeat pro modo debiti per ſacramentũ agentis declarati/ & uſq; ad ſummã expenſaꝝ factaꝝ, quã miſſionem pars quãdo/ cunq; ante diffinitiuã ſententiã ſuper inde latã recuperare poſſit/ ſolutis integris expenſis & guadiis, & de iudicio ſiſti & iudicato ſoluendo ſufficienti/ & ydonea cautione præſtita. Ita tamẽ q; la pſo anno cũ agitur perſonali cõtra cõtumacẽ per iudicem decla/ rari poſſit agentẽ poſſe fructus lucrari quouſq; dicta miſſio fue/ rit legitime reuocata. In præmiſſis tamen ubi actor fructus non lucratur miſſus in poſſeſſionẽ ſiue in reali ante annũ/ſiue in perſo nali.debeat actor quandocũq; durante cõtumacia habere rei cu/ ſtodiã & fructus colligere/& eos conſeruare/uel diſtrahere/prout iudicio uidebitur,ut tedio affectus reus ueniat reſpõſurus,in qui bus fructibus obſeruetur/prout a iure cõmuni diſpoſitũ eſt,ut ui delicet percepti poſt annũ in reali ſint actoris/ & in pſonali ſimi/ liter poſt declarationẽ iudicii ob nimiã abſentis contumaciã. Et poſſit etiã habere locũ miſſio in poſſeſſionẽ contra contumacem ſecundũ formã iuris cõmunis. ſi peteretur cautio damni infecti, uel de præſtandis debitis,uel legatis/uel fideicõmiſſis cõditionali bus/ uel in diem certum futurũ debitis,uel ſi ageretur aliquo in/ terdicto/ uel remedio ad poſſeſſionẽ recuperandam, uel interdi/ ctis in rem ſcriptis,uel actionibus mixtis ageretur. Et ſi materia cauſæ de qua agitur eſſet talis naturæ,in qua contra cõtumacem

per missionē in possessionem secundū ius commune nō esset subuentū actori, tunc cōtra cōtumacē ad diffinitiuā sententiā ualeat peruenire/ut superius est expressum/uel ad alia remedia iuris cōmunis, put utilius actori uidebitur, ita q̄ sit in agentis arbitrio cōtra cōtumacē & nō uolentes parere iudicio cōtra quos rigor obseruandus est/uel uti beneficio istius cōstitutionis ubi aliter disponit/q̄ a iure cōmuni sit ꝑ, puisum, uel iuris cōmunis remediis uti cōtra dictos cōtumaces. Cum aūt aliquis nō habitās in iurisdictione patriæ ad petitionē alicuius cōtra eū querimoniā exponere uolentis citari petatur/siue sit uagabūdus/siue etiā notū sit ubi moretur p̄dictus/tunc talis absens in platea loci ubi iudiciū reditur, & etiā ante domū suæ solitæ habitationis, si qua est/alta uoce p̄conia citetur cū cedula tribus uicibus/& pro qualibet citatiōe, & uice habeat spaciū. xv. dieꝝ cōtinuoꝝ ut ueniat legitime & peremptorie ad iudiciū responsurus cōqueri uolenti, & q̄ citatio secunda fieri nō possit/nisi primo termino. xv. dierum elapso, & si dies termini esset feriata sequens nō feriata pro termino habeat ut supra. Et supradictaꝝ citationū forma in primis citationibus faciēdis obseruetur, si uero post p̄dictas citationes citetur quis ad ꝓcedendū in causa, tunc sufficiat unica citatio tantū personaliter sibi/uel ad domū facta infra terminū cōpetētē arbitrio iudicis in qua cedula exprimatur ad quē actum singulariter ad procedendū debeat in causa uenire, quo casu simplex p̄ceptū iudicis alicuius p̄senti facta sine cedula sufficiat, nō aūt sufficiat simplex mandatū iudicis alicui præsenti factum pro prima citatiōe/sed fieri debeat per cedulā/ut superius continetur. Relationes aūt citationū & p̄sentationū litteraꝝ & cedulaꝝ possint & ualeant precones in iudicio/& extra/partibus p̄sentibus/& absentibus facere notariis causarum, quas relationes notarii teneantur in actis causæ scribere, & eoꝝ scripturis/sicut & ipsis preconibus qui p̄sentauerūt & citauerūt adhibeatur in iudicio plena fides. A p̄missis aūt excipiuntur obligationes/seu debita de quibus quis se uocauerit conuictum secundū morē patriæ, & cōtractus ueri depositi, & cæteraꝝ omnes causæ pauperuꝝ & miserabiliū personaꝝ, & aliæ in quibus potest ꝓcedi summarie/seu breuiter & de plano sine strepitu & figura iudicii. In quibus procedatur & procedi possit/etiā secūdū

formam constitutionũ super illis æditarum, si & prout utilius ui/ debitur actori. Declarantes q̃ si causæ motæ erũt ualoris unius marchæ/ uel abinde infra de quo ualore stetur declarationi iudi/ cii, q̃ tunc ualeant & fieri citationes per solum nuntium absq; ce/ dula aliqua.

Quando citationes / & relationes earum fieri pos/ sint/&c. Rubrica .XXV.

STatuimus q̃ singulis diebus & in quibuscunq; feriis possint fieri cõmissiones citationum & relationes eaꝝ pro diebus iu ridicis/exceptis infrascriptis feriis/uidelicet in die natiuita/ tis domini nostri Iesu Christi, ac die præcedenti cũ duobus die/ bus sequentibus. In festo resurrectionis eiusdem cũ duobus die/ bus præcedentibus/& duobus diebus sequentibus. In assumptiõe beatæ Marię uirginis/& in festo corporis Christi, Ascensionis do mini. Sancti Marci euangelistæ. Sancti Ioãnis Baptistę. Penthe/ costes cum duobus diebus sequentibus. Et intelligantur habere, officiales publici commissionem citandi eo ipso q̃ referunt se de commissione iudicis aliquem/seu aliquos citasse ad aliquos actus iudicii.

De modo citandi cõmunitates. Rub.XXVI.

IN citandis cõmunitatibus/uniuersitatibus/seu collegiis fiant cedulę modo cõtento in supiori cõstitutione, & sufficiat præ/ sentari cedulam decano uillæ/aut officiali maiori, & etiã pu blica proclamatio fiat per nuntiũ cedulæ in platea terræ/seu loci cuius cõmunitas citatur. & si dies termini citationum supradicta rum inciderit in diem feriatam sequens non feriata & iuridica, q̃ seruabitur audientia causaꝝ/habeatur pro dicto termino & pro/ cedi possit. Et prædicta citatio sic modis prædictis facta repute tur legitima/& sufficiens in omnibus quibuscũq; casibus in qui/ bus aliquis habitator dominii & districtus sui esset citandus, qui bus citationibus sic præmissis & factis reputentur sic citati nõ cõ parentes contumaces/& possit procedi contra eos tanq̃ contra cõ

tumaces constitutionibus/& consuetudinibus aliquibus in cõtra/rium æditis uel obseruatis non obstantibus.

De cautione præstanda per forenses. Rubꝝ XXVII.

ORdinamus ꝙ quilibet forensis / uel non habitator in iu/risdictione patriæ Foriiulii teneatur facere securitatem de expensis reficiendis & restituendis reo, uel dare pi/gnus,uel eo iurante se non posse ydoneę cauere ut supra/tunc de præmissis iuratoriam cautionem præstare debeat si succubuerit in causa/aut si instantia causæ perierit,alias forensis agere uolens nullatenus audiatur.

De simul producendis procuratoriis/ substitutionibus / tutelis & aliis generibus mandatorum/& copia parti aduersę danda uel neganda &c. Rubrica.XXVIII.

ACcurate atq; celerius in causis procedere cupiẽtes statui/mus/ ꝙ quandocunq; aliquis tutorio, actorio,curatorio, seu procuratorio nomine/uel alio quocunq; genere man/datorum comparuerit in iudicio agendo uel defendendo/ omnia mandata & instrumenta facientia ad legitimationem suæ perso/næ producere & exhibere in primo termino teneatur , quæ pro/ductio facta intelligatur/ seu fieri possit si constabit de habilitate personæ ex actis alicuius notarii ad officium iudicii residentis, quorum copiam nisi pars cõtra quam producuntur,tunc ibidem petierit/ulterius de hiis de quibus copiam nõ petierit dilationem ad habendũ copiã habere debeat, sed ad legitimationẽ personarum eis uisis per iudicem iuridice procedatur, nisi legitima ex/ceptio debito tempore opponatur , & idem obseruetur in copia danda reo quandocũq; actor simul & semel ad probationem suæ intentionis plura instrumenta producit / ut uidelicet de instru/mentis, quorum tunc copiam nõ petierit ulterius pro opponen/do copiam non ualeat obtinere. Et econuerso idem seruetur in copiis productoꝝ in publica forma pro parte rei dandis actori, & hanc locum etiam in pendentibus.

De termino ad opponendum contra mandata con/
cedendo uel non. Rub.XXIX.

DEcernimus q; de procuratorio/uel alio mandato facto in iudicio/uel extra parte prçsente/ nulla copia detur parti petenti/sed ibidem legatur in iudicio & legitimetur mandatum uel reprobetur. At ubi procuratorium/uel aliud mandatũ factum fuerit in iudicio/uel extra parte aduersa absente/ tunc si pars quæ fuerit absens petat copiam dicti mandati eidem detur cum termino ad opponendum ad tertiam diem iuridicam proximè sequentem/die statuti termini computato/& non ultra, & infra dictum terminum opponat quicquid opponere uult/& ulterius non audiatur opponens contra dicta mandata causa iudicii differendi.

De negãtibus p̃sonas fore legitimas in iudicio. Rub.XXX.

ADuertentes ad constitutionẽ antiquã ordinamus q; quãdocũq; aliquis opponat in iudicio q; non sit legitima persona ad agendum/ seu ad defendendũ, tũc si in processu causæ/& post litem contestatã in iudicio factam petatur per aliquã partem sibi fidem fieri de mandato eius, qui comparet in iudicio, sufficiat fieri fidem per instrumentũ mandatum continens/ uel per acta continentia iuridicam legitimationẽ personaꝝ prædictarum, quoꝝ copiam si tunc causa opponendi petatur nullatenus decernatur, ne iudicium retardetur, eam tamen notarius requisitus parti petenti/habita solutione/tribuere teneatur extra iudicium/si fuerint instrumẽta tutelaꝝ/uel curaꝝ generalium, quia propter solẽnitates a iure requisitas in talibus si forẽt omissę possent parti magnũ præiudiciũ generari. Addiicientes q; notarius causæ apud quẽ in iudicio producitur aliquod mãdatũ/teneatur & debeat in actis causæ scribere nomina omnium mandatarioꝝ in mandato cuiuscunq; generis producto contentorum, & utrum sit uel sint specialiter uel generaliter ad causam cõstitutus uel constituti/ac etiam millesimum annum & diem facti dicti mandati/ & nomen notarii/qui compilauit & publicauit dictum mandatum, & q; legitimato uno de mandatariis & autenticato instrumento mãdati, intelligantur omnes alii mandatarii in eodẽ con/

tenti legitimati. Nisi aliqua exceptione legitime oppoſita contra perſonã alicuius ex mãdatariis/per ſentẽtiã repellerent, & ipſi legitimationi in actis ſcriptę, ut prefertur adhibeatur in tota illa cã principali/& appellationis plena fides/etiã ſi mãdatum aliter non producatur.

De procuratore cõpellendo ad procedendũ poſt ſuſceptum mandatum. Rub. XXXI.

ANtiquã cõſtitutionẽ approbantes ſtatuimus/ꝙ ſi aliquis abſens de cætero fuerit cõſtitutus ꝓcurator, Sindicus/uel actor in cã in qua mãdatũ illud ſuſcepiſſe cõſtiterit, ꝓcedere cõpellat/& cũ ipſo tãq̃ cũ legitima ꝑſona procedi poſſit etiã ſi renunciaret/niſi iuſtã cauſam renuntiandi haberet, ꝙ per iudicium dirimatur, dũmodo de legitima reuocatione ipſius a dño facta expreſſe nõ cõſtet, & interuenienti ex parte actoris aſſerentiq; ſe nõ fore informatũ de iuribus ſui principalis dilatio pro informatione ſuſcipienda nõ cõcedatur, & habeat locũ etiã in pẽdentibus cauſis. Addiiciẽtes ꝙ ſi quis fuerit legitimatus in iudicio per aliquã cõprobationẽ domini in iudicio factam/nõ intelligatur reuocatus/niſi de reuocatione expreſſa per dñm facta in actis iudicii conſtet per publicũ inſtrumentũ/aut ꝓthocollum notarii in iudicio productum. Et ꝙ in qualibet parte litis poſſit citari tã principalis q̃ procurator/altero tamẽ eoꝝ comparente ſufficiat. & domino agenti, aut ꝓcuratori nullæ dẽtur inducię ex eo ꝙ aſſeratur ſe uelle informari ab altero.

Quæ ętas pro alio cõparenti/dicatur ſufficiẽs. Rub. XXXII.

DEclarationẽ antiquę cõſtitutionis annectens/ſtatuimus ꝙ nullus minor annis. xx. poſſit eſſe actor/curator/ſindicus/uel ꝓcurator ad lites ſeu cauſas, & quicquid cũ eis factũ fuerit ipſo iure nõ ualeat, & nullum ſortiatur effectum, niſi parte non opponente per iudiciũ legitimatus extiterit. Maior autẽ. xx. annis etiã filiusfamilias/& ſine conſenſu patris poſſit eſſe nomine alieno in iudicio ad cauſas & litigare, ita tamen ꝙ ex hoc nõ obligetur pater, nec eius patris bona obligari poſſint & habeat locũ etiam in pendentibus cauſis.

De obligatis ad reſpõdẽdũ in pluribus locis. Rub. XXXIII.

VT uexationibus & detrimentis quæ & plurimum cum honeſtate non poſſent inferri obuiemus hac ſalubri deciſione. Statuimus, q̃ ſi aliquis debitor in publico inſtrumento ſe obligauerit ad ſoluendum ſeu reſpondendum coram diuerſis dominiis & in pluribus locis/q̃ eo caſu tantum conueniri poſſit in loco celebrati inſtrumenti ſi ibidem ſatiſfacere ſe obliga uerit/uel in loco ubi habitare conſueuit/uel in loco ſui domicilii, alibi autem ita demum conueniri poſſit, & in alio foro ſi ibidem perſonaliter repertus fuerit per creditorem uigore obligationis in inſtrumento contentę.

De libelli oblatione. Rubrica. XXXIIII.

EXpeditis præparatoriis iudiciorum. Statuimus q̃ in quacũq; cauſa cuius quantitas uel extimatio ſiue precium excreſſerit quinquaginta libras ſolidorum/porrigatur libellus in iudicio per actorem coram domino locũtenente ultra citationem partis conuentæ/exceptis cauſis de iure communi uel cõſtitutionum forma ſummarię decidendis, in quibus libellum in ſcriptis offerri non oporteat/in quibus & in aliis cauſis quę ſint minoris q̃titatis uel extimationis quinquaginta librarum ſufficiat qualis petitio uerbotenus in iudicio productæ, quæ per notariũ in actis deſcribatur & reputetur legitima quocunq; modo concepta ſit/dummodo conſtet de intentione petentis ſuper qua ſola ueritate inſpecta ſũmarię cognoſcatur. Et ſi in prẽmiſſis dubitaretur de ualore rei, in iudicio deductę ſtetur declarationi iudicis etiam ex officio ſuo ſuper hoc ſũmariç fiendę, a qua declaratione non poſſit appellari uel contrairi/ uel nullitas allegari, ſed ei omnino iſto caſu ſtetur.

De producendo ſcripturas duplicatas. Rub. XXXV.

ORdinamus q̃ ſi pars porrexerit in iudicio libellum/poſitiones/articulos/uel exceptiones/uel aliam quãcunq; ſcripturam nõ autenticam quam producere uoluerit in iu-

dicio/cuius copia danda sit parti,debeat ipsam producere dupli/ catam & unã apud acta relinquere,aliam uero dare parti petenti sibi editionem fieri,& debeant ille scripturæ ausculari si sint con/ cordes parte ad hoc præsente.

De confitentibus debitũ in iudicio. Rub.XXXVI.

QVoniam cum sponte confesso , q̃ cum coniuncto mi/ tius est agẽdum, decernimus q̃ si in iudicio citatus in primo uel secundo termino uocauerit se coniunctum ei unius mensis terminus assignetur ad integre satisfaciendum actori præstita primo ydonea fideiussione de soluendo ad termi/ num stabilitũ/quo transacto possit fieri executio contra princi/ palem debitorem uel contra fideiussorem in electione creditoris secundum formã constitutionum de hoc loquentium. Vbi uero fideiussio ut supra nõ pręstaretur tunc in confessum (dicto termi no nõ pręstito)illico fiat executio secundum formã iuris & con/ stitutionum patriæ.Et præmissa uendicent sibi locum in compa/ triotis tantum & in causis summã .xxv. librarum excedentibus. Abinde uero infra dilatio arbitrio iudicii assignetur secundũ cõ/ ditionem personaꝝ & causæ/dum tamẽ mensem non excedat.

De dilationibus dandis post porrectũ libellũ. Rub.XXXVII.

COnstituimus & ordinamus q̃ porrecto libello in causis in quibus iure ordinario proceditur iudex statim statuat reo terminum trium dierum ad deliberandũ/ & opponẽdum in scriptis & allegandum omnes exceptiones quę litis contestatio nem impediãt in forma impedienti processum & ad responden dum ipsi libello si exceptiones nõ fierent uel fierent & nõ admitte rentur per iudiciũ.Et si infra dictũ terminum comparuerit nul/ lasq̃ exceptiones ꝺ̃ oppositerit.tunc teneatur respondere libello. Si autẽ respondere recusauerit/tunc sit in electione actoris an uelit habere litẽ pro contestata ita q̃ ad diffinitiuã sententiã factis de/ bitis probationibus peruenire possit , an uelit q̃ procedatur cõtra ipsum reum admissionem in possessionem/uel aliter ueluti proce/

ditur ſecundum formam conſtitutionum contra contumacem.

Si uero reſponderit libello, tunc ipſo facto actor producat in ſcriptis poſitiones ſuas iuramento interueniente q̄ credit illas ueras eſſe, dictis autem poſitionibus & aliis per alterutrā partem productis, in qualibet parte litis ſiue procedatur ſummariæ ſiue non, ſi pars principalis quæ cū iuramento eas produxit uoluerit & petierit principalem perſonam perſemet ipſam/reſpondere ſi erit in patria foriiulii teneatur cōparere p̄ſemet ipſam & reſpondere die ad quā citata fuerit de cōmiſſione iudicis quā principalem perſonā p̄curator ſuus debeat facere ad hoc perſonaliter cōparere. Si aūt pars principalis per ſeipſam reſpōdere in iudicio recuſauerit/aut eā eius p̄curator non fecerit præſentari ad reſpōdendū legitime/dictæ poſitiones habeantur pro cōfeſſatis/exceptis perſonis infirmis/aut ualde debilibus, p̄latis, militibus & dominabus, qui uel quæ cōparere in iudicio p̄ſonaliter nō cogant̄. Sed iudex de loco honeſto prouideat/& illuc uadat ſi ſibi uidebit̄ ad fraudes tollendas, uel notariū cauſæ mittat pro reſpōſionibus perſonaliter faciendis. Et ſi pars nō eſſet in patria Foriiulii, tūc p̄curator eius admittatur ad reſpondendū/niſi pars aduerſa uoluerit probare ipſum eſſe in patria, qa tūc ſi probauerit infra ſex dies incluſiue/pars principalis cōparere & reſpōdere teneatur ut ſupra. Et qui cōtra ueritatē allegauit illam aliam partē eſſe extra patriam condemnetur in una marcha ſolidoꝝ curię applicanda. pars autem quæ defecerit in probatione q̄ ſit extra patriā in media marcha applicanda/ut ſupra plectatur.

De iuramento calumniæ. Rubrica. XXXVIII.

VT quantū fieri poteſt ueritas deducatur in lucē ſtatuimus q̄ ſi cauſa ualoris ab una marcha ſupra agitabit̄/q̄ illico poſt litem conteſtatā iuramentū calūniæ legitimæ præſtetur ſi fuerit requiſitū, & ſi aliqua pars litigantium interrogata fuerit in poſitionibus uel aliis partibus cauſæ de eo quod ſit notorium/uel de quo fuerit fama publica in loco ubi iudiciū agit̄/uel ubi partes uel altera eaꝝ quæ reſpondere debet habent uel habet domiciliū, & illud negatum fuerit, ſoluat libras. iiii. ſolidoꝝ curię

applicandas totiens quotiens fuerit interrogatus & negauerit. Dictum autem calumniç iuramentum sub hac forma prestetur procuratoribus utriusq; partis etiã in animas eorum iurare debentibus, & cuilibet alteri intercedenti nomina suo uel alterius uidelicet q; putant & re uera credunt partem suam fouere iustã causam: & causam clientuli sui non fore mendacibus allegationibus compositã & q; ppter nullã malã cãm patrocinabuntur.

De allegantibus manutentores. Rubrica. XXXVIIII.

STatuimus q; si aliqua persona uel cõmunitas citata fuerit in quacunq; causa & manutentorem allegauerit post petitionem actoris q; statim ipsi reo assignetur terminus sex dierũ ad respondendum dictç petitioni: & ad denuntiandum suo manutentori per cedulã eidem personaliter uel ad domũ prçsentãdã ut litem quç sibi mouetur ueniat in die supradicti termini defensurus: qui si uenerit & se manutentorem confessus fuerit iudiciũ assumat & in cã procedat hoc modo. uidelicet q; petitioni actoris respondeat nomine rei conuenti & etiam suo nomine pro suo interesse: & sic per se uel per procuratorem legittimũ procedatur in causa: & quascũq; probationes defensiones & iura debito modo producere possit: & manutentore in causa succumbente sententia prçiudicet eidẽ & etiam reo principali si ab ea manutentor nõ appellauerit quã appellationem interponere & prosequi ipse manutentor & non reus tenetur: si hoc reus uoluerit. Si uero se manutentorem confessus fuerit sed nolit ut supra in causa procedere: tunc reus principalis conuentus procedat in iudicio & iura sua & defensiones bona fide faciat & producat: quo casu reo in causa succũbente sententia contra eum lata siue iusta siue iniusta etiam si ab ea non sit appellatum manutentori qui laborẽ iudicii uoluit aufugere prçiudicet/quo ad interesse ipsius rei principalis consequendum: possit tamẽ manutentor pro suo interesse se appellare & appellationẽ prosequi si uoluerit/& si in causa appellationis obtinuerit contentus esse debeat reus principalis re illa de qua est litigatum: consequendo etiã expensas & interesse debitũ prout a iudicio taxatũ extiterit. Si autẽ manutentor nomi/

natus ut supra citatus in dicto termino non cõparuerit uel comparuerit & se manutentorem negauerit statuatur terminus.xv. dierũ continuorum subtractis feriis natiuitatis domini & resurrectionis uindemiaꝝ & messium ipsi reo die statuti termini non computato infra quem nominans ita processisse debeat cũ allegato manutentore ꝙ declaratum sit an manutẽtor esse debeat in iudicio:ꝙ si infra dictum spaciũ.xv.dierum dicta manutentionis differentia nõ fuerit terminata tunc reus principalis in causa principali procedere teneatur/saluo sibi iure quod habet contra suum manutentorem:& hac causa principali nõ obstante ualeat ipse reus cum suo manutẽtore datis etiã aliis dilationibus prout iudici uidebitur expedire & in manutentionis causa procedere & si contingat ꝙ manutentor in causa manutentionis succumbat & ulterius ꝙ sententia contra reum in causa principali proferatur:talis sententia dicto manutentori quo ad ipsius rei totale interesse consequendum plene prẽiudicet/etiam si ab ea non extiterit a reo appellatum: prẽdicta uero etiã obseruentur in manutentoribus alios manutentores allegantibus:possit tamen prẽdictus manutentor negans appellare pro suo interesse infra tempus a iure statutũ a sententia lata cõtra reum principalem ipsius manutentoris periculis & expensis.

De allegantibus manutentores qui sunt extra patria. Rubrica.XL.

MAnutentores extra patriã existentes si quis allegauerit petens illos citari & ad iudicium uocari teneatur & debeat infra tres dies continuos die allegationis nõ computato illos nominare:& fidem in iudicio facere ꝙ sint manutentores:quẽ tamen probatio ipsis manutentoribus nominatis non prẽiudicet:& tunc per iudicem decernat̃:an dicti manutentores sint citandi:& declarato ꝙ sic tunc citentur ipsi manutentores absentes siue sint uagabundi:siue notũ sit ubi morentur in platea loci ubi iudicium agitur:& ante domum suę solitæ habitationis si qua est in patria alta uoce prẽconia cũ cedula tribus uicibus. Prima uice ut cõpareant quintadecima die iuridica com-

putanda a die proclamationis illa die non incluſa ſub pœna.xx.
ſolidorum.Secũda uice ut compareant.xv.die iuridica compu/
tanda a die ſecũdę ꝓclamationis illo die nõ incluſo ſub pœna.xl.
ſolidorũ.Tertia uice ut compareant.xv.die iuridica cõputanda
a die tertię proclamationis ad negandum uel confitendum prę/
dicta & ſe conſtituendum manutentores.Pręmiſſæ autẽ cedulæ
affigantur qualibet uice in platea:quas quidem proclamatio/
nes teneaꝰ & debeat dictus nominãs feciſſe fieri uſq; ad dies.lx.
incluſiue a die nominationis/& illo nõ computato:quibus ſexa/
ginta diebus elapſis ipſis manutentoribus in terminis eis ſtatutis
non comparentibus: teneatur nominans ſiue fecerit fieri dictas
proclamationes ſiue non in ſe iudicium ſuſcipere & procedere
cum aduerſario ſuo uſq; ad finem litis incluſiue: & eo conuicto
nominati per eum ſi non comparuerint intelligantur & ſint ipſi
manutentores conuicti perinde ac ſi pręſentes fuiſſent & iudiciũ
in ſe ſuſcepiſſent & perſonaliter conuicti fuiſſent/ita ꝙ nõ poſſit
allegari ꝑ manutentores de iniuſticia ſententię contra reum lata
qui bona fide iudicium egit:quæ bona fides pręſummatur: niſi
dolus eius rei perſpicius iudiciis cõprobetur:nec poſſit allegari
ꝙ omiſſa ſit appellatio aut eius profecutio:in caſu autem in quo
comparuerunt legittime in aliquo dictorum trium terminorum
procedatur ſecundũ formã conſtitutionis proxime pręcedentis.
prędicta autem locum habeant niſi pars aduerſa allegatum ma/
nutentorẽ infra dies octo probare uoluerit eſſe in patria: ꝙ ſi nõ
probauerit puniatur in media marcha curiæ applicanda/ſi uero
probauerit puniatur allegans eum eſſe extra patriam in marcha
una ſolidorum applicanda ut ſupra.

De reo in iudicio dominum nominante. Rub.XLI.

STatuimus ꝙ ſi uocatus ad iudiciũ/res non allegato exforcio
in cauſa deductas nomine alieno ſe dixerit poſſidere/debeat
talem domini nominationem in iudicio facere/ante litẽ con/
teſtatam uel pro conteſtata habitam:cui nominanti iudex con/
gruã dilationem aſſignet ad intimandum habenti litem motam:
& ut talis abſens ueniat per ſe uel procuratorẽ ydoneũ ad pro/

cedendum in cauſa:quę dilatio ſi data non fuerit:uel ſi data fue/
rit & abſens ut ſupra nominatus nō uenerit:tunc ad inſtantiam
actoris abſens citari debeat/& contra ipſum nominatū prę ſentē
ſi in iudicio per ſe uel procuratorem legittimū comparuerit: aut
ſi contumax fuerit/procedi poſſit & debeat ſecundum formam
iuris & conſtitutionum ſuper his æditaꝝ: ſaluo q̄ ſi de exforcio
ageretur tunc procedi debeat prout in cauſis exforcii ſpecialiter
eſt prouiſum.

De conſeruatoribus. Rub.XLII.

ORdinamus q̄ ſi aliquis promiſerit alicui debitori ipſum
cōſeruare indempnem de aliqua re:facto uel debito:ſta/
tim cum creditor egerit contra debitorem principalem,
poſſit ipſe debitor iudicialiter artare ſuum conſeruatorem/ut ip/
ſum principalem debitorem cōſeruet indempnem/& qua forma
proceditur contra reum:poſſit ſimiliter ipſe procedere contra ſuū
conſeruatorem:propter hoc tamen creditoris iudiciū non retar/
detur. Si uero aliquis ſe obligauerit creditori ipſum omnino cō/
ſeruare indempnem reſpectu alicuius obligationis quā habeat
contra tertiam perſonam tunc ſit in electione creditoris eligere
utrum eorum mallit conuenire.

De dilationibus dandis actori & reo. Rub.XLIII.

FInem celerem litibus cupientes imponere ordinamus q̄ ſi
actor de ſua intētione probare uoluerit teneatur infra ter/
minū.xv.dierum continuorum ſubtractis feriis natiuitatis
domini:& reſurrectionis meſſium: & uindemiaꝝ/producere &
produxiſſe inſtrumenta/teſtes/& omnia iura quę credit ad ſuam
cauſam pertinere & quibus uti intendit:quo termino elapſo non
admittatur uolens producere teſtes uel inſtrumenta:uel alia iura
producere/niſi appareat de legittimo impedimento ſacramento
partis/uel aliter ſi iudici æquum uidebitur eſſe/comprobando.
quo tali impedimento probato ſtatuatur terminus.viii.dierū ad
producendum & probandum quicquid producere & probare

uoluerit:& ulterius uolens producere uel probare ſuper propoſi/
tis & petitis non audiatur:niſi aliud euidentiſſimum impedimē/
tum appareat approbādum ut ſupra: & iſto caſu alter terminus
breuis & peremptorius ſemel tantum iuxta negocii circunſtan/
tias ei per iudicium ſtatuatur:quo elapſo amplius non audiatur
etiam quocunq; impedimento allegato uel probato:reus autē ſi
uelit probare p teſtes uel per inſtrumēta aut aliter de ſua inten/
tione:tūc idem reus poſſit tam in dilatione data actori ut ſupra:
quę ſit cōmunis:q̄ infra terminum.xx.dierū continuoꝝ reo aſſi/
gnandoꝝ/exceptis feriis ſupradictis/ſicut ſupra dictū eſt in ter/
mino actori limitato/computandorum a die lapſus termini.xv.
dierum cōtinuoꝝ actori aſſignati:producere & probare quicqd
uoluerit:& ulterius nihil poſſit producere:niſi impedimentum
interuenerit per ſacramentum partis ſi iudici uidebitur compro/
bandum:& impedimento interueniente alius terminus.x.dierū
continuoꝝ aſſignetur ſibi ad producendū:& probandum qcqd
producere & probare uoluerit:quo elapſo nihil poſſit producere
uel probare ſuper propoſitis exceptis & petitis per eum/niſi cō/
ſtet aliud euidentiſſimum impedimentum : quod utrum iuſtum
ſit per iudicē maturius dirimatur:& eo caſu alius terminus bre/
uis arbitrarius peremptorius ſemel tantum per iudicium præfi/
gatur:quo elapſo ulterius non audiatur etiam quocunq; impedi/
mēto per eum allegato uel probato:& in prędmiſſis quilibet ter/
minus datus reo ſit etiam communis actori ut peritas in iudiciis
obſeruetur:& lapſis omnibus prędictis dilationibus aſſignatis
actori uel reo:ſi teſtes iurari non depoſuiſſent adhuc per iudiciū
poſſit dari dilatio ad faciendū deponere teſtes iuratos eius arbi/
trio/dummodo quinq; dieꝝ terminum non excedat.Et prędicta
obſeruentur in quibuſcūq; cauſis:exceptis cauſis inſtrumentoꝝ
conuictionis:depoſiti:iurium dominarum: ſententiarū arbitra/
riaꝝ:exforciorum:pauperum:& miſerabilium perſonarum: uel
aliarum in quibus ſummarie procedi debet ſecundū formā con/
ſtitutionum ſuper ipſis æditarum.

De actore renunciante termino ei limitato.Rub.XLIIII.

OMnem perplexitatem uolentes ſubducere:ſtatuimus q̄ ſi actor renunciauerit termino.xv.dierum ſibi limitato ſecundū formam p̄cedentis cōſtitutionis: talis renunciatio reo non p̄iudicet quin poſſit uti dicta dilatione/& ulterius terminus.xx.dierum ipſi reo limitatus in cōſtitutione p̄cedenti incipiat ipſo iure ei currere poſt expirationem dilationis.xv.dierum:quæ primo actori fuerat aſſignata. Et dicti termini actori & reo:limitati & alia tempora eiſdem limitata ad producendum uel probandum currant & currere intelligantur etiam ſi aliquis ex eo⁹ teſtibus productis dixerint ſe uelle cogitare & deliberare ante q̄ deponant & terminum obtineant pro p̄dictis.

De terminis aſſignandis ad opponendum & excipiendum.Rubrica.XLV.

SVperfluas intrigationes reſecantes ordinamus q̄ omnes oppoſitiones & exceptiones producantur in ſcriptis: & ſi quis opponere uoluerit contra proceſſum:teſtes depoſitiones: uel inſtrumenta producta/aſſignetur tunc dilatio:quæ decem dierū terminum non excedat:in qua ſi partes uel earum aliqua oppoſuerit & dicat opponens ſe oppoſita uelle probare/iudex ad ea probandum/& probatum habendum ſtatim terminum ſtatuat opponenti eius arbitrio:dum tamen ipſa dilatio.x.dierum non excedat:quibus dilationibus elapſis uolēs opponere uel probare nullatenus audiatur/niſi ad allegationes iuris faciendum:& ad aſſumptionē ſapientis faciendā ſi fieri debeat & poterit de iure.

De pœna fraudem committentium.Rub.LXVI.

VT fraudulosæ allegationes & protelationes: quæ interdū in iudiciis fiunt de medio ſubtrahantur:inuiolabili cōſtitutione decernimus q̄ q̄ acceptis induciis ad exceptiones probandum/uel manutentiones producendum:in probando uel producendo defecerit/in expenſis ex hac protelatione paſſis per

partem aduersam eidem illico condempnetur: & immediate taxentur: & ultra hoc.xl.solidorum curiæ applicandorum pœna mulctetur.

De negantibus acta curiæ.Rubrica.XLVII.

DEcernimus qđ si aliquis negauerit acta iudicii:quę postea facta fuisse apparuerit.xl. solidorum pœnã parti applicandoꝝ illico patiatur:non in iudicio audiatur nisi dicta pœna primitus persoluta. Si uero quispiam probare uoluerit contra acta in iudicio scripta / uel aliqua plus facta fuisse q̃ scripta sint:uel plura in actis scripta q̃ gesta fuerint infra sex dierum continuorum spacium/talem probationem debeat perfecisse:q̃ si non fecerit ulterius non admittatur: & pœna mediæ marchæ & expensarum parti applicanda subito castigetur : & acta intelligantur citatiões/relationes preconum: & processus facti in prę/sentia uel contumacia partis aduersæ/ & habeat locum etiam in pendentibus.

De mãdatis & actis iudicii p̃ testes nõ probandis.Ru.XLVIII.

STatuimus quod mandata procuratorum : actorum: sindicorum:curatorum:tutorum & aliarum quarũcunq; personarum nomine alioꝝ in iudicio interueniẽtiũ:& legittimationes ipsorum probari non possint per testes/sed probentur per scripturas. Et q̃ acta in iudicio uel coram arbitris/ aut arbitratoribus facta parte prę̃sente/ uel contumaciter absente probari non possint per testes / nisi illa acta quæ quis prabare uelit per testes fuerint facta infra.xx.dies proximę prę̃cedẽtes diem/ qua dicta probatio concedi petitur: quo casu sibi concedatur probationis facultas / infra sex dies peragenda non computato die sex dierum probationis.

De allegãtibus terminos p̃bationũ nõ expirasse.Ru.XLVIIII.

REformãdo statuimus q̃ si aliquis allegauerit uel oppofuerit terminum uel terminos ad probandum : uel ali/

quem alium actum faciendum limitatos fore tranſactos & pars aduerſa contrariũ affirmauerit/& probauerit ſe eſſe infra termi/num : quod probare teneatur : cadat allegans & proponens fore tranſactum in pœnã. xl. ſolidorum parti aduerſæ illico ſoluendo/rum & ſoluat expenſas factas pro dicta probatione facta : & in eadem pœna cadat pars dicens terminum non fore tranſactum ſi apparuerit ipſum tranſactũ fore:quæ pœna parti aduerſę ibi/dem perſoluatur:qua pœna nõ ſoluta per illum qui in eã incide/rit procedatur in eius cõtumacia ac ſi foret abſens & contumax.

De negãtibus acta in iudicio uel nolẽtibus illa cõfiteri. Rub. L.

ORdinamus q; ſi actor uel reus ꝓpoſuerit uel allegauerit aliquem terminum fuiſſe aſſignatum parti ſuæ uel parti aduerſæ:ſeu aliquem proceſſum factum/aut aliquã ſen/tentiam latam fuiſſe pro ſe & cõtra partem aduerſam in iudicio/ſiue coram arbitris/ ſeu arbitratoribus pręſente parte contra quã proponitur ſeu allegatur / teneatur clare & lucide ſtatim negare uel confiteri illud quod contra eam proponitur uel allegatur: & ſi quidem fuerit confeſſa propoſita uel allegata contra eam/ tunc ulterius procedatur prout de iure fuerit procedendum. Si uero negauerint propoſita/uel aliquid de propoſitis contra eam:& il/la uel illud quę uel quod negauerit probẽtur: uel probetur cõ/tra eam:cadat ipſa pars:quæ negauerit in pœnam conſtitutionis æditæ contra negantes acta curiæ/ & ultra pœnam illam ſoluat expenſas factas congrue uel promiſſas uel debitas fide facta de eis ſuper negatis per eam : ſi autem pars præponens & allegans non probauerit propoſita & allegata per eã/ tunc ipſa pars pro/ponens & allegans cadat in pœnam. xl. ſolidorum applicandam parti aduerſę:quæ negauerit & ei illico ſoluendorum: quibus nõ ſolutis ulterius non audiatur : ſed procedatur in dicta cauſa : ac ſi dicta pars quæ ceciderit in pœnam & eã non ſoluerit foret ab/ſens & contumax. Si uero ſtatim nõ cõfiteatur uel neget ut ſu/perius dictum eſt:ſed taceat / uel reſpõdeat per aliqua uerba per quæ teneat iudicium in pendenti qualitercunq;/ etiam ſi dicas ſe uelle habere conſilium uel deliberare / tunc ſublatis præmiſſis :

& aliis quibuſcunq; ſubterfugiis & dilationibus/pars contra quã proponitur & allegatur interrogetur & requiratur per ius redẽ/tem duabus uicibus inter unam aliam interueniente aliquo mo/dico interuallo: q̃ confiteatur uel neget p̃poſita & allegata con/tra eam/& tunc ſi confiteatur uel negauerint procedatur ut ſu/perius dictum eſt. Si uero poſt præfatã binam interrogationẽ & requiſitionem pars interrogata nõ reſponderit clare & aperte confitendo uel negãdo:& ius reddens dixerit parti alteri q̃ pro/cedat/habeatur poſtq̃ ius reddens ſic dixerit poſt prę̃fectam bi/nam requiſitionẽ & interrogationem/ipſa pars interrogata im/mediate & abſq; aliqua alia ſententia pro confeſſa id quod eſt in ſui præiudicium:& procedatur in cauſam perinde ac ſi clare & lucide confeſſa fuiſſent cõtra eam:propoſita & allegata aut ali/quid de eiſdem: prędicta tamen habeant locum quãdo prę̃miſ/ſa allegata fuerint in iudicio facta citra ſex mẽſes proxime prę/cedentes diem qua prędicta proponuntur: ſi uero illa quæ pro/ponũtur: & allegantur ante prę̃factos ſex menſes facta fuerint/tunc parti contra quam proponuntur petenti terminum ad de/liberandum & iuranti ſe ignorare an ſint uera propoſita contra eam/ detur & aſſignetur terminus ſex dierum non cõputato die termini aſſignati / in quo termino uel infra quẽ terminum præ/ſente alia parte/uel contumaciter abſente/ teneatur prę̃ciſe con/fiteri uel negare clare & lucide cõtra eam propoſita ut ſuperius dictum eſt: alioquin habeatur perinde ac ſi de illis omnibus cõ/tra eam propoſitis expreſſa confeſſio facta foret/ eius quod eſt in ſui prę̃iudiciũ : ubi autem ambe partes aliqua acta eſſe hinc in/de proponant: quæ petantur hinc inde confiteri / uel negari per dictas partes:tunc teneatur pars cõtra quam tunc in illo termi/no inſtanti primo fuerit propoſitum/ prius negare uel confiteri: & poſtea immediate teneatur pars contra quam ſecundario eſt propoſitum confiteri uel negare propoſita & allegata ſeconda/rio contra eam ſub forma ordine & pœnis præmiſſis : & habeat locum etiam in pendentibus.

CVm manifeste turpitudinis sit nolle iurare / uel referre: Statuimus q̃ in quacũq; causa cuiuscũq; q̃titatis uel existimationis existat: & in quacunq; parte litis una pars alteri possit sacramentum decisiuum deferre super eo/ quod in cõtrouersia uertitur: & teneatur ille cui primo oblatum fuerint sacramentum iurare/uel iuramẽtum referre: nisi allegauerit se nõ bene recordari & uelit dilationem habere ad informãdum/quo casu dilatio eidem assignetur: quæ trium dierum continuorum spacium non excedat: quod si recusauerit si fuerit actor ab actione sua cadat/& reus absoluatur cum dãnis & expensis. Si uero fuerit reus qui iurare uel referre recusauerit comdempnetur ad petita: & habeat locum etiam in pendentibus & predicta uendicent sibi locum nisi in deferente uel referente iustissima causa ignorãtię subesset: uel quia ageretur de facto defuncti: uel quęreretur de facto alieno/uel facto multum antiquo / uel multum fortitur implicito & intricato / ita q̃ ignorantia multum probabilis posset reputari: quę omnia per iudicium cum bona aduertentia dirimantur.

De notariis & testibus compellendis dare instrumenta: & iurare. Rubrica. LII.

VIgilantiã partibus addere uolentes: statuimus q̃ infra terminos per prędecedentes constitutiones limitatos actori & reo ad producendum iura sua: testes: & instrumenta: teneãtur actor & reus compellere & compelli facere per ius reddentem notarios eorum instrumenta habentes: & testes: ad iudicium uenire/& eos examinari facere. Si uero pars hoc non fecerit/defectus notarii ei non prosit / quin dicti termini currant: Item qualibet die iuridica dictorũ terminorum pars quælibet possit producere instrumẽta & iura & testes/tamẽ aduersa parte prędente uel contumaciter absente: sublatis & reiectis quibuscunq; aliis dilationibus & cõsuetudinibus in contrariũ hactenus obseruatis: & habeat locum in causis etiam pendentibus.

De testibus. Rubrica.LIII.

QVoniã danielis exẽplo testes seperatim & secrete examinandi sunt:ordinamus q̃ testes legittime producti ad iudicium/possint iurare parte aduersa pręsente uel contumaciter absente:& q̃ secrete dictum suũ deponant in actis in causa maioris q̃titatis unius marchę/nõ obstante aliqua contradictione uel absentia partis. Reseruato tamen iure cuilibet parti ad opponendum contra dicta testium & personas eorum: super quibus ante depositionem disputatio per partes non fiat: sed postea in processu causæ oppositiones & allegationes partiũ modo debito admittantur & decidantur.& pręmissa locum habeant etiam si sit omissa protestatio partis tempore factæ productionis testium prędictor. Adicientes q̃ quando aliquis testis examinatur in aliqua eã/alii testes examinandi non debeant esse pręsentes aut quicq̃ audire:& si cõtingat per alium q̃ per iudicem testes examinari in iudicio uel extra/tunc eligatur unus examinator & non plures per litigantes in causa si de uno poterunt esse concordes:& si essent discordes ius redens eligat unum partibus nõ suspectũ:& si per alterutrã partem suspicio allegetur tunc utrũ iusta sit uel non per iudicium dirimatur. Decernẽtes q̃ articuli partiũ in causa producti admitti debeant indistincte/ saluo iure impertinentium & non admittendorum:super quibus tempore diffinitiue ferendę disputatio reseruetur.& habeat locũ etiam in pendentibus.

De litteris obligatoriis/& scripturis priuatis.Rub.LIIII.

QVoniam priuatarum personarũ litteris & sigillis fraudes cõmitti poterant:constituimus q̃ si aliquis agere uult uigore alicuius litterę priuatę obligatoriæ cõtra alium:illa parte etiam absente & non citata possit facere legi in iudicio: & ea lecta/partem contra quã producta est moueri & citari faciat q̃ usq; ad sextam diem computandã a die pręsentationis cedulę exclusiue/debeat feciſſe id quod in littera tali continetur. Et si infra dictũ terminũ psonaliter citatus non satisfe-

cerit nec comparuerit in iudicio habeatur pro cõuicto:& actor ſtatim habeat nunciũ ad accipiendum de bonis eius/contra quẽ dicta littera fuit in iudicio producta & lecta/iuxta contenta in eadem:iudex tamẽ ex officio ſuo primo diligenter inquirat/an littera ſcripta ſit de manu illius cõtra quem producitur/ſeu illius in cuius locum ſucceſſerit is qui cõuenitur:& ſi ibi tũc apparere non poſſet:liceat actori quandocunq; producere probationẽ legittimã:aut per comparationem litterarũ ſecundũ formam iuris cõmunis/aut per dicta teſtium cognoſcentium litteram:& dicta probatio fieri poſſit parte abſente & non citata: ſuper qua probatione talem diligentiam adhibeat:q; abſentia partis dei preſentia repleat. Idẽ quoq; ſtatuimus de littera priuata alicuius obligatoria/ſcripta non de manu eius qui in ea littera obligatus eſt:ſed quę dicitur alterius manu ſcripta/ſi manifeſte appareat in iudicio dictam litterã ſigillatam cum ſigillo illius qui apparet in littera obligatus/& roboratam duorum teſtiũ ſubſcriptione bonę famę:qui ſuper hoc deponãt ut inferius annotat. Si uero in prima citatione non fuerit perſonaliter inuentus/tunc cedulã ad domũ ſuę ſolitę habitationis dimiſſa/citetur ſecundo per ſimilẽ modum ſupraſcriptũ:qui ſiue inuentus fuerit ſiue non ſi in termino non comparuerit/ſeu infra dictum terminum non ſatiſfecerit/habeatur pro conuicto:forma tamen ſupraſcripta ſeruata:& delato etiã iuramento parti principali ſi contenta in ſcriptura cõtinent ueritatem/& ſi poſtea eſt facta ſolutio uel trãſactio in totũ uel in parte/aut aliquid aliud ſecutũ uel innouatũ quod ſit in fauorẽ debitoris. Si autem comparuerit in termino & confiteatur litterã fore ſcriptã de manu ſua/uel illius cui ſucceſſit:ſeu confiteatur litteram fore ſcriptam de manu alterius de ſuo tamen expreſſo mandato:tunc habeatur pro conuicto: niſi probare uoluerit ſolutionem:remiſſionem:pactũ:aut aliã legittimam defenſionem facere in totum uel in aliqua parte contrã ea quę in littera continentur:quo caſu admittatur. Si autẽ comparuerit in termino & contradixerit:ſeu negauerit litteram fore ſcriptã de manu ſua propria:ſeu eius in cuius locum ſucceſſit & conuenitur:tunc ſi fuerit probatũ ſecundum formam iuris per partem agentẽ/litteram illam productam fuiſſe ſcriptã de manu

ſua propria/habeatur pro conuicto/nec ulterius admittatur ad aliqua defenſionē faciendā/uel aliqd probandū.quod ſibi proſit niſi per ſacramentum partis aduerſę. Si autem probatū fuerit litteram illam fore ſcriptā de manu eius in cuius locū ſucceſſit: tunc adhuc poſſit probare ſolutionē/ſeu ſatiſfactionem/ſeu aliā legittimā defenſionem facere circa ea quæ in priuatis litteris cō/tinentur. Si aūt littera quę in iudicio producitur dicat̄ ſcripta manu alterius tertiæ ꝑſonę:ſed ſigillata ſigillo proprio illius cō/tra quē producitur:ſeu illius in cuius locum ſucceſſit & conue/nitur:tunc ſi ille cōtra quē producitur negauerit fore ſcriptam de uoluntate ſua/ſeu ſigillū fore ſuum propriū/uel ſi cōfiteatur ſuum proprium: & negauerit fore appoſitum in dicta littera de uoluntate ſua/tali litteræ nō adhibeatur fides niſi fuerit ſubſcri/pta & roborata ſubſcriptione duorum teſtium in dubię bonæ opinionis & famæ teſtificantium in ipſa littera per eorum ſcri/pturam ſeu ſubſcriptionē ꝙ dicta littera fuit ſcripta per talem perſonam de uoluntate & mandato expreſſo illius qui apparet obligatus in dicta littera & de eius conſenſu expreſſo ſigillata.

De laudis ex compromiſſis latis. Rubrica.LV.

HAc honeſta cōſtitutiōe decernimus ꝙ ſi uigore alicuius compromiſſi/arbitrii/ſeu arbitramenti lata fuerit aliqua ſententia/ ſeu laudū promulgatū:quod executioni mit/tatur hoc modo uidelicet ꝙ producta ſentētia/ſiue laudo in iu/dicio mandetur per iudicem illi contra quem producitur: ꝙ in/fra.x.dies continuos debeat eſſe in concordio cum actore/ aliter habeat actor nuncios ad accipiendum de bonis ſuis pro execu/tione ſummarie facienda. Et ſi infra terminum trium dierum comparuerit ad contradicendum ꝙ ex tunc a die impetratę ce/dulę infra ſex dies tantum teneatur partem citari facere ad iudi/cium/in caſu in quo intendit contradicere ſententiæ iam latæ:in quo quidem termino ſex dierum comparentibus partibus ſta/tuatur terminus eidem contradicendi decem dierum ad haben/dum copiam compromiſſi & ſententiæ/ & ad opponendum/ & ad probandum quicquid probare uoluerit tam contra ſententiā

& compromissum q̃ contra alia instrumenta:post dictum uero tempus non audiatur nisi iustissimum impedimentũ & euidens allegetur/quod per iudicem dirimatur. Adicientes q̃ si in compromissis pactum aut iuramentum interuenerit de non petendo reductionem laudi ad arbitrium boni uiri nullo modo possit peti reductio/sed laudum executioni mittatur ut supra dictũ est. Ordinantes q̃ nõ obseruãtes laudum iuxta formã compromissi seu cõtradicentes in iudicio / ad pœnam etiam in compromisso contentam / non solum ad contenta in sententia conueniri possint:nisi euidens dolus aut enormis læsio doceretur: quibus casibus pœna nullatenus cõmittatur:aut cõmissa non exigat quorum etiam in re in sententia talis laudi iniqui deducata dici debere est consonum equitati.

De uero deposito.Rubrica.LVI.

VT bona fides in deposito plenissime obseruetur. Ordinamus q̃ illud dicatur :& censeatur uerum depositum: quod factum est pœnes unicam personam tantum.& de quo in instrumento appareat fore ibidem datum:& consignatũ/ & in quo nullus appareat terminus nec simplx cõfessio sine cõsignatione: & in quo non appareat aliqua fideiussio nec pœna: cum sine hiis euidenter appareat cõfidentia pura prout in uero deposito requiritur inter deponẽtem & depositariũ:nec propter hoc uicietur uerum depositum si in instrumento uel alia scriptura loquente de depositio uero:appareat obligatio facta bonorum dicti depositarii & in tali & super tali depositio habeatur cognitio consueta / uidelicet q̃ possit deponens ipsum instrumentum depositi in iudicio/parte etiã non citata nec præsente/ producere: & ipsum facere legi / ipsoq̃ lecto:detur nuncius cum cedula ad denotandum depositario q̃ sit in concordio cum deponente infra tertiam diem a die notificationis computandam:& illa die inclusa aliter sit nuncius ad accipiendũ de bonis depositarii trãsactis dictis tribus diebus. Omnia aũt illa instrumẽta loquẽtia & cõtinentia depositum aliter quam supra dictum est/scilicet uel q̃ contineant confessionem depositi sine consignatione præ-

ſenti terminum/uel fideiuſſorē/aut pœnam/ uel ſi fiat a pud plu/ res p̄ſonas:declaramus fore debita ſimulata:& mutua /& potius cenſeri de mutuo q̄ de depoſito : & non habeant priuilegia ueri depoſiti : & contra illa procedat p̄ſcriptio ſicut in aliis mutuis: in quibus ſi contineatur conuictio procedatur ſicut in aliis mu/ tuis conuictionū. Et q̄ pro uero depoſito poſſit & debeat depo/ ſitarius perſonaliter carcerari/niſi ſatiſſecerit creditori.

De homine rurali non carcerādo nomine depoſiti. Rub.LVII.

COnſtituimus q̄ ſi quis ruralis/uel alius q̄ arbitrio iudicis ſit modicę facultatis/ſe obligauerit ad ſoluendum nomi/ ne depoſiti alicui uſurario aliquam pecuniæ quantitatē/ ex eo quia non ſoluerit non debeat perſonaliter detineri. Sed ſi depoſitum cōtractū fuerit inter pares:uel a minoribus ad maio/ res:ita q̄ ueriſimiliter p̄ſummi poſſit depoſitū: ſuper illo pro/ cedatur in iudicio iuſticia mediante. Et habeat locum etiam in pendentibus.

De citationibus in cauſa exforcii.Rubrica.LVIII.

ARcere per citationem perſonas uiolentorum cupientes ſtatuimus:q̄ ſi quis uult aliquem conuenire pro aliquo exforcio ſufficiat ipſum citari ſemel tātum ſi fuerit per/ ſonaliter inuentus in prima citatione. Si uero non fuerit per/ ſonaliter inuentus tunc citetur ad domū & cedula ibidē dimit/ tatur: ſed adhuc teneatur ipſum facere ſecundo citari perſonali/ ter uel ad domum ibidem etiam cedula dimiſſa:cum proclama/ tione ſolita: & ſi propriā nō habet habitationē tūc ſufficiat unica proclamatio:& citatio facta in plathea loci ubi ſolet habitare:

In quibus cauſis committatur exfortium. Rubrica. LVIIII.

OMnem ambiguitatem de rebus in quibus cōmitti poſ/ ſit exforcium tollere intendentes.Statuimus:q̄ quicūq; de patria foriiulii:ſeu incola & habitator i terris uel locis

Ecclesiæ Acquilegiensis/subditus aut etiam forensis proprio arbitrio & eius auctoritate per se uel interpositas personas/absq; nuncio iurisditionem habentis cui subest/occupauerit/seu inuaserit mãsos/braidas/prata/nemora/seu alia bõa stabilia/in quoꝝ possessione aliquis alius fuerit uel possiderit. Vel ꝓprio arbitrio absq; prefati iudicis nuncio uel expressa licentia indebite acceperit/asportauerit/uel abduxerit equos/boues/cæteraq; animalia/aut bladum/uel uinum/seu quascunq; alias res existẽtes/aut existentia in possessione aut tenuta alterius ꝑsonę/seu quas alius tenuerit uel possederit/si ex hoc fuerit conuictus:condempnetur ad restitutionem dupli/uidelicet. restituendo rapta & indebite accepta: & aliam equiualentem estimationem eorum: & cum dampnis & interesse & expensis:& ad soluendum pro bãno curiæ iudicis consueti prout consuetũ est libras quinquaginta solidorum. Si quis uero ex predictis personis sua propria auctoritate ingressus fuerit domum alicuius sitam in terris/castris: uel uillis:hospite domus contradicente/uel eo absente: & contradicẽte aliquo de eius familia/soluat marcham unam cum dimidia solidoꝝ pro ingressu & totidẽ pro egressu: quæ pœna hoc casu parti iniuriã passæ applicetur. Gastaldiones uero & ceteri officiales in eorum gastaldiis & officiis sibi commissis guadias exigant iuxta cõsuetudinẽ in locis hactenus obseruatã. Et habeat locũ in preteritis:& futuris. In quibus casibus supradictis ubi per testes omni exceptione maiores liquide probari non posset: tunc in odium delinquẽtis sufficiãt bone & sufficientes presumptiones arbitrio iudicantis/cum iuramento dampnũ passi iuxta qualitatem facti/quantitatem rerum/& conditionem personaꝝ/consideratis summa & ualore ut in constitutione proxime sequenti continetur.

De ordine iudicii ubi i causa exforcii releuator noiat. Rub.LX.

Approbatam & diutius obseruatam formam in ordine procedendi de exforcio. Renouantes statuimus ꝙ si aliquis fuerit citatus occasione alicuius exforcii: & citatus legittime compareat/allegando ꝙ alterius nomine & mandato:

bona fide & ſine fraude accepit & fecit illud : propter quod cõ/uentus eſt:teneatur ibidem nominare illum : cuius : nomine uel mandato aſſerit ſe talia commiſiſſe: qui releuator nominatur:& ſi dictus nominans nõ eſſet ſufficiens ad ſolutionem eorum pro quibus in iudicio conuentus eſt/ tunc ſufficientem præſtet fide/iuſſionem de prẽmiſſis:qua non prẽſtita carcerari poſſit. Et in/ſuper teneatur dictum releuatorem infra ſex dies cõnumerãdos a die nominationis:uel ab inde infra ſecundum locorum diſtan/tiã/ad iudicium perſonaliter exhibere: quem releuatorem ſi non produxerit/reſpõdere teneatur & in cauſa exforcii principaliter & nomine proprio procedere compellatur. Si uero produxerit ipſum releuatorem qui fateatur eius nomine & mandato factum uel acceptũ illud quod pro exforcio allegatur:& petitur:ſi ſuffi/ciens eſt & ydoneus ad ſoluendum illud : quod petitur : tunc citatus primo:qui ipſum releuatorem nominauit:ipſo iure intel/ligatur abſolutus:& in cauſa dicti exforcii cũ dicto / releuatore procedatur. Si uero releuator allegatus non eſſet ydoneus ad ſoluendum quod petitur : licet ſe releuatorem confiteatur : tunc qui ipſum nominauit nõ intelligatur abſolutus : ymo releuatore in cauſa ſuccumbente intelligatur etiam ipſum nominans fore conuictus: & cõtra utriuſq; bona agi poſſit:& executio ſentẽtiæ implorari:& ſimiliter contra fideiuſſores:& eorum bona in ele/ctione creditoris:ſeu partis obtinẽtis. Releuator tamen ad dã/pna:& ad expenſas per eum nominantem paſſas : & ſummariẽ taxãdas efficaciter teneatur. Adicientes q̃ citatus legitime ſup exforcio perſonaliter comparere teneatur ad eius defenſionem facienda: alioquin publice proclametur iuxta antiquam cõſue/tudinẽ:qua citatione & duplicatione facta:& in iudicio oſtenſa: & prẽſtito iuramento per actorem q̃ citatus de quo conqueſtus eſt exforcium commiſerit:de exforcio condempnetur : uidelicet ad ſoluendum bannum curiẽ iudicis: ut conſuetum eſt ad reſti/tuendum duplum cum dampnis & expenſis:contumacia delin/quentis nõ obſtante. Et nihilominus actor in quali poſſeſſione erat tempore commiſſi exforcii : conſeruetur. Super ſolutione & reſtitutione quarum rerum actori fienda : eius ſacramento ſteturut in prẽcedenti conſtitutione inſeritur:ſi res indebite ac/

ceptæ cum alia equiualenti extimatione ſummam cẽtum marcharum ſolidoꝝ non excedant. abinde uero ſupra minime ſtetur eius ſacramento: ſed actor probare debeat legittime res indebite acceptas: & earũ ualorem per duos teſtes ydoneos/ aut per unũ cum ipſius actoris iuramento quę probatio per domeſticas perſonas ydoneas/& bonæ opinionis: & famę fieri poſſit. Si uero citatus perſonaliter comparuerit: tunc procedatur in cauſa ſummarie/breuiter/ſimpliciter: & de plano/ſine ſtrepitu & figura iudicii. At ubi legitime citatus non comparuerit/ ſed alius excuſator legitimus pro eo cõpareat ad allegandũ legittimas cauſas abſentiæ dicti citati in dicto termino/ſi fuerint legittimæ reputatæ minime procedatur ob eius abſentiam: ſed alius terminus competens eidem aſſignetur in quo ceſſante impedimẽto: & alio non ſuperueniente comparere debeat. Iminente autem impedimento in perſonam citati/ſufficiat ipſum comparere per procuratorem legitimum. In prẽmiſſis autem intelligatur excuſator legittimus ut attinẽs: uicinus: domeſticus bonæ conditionis: & famæ/cum iuramento abſentiam citati iuſtam allegans: licet mandatum non habeat. Si tamen iudicis grauitati talis excuſator non uideretur ydoneus: tunc contra abſentẽ legittime citatum procedi poſſit/eius contumatia non obſtante.

De pœna pignorantiũ pro liuellis/ & affictibus cum nuncio domini circunuenti. Rubrica. LXI.

ORdinamus q̃ ſi quis citatus ſup̃ exforcio cõmiſſo: alleget id: ſuper quo impetitur fore factum cum nuncio iuſdicentis: ſeu de eius mandato uel licentia: & cognitũ fuerit: q̃ minus iuſte & rationabiliter pignorauerit: ſeu acceperit aut pignorari ſeu accepi fecerit/ teneatur pignora accepta parti conquerenti reſtituere cum duplo ideſt alia equiualenti exiſtimatione: & cum dampnis & expenſis: etiam ſi pro fictibus & liuellis pignora fuerint accepta: non tamen pignorari faciens maiori pœna plectatur: & de ualore pignoꝝ cum dampnis & expenſis ſtetur ſacramento conquerentis pignoratę perſonę.

De possessiõe ãnua ĩ cã exforcii p utrãq; ptẽ allegata. Ru. LXII.

CONstituimus & ordinamus q; si citatus occasiõe alicuius exforcii legittime comparuerit: & actor & reus allegauerint se fore in possessione rei de qua agitur per annum & diem proxime pręteritos a tempore asserti exforcii commissi: utriq; parti terminus simul statuatur ad probãdum in possessorio: & pars quę per se uel auctorem suum probauerit annuam possessionem. uidelicet pacificam perceptionẽ fructuũ & prouentuum anni proximi pręteriti a tempore allegati exforcii: uel maioris partis quietam perceptionem dictorum fructuum: obtinere debeat & possessio taliter probata pro annua censeatur: nisi interrupta probetur per citationem factam / litis contestatione secuta / uel habita pro cõtestata. In quo possessorio neutra pars uolens producere manutentores secundum formam constitutionum admittatur: iure utriq; parti reseruato contra suos manutẽtores si de dominio uel quasi iter dictas partes super possessorio contendentes: in futurum contingerit litigari: ac si iudicium ipsi manutentores in se suscepissent. Cuius annuę possessionis probationẽ partes facere teneantur post litẽ cõtestatã infra .xx. dies cõtinuos a die litis contestatę cõnumerandos / feriis Natiuitatis: & resurrectionis: Dñicę: Messiũ: & uindemiarũ inde subtractis / infra quem terminum debeant litigantes positiones fecisse / articulos / interrogatoria: & testes produxisse: & examinari fecisse: producendo de die in diem: pręsente parte: uel cõtumaciter absente: ad actus in quibus est necessaria pręsentia uel cõtumacia partis in dicta probatione facienda: ad quam peragendam non possint per alterutram partem plures .xxv. testibus examinari. Superueniente tamẽ iusto impedimento alia dilatio probatoria de diebus .x. utriq; parti ualeat assignari: quibus elapsis ulterior ptobatio p testes nõ admittatur. Et interim donec super possessorio fuerit pronũciatum & executio facta: neutra pars super plenaria petitori deductione debeat audiri / iuribus tamen proprietatis utriq; parti pleniſſime reseruatis. Et pars rea ĩ possessione annua allegata succumbens / parti uictrici ad duplum uidelicet extimationem perceptorum & eorum restitutionem / cũ

dampnis & expensis / & ad bannum curiæ usitatum uidelicet. quinquaginta librarum pœnę nomine teneatur: & in .xxv. libris parti uictrici applicādis cōdempnetur. Actor uero in dicta ꝓbatione seu causa possessorii succumbens quinquaginta librarū pœnam persoluat/cuius medietas curię prędictæ / alia medietas reo uictroi debeat applicari / cum expensarum refectione sum/matim & illico taxandarum.

De pœna reperto⁹ cum animalibus pasculare. Rub. LXIII.

STatuimus ꝙ si quis cū animalibus uel aliqua bestia inuen/tus fuerit pasculare ī pascuis. pratis. braidis: seu aliis possessionibus ad ipsum non pertinētibus: non intelligatur ex hoc exforcium commisisse: nec ad pœnam exforcii teneatur. sed solū ad extimationem dampni dati teneatur/& ad moltā: quę molta denarios octo aqlegiensis monetę non ualeat excedere/ & exigi non ualeat nisi semel pro uno excessu/ quod locū habeat in quocunq; dampno dato in territorio alterius. xx. solidorum ualorem non excedente / dum tamen illatum non sit alicui resistenti. At ubi dampnum inferens de proprietate uel possessione rei cōtendens succubuerit/tunc intelligatur exforcium commisisse/ & ad pœnas exforcii teneatur.

Quando super exforcio decem dies probatorii utriq; parti debeant assignari. Rubrica. LXIIII.

COnstitutionibus prędecentibus addendo Sanctimus ꝙ si agitur contra aliquem de exforcio super rebus mobilibus uel immobilibus / & non sit necessaria ꝓbatio possessionis rei mobilis seu stabilis/ tunc in tali causa utriq; parti simul & semel limitetur terminus. x. die⁹ ad probandum quicqd probare uoluerit & non ultra/ connumerandorum a die limitationis dicti termini exclusiue.

Si quis in possessione rei fuerit per iudicem indebite priuatus qualiter ei succurratur. Rubrica. LXV.

CONstituimus q; si aliquis fuerit per annũ & diem in pacifica possessione bonorum/uel iurium:aut rerum mobilium uel immobilium:& ipso non citato uel non præsente/alter eiusdem rei possessionem apprenderit cum auctoritate dominii/& in ea possessione etiam per annum diem pacifice steterit:& compareat ille qui asserat se per annũ & diem possedisse antequam possideret ille: cõtra quem super possessiõe querimoniam exponit: teneatur is qui conqueritur super dicta possessione citari facere alium de quo conqueritur : cum tribus terminis rationabilibus:petendo q; relaxetur possessio rei uel bonorum de quorũ possessione est quæstio : & si superueniente tertio termino citatus non comparuerit:tunc si in eius contumacia facta fuerit fides summaria per agentem:q; habuerit possessionem annuam: prius q̃ ille a quo petitur:factaq; etiam fide de terminis supradictis.tunc immediate detur sibi nuntius ad inducendum ipsum in possessionẽ rerum : uel bonorum de quibus agitur . post quam sententiam non audiatur citatus:contra inductum in possessionem:uel in possessione manentem:nisi uellet contra eũ agere super proprietate:quo casu agere debeat cũ ordine cõsueto:quando agitur de territorio. Si uero citatus in aliquo dictorũ trium terminorum sibi datorum comparuerit : tunc si actor uoluerit consentire:reo uolenti q; disputetur super proprietate & possessione:super utraq; ualeat disputari: & uterq; ualeat & possit terminari:secundum constitutiones causis territorii decidentes. Si uero ipse actor uoluerit super possessione tãtummodo disputare: tunc excluſa disputatione & probatione quorum liber iurium facientium ad proprietatem: disputetur & diffiniatur solũmodo super possessione:nisi ipse reus allegaret se in bonis uel rebus de quibus est quæstio ius acquisisse a dicto actore seu petitore : uel ab aliquo alio habente causam ab eo : quo casu disputari & determinari debeat quæstio:tam super proprietatem q̃ super possessionẽ. Et eo etiam casu quo ut præmittitur super possessionẽ tantum est disputandum & decidendum : seruata sint ipsis partibus & cuilibet ipsarum omnia iura : que habent in proprietate rerum uel bonorum:de quibus est quæstio.

Quãdo allegatur poſſeſſio nouiter acquiſita & incidenter allegata ſuper petitorio. Rubrica.LXVI.

COnſtituimus q; ſi partes/uel altera partium in cauſa exforcii allegauerit poſſeſſionem annuam etiam cõtinuatã cum poſſeſſione auctorum ſuorum/tunc procedatur ſecundum formam cõſtitutionum proxime pręcedentium/ſeruato ſemper iure cõtra ſuos manutentores. Si autem ambæ partes omitterent cãm poſſeſſionis / & uellent cõcorditer ſuper petitorio litigare / & iura eorum & probationes / & manutentores ſuper hiis producere / hæc poſſint : & procedatur in dicta cauſa ſecundum ordinem conſtitutionum ſuperius æditarum/quando agitur & litigatur de territorio: & nihilominus poſſit diffinitiua ſententia ferri. Si uero altera partium tantum uellet inſtare ut cauſa poſſeſſionis prius diffiniretur: & pars aduerſa quę nõ annuam ſed nouam poſſeſſionẽ allegat/ uellit iura ſua ſuper proprietate & poſſeſſione ac manutentores producere/nõ audiatur niſi in aliquo ex tribus caſibus ſequentibus uidelicet quando is qui non annuam poſſeſſionem allegat ſed nouam / dicit rem de qua agitur fore uenditam ad incantũ contra ipſum contra quem querimonia eſt expoſita uigore alicuius conuictionis per ſententiam latam contra ipſum. Secundo quando allgat rem de qua agitur fore uẽditam cõtra ipſum uigore alicuius obligationis conuentionalis factæ per ipſum. Tertio quando allegat rẽ de qua agitur fuiſſe ſibi datam aliquo titulo alienationis ab eo cum quo contendit/ uel ab alio habẽte cauſam ab illo. Quibus tribus caſibus tantum poſt quam ille qui non annuam ſed nouã poſſeſſionem allegat / iura ſua uult producere ſuper proprietate & poſſeſſiõe / cõpellatur etiam alia pars ſua iura producere ſuper eaſdem aliter autem non teneatur nec compellatur producere niſi ſuper poſſeſſione antiquiori & potiori. Et tũc in dictis tribus caſibus diſputetur ſimul & ſemel ſuper poſſeſſiõe & proprietate: & procedatur ſummarie & de plano: & teneãtur dictæ partes infra.xx.dies a die allegatæ poſſeſſionis eorum poſitiões/ articulos/& interrogatoria/ac teſtes producere/& examinari facere/& deponi feciſſe/& produxiſſe inſtrumenta/iura/manuten/

tores processus factos in iudicio uel extra. Et generaliter quæ/cunq; producere uoluerit:procedendo de die in diem/parte pre/sente uel contumaciter absente:ad actus in quibus est necessaria præsentia uel contumacia partis in dicta causa. In qua causa non possint produci pro parte qualibet ultra.xxv.testes. Et hoc intelligatur nisi iustissimum impedimentum interuenerit / quod utrum sit iustum per sententiam declaretur. Et tunc si dictum impedimentum fuerit per iudicem iustificatum superaddantur utriq; parti itez.xx.dies:infra quos dicte partes debeant omnia quæ uoluerint in dicta causa produxisse & fecisse:quibus elapsis nulla partiũ audiatur ulterius in dicta causa / quolibet impedi/mento & allegatione sublatis penitus & exclusis. Sed tunc ad diffinitiuam sententiam procedatur/quæ coram domino uicario possit & ualeat diffiniri & ferri etiã super proprietate & posses/sione. Et in casu i quo actor potior appareat & obtineat in pos/sessione reus condempnetur de exforcio secundum constitutiões superius æditas : licet reus in proprietate obtineat cui reo ob/tinenti improprietate restituatur possessio similitet cum damnis & expensis. Et in omnibus dicta causa habeat naturam & dif/finitionem causarum exforcioz. Et habeat locum in futuris.

De massariis & colonis ad probandum possessionem admit/tendis. Rubrica.LXVII.

ORdinamus q; si cõtingat aliquam probationem fieri de/bere super possessione alicuius mansi/domus/braide/uel alterius terreni seu alterius iuris quod pretenderetur su/per aliquo terreno: dicta probatio fieri possit etiã per masarios/censuarios/colonos/liuellarios/& alios soluẽtes dicta iura eorum bonorum:probando etiam famam esse de possessione dictorum bonorum:& q; talis probatio sufficiat & legitima reputetur : & si admisse sint ambe partes & cõcurrant ad probandum posses/sionem in quo casu dicti coloni & alii supradicti produci pos/sint per partes & in testes admittantur:& in hoc casu prealeat ut consueuit;pbatio illius partis:quæ meliores & pleniores pro/bationes produxerit & habebit.

De allegationibus bina uice per partes fiendis.Rub.LXVIII.

ORdinamus qꝙ quando litigantes comparent in termino eis uel alteri eorum ſtatuto/audiantur litigantes uel eoꝝ aduocati proponentes & allegantes duabus uicibus pro qualibet parte & non ultra / & poſtea quieto animo ſileant:nec aliquid amplius allegent/poſt q̄ inceptum fuerit ſententiari/ ſub pœna contenta in conſtitutione poſita ſub. Rubrica de uerbis redargutoriis.

De notariis nō ſcribētibus ꝓceſſū infra terminū.Ru.LXVIIII.

QVilibet notarius qui ſcripſerit in cauſis iudiciorū infra.xv.dies a die factę cōcluſionis cauſę / feciſſe & redigiſſe teneatur in ſuū ordinatum proceſſum omnia acta cauſarum utriuſqꝫ partis in pœna unius marchæ curię applicandæ:notariuſqꝫ requiſitus per partē/ teneatur parti petenti copiam tradere infra tempus conſtitutionis proxime ſequentis.

De tempore inſtantię cauſarum. Rubrica.LXX.

VT parcatur laboribus & expenſis partium quę ut plurimum in litigiis occurrunt / hac ſaluberrima cōſtitutione ſtatuimus qꝙ in ordinariis cauſis ualorem centum librarū excedentibus in cauſa taliter procedatur/qꝙ ſit in ipa concluſum infra ſpacium octo menſium continuorum computandorum a die litis conteſtate / quæ conteſtata intelligatur poſt factam reſponſionem partis conuentę petitioni actoris/ uel tranſacto termino per iudicem aſſignato ad reſpondendum libello / ſiue petitioni partis agentis etiā nulla alia reſponſione facta: quę cauſę concluſio ipo iure abſqꝫ aliqua declaratione iudicis facta intelligatur : tranſacto dicto tempore octo menſium : & atteſtationis teſtium per iudicem uel per conſtitutiones alias non publicatorum:ſimiliter ipo iure intelligantur publicatę quo tēpore lapſo notarius cauſę debeat infra.xl.dies continuos tunc proxime futuros:aut infra tempus breuius per iudicem limitandum totum.

proceſſum cauſę iudici/aut parti petenti tradidiſſe: de qua tradi/
tione conſtare debeat in actis cauſę. Et dictis .xl. diebus elapſis
ſeu alio breuiori tempore per iudicem ſtatuto prætcrito partes
ipſo iure dilationes habeant .xxx. dierum ad plus ad producen/
dum omnes allegationes iuris: quibus dilationibus elapſis: nulla
dilatio ulterius aſſignetur niſi iuſto allegato impedimento: quod
per iuramentum probari poſſit: quo probato ſit in arbitrio iu/
dicantis aliam dilationem aſſignare ſemel tantum: dum tamen
.x. dies non excedat. Quibus dilationibus prętcritis: iudex me/
dius: ſi per ſe pronunciare debebit abſq; conſilio ſapientis/ ferre
debeat ſententiam ſuam in ſcriptis: infra tempus quinquaginta
dierum continuorum: ſaluo q; ſi ultima dies incideret in diem
feriatam: ſequens proxima non feriata habeatur pro legittima/
quo ad prolationem ſententię: & lapſis dictis temporibus inſtā/
tia cauſæ ipſo iure: & ſine iudicis declaratione intelligatur fore
perempta. In aliis autem cauſis librarum centū uel abinde in/
fra: ſententiari debeat infra ſex menſes computandos a die litis
conteſtatę/uel habita pro cōteſtata ut ſupra dictum eſt: & dicto
tempore lapſo/& non lata ſententia/ inſtantia cauſæ ipō iure ſit
perempta. In quibus cauſis minoribus infra quattuor primos
menſes computandos a cōteſtatione litis/partes debeāt hinc in/
de omnes earum probationes produxiſſe: quibus quattuor mē/
ſibus elapſis ipō iure intelligatur proceſſus publicatus & conclu/
ſum in cauſa: & in reliquis duobus menſibus pronuncietur in
cauſa/aliter inſtantia/non ſecuta ſententia/infra tēpus ſex men/
ſium intelligatur fore perempta. Et patrocinantes actori in
omnibus prędictis caſibus cum perimitur inſtantia/ pro eorum
ſalario nihil percipiant & ſi quid perceperint reſtituere compel/
lantur: & pars agens ipō iure intelligatur dictis caſibus in expē/
ſis legittimis reo condempnata / per iudicem illico taxandis &
limitandis: a qua taxatione non poſſit appellari aut aliter recla/
mari. Et ſuper prędictis nō poſſint dilationes prędictæ per iu/
dicem immutari: q; ſi fecerit ipſo iure non ualeat/ſaluo iuſto im/
pedimento/uidelicet infirmitatis/uel abſentiæ/ aut occupationis
iudicis/ uel infirmitatis procuratoris quibus caſibus tempus in/
firmitatis uel abſentiæ propter quod cauſa retardetur de medio

ſubducatur. Et ſaluo etiam diſpoſitione conſtitutionis poſitæ ſub rubrica in quibus dilationibus dies feriati debeant computari uel ſubtrahi / quæ incipit ut ambiguitates tollantur : & hoc notarius cauſæ in actis ordinate ſcribere teneatur . & aliter non ualeat. ſuper quo impedimento ſtetur declarationi iudici a qua non appelletur. Declarantes inſuper ꝙ ſi pendentibus dictis cauſis ordinariis uel aliis minoribus prædictis pars principalis agens uel conuenta deceſſerit relictis heredibus maſculis minoribus.xxy.annis / quę ætas arbitrio iudicis exrimetur a quo eo caſu non appelletur: uel mulieribus heredibus cuiuſcunq; ætatis ſint/uel heredibus utriuſq; ſexus ſimul relictis / ꝙ iſto caſu heredes relicti ipſo iure habeant dilationem.xl.dierum continuorum computandorum a die mortis defuncti/ de qua die mortis conſtet in actis cauſę ad procedendum in cauſa / per quod tempus inſtantia prędmiſſarum cauſarꝝ intelligatur prorogata/ita tamen ꝙ pupillis heredibus dictum tempus.xl. dierum non currat niſi a tempore quo de tutela aſſumpta cum effectu ipſis ſit prouiſum. Aliis autem ſuccedẽtibus defuncto:ſimiliter data intelligatur dilatio.xx.dierum ad procedendum in cauſa:qua durante inſtantia intelligatur prorogata. Et ſi heredes deliberarent poſt dictum tempus de adeũdo hereditatem uel conficerent aut conficere uellent inuentarium nõ tamen retardetur lapſo dicto tẽpore proceſſus cauſę ſed procedatur interim in cauſa per procuratorem defuncti nomine heredum ſeu nomine hereditatis: & aditione hereditatis quandocunq; ſecuta ualeant eorum heredum ſeu hereditatis nomine in iudicio geſta. Decernentes inſuper ꝙ ſi partes durante inſtãtia compromiſſum fecerit de quo conſtare debeat in actis cauſæ ipſa inſtantia cauſæ principalis ex ui dicti compromiſſi per unum menſem tantum ualeat prorogari & non ultra quocunq; modo. Eueniente uero caſu quo inſtantia alcuius cauſæ ſit perempta iura utriuſq; partis ſecundum formã iuris cõmunis ſalua permaneant & atteſtationes teſtium legittime factę in prima cauſa ualeant & produci poſſint in nouo iudicio abſq; alia noua examinatione facienda/dũ tamẽ perſonę teſtium tempore depoſitionis extiterint ydoneę ad teſtificandum / nec poſſint noui teſtes produci in alia noua inſtantia

inter eaſdem partes ſuper eiſdem uel directo contrariis articulis ut teſtiũ ſubornatio ualeat euitari. Adiciẽtes q̃ in hac cõſtitutione non cõpręhẽdantur cauſæ in quibus ſũmarie procedi debet in qbus per iudicẽ celerius procedatur ad expeditionẽ eaꝝ/ nec earum tempus aliquo modo poſſit aut debeat excedere tempora per hanc conſtitutionẽ in aliis cauſis limitata: & q̃ in prę/miſſis omnibus mẽſis computetur de.xxxi.diebus pro quolibet.

Verum tamen ſi extra patriam foriiulii cauſa conſilio ſapientis cõmiſſa foret tunc lapſu dicti temporis cum per conſultorem ſteterit non intelligatur inſtantia deperire / ſed eo caſu per iudicem prouideatur: ut q̃ eicius fieri poteſt eidem conſilium iuriſconſulti debeat exhiberi ut pronũtiare poſſit in cauſa. Et quoniam ueriſimile non eſt q̃ infra tempus duoꝝ menſium nõ poſſint iuriſconſulti conſiliũ a die factæ cõmiſſionis perfici: & prę/ſentari/declaramus ad hoc ut partes ſolertię cauſam habere debeant q̃ ſi infra duos menſes a die factæ cõmiſſionis excluſiue computandos non fuerit iudici conſilium pręſentatum / niſi iudex illud temporis duorum menſium ex cauſa prorogauerit/ q̃ eo caſu inſtantia cenſeatur ut ſupra perempta: & ulterius pars quę primo cõmiſſionem cauſę petiuit in una marcha ſolidorum parti alteri condempnetur. Adicientes tamẽ q̃ ſi cõtingat appellari ab aliqua interlocutoria tali a qua ſit cognitũ & pronuntiatum appellari poſſe ſecũdum formam conſtitutionum patrię ad curiam domini locũtenentis uel ad dominos auditores ſententiarum in ciuitate Venetiarum inſtantia cauſæ principalis interim ſuſpendatur: & non currat: donec illius appellationis cã fuerit terminata. Statuentes q̃ pro commoditate partium ut antiqua litigiorum ſumptuoſa immortalitas ſopiatur: q̃ huic ſaluberrime conſtitutioni cõſenſu: uel iuramento partium quod contra bonos mores pręſtitum intelligatur ſi interuenerit nullo modo ualeat derogari.

De commiſſione cauſarum. Rubrica.LXXI.

HOneſtate ſuadente decernimus: q̃ poſtq̃ fuerit in cauſa: concluſum quæ ſit maioris ualoris librarum quinqua/

ginta:& ſuper hoc ſtetur declarationi iudicis : a qua nõ appelle/
tur:ſi utraq; pars petierit cauſam committi conſilio ſapientis iu/
dex ipſe biduum partibus aſſignet ad confidentes producẽdos:
& ſi in eo termino in actis redigendo partes dederit cõfidentes:
uel altera earum tantum / tunc iudex uni ex confidentibus : aut
pluribus in eadem ciuitate morãtibus:pro ut cauſę qualitas de/
monſtrabit cauſam committere teneatur eligendo ſeu eligendis
per ipſum iuſdicentem. Si uero altera tantum partium poſtu/
labit cauſam committi conſilio ſapientis. iudex ipſe uni uel plu/
ribus ex confidentibus productis cauſam committere teneatur
expenſis partis petentis recuperandis tamen in poſterũ: atq; ta/
xandis.ſi & prout iuris fuerit. Adiciẽtes q; cauſæ ualoris quin/
quaginta ducatorum:& abinde infra extra patriam foriiulii cõ/
mitti non debeant niſi ambæ partes in hoc eſſent concordes uel
altera earum ſuo ſacramento firmaret ſe ſuſpectos habere iuriſ/
peritos dictæ patriæ : dum tamen ſuſpicio quattuor iuriſperitos
non excedat:& de reliquis dicte patriæ partes ipſæ non ſint con/
cordes & intelligantur quo ad prędmiſſa iuriſcõſulti patriæ ydo/
nei ſi per quadriẽnium ſaltem iura ciuilia uel canonica in ſtudio
generali audierint. Declarando q; commiſſiones nullo modo
fieri debeant aduocatis cauſę uel conſultoribus:uel ſollicitatori/
bus : aut attinentibus alterius partis uel eius affinibus uſq; ad
quartum gradum de iure canonico computandum / quod per
ſacramentum iuriſconſulti:uel aliter in diſcretione iudicantis de/
claretur. Et q; ſalaria iuxta qualitatem cauſarum : & perſona/
rum ſi partes non erunt concordes per iudicem debeat diſcrete
taxari & ultra q̃titatem taxatam nil ulterius per alterutrã par/
tem iuriſconſulto debeat exhiberi ſub pœna dupli eius:quod de/
derit:nec iuriſcõſultus ſimiliter quicquam ultra taxationem ac/
cipere prędſummat ſub pœna dupli iudici qui taxauerit applicã/
da. Et q; per iudicium cogi poſſit quiliber iuriſcõſultus patriæ
infra tempus ſibi limitandum ſuum in ſcriptis prębere conſciliũ
poſtquam onus ſuſceperit conſulendi. Adiciẽtes q; præſentato
conſilio iudici ſigillato quæ prędſentatio in actis cauſæ redigatur
iudex monitis partibus illud publicet infra terminum octo die/
rum in quibus ſi ultima dies eſſet feriata: prima ſequens non fe/

riata habeatur pro legitima quo ad prolationē ſententię: & iux/ta tenorem conſcilii ſuā ſententiam proferre debeat/ aliter autē prolata ipſo iure non ualeat/ & prędicta uendicent ſibi locum etiam in pendētibus cauſis. Statuentes q̄ nulla interlocutoria ferenda in ſummariis uel ordinariis cauſis cōmitti poſſit conſilio ſapientis ſed per iudicem mediū omnimodo debeat terminari.

De cognitione cauſarum. Rubrica.LXXII.

STatuimus q̄ omnes cauſę poſſint & ualeant uentilari corā domino locutenente cuiuſcunq; conditionis exiſtant/ ac etiam poſſint terminari & diffinitiuę ſententiæ ferri per ui/carium ipſius domini locūtenentis:exceptis tamē ſententiis dif/finitiuis territorii libertatis:ſeruitutis & feudorum/quę cauſæ & ſententiæ ſuper eis dūtaxat per dominum locutenentem pro/ferantur: niſi ſententias diffinitiuas ſuper cauſis territorii profe/rendas: idem dominus locutenens propter aliquas occupa/tiones:quas aſſerat ſe habere/ uicario ſuo ſpecialiter & expreſſe duxerit committendas ſaluis iuriſditionibus: & antiquis lauda/bilibus conſuetudinibus cuiuſcunq; loci.

De ſententiis ſuper futuris non proferendis: Rub.LXXIII.

IVs reddens ad litigantium inſtantiam uel alicuius eoꝝ non petat a circunſtantibus ſententiari & diffiniri quid iuris ſup futuris cōtingentibus ſcilicet q̄ ex nunc petat qd iuris ſi tali die non fecerit fidem de tali facto/ uel ſi ſic fieret uel erit tali die quid iuris/ & ſimilium ex quibus petatur aliquam diffiniri cō/trouerſiam uel litem ante q̄ orta fuerit inter partes:exceptis caſi/bus in quibus propter contumaciam partis conceditur in futu/rum fieri in abſentia partis.

De ſentētiātibus allegatis pro ſuſpectis. Rub.LXXIIII.

VT preſumptio recta:quæ de ſententiātibus eſt habēda in ſuſpicionē minime conuertatur. Statuimus q̄ ſi aliquis

aliquem pro ſuſpecto in ſententiando allegauerit teneatur declarare cauſam ſuſpitionis: quę cauſa ſi fuerit admiſſa tāq̄ legitima per ſententiam/ tunc ſi uelit probare dictam cauſam ſuſpitionis admittatur ad probandum/quam probationem ibidem: & illico ſine aliquo termino ſibi dando ꝓbare teneatur: & ſi nō ꝓbauerit cadat in pœnam .xl. ſolidorum dandam illi qui allegatus fuerit ſuſpectus. & hoc niſi ſtare uellet ſacramento eius quem allegauerit ſuſpectum: quo caſu etiam ſi iurabit illam cauſam nō fore ueram cadat in pœnam prędictam quā ſoluere teneatur ibidē & illico / aliter non audiatur nec in agendo: nec in defendendo: ſed in cauſa procedatur contra cū allegantem ſupitionem: quē/ admodum eſſet contumax. Si uero cauſam dictę ſuſpitionis tanq̄ legitimam per ſententiam admiſſam probauerit per legitimam probationem/illico ut ſupra/ aut per confeſſionem illius allegati ſuſpecti. de pœna p̄dicta nihl ſoluat: & p̄dictus allegatus ſuſpectus in dicta cauſa ſententiare non poſſit nec ualeat.

De appellatiōibus & ī qbus cāis appellare nō licet. Ru. LXXV.

ORdinamus quod a ſentētia lata in cauſis uertentibus in curia domini locūtenentis ſuper ſūma quinquaginta librarū uel rebus dicti ualoris aut minoris q̄titatis ſeu extimationis: quę extimatio arbitrio iudicis terminetur: quo caſu non appelletur: aliquis non audiatur appellans: uel de nullitate agens/uel alio modo contradicere uolens: ſed ſentētia executioni mandetur. Item ab interlocutoriis latis in quacunq; ſumma: uel a grauaminibus ante diffinitiuam ſententiam illatis. Appellans uel aliter ſe grauare uolens in quocūq; iudico nullatenus audiatur: niſi eſſet talis interlocutoria: uel tale grauamen quod nō poſſet reparari per appellationem a diffinitiua de quo ſtetur declarationi iudicis cauſę appellationis. & ſi quidem declaratū fuerit eandem appellationem procedere ex eo quod eius grauamen non ſit reparabile per appellationem a diffinitiua: tunc ſuperſederi debeat in proceſſu cauſę principalis / & eius inſtantia interim non curat donec appellationis cauſa fuerit terminata.

A ſententiis uero diffinitiuis latis in curia domini locūtenentis

ſuper maiori ſumma quinquaginta librarum:uel re maioris ex/ timationis licitum ſit unicuiq; appellare/ dummodo non ſit talis cauſa in qua procedi debeat ex forma conſtitutionum ſumma/ rie uel ſimpliciter. breuiter & de plano ſine ſtrepitu & figura iu/ dicii:uel ſit cauſa talis:qua petuntur dotes uel repetuntur / uel ſi petuntur morgincapia & diſmontature uel contra pacta / uel ſi agitur de cauſa exforcii/ uel alia cauſa quę tangat inſtrumentū conuictionis/ ſeu connexa uel dependentia de cauſis alimentorū mercedis pauperum & miſerabilium perſonarum in quibus ca/ ſibus nullatenus appellatio uel nullitas : aut alia contradictio a terminatione facta per curiam domini locuntenentis admitta/ tur:& prędita uendicent ſibi locum etiam in pendētibus cauſis: & ſi quis in cauſa appellationis ab interlocutoria aliqua facta ſuccubuerit unius marchæ pœna plectatur.

De appellatiōibus nō admittēdis i cā protectiōis.Ru.LXXVI.

STatuimus q; a ſentētia lata in cauſa protectionis aliqua par/ tium nullatenus audiatur appellans & habeat locum etiam in pendentibus & illis caſibus in quibus per conſtitutiones appellatio aut reclamatio eſt expreſſe prohibita.

De appellationibus corrigendis & earum prę ſentatione fienda... Rubrica.LXXVII.

ORdinamus q; appellationibus interpoſitis appellans te/ neatur acta cauſę:& ſententiam feciſſe corrigi & ſigillari infra.xv. dies a die appellationis interpoſitę connumē/ randos : alias appellatio deſerta cenſeatur / niſi iuſtum impedi/ mentum interuenerit/ quod per iudicem ad quem etiam per iu/ ramentum ſi ſibi uidebitur legittimari poſſit. Adicientes q; in/ terpoſita appellatione appellans citari faciat appellatum infra tres dies ad uidendum inchoari correctionem appellationis & eam fiendam infra tempus ſupradictum/& ſi pars contra quam eſt appellatum comparuerit in dicto termino & appellans non comparuerit ipſo iure appellatio deſerta cenſeatur dummodo

legitime constet de termino. & hoc nisi iustum impedimentum interuenerit quod coram iudice ad quem doceri possit. Si uero pars appellans in termino dictorū dierum comparuerit & pars appellata fuerit contumax tunc appellatio producta per appellantem legitimetur cum actis causæ & sigillentur: saluo iusto impedimento parti appellante interueniente. Si uero utraq; pars comparuerit coram iudice a quo tunc acta causę corrigãtur & sigillentur si de tenore eorū partes fuerint concordes/alias ibidem teneantur:& illico eligere unum correctorem concorditer: alias uero notarius causæ intelligatur & habeatur pro correctore qui corrector teneatur infra sex dies tũc proxime sequẽtes dictam appellationem correxisse sub pœna mediæ marchæ absq; remissione curiæ applicandę:qua correctione facta statim claudantur & sigillentur omnia acta causę/ omnibus oppositionibus & cauillationibus resecatis. Et prædicta uendicent sibi locum in appellationibus interpositis & protectionibus secutis admissis uel non admissis.

De probatiõibus in cã appellationis fiendis. Rub.LXXVIII.

COnstituimus q̃ in causa appellationis possint partes probationes facere & iura sua allegare modis legitimis/& approbatis a iure infra spatium.xxx.dierum computandorum a tempore prędentate appellationis/quibus elapsis partes ad probationes ulteriores non admittãtur. Ita tamen q̃ testibus rite receptis in causa principali & eorum attestationibus in eadem publicatis non liceat super eisdem uel directo cõtrariis articulis seu super eisdem partium intentionibus uel directo cõtrariis alios testes uel eosdem in appellationis causa producere ut subornationis materia ualeat amputari. Quę quidem appellationis instantia lapsu trium mensium intelligatur esse perempta/nisi ex causa iusti impedimenti infirmitatis uel absentiæ iudicis: aut infirmitatis procuratoris aliud declaretur. & prędicta habeant locum in appellationibus interpositis & decidendis in prima. Et eo saluo q̃ durãte appellationis causa pars alterutra principalis decederet: tunc heredes habeant dilationem alterius

menſis ultra tempus prętaxatum niſi heredes forent pupilli qui/ bus tempus dicti menſis ſuperadditum non currat: niſi a tem/ pore quo eis de tutela cum effectu prouiſum ſit. In appellatio/ nibus uero quę interponuntur ad ſereniſſimum ducale dominiū uel eius auditores per dominum locuntenentem uel eius uica/ rium poſſit appellanti dilatio competens aſſignari infra quam pars appellans coram iudicio appellationis ſe pręſentet cauſa proſequendi appellationem & de ipſa pręſentatione facta fidem faciat ipſi iudici principalis cauſę: aliter autē appellatio deſerta cenſeatur & ſententia executioni mittatur ſi appellans infra tē/ pus dictę dilationis pręmiſſa nō ſeruauerit/ quę dilatio breuiori tempore.xx.dierum nec maiori duoꝝ menſium ualeat aſſignari & pręmiſſa locum habeant etiam in pendentibus cauſis. Adi/ cientes ꝙ in cauſis appellationum in prima decidendis ſententia proferatur in ſcriptis & in actis cauſæ redigatur per notarium/ aliter lata ſententia ipſo iure ſit nulla per quā quidem appella/ tionis ſententiam poſſit principalis cauſæ ſententia legitime & ſecundum formam iuris: ſi expedierit reformari.

In quibus dilationibus dies feriati debeant computari uel ſubtrahi. Rubrica.LXXVIIII.

VT ambiguitates tollantur. Statuimis ꝙ in dilationibus ſeu terminis limitatis per conſtitutiones huius uoluminis ſeu per iudicem omnes dies licet feriati exiſtant compu/ tentur ſiue partibus probandi onus: uel quid aliud faciendi ſit iniunctum / exceptis feriis nauitatis & reſurrectionis dominicæ ac meſium & uindimiarum / excepto etiam ſi per guerram uel aliam neceſſitatem uel cauſam uel per iuſreddentem fuerit cau/ ſarum audientia ſuſpenſa uel facta prorogatio terminorū. In/ ſuper ſtatuimus ꝙ ſi propter defectum notarii uel alterius per/ ſonæ pars non potuerit ſua iura producere/ uel teſtes examinari facere uel alia adimplere ad quę dilatio per conſtitutionem ali/ quam uel per iudicem ſit iniuncta / ꝙ eo tantum caſu dilatio nō currat quando pars poſt primum defectum notarii uel alterius perſonæ inſtetit cum iudice ut notario uel alteri perſonæ man/

daretur q̄ faceret diligentiam ſuam in eo ſuper quo fuerit faciē/da ſub pœna medię marchę ſolidorum curiæ applicāda. Si uero ſupradicta inſtantia de qua conſtet in actis cauſę facta nō fuerit tunc currat dilatio prędicta non obſtante defectu cuiuſcunq; p/ſonę. Et hæc preſens conſtitutio & eius effectus ad quālibet aliam conſtitutionem huius uoluminis effectualiter & indubie porrigatur/ſaluo q̄ illa pars ſupradicta uidelicet de feriis meſſiū & uindemiarum non uendicet ſibi locum in cauſis in quibus per conſtitutiones in dictis feriis procedi poſſe conſtat eſſe deciſum.

De appellationibus extra primam interpoſitis. Ru.LXXX.

VT appellationis beneficium ſub iuris umbraculo per di/lationes & ſubterfugia cum partis indebito diſpendio nō trahatur/ hac librata conſtitutione decernimus q̄ ſi quis appellauerit a ſententia domini locutenentis & infra quattuor menſes ab appellationis die computandos appellationis cauſa per ſententiam non fuerit terminata q̄ tunc dominus locute/nens reneatur ſuam ſententiam executioni mandare hoc mode/ramine adhibito uidelicet q̄ ſi in ſententia mobilia ſint compręhenſa pars in cuius fauorem debet fieri executio primo preſtet ydoneam fideiuſſionem de reſtituendis receptis æque bonis in caſu in quo in appellationis cauſa ſuccūbat. Si uero immobilia in ſententia ſint compręhenſa tunc executio fiat/ facta prouiſio/ne: primo de nō alienando uel deteriorando talia bona & de ea reſtituendo in totū uel in parte prout & ſi in appellatione contra ipſum fuerit iudicatum. Niſi dominus locutenens ad defenſio/nem ſuæ ſententiæ per ipſum latæ uellet perſonaliter intereſſe/quo caſu eius executio interim ſuſpendatur.

De ſententiis ferendis in cauſa appellationū. Ru.LXXXI.

VT longi & ſumptuoſi circuitus pro commodo littigantiū euitentur. Statuimus q̄ ſi ſententia a qua eſt appellatū ad dominos auditores ſententiarum reperiatur non bene lata in totum uel in aliqua ſui parte/non debeant partes/per do/

minos auditores in statum pristinum reponi sed sentẽtia debeat reformari: prout iura uolunt per ipsos uel in totum si expedit: uel in illis partibus in quibus iniustitia uel defectus reperiretur. Et in partibus in quibus apparet bene iudicatum sententia debeat cõfirmari ut ex particulari defectu tota sententia nõ retractetur & ut finis litibus imponatur. Ita tamen q; cause terminate in principali lite de consilio sapientis debeant per dominos auditores ad partium uel alterius earũ requisitionem causam appellationis consilio sapientis consulendam committere producti de numero confidentium/ & si usq; ad numerum decem confidentium productorum pro qualibet parte: partes non erunt cõcordes tunc datis primo quinq; suspectis pro qualibet parte & non ultra domini auditores arbitrio suo eligant unum uel duos iurisprudentes quibus causa appellationis consulenda cõmittatur: & secundum illud consilium pronuntiare teneatur.

De protectionibus. Rubrica. LXXXII.

ORdinamus q; siquis in protectione superioris se posuerit debeat dictam protectionem iudici presentasse in cuius protectione se posuit infra quinq; dies computandos a die admisse uel denegatæ protectionis exclusiue/ saluo iusto impedimento per ipsum superiorem uel cui commiserit legitime terminando. Qua protectione presentata teneatur pars dictam protectionis causam infra decem dies prosequi & si de iustificatione actorum uel protectionis questio aliqua inter partes oriretur: tũc stetur processui per notarium scripto. Si uero aliqua partium allegaret quod esset aliter uel plus uel minus scriptum q̃ fuerit actum & sententiatum in iudicio tunc per iudicem statuatur terminus eius arbitrio ad contra illa probandum qui si in probatione defecerit cadat in pœnã unius marche: cuius medietas applicetur curie & reliqua medietas alteri parti & habeat locum & in pendentibus. Adicientes q; si quis se posuerit in protectione teneatur & debeat ipsam causam protectionis prosequi & finiuisse adeo q; super ipsa protectione sit pronuntiatum infra. xl. dies connumerandos a die responsionis facte per uicariũ

uel officialem coram quo fuit interposita dicta protectio: utrum ipsam protectionē admittat uel non & illo die non incluso/saluo iusto impedimento auditoris cui de dicto eius impedimēto credatur. Quo casu tantum tempus restituatur parti dictam protectionem prosequenti per quantum tempus steterit impeditus. & nisi fuerit infra dictum tempus lata sententia super ipsa protectione habeatur pro nulla & pro non interposita / & perinde procedatur in causa principali ac si nunq̄ fuisset positum in protectione/& si pars quę se posuit in ꝓtectione succubuerit in ipsa causa protectionis teneatur & debeat reficere omnes expensas factas in ipsa causa protectionis taxandas per iudicem dictę ꝓtectionis quibus non solutis non audiatur in agendo uel defendendo pars quæ se in protectionē posuerit. Si uero pars contra quam protectio est interposita succubuerit nullatenus condēnetur in expensis cum iusta causa litigandi habuerit.

De obligatis ad carceres. Rubrica.LXXXIII.

COnstituimus ꝙ siquis masulus sponte & ex certa sententia in instrumento uero publico & non simulato se obligauerit ad publicos carceres pro aliquo uero debito per eum cōtracto/ possit capi & detineri in carceribus quousq; satisfecerit creditori: uerum tamen si talis debitor contra dictum instrumentum uel obligationem in eo compręhēsam aliquam iustam exceptionem opponeret non debeat carcerari si paratus sit pręstare sufficientem & bene ydoneū fideiussorem cum effectu de soluendo in casu in quo succūbat / qui si succubuerit electionem habeat creditor uel excutiendi realiter fideiussorē sine nouo processu / uel agendi contra principalem realiter & personaliter pro consequendo sibi debitum & expensas suo iuramēto taxādas. Et quo casu debito aliquis fuerit carceratus teneatur ille ad cuius instantiam fuerit incarceratus facere sibi expensas in carceribus per iudicem limitandas & per debitorem creditori reficiendas postq̄ fuerit relaxatus.

De expensarum refectione. Rubrica.LXXXIIII.

STatuimus q; si aliquis faciendo citari aliquem nobilem coram domino locutenente uel aliter ipsum iudicialiter inquietando/succubuerit in causa q; expensas soluere teneatur & similiter econuerso.

De executione sententiarum. Rubrica.LXXXV.

ORdinamus q; cum expediens fuerit de bonis debitoris satisfieri creditoribus puta quando debitor fuerit confessus in iudicio parte p̃sente id quod petitum est / uel quando aliquis fuerit conuictus uel cõdẽpnatus ad aliquid soluendum/dandum/restituendum/ seu faciendum primo capiantur bona mobilia debitoris si qua extãt / & facta prius relatione per p̃conem se non posse inuenire de bonis mobilibus debitoris tot quot sufficiant ad solutionem debiti procedatur ad exe/cutionem faciẽdam de bonis immobilibus debitoris/ deniq; ueniatur ad nomina debitorum. Possitq; & teneatur p̃co & exe/cutor sententiæ prima uice qua uadit ad capiendũ & accipiendum pro pignore de bonis debitoris unum pignus recipere tale quale sibi dederit debitor/ si placet debitori dare pignus. Alioquin dictus p̃co ex officio suo capiat aliquale pignus/quo pignore uendito dictus p̃co possit tot bona mobilia debitoris si extant & si illa habere potest capere & accipe quæ uerisimiliter ascendere possint ad integram satisfactionem debiti.

De executione instrumẽtoꝝ conuictionũ. Rub.LXXXVI.

OBseruationem licitorum contractuum q̃tum fieri potest iuuare intẽdentes iusta antiquã constitutionem. Statuimus q; si quis dixerit in iudicio aliquem sibi fore obligatum uigore alicuius instrumenti in quo debitor uocauerit se fore conuictum & de hoc fidem faciat coram habente iurisdictionẽ per publicum instrumentum:tunc detur secundum formam antiquitus obseruatam creditori nuntius ad denuntiandũ & mandandum debitori q; soluat uel sit in concordio cum creditore infra octo dies continuos. Alioquin ex tunc habeat ille nuntius

auctoritatẽ & licentiam pignorandi dictũ dibitorem ad inſtan/
tiam creditoris & uendẽdum legitimæ de bonis dicti debitoris
uſq; ad plenam & integrã ſolutionem ipſius creditoris. Si uero
debitor infra octo dies comparuerit coram dicto iudice contra/
dicturus q; nulla fiat nouitas per creditorem ſuper bonis ſuis uel
per nuncium ad hoc ei datum: tunc teneatur & debeat facere ci/
tari dictum creditorem infra ſex dies continuos tantum connu/
merandos a tempore dicti expirati termini octo dierũ continuo/
rum niſi obſtarent ferię immediate poſt octo dies ſequentes an/
tedictos: & tunc ad primam diem iuridicam teneatur actorem
citari facere ut ſupra. Quo termino adueniente & partibus cõ/
petentibus tunc reo petenti decernatur copia declarationis iudi/
ciariæ: & ibidem ſtatuatur terminus dicto reo ad quintam diem
iuridicam ad excipiẽdum & opponendum in ſcriptis quicquid
uoluerit contra dictum inſtrumentum legendum in iudicio &
ſententiam prędictam. In quo termino ſolummodo opponere
ualeat exceptiões iſtas uidelicet falſitatis/ſolutionis/prędcriptio/
nis/ſeu alterius ſatiſfactionis/tranſactionis & pacti de non petẽ/
do in perpetuũ uel ad tempus / uel alterius pacti in inſtrumen/
to contenti non obſeruati / uel aliquid. contra perſonas contra/
hentium ſe obligare non ualentium / uel aliam ligitimam exce/
ptionem admittendam uel repellendam iuxta ſentẽtiam iudicii.
Quibus oppoſitis uel aliqua ipſarum ſtatuatur ei terminus. x.
dierum continuorum peremptorie ad probandum dictas exce/
ptiones ſuas oppoſitas. quas exceptiões teneatur & debeat legi/
timę infra dictum terminũ & debito modo probaſſe. Et ſi qui/
dem in inſtrumento conuictionis contineatur q; non poſſit pro/
bari ſolutio finis uel remiſſio dicti debiti niſi per illud inſtru/
mẽtum cancellatum / aut per aliud inſtrumentum manu boni
notarii in prędentia quinq; teſtium confectum: poſſit nihilomi/
nus debitor non obſtante dicto pacto probare dictas exceptio/
nes per ſacramentum uel confeſſionem creditoris facta uel factũ
in iudicio prędente parte uel per omnem aliam legitimam pro/
bationem infra. xy. dies continuos faciendam. Vbi autem op/
poſita fuerit exceptio falſitatis & non probata oppoſitione in
quinquaginta libris paruorum condempnetur. Si uero aliqua

alia exceptio fuerit opposita & non probata condempnetur in centum solidis & in expensis duplicatis & habeat locum etiam in pendentibus.

In quibus contractibus intelligatur quis esse conuictus.. Rubrica.LXXXVII.

STatuimus q̄ omnes constitutiones loquentes de instrumē/tis conuictionum & eis fauentes intelligantur de instrumē/tis ueri mutui tantum in aliis autem instrumentis nullū ob/tineant robur neq̄ firmitatem & perinde procedatur in iudicio ac si non sit in illo instrumēto expressum q̄ uocet se conuictum.

De profericione bonorum immobilium uendēdorum fienda debitori. Rubrica. LXXXVIII.

COnstituimus & ordinamus q̄ nulla profericio aliquorū bonorum immobilium seu stabilium possit fieri nisi per cedulam & cui fit profericio personaliter p̄sentandam. Si uero nō fuerit personaliter inuentus tunc ad domum siue lo/cum habitationis eius/uel alicui ex eius familiaribus uel habita/toribus domus uel uicinis propinquis dicta cedula sit dimissa in qua cedula creditor uolēs facere uendi teneatur bona fide facere scribi bona uendenda & fructus qui ex ipsis communiter soluū/tur & onera alia si qua incumbunt illis bonis cum manutentore contra quem uenduntur.& si quidem debitor non contradixerit in dictis fructibus uel oneribus tunc bona illa possint cum fru/ctibus seu oneribus contentis in dicta cedula incantari & deliu/rari. Et tunc licet plus uelimus q̄ sit in cedula soluerctur pro eis uel etiam forēt ultra formam cedulæ plus uel minus onerata in/telligantur & hebeantur pro legitimæ uenditis & deliuratis & debitor teneatur illa manutenere secūdū & prout in cedula pro/fericionis ei facta cōtinet. Et si debitor uel ille contra quē bona uenduntur uenerit ante deliuratione uolens addere uel minuere fructus seu onera cōtenta in cedula prædicta admittatur & tūc incantentur & deliurentur secundum eius deliberationem die/

bus præcedentibus deliberationem prædictam quibus fuerint bona incantata computatis & remanentibus in numero ter septem dierum / quibus incantatio fieri debet. Profericio uero & uenditio aliter & contra uel præter prædictam formam facta non ualeant.

De uenditione bonorum immobilium uendendorum ad incantum. Rubrica.LXXXVIIII.

COnstituimus & ordinamus q; quando aliqua bona immobilia/uel affictus/ uel liuella uel obuentiones/ seu noīa debitorum uendenda sint ad incantū ad instantiam alicuius dicta bona debeant incantari infra tres terminos septem dierum pro quolibet termino & in quolibet termino incantentur. Tuncq; trāsactis dictis tribus terminis/possit & debeat prēco sine aliqua notificatione fienda illi contra quem uenduntur/ deliurare plus efferenti die proxime immediate post dictos tres septem dies sequenti/siue feriata fuerit siue non. Et si illa die dicta bona non fuerint uendita / tunc non possint uendi/ nisi prius per cedulam notificata fuerint illi contra quem uenduntē dies ad quam uendi uoluerit ille ad cuius petitionem uenduntur bona alias proferta. & tunc incantatio & uenditio possit fieri sine aliqua ter septem dierum incantatione. & talis uenditio hoc modo facta habeat roboris firmitatem. Alias uero facta incātatio atq; uenditio nullius sit ualoris. Et hēc habeant locum in bonis quē non sint obligata pro pignore mobili. In quibus bonis obligatis pro pignore mobili statuatur in proferitione terminus ad minus octo dierum possit quoq; proferri & incantationes & deliurationes bonorum mobilium fieri etiam diebus feriatis.

De bonis ad incantum uendendis proferēdis illis qui sunt extra patriam. Rubrica.LXXXX.

SI bona immobilia uel mobilia quē sint uel non sint obligata pro pignore mobili aliquis uoluerit facere ꝓferri alicui existenti extra in patriam in loco noto uel ignoto teneatur per

publicam prolationem factam in platea loci ubi ius redditur & ante domum ipsius si domū uel habitationem habet proferre per ter decem dies. Qua profericione sic facta possint uendi ipsa pignora quemadmodum uendi possent & uenderentur si essent prolata ultra ter septem dies secundum formam alterius constitutionis. Et illum declaramus esse extra patriam qui non est uel residet sub dominio & iurisdictione aquilegiensi ecclesiæ.

De bonis ad incantum uendendis in loco ubi fuerint incantata/ primo & pœna creditoris prohibentis. Rub.LXXXXI

ORdinamus ꝙ si aliqua bona fuerint incātata. & die qua dicta bona debeant deliurari non fuerint per pręconem deliurata propter inhibitionem sibi factam per creditorem/de qua inhibitiōe stetur relationi pręconis:& contingat postea ad uoluntatem creditoris iterato ad aliam diem dicta bona uendi & deliurari ꝙ dicta uenditio & deliuratio alibi uel in alio loco non possit fieri q̄ in eo loco ubi primo fuerit incantata: & si in secūda alia seu aliis incātationibus bona taliter incātata fuerint deliurata pro minori pręcio q̄ poterat deliurari & uendi in primo termino uel alio seu aliis sequentibus:quo & quibus fuerint incātata ꝙ illud minus cadat in dampnum creditoris cuius cā & occasione dicta bona sunt minori pręcio uendita & deliurata.& intelligantur dicta bona fore uendita ad dampnum creditoris pro tanto pręcio q̄tum primitus haberi poterat: & hæc constitutio locum habeat etiam in pendentibus.

De agnatis & uicinis iure agnationis & uicinitatis uendicantibus bona aliorum agnatorum uicinorum uendita uel in solutum data. Rubrica.LXXXXII.

SI quis de cætero uendet aut in solutum dabit aliquam domum/uel possessionem aut aliquam aliam rem immobilem unam/uel plures sitam uel sitas in patria foriiulii:aut uendet aut in solutum dabit ius suum directi dominii uel utilis/uel quasi/uel aliquod aliud ius quod habeat in aliqua re immobili sita

in dicta patria foriiulii/non ualeat uenditio seu datio in solutum in preiudicium attinentium suorum masculorum seu foeminarū uenientium per lineam agnatorum uenditoris / neque ualeat in preiudicium uicinorum tunc coherentium rei uenditę seu in solutum datæ. sed quilibet agnatus uenditoris seu quilibet uicinus coherens & habitans in predicta patria possit dato eodem præcio uendicare & repetere q̄docunque talem rem uenditam seu in solutum datam a quocunque emptore/etiam si uenditio seu datio in solutum esset cum auctoritate iudicis facta/ seu ad incantum data / uel ex secundo decreto confirmata. Et teneatur quilibet qui de cætero emet uel in solutum modo aliquo accipiet uende/re/dare/& tradere cuicūq; ex agnatis uenditoris/ seu uicinis/coherentibus uolenti emere rem ipsam seu ius illud emptam uel emptum aut in solutum acceptam uel acceptum eo precio quo ipsam uel ipsum emit/seu in solutum accepit. Et ad hoc compelli possit iuris remediis sine questione & querela/& super hoc summarie & breuiter cognoscatur. Non uendicent tamen predicta sibi locum si in continenti facta conuentione de certo precio/ uel post fuerit ad petitionem uenditoris aut emptoris notificatum agnatis dicti uenditoris & uicinis coherentibus dictæ rei uendi/tæ personaliter uel bis ad domum habitationis suæ declarando in notificatione per hæc uel similia uerba. Qualiter talis agnatus uel uicinus suus uendidit uel in solutum dedit talem rem tali personæ tali precio / seu qualiter talis res de bonis talis personæ uendita uel in solutum data fuit tali personæ tali præcio ad publicum incantum & q̄ si quis eorum uult emere ipsam rem eodem præcio debeat usq; ad triginta dies proxime futuros inci/piēdo ab ipsa die notificationis exclusiue comparere coram iudicio ordinario uenditoris ipsum iudicem nominādo & per aliquē ex notariis curiæ seu officii dicti iudicis scribi facere q̄ uult emere rem ipsam/ac debeat re uera deponere precium integre ac sine aliqua exceptione penes notarium prædictum / siue penes aliam personā quę eidem iudicio ydonea uisa fuerit. Et si plures agnati uel uicini coherentes habitarent in una domo tunc sufficiat q̄ notificatio ipsa fiat patrifamilias / seu illi qui tanq̄ pater / familias & maior in domo gubernat familiam. Et hoc casu ua/

leat notificatio uni facta tanq̃ singulariter & cuilibet p̃ se omnibus in eadem domo habitantibus facta esset/ & pro facta omnibus legittimę habeatur. Et similiter sufficiat q̃ notificatio ipsa fiat tutori pupilli/seu curatori furiosi uel mentecapti/uel si tutor aut curator nullus esset sufficiat q̃ notificatio fiat illi qui pupillum uel furiosum seu mentecaptum tenet in domo. Et eodem modo sufficiat q̃ notificatio fiat factoribus seu procuratoribus gerentibus negocia nobilium uel aliorum qui absentes essent a prędicta patria foriiulii. Cęteris autẽ adultis & aliis omnibus & singulis agnatis & uicinis existentibus in patria fieri debeat notificatio prędicta personaliter uel bis ad domum habitationis suæ. Ita tamen q̃ notificatio ad domum fiat diuersis diebus & non fiat bis eadem die. Et teneatur & debeat quilibet agnatus & uicinus uolens emere facta notificatione prędicta sibi / comparere infra dictum terminum. xxx. dierum & scribi facere ac re uera pręcium deponere ut dictum est. & quicunq; q̃uis propinquus uel uicinus cui facta erit uel habeatur pro facta notificatio prędicta siue masculus siue fœmina fuerit/si in dicto termino non comparuerit & scribi non fecerit seu pręcium re uera non deposuerit ut dictũ est pro excluso & nolente emere habeatur & beneficio huius constitutionis non gaudeat ullo modo.

Finito uero dicto termino nullus cui fuerit facta dicta notificatio uigore pręsentis cõstitutionis amplius admittatur. Et q̃tuncunq; ad petitionem uenditoris uel emptoris seu cuiuslibet agnati uel uicini in termino scripti uideãtur & examinentur per iudicium antedictum omnes & singuli qui in termino comparuerint & se scribi fecerint ac pręcium re uera deposuerint ut dictum est. Et inter eos seruetur prerogatiua uidelicet q̃ in quolibet casu huius constitutionis pręferatur quilibet agnatus uenditoris quibuscũq; uicinis:& inter agnatos ipsos etiam seruetur gradus & sexus p̃rogatiua. Si uero agnati essent duo uel plures pares in gradu & uolentes emere tunc ille pręferatur qui cohereat ab aliquo latere rei uenditæ: & si duo uel plures agnati essent coherentes tũc ille pręferatur qui a pluribus partibus coherentias & ampliores haberet. Si autem equaliter in gradu & in coherentiis pares essent tunc ille agnatus pręferatur qui plures

campos habeat coherentes si res illa esset in uilla. Si uero res illa esset in ciuitate aliqua aut terra uel castro patriæ foriiulii / aut etiã in suburbiis alicuius ciuitatis/terre/uel castri:tunc ille agnatus prẽferatur qui maiorem domum ibi habeat coherentem. Si uero nullus eorum in aliqua parte cohereat/ aut si pares in gradu etiam in coherentiis seu q̃titate camporum aut magnitudine domus equales essent/ tunc forte dirimatur & ille prẽferatur cui sors euenerit. Si autem nullus masculus ex linea agnatoꝝ uenditoris comparuisset in termino / aut scribi non fecisset & prẽciũ re uera non deposuisset secundum formam huius constitutionis tunc admittãtur mulieres uenientes per lineã agnatoꝝ. Et ipsis non extantibus admittantur uicini tam masculi quam fœmine coherentes rei uenditæ/qui seu quę in termino comparuissent & scribi fecissent ac præcium re uera deposuissent ut dictum est. Et inter ipsos uicinos seruetur prẽrogatiua in coherentiis seu in quantitate camporũ uel magnitudine domus/aut quod forte dirimatur sicut de prẽrogatiua inter agnatos dictũ est. Et hoc casu teneatur emptor primus in continenti remittere dictam rẽ illi agnato uel uicino qui secundum formam huius constitutionis prẽferri debet & prẽcium suum depositum (si exbursasset) recipere debeat/nõ obstante uenditione iam sibi facta. Si uero instrumentum uenditionis:seu dationis in solutum nondum factum esset tunc compellatur uenditor ille facere uenditionem illi agnato: seu uicino qui prẽferri debet cum promissionibus & capitulis consuetis & prẽcium depositum sibi detur. Si uero tẽpore notificationis aliquis agnatorum uel uicinorũ esset absens a patria foriiulii / & nullum haberet factorem seu negociorum gestorem in dicta patria:& reuerteretur postea q̃docunq; usq; ad quattuor menses termino denunciationis factę completo : tunc ille qui absens fuerit & reuersus est habeat terminum .xxx. dieꝝ a die reuersionis suæ computando & infra ipsum terminum si uoluerit possit comparere & se scribi facere : ac prẽcium re uera deponere ut dictum est: & hoc casu gaudeat ipse beneficio prẽsentis constitutionis contra quoscunq; in q̃tum prẽferendus est ex prẽrogatiua superius declarata / tanq̃ si tempore notificationis legittimę comparuisset in termino : nisi etiam sibi uel factori

ſuo:ſeu negociorum geſtori ſuo legittimę notificatio facta: eſſet quo caſu pro non comparente habeatur ſi in termino prędicto aliis aſſignato non cōparuit & ſe ſcribi non fecit: & prędium re uera non depoſuit ut dictum eſt. Et quocunq; in caſu huius conſtitutionis poſſint fieri inſtrumenta uenditionū quaruncunq; & per quęcunq; notarium per partes rogatum / etiam ſi non ſit notarius curiæ ſeu fori iudicii antedicti. Si autē nullus agnatus uel uicinus facta notificatione legitime cōparuit: aut ſi cōparens in termino ſe ſcribi non fecit & prędium re uera non depoſuit: tunc & hoc caſu prima uenditio ſeu in ſolutū datio firma remaneat. Ita q; deinceps nullus agnatus uel uicinus cui facta fuerit notificatio poſſit gaudere beneficio huius conſtitutionis modo aliquo contra emptorem: ſeu qui in ſolutū accepit uel data fuit. Et de certo prædio deferatur ſacramentum emptori & uenditori / & emptor ille cui prius facta eſt uēditio ſeu datio in ſolutum / ſi dixerit contra ueritatem ſe emiſſe rem illam maiori prędio q̄ re uera emit: uel in ſolutū accepit puniatur in ſolidis. x. pro libra qualibet prędii per ipſum nominati: & in tantundem puniatur uenditor qui falſum emptorem induxerit. & taliū pœnarum medietas ſit eius qui iuriſdictioni prędeſt emptoris uel uēditoris / & alia medietas ſit accuſantis. & nihilominus uenditio uel in ſolutum datio ipſa ſit ipſo iure nulla. Ita q; poſſit q̄docūq; nulla obſtante notificatione facta & nullo obſtante lapſu termini quilibet Agnatus & uicinus ſeruata prędrogatiua ut prędmittitur reuocare a quocunq; etiam ſi res per plures manus tranſlata eſſet dato prędio quod re uera res illa ualeat. Non uendicet ſibi locum prędens conſtitutio contra dominum habentem ius directi dominii in re uendita per liuellarium: ſed prędeferatur dominus proprietarius uolens emere omnibus agnatis & uicinis / & obſeruetur q̄tum ad hoc in omnibus & per omnia ſecundum formam inſtrumentti liuelli ſui. Idem intelligatur in domino feudi & in aliis dominis habētibus ius in re aliquo modo ita q; ipſi prędferri debeant ſecundū formam iuris & inſtrumētorū ſuorum p̄ſenti cōſtitutione in aliquo nō obſtāte. Et appellatione agnatorum intelligantur tantum illi qui ſunt legittimi & naturales & de legittimo & naturali parente nati. Illud prędmiſſis adicimus

quod unus quisq; tam agnatus q̃ uicinus aliquid uenditū uel in solutum datum uendicare uolens iurare teneatur q̄ ad nullius alterius instantiam: nec pro alia persona sed pro se petit & intendit illud uenditum uel in solutū datum uendicare/& q̄ hoc uendicat cum suis propriis pecuniis. Qui si huiusmodi iuramentum non prestiterit nullatenus ad uendicandum admittatur/ nec beneficio huius constitutionis gaudeat. Quod autem de notificatione uicinis facienda superius statutum est ita uolumus obseruari / uidelicet cum fuerit notificatio facienda uicinis uicinantibus alicui manso uendito uel in solutum dato/ sufficiat si notificetur illi uel illis tantummodo qui uicini sint sedimini ipsius mãsi/uel ei parti mansi ubi antea solebat esse sedimẽ/si forte pro tunc mansus ipse sedimen non habeat: neq; sit necesse q̄ notificetur uicinis uicinantibus campis singulis uel aliis terrenis ad ipsum mansum pertinentibus.

De bonis mobilibus excedentibus summa.l.librarum uendendis ad incantū proferendis per cedulam. Rub. LXXXXIII.

ORdinamus q̄ nulla professicio bonorum mobiliū excedentium ualorẽ & extimationem.l.librarum solidorum possit fieri/nisi per cedulam continentem bona uendenda & diem qua debeant deliurari & uendi. professicio autem & uenditio aliter facta non teneat. In bonis uero minoris ualoris quinquaginta librarū sufficiat p̄fessicio & uẽditio facta oretenus.

De bonis incantatis non deliuratis & non incantandis nomine absentis. Rubrica. LXXXXIIII.

SI aliqua bona incantata non uenduntur nec deliurentur illa die qua fuerint incãtanda & deliuranda. & aliquis supra posuerit præcium aliquod pro dictis bonis/ liber & absolutus ab illo incantu qui supra posuerit seu incantauerit. Et nullus præco possit incantare aliqua bona ad postam: aut petitionem & instantiam alicuius absentis sed omnes emere uel incantare uolentes aliqua bona uendenda ad incantum teneãtur personaliter

esse presentes/aliter emptio & uenditio factæ ad incantum non teneant ipso facto. Et nihilominus preco qui cõtrafecerit solua noie pœnę marchã unã uel octo diebus in carceribus teneat.

De debitoribus contra quos bona aliqua sunt uendita compellendis ad cõstituendũ se manutẽtores. Rub.LXXXXV.

ORdinamus ꝙ quicunq; qui teneatur aliqua bona manutenere:aut se cõstituere manutentorem:hiis qui emerunt bona ad incantum/siue sit principalis debitor: siue alius manutẽtor obligatus i speciali/siue bona sint uẽdita ad incantũ pro executione sentẽtię:aut ex cõuentione:seu obligatione spãli:seu alio quocunq; modo. Si per cedulam citatus ad constituendum se manutentorem personaliter inuentus fuerit & non comparuerit in primo termino cadat in pœna.xl.solidorum applicandorum habenti iurisdictionem ibi. Et tunc iterato citetur ad constituendum se manutentorem: uel dicendũ causam quare non debeat cõstituere se manutentorem. Qui si reperiatur personaliter siue non:dimissa tunc cũ non reperitur personaliter cedula ad locum suæ solutæ habitationis & proclamatione ibi per ipsum Preconem facta de dimissione cedulę : tunc teneatur talis sic citatus legitimę se manutentorem constituere.Si uero citatus & repertus personaliter : uel ad domum cum cedulis & proclamatione ut supra non cõparuerit habeatur & reputetur pro manutentore:quemadmodum si presens fuisset & se uoluntarie cõstituisset. Sed si in neutra dictarum citationum fuerit repertus & non fuerit citatus personaliter/tunc tertio citetur per cedulam iuxta formam secundi termini prędicti.Et si in illo tertio termino non cõparuerit habeatur & reputetur pro manutentore quẽadmodum si præsens fuisset : & se manutentorem constituisset.

Postq; prædicta sic peracta teneatur & compellatur elapsis prius terminis limitatis uidelicet.xx.dierum in bonis immobilibus &.x. in bonis mobilibus ad luendũ pignora infra tres dies proxime sequentes:& nõ cõputata die qua manutentorem constituerit se.Emptor bonorum uenditorum ad incantũ dare præcium pro quo emit illi uel illis ad quorum instantiam uendita

fuerint illa bona: nisi aliquis interim appareret contradictor dictæ uenditioni: quo casu procedatur secundum formam constitutionis positę sub rubrica: de hiis qui per contradictionem / & sub pœna tertii dicti pręcii / cuius medietas curiæ applicetur: alia medietas alteri parti. Et q̄ hēns iurisdictionem primo teneatur exigere partem applicandam parti q̄ suam: & habeat locum in pendentibus.

De manurentoribus recipiendis nomine emptorum absentium. Rubrica. LXXXXVI.

ORdinamus q̄ dominus locūtenens: seu eius uicarius. uel alius competēs iudex possit nomine & uice emptoris seu emptorum ementium bona ad incantum recipere manutentores & eor̄ obligationes: etiam absentibus dictis emptoribus / & prędicta ualeant quemadmodū si emptor uel emptores fuissent prędentes & personaliter recepissent manutentores / non obstantibus quibuscūq̄ consuetudinibus in cōtrariū obseruatis.

De emptoribus ementibus bona ad incantū / compellendis ad prędi solutione. Rubrica. LXXXXVII.

ORdinamus q̄ emens bona ad incantū si sunt immobilia transactis. xx. diebus: si mobilia transactis decem diebus teneatur soluere præciū / dato manutentore sibi uel habenti iurisdictionem / in quo casu dare teneatur. q̄ nisi soluerit facta fide de diliuratione teneatur ipse officialis dare sibi nuntiū. ad accipiendū de bonis eius & possint uendi bona stabilia: ac si essent mobilia. & nisi soluerit post̄q̄ unū suū pignus fuerit uenditū cadat in pœnam. xxv. librarum curiæ applicandarum / & pœna aucta iudicis arbitrio ad satisfaciendū arctetur.

De hiis qui designat pignora uendēda ad incantū pro executionibus debiti: uel sentētiar̄. Rub. LXXXXVIII.

SI aliq̄s designauerit aliqua animalia uel aliqua bona mobilia prędoni pro pignore ab eo petito pro executione alicuius

sententiæ: aut assignauerit alicui de dictis bonis mobilibus pro pignore conuentionali. tũc teneatur dictus designans dicta animalia uel alia bona mobilia pro pignore mobili cõsignata/ tradere in manibus pręconis uel eius cui commiserit taliter q̃ dictũ pignus possit uendi rationabiliter illa die qua dictum uel conuentũ fuerit pro pignore uendendo/ uel die ad quam fuerit prolatum. Quod si fuerit uinum uel bladũ designatũ pro pignore sufficit dare mõstram dicti uini uel bladi ad uendendũ. Quod si dicta pignora designata tradita non fuerint ut dictum est cadat debitor uel qui designauerit in pœnam unius marchæ cuius medietas curiæ alia parti applicet. Quod si dicta pignora designata tradita fuerint & illa pignora non sufficiant ad solutionem eius/propter quod uenduntur: tunc teneatur designare pignus complementi ad requisitionem partis uel pręconis iuxta formam aliarum constitutionum. Et teneatur ad diem: sibi prolati pignoris tradere ad uendendum sub dicta pœna. Quibus pignoribus uenditis rationabiliter ad incantũ teneatur ipse contra quem sũt uendita/requisitus dare: & libere consignare/ taliter q̃ possit pro sua uolũtate recipere & exportare illud quod penes se habet uenditũ: illi qui emit statim post. x. dies a die uenditi pignoris exclusiue sub dicta pœna: & infra terminũ prędictũ emptor pręcipuũ soluere nõ teneatur & pignus remaneat periculo ipsius qui penes se ipsum habet. Et prędicta etiam locum obtineant quando pręco exequens eius officiũ aliquod pignus sine designatione uel datione accepit. Et habeat locũ etiam in pendentibus causis.

De pignoribus uenditis ad incantũ/luendis infra. x. uel. xx. dies.
Rubrica. LXXXXIX.

LIceat illi contra quem bona aliqua immobilia uendita fuerint ad incantum infra spacium. xx. dierum a die factæ relationis computandorũ recuperare luere & exigere dicta bona uendita/ soluendo illud seu tantum q̃tum fuerint uendita/ cum omnibus expensis factis illi qui uendi fecit / si emptor sibi præcium non soluerat. Sed si emptor soluerit pręciũ creditori:

tunc uolens recuperare dicta bona uendita ad incantum dare teneatur pręcium prędictum emptori & quicquid expendiderit dictus emptor occasione dictę emptionis. Si uero fuerint bona mobilia uendita ad incantū/ tunc ille contra quem uendita fuerint possit illa recuperare:seu exigere infra.x.dies:soluendo præcium cum expensis facienti uendere:uel emptori secundum distinctionem proxime supradictam. Ad pręcium autem soluēdum non possit compelli emptor bonorum immobilium infra dictos.xx.dies:nec emptor bonoꝝ mobilium infra.x.dies. Nec faciens uendi teneatur infra.x.&.xx.dies dicto emptori dare uel dari facere possessionem:uel manutentorem. Et facta recuperatione bonorum mobiliū:uel immobiliū:ut prętertur emptio & uenditio sint cassæ. & perinde habeantur ac si pro tunc non fuissent uenditæ ad incantum. Et habeat locū etiam in pendentibus causis.

De uenditionibus pignoꝝ fieri ualentibus per pręcones domini locuntenentis. Rubrica.C.

VAleant possintq; pręcones:& nuntii iurati curię domini locuntenentis quęcūq; pignora mobilia & immobilia incantāda uendenda & rationabiliter deliuranda pro executione sententiarum:uel aliter ex conuentione partiū incantare uendere & rationabilitet deliurare quemadmodū alii præcones cōitatum incantare & uendere consueuerunt temporibus retroactis. Item omnes pręcones possint uicissim cōmittere unus alteri bona uendenda incantari & incantata deliurari sicut hactenus potuerunt/ ita tamen q; ille cui commissio facta est alteri eam nō ualeat committere. Et tales incantationes uenditiones & rationabiles deliuratiōes ualeāt & robur obtineāt sicut si ipse cōmittens ea ꝑsonaliter incantasset & rationabiliter deliurasset.

De creditoribus non ualentibus emere/nec emi facere bona quę ipsimet uendi faciunt ad incantum.Rub.C.I.

NVllus creditor emat/nec ꝑ se uel per aliū publice/uel occulte emi faciat bona mobilia uel immobilia que uendi

faciat ad incantū. Et si fuerit contrafactum uenditio & emptio non ualeat: & qui contrafecerit cadat in pœnam.l.librarum applicandarū domino cuius auctoritate fit uenditio. Et ut fraudibus quę circa hoc committi possent:meliori quo potest remedio obuietur. Ordinamus q̄ nulli ementi ad incantum bona immobilia detur nuntius ad inducendū eum in tenutam & possessionem bonorum sic emptorum nisi prius pręstet sacramentum q̄ nō emerit ad pręces uel requisitionem creditoris per se uel interpositam personam rogantis uel requirentis q̄q̄ emptor bonorū mobilium & immobilium : quę uenduntur ad incantum aliquo tēpore non possit:dare:cedere/trāsferre: donare/uendere/uel alio quoquo modo alienare bona empta per eum ad incantum / uel supra ipsis bonis aliquem affictū in creditorem uel aliā de eius familia:seu etiam quēcūq̄ alium eius nomine recipientem constituere. Quæ si in ipsum creditorem uel in alium eius nomine infra spacium.xvi.annorū a die factę uenditionis computandorū alia ex causa q̄ ultimæ uoluntatis peruenerint/ censeatur utraq̄ emptio:& uenditio ficticia & nullius ualoris : & dictus creditor teneatur ad dictam pœnam quinquaginta librarum/quarū medietas curię applicetur:Alia uero illi contra quem uenditio facta est. Adicientes & in casu infrascripto corrigentes. Cōstituimus q̄ si die: qua bona uendenda ad incantū debeant deliurari/ non fuerit repertus:nec apparuerit aliquis:qui dicta bona emere uoluerit:tunc per iudicium duo ydonei eligantur extimatores ad faciendum extimationem dictorū bonorum/ eorum iuramento faciendam: Et secundum dictam extimationem bona illa creditori assignentur in solutum: & nihilominus debitor in terminis superius concessis bona sua possit exigere. Si uero reperiatur emptor: qui non ponit ad integram debiti satisfactionem:tunc liceat debitori ire coram iudicente: & ibi ab eo possit sententiā obtinere q̄ ipse creditor possit incantare dictam rem usq̄ ad sui debiti in integram satisfactionem.

De hiis qui per contradictionem impedire nitũtur bona aliquorum uendi ad incantum. Rubrica.C.II.

STatuimus q̃ si qua persona per sententiam conuicta cõtra quam fit executio sententiæ in bonis suis:executioni prędictæ contradicere uelit/uel fecerit interdici audiatur/& admittatur ad contradicendũ/dummodo prius pręstet sacramentum:q̃ non contradicit per maliciam:& pręstet fideiussorem de soluẽdo quinquaginta libras & expensas in casu quo succubuerint in causa contradictionis:ita tamen q̃ sua contradictione nõ obstante procedatur ad uenditionem dictorum bonorum/qua uenditione facta/statim ille contra quem bona uendũtur priuetur possessione dictorum bonorum & applicetur illi cui facta fuerit uenditio:sed teneatur ipse contradictor infra.xv.dies continuos connumerandos a die quo fuerit cedula impetrata super contradictione omnia sua iura produxisse & probasse quicquid uoluerit/& ulterius nõ audiatur:exclusis feriis natiuitatis/resurrectionis/messium/& uendemiarum quæ in dicto termino non computentur. Quot si infra dictum terminũ contradictor non obtinuerit in dicta causa cõtradictionis puniatur in libris quinquaginta/cuius medietas applicetur curię coram quo quęstio fuerit uentilata/altera medietas parti:& uenditio firma permaneat. Si uero obtinuerit in causa contradictionis tunc reuocetur uenditio:nec teneatur emptor dictorum bonorũ ad incantum pręcium soluere: nisi primo fuerit causa contradictionis finita & termiata. Si uero cõtradictor appareat alius q̃ ille cuius bona uenduntur ad incantum asserens & prętendens se habere aliquod ius contra dicta bona:quæ uenduntur ad incantum teneatur & debeat dictus contradictor facere citari partem quę facit uendere: q̃ cõpareat infra quattuor dies incluso die cedulę impetrate/exceptis feriis supradictis. Qua pręsentatione facta dictę cedulę statim sit suspensa uenditio. Et aduenięte dicto termino:si comparuerit contradictor nõ audiatur nisi prius pręstet in iudicio sacramentum q̃ non facit ad instantiam debitoris:uel alterius personę sed pro conseruatione iurium suorũ:& pręstet cautionem cum fideiussoribus/excepta persona euidenter egena

quę nō possit inuenire fideiussores:quo casu stetur iuratorie cau/
tioni de soluendo expensas parti : & de soluēdo libras.xxv.qua/
rum medietas applicetur curię:Altera alteri parti/in casu in quo
ductus contradictor non probauerit causam legittimam quare
contradixit quo quidem sacramento prędicto & datis fideiusso/
ribus audiatur:ita tamen ꝙ teneatur infra dies.xl.continuos cō/
numerandos a die cedulę impetratę super contradictionem in/
clusiue producere & probare quic quid producere & probare in
tendit nec ulterius audiatur/exclusis feriis supradictis quę pœna
commissa statim exigatur cū expensis factis/remota omnia alia
contradictione & contentione/& statim detur sibi nūtius ad ac/
cipiendum de bonis fideiussorum. Adicientes & declarantes ꝙ
quando dominę pro iuribus suis / uel alius ad quem dicta iura
dominarum spectant contradicunt uel quando ille ad cuius in/
stantiam fit uenditio & contradicens prętendūt se habere gene/
ralem ypothecham & neuter eorū specialem in bonis illius con/
tra quem fit uenditio ꝙ hiis tribus casibus per iudiciū ad instā/
tiam illius qui facit uendi statuatur terminus ad plus.x.dierum
ad faciendum discussionem bonorum debitorum per personas
ydoneas/per iudiciū deputandas : qua discussione facta si debi/
tor fuerit soluendo uterq; parti non admittatur contradictio sed
uenditio forciatur effectū. Si uero non fuerit soluendo ꝙ tunc
procedat contradictio in modo & forma superius descripta. Et
causam contradictionis teneantur expediuisse & finiuisse infra
duos menses continuos & ulterius contradictor nullatenus au/
diatur. Et si contingat aliquo casu contradictorē appellare uel
ponere se in protectione & succūbere in causa appellationis uel
protectionis/si fuerit ille conuictus contra quem bona uendun/
tur soluat libras centū. Si uero fuerit alius contradictor soluat
libras quinquaginta applicandas ut supra. Si tamen contradi/
ctor appareat alius q̄ ille contara quem bona uenduntur ad in/
cantum qui prętendat se habere ius aliquod in bonis quę uen/
duntur ad incantum & in causa contradictionis succumbat non
tamen puniatur pœna.xxv. librarū in dicta constitutione con/
tenta dūmodo appareat ipsum iustam causam habuisse contra/
dicendi:& ideo non teneatur quia probabiliter ignorare poterat

iura eius ad cuius petitionem uendebantur / & utrum ſua iura
prę ferrentur iuribus eius ad cuius petitionem bona uendũtur &
habeat locũ etiam in pendentibus cauſis & quęſtionibus.

De hiis qui contradicunt uenditionibus ad incantũ bonoꝝ per
eos ex conuentione obligatoꝝ. Rubrica.C.III.

COntradicẽs uenditioni pignoris ſeu rei per ipſum pigno/
ratæ ſeu ypothechatæ quæ fit ad incantum ex pacto uel
conuentione non pro executione ſententiaꝝ/ ſi in cauſa
ſuccubuerit cadat in pœnam.xxv.librarum / quarum medietas
applicetur parti alia medietas curię:& teneatur iurare & ſecuri/
tatem prę ſtare ſicut continetur in conſtitutione prę cedenti : & ſi
alius extraneus contradixerint ſeruentur in omnibus ea quę di/
cta ſunt ſupra in proxima conſtitutione.

De relationibus per prę cones faciẽdis. Rub.CIIII.

RElationes pignorum uenditorum cedularum prę ſenta/
tarum/ſpãgarum affixarum/mandatorum/ & aliorum
quoruncunq;/quorum occaſione ſunt faciendæ relatio/
nes per prę cones:fiant infra.lx.dies a die pignorum uenditorum
cedularum prę ſentatarum/ſpangarum affixarum / uel aliorum
quorũlibet mandatorum factoꝝ. Si uero infra dictum tem/
pus dictę relationes factę non fuerint per prę cones: ulterius non
audiantur nec fides adhibeatur / niſi probato legittimo impedi/
mento/q; ſi allegetur utrum fuerit legitimum per ſentẽtiam diri/
matur. Prę cones uero infra prę fatum terminum.lx.dierum re/
quiſiti teneantur dictas relationes facere cum competenti ſolu/
tione/qui ſi neglexerint cadat in pœnã quadraginta ſolidoꝝ cu/
riæ applicandoꝝ. Et habeat locum etiam in pendentibus.

De præconibus in ſuo officio fraudem cõmittẽtibus.Rub.CV.

SI repertum uel probatum fuerit aliquem præconem com/
miſiſſe aliquam falſitatẽ circa ea quæ ſpectant ad officium

ſuum ipſo iure ſuo priuetur officio / & nihilominus ponatur ad birlinam ubi retineatur & maneat a mane uſq; ad ueſperas. Si uero prẽco aliquis commiſerit aliquam fraudem uel dolũ ſuper hiis quæ ad ſuum officium ſpectant cadat in pœnã medię marchæ ſolidorum curię applicandorum / & in maiorem & minorẽ pœnam prout qualitas ſui exceſſus per ſententiam dirimetur.

De alienantibus rem duobus uel pluribus. Rub.C.VI.

VT malignantibus obuietur ſtatuimus q̃ ſiquis alienauerit uel obligauerit ſpecialiter & expreſſe aliqua ſua bona imobilia/uel res mobiles duobus uel pluribus diuiſim/de prima alienatione uel obligatione mentione non facta / pro tali alienatione rei immobilis in libris quinquaginta condempnetur. Rei uero mobilis librarũ.xxv.pœnam patiatur. Et pro obligatione rei immobilis librarum.xxv.Rei uero mobilis unius marchæ pœna mulctetur / & ulterius perſonaliter detineatur donec pœnam ſatiſſecerit tã primis quã ſecũdis ſecũ contraherẽtibus.

De perſcriptionibus. Rubrica.C.VII.

NE rerum uel iuriũ dominia in incerto tramite prolabentur ſtatuimus q̃ ſiquis ſteterit per.xx. annorum ſpaciũ continuoꝝ q̃ nõ petierit in iudicio aliquo tempore ſibi debitum purum uel purificatũ / ſeu ſuper dicto debito cum debitore infra dictũ tẽpus nõ cõpromiſerit / ſiue per cedulã debitũ continentem eũdem debitorem cum iudicis licentia ad ſolutionem faciendam cum nuntio publico impetrato non requiſiuerit/quo caſu unica citatio ſufficiat: ipſo iure ab omni obligatione ſi qua aderat intelligatur eſſe priuatus: nec per uiam agendi/uel excipiẽdi quo ad obligationem perſonalem uel ius ypothecharie actionis ſibi poſſit eſſe conſultum. Ita tamẽ q̃ principali debitori inſtante creditore deferri debeat iuramentũ an re uera ſit uerus debitor in totum uel in aliqua parte & ſi confeſſus fuerit eius confeſſio/non obſtante perſcriptione/ſorciatur effectum. Prẽterea ſi qs pacifice & quiete ſine interruptione legitima per

dictum tempus continuum tenuerit:& possederit per se uel aliū eius nomine aliqua bona immobilia/seu ius aliquod in corporeū quasi possederit pacifice ut supra/censeatur dictoū bonoꝝ & iu/rium uerus dominus & possessor/& ipsa bona & iura cōtra quā/cunq; personam legitimę prescripsisse. Saluo q̄ pupillis/furio/sis/mentecaptis/& aliis minoribus quattuordecim ānis ipso iure nulla temporis prescriptio currat toto tempore dictæ minoris ætatis/furoris/ac dementię. Et nisi maiore parte tēporis dicto/rum.xx.annorum ille/contra quem prescriptio opponitur extra patriam foriiulii extitisse cōstiterit:quo casu totum tempus talis absentiæ in complenda prescriptione de medio subducatur. Si uero per spacium. xx. annorū extra patriam continue credito/rem abesse contingerit tunc isto casu triginta annorum prescri/ptio etiā talis absentiæ tempore computato effectualiter ualeat induci/si nullo modo extiterit interrupta. A premissis autē ex/cipiuntur contractus ueri depositi / dotium / morgincapiorum/ dismontaduraruū: & contrapactoꝝ: in quibus:& similiter contra cōmunitatum & ecclesiaꝝ iura hęc cōstitutio nullatenus exten/datur. Declarantes prescriptionem super iuribus in corporali/bus tunc inchoari cū de scientia & patientia partis aduersę con/stiterit cōtra quam prescriptio allegatur. In prescriptione uero rerū corporalium prędictarum scientiam eius cōtra quem pręscribitur probādi onus nullatenus requiratur. Superius tamē dispositis in suo robore duraturis.

De hiis quibus alienatio est interdicta. Rubrica.C.VIII.

VT iuniorum fragilitatibus obuietur:statuimus q̄ nullus in pria uel auita potestate suppositus in domo superioris sui habitans/seu frater minor uel nepos qui per maiorem fratrem patriū uel auunculū gubernatur : & generaliter nullus inferior in domo habitans habens alium maiorem seu domum gurbernantem possit aliquid alienare:uel obligare sine consensu paterno uel auito seu illius maioris in domo qui eam gubernat.

Et si quis obligationem aliquam a premissis personis prohibi/tis receperit absq; prędictoꝝ maiorum consensu ipso iure quod

gessit nullus sit momenti & alienata uel pignorata restituere cō/ pellatur/ nulla recipiēti satisfactiōe resarcita. Nisi a talibus alie/ nationes uel obligationes facientibus negocia domus simul uel cōiunctim equaliter gubernentur agendo & administrādo pro/ ut quilibet paterfamilias facere consueuit. Alienationes tamen uel obligationes p̄ premissas prohibitas personas celebratæ usq; ad summam.xxv.librarū seu ualorem ascendentes an efficaciam aliquam habere debeant iudicantis arbitrio relinquatur.

De peruersorum inobedientia. Rubrica.C.IX.

VT quos decorus uirtutis aculeus non excitat/correctionis medicina compescat:hac animaduertenda constitutione statuimus q; si quis ex descendentibus puta filius/uel ne/ pos in tanta proteruitate fuerit erectus q; mādatis licitis patris/ uel auis:aut pro aui nolit nullatenus obedire:malis cōuersationi/ bus & prauis operibus insistendo pudorē & tristiciā dictis eius superioribus inferendo:ita q; per uicinorū famam publicam/& opinionem notorium reputetur. tunc licitum sit cuilibet ascen/ denti talem descendentem uituperose uiuentem a se & bonis suis repellere & etiam ab eius domo & cohabitatione excludere ab administratione bonorum suorū ipsum compescendo: ita & ta/ liter q; ipse descendens iniquus non possit in bonis ipsorum ma/ iorū immiscere uel aliqualiter se ingerere. Et ab omni alimen/ torū prouisione ac uictus & uestitus subuentione penitus sit im/ munis:& insuper querelam nullitatem/ aut aliud remedium re/ scindens contra testamenta parentum tales descendentes/ iniqui institutionis aut aliud quoquo relicti titulo/nil habentes/non ua/ leant alegare:sed sit eis testātibus libera facultas attributa in ip/ sorum elogiis/talibus impiis nihil relinquendi. q; si ultra p̄mis/ sa in personam patris/ matris/aui / uel proaui aliquam iniuriam inferre p̄sumpserit / seu etiā bona sua iniquitate & supbia sua/ dentibus inuadere occupare uel auferre. Tūc iudici per passos iniuriam facta noticia impius / etiam pecunialiter aut si soluere non posset maiori pœna & carceribus mancipetur. Et p̄terea iudex si de p̄missis per duos bonos uiros:qui in secreto tenean/

tur fuerit sibi facta noticia/possit contra talem filiũ uel nopotem procedere eam pœnam pecuniariam uel grauiorem inferendo/ quę iuxta talia demerita uidebitur infligenda.

De alienatione minoribus.xx.annis interdita. Rub.C.X.

FRagilitati inconsultæ minorum prouidere cupientes/ statuimus q̃ nullus masculus uel mulier minor annis.xx.curatore carens / & bona sua administrans sui iuris alienare ualeat uel obligare aliqua bona/uel iura sua immobilia:sine expręsso consensu duorum ex proximioribus suis masculus maioribus annis.xxv.quibus non extantibus/aut extantibus:sed minores tales non diligentibus secundum famam aliorum attinentium dictorum minorum/tunc per iudicium eligantur duo notabiles uiri/ qui conditionem paternam minorum / seu ipsorum minorum notam habere possint:qui tales proximiores / uel boni uiri electi insimul cum ipsis minoribus uidelicet nobiles maiores & aliæ personę non subiectę alteri iudicio:coram domino locũtenente uel eius uicario alię uero personæ sub iudicio loci in quo residentiare teneantur. Sicq̃ coram dictis iudicibus inquirentibus de causa alienationis:dicta alienatio seu obligatio si reperta fuerit necessaria aut expedire tũc fieri possint cum consensu: dictorum proximorum & iudicis decreto: quæ locum habeant etiam quando tractatur de liberatione fienda per ipsos minores tutoribus aut curatoribus eorũ : aut si uelint facere finem & remissionẽ alicui alteri personę. Alienatio aũt:obligatio:liberatio finis uel remisio facta:prędmissa forma nõ adhibita:nullius sit roboris:& ipso iure nulla censeatur : nec iuramento firmari possit: quod si interuenerit prędsumatur dolo & cõtra bonos mores extortũ. Et teneatur ille in quem translatio iurium : uel bonorum facta fuerit:contra prędictam formam: ea restituere minoribus: sine restitutione pecuniæ uel alterius rei: p̃ minores fiendæ. Inhibemus quoq̃ notariis quibuscunq̃: q̃ sub pœna.xxv. librarũ iudici coram quo prędmissa fieri debeant applicandarum:instrumenta contra prędmissam formam facere non prędsumant.

De fratre uel maiore domus nõ ualente alienare in præiudicium minorum. Rubrica.C.XI.

COnstituimus q̃ maior frater siue administrator domus in dampnum/& prẽiudicium minorum fratrũ seu aliorũ minorum quorũ interesse põt:nõ possit alienare uel obligare aliqua bona uel iura immobilia quæ sint cõia: saluo q̃ pro euidenti utilitate seu urgente necessitate : conuocatis duobus ex proximioribus seu duobus ydoneis uiris iuxta formam præcedentis cõstitutionis iudicii interuenienti decreto:possit talis alienatio uel obligatio fieri causa cognita. De bonis tamen mobilibus & pensionibus cõmunibus seu redditibus possit maior administrare & bona fide facere pro necessitate & utilitate cõmuni. Sed si euidentissime appareret fore expediens ipsis minoribus facere diuisionem bonorum cõmunium cũ maioribus:aut quia maiores minus discrete & non utiliter administrarent : tunc per quẽcunq;facta notificatione iudicio loci : cõpellatur ipse maior ad faciendum diuisionem omnium bonorum & iurium cõmunium cũ ipsis minoribus : ita q̃ de cætero ipsi maiores circa administrationem minorum se non habeant impedire: & prẽmissa etiam ex proprio officio iudicis in secretis informato ualeant expediri pro fauore minorum.

De fratribus seorsum habitãtibus. Rubrica.C.XII.

STatuimus q̃ ex sola fraternitate fratrũ etiam utrinq; coniunctorum non simul sed separatim habitantium patre eorum uiuente siue defuncto : non censeatur tacite contracta societas:& q̃ aliqui eorum heredes propter solam fraternitatem non teneantur ad diuisionem eorum quæ sic seperatim habitantes quolibet modo & loco acquisierint.Exceptis bonis paternis: in communione retentis:quæ diuidi possint inter eos.

De fideiussoribus. Rubrica.C.XIII.

IVris equitate suadẽte statuimus q̃ principalis debitor priusquam fideiussor simpliciter acceptus:a creditore debeat cõ

ueniri:faciendo executionem primo de bonis mobilibus: secūdo de immobilibus secundū formam iuris:& si de bonis ipsius principalis non reperiatur tantū q̄ possit integraliter satisfieri creditori/saluū ius eidem remaneat contra fideiussorem:qui fideiussor absolutus non intelligatur ex eo q̄ creditor cōuenerit principalem:seu partem solutionis acceperit / non requisito fideiussore:& si creditor uoluerit artare fideiussorem ad soluendū / dictus creditor/post lapsum primi termini assignati principali/denunciari faciat per cedulam ipsis fideiussoribus seu fideiussori/qualiter dictus creditor contra principalem agit pro debito in quo ipsi fideiussores extant obligati requrendo eos ut ueniant ad opponendum & producendum omnes suas defensiones quibus uti & se tueri possunt.Ad quas proponendas & probandas admittantur quandocūq; antequam principalis debitor sit cōuictus:& etiam post usq; ad decem dies/si iudici uidebitur fore consonū rationi: post quam conuictionem seu lapsum dictorum decem dierum nullatenus audiātur fideiussores ad oppositas exceptiones probandas.Si conuicto principali debitore/fieri possit executio cōtra fideiussores sine nouo processu:dū tamen primo fiat executiō contra bona mobilia & immobilia principalis debitoris/ quibus deficientibus iuxta quantitatem deficientē fiat executio in bonis fideiussorum. Si uero fideiussor seu fideiussores ostenderint seu ostendere uoluerint de bonis principalis debitoris/hoc facere possint.Cum hoc q̄ si apparerent contradictores dictorum bonorum demonstratorū dicti fideiussores seu fideiussor teneatur & debeat suis expēsis expedire talia demōstrata infra spaciū.xx. dierum continuorum peremptionc/& tali modo q̄ creditor ipsa bona demonstrata possit facere uendi ad incantum : quibus expeditis super ipsis creditor recursum habeat.& ipso termino.xx. dierum elapso:& dictis bonis non demonstratis expeditis fieri possit executio in fideiussoris bonis/nulla exceptiōe obstāte: excepta exceptione solutionis:qua oppositā/interim tamen nō impediatur executio sentētiæ usq; quo dicta exceptio fuerit iustificata. Declarantes q̄ prēmissa uendicent sibi locum nisi fideiussor aliquo ex tribus modis infrascriptis se obligauerit/ uidelicet obligādo se insolidum uti reum cum principali debitore: uel re-

nũciando beneficio iuris dicentis debitorem principalem debe/re primitus conueniri: q̃ fideiussorem: uel cõstituendo se fideius/sorem principalem debitorem/in quibus casibus licitum sit cre/ditori conuenire:quem ex ipsis uoluerit/non obstante q̃ fideius/sor talis uelit assignare de bonis principalis debitoris expeditis ipsi creditori.Sed omnino teneatur ipsi creditori integraliter sa/tisfacere/& prẽmissa uendicent sibi locum etiam in casu in quo duo uel plures se obligent simul & insolidum cum pacto ut cre/ditor possit se tenere ad quem uoluerit. Exceptãtis ab omnibus prẽmissis debitis dotalibus in quibus procedatur secundũ con/tinentias constitutionum æditarum super hiis.

Qualiter cõsulat̃ fideiussoribus debitã soluẽtibus.R.u.C.XIIII.

ORdinamus q̃ quandocunq; fideiussores uel fideiussor satiffecerit crediroribus de toto debito/uel parte ipsius/uel alter dampnũ uel interesse aliquod occasione fide/iussionis in qua sunt obligati substulerint: tunc dicti fideiussor uel fideiussores habeant/sine aliqua cesione actionum:per credi/torem fienda/easdem actiones eadem priuilegia / & eosdẽ fauo/res/ & eodem modo procedere possit uel possint cõtra principa/lem debitorem pro quo fuerint obligati & contra eius bona : ac etiam contra possessores bonorum alienatorum:uel obligatorũ per ipsum debitorem post prẽstitam fideiussionem debiti de qua agitur:quas actionesq̃ priuilegia:& quos fauores:habeat cre/ditor : & quẽadmodum procedere poterat contra suum debito/rem & eius bona uigore instrumenti debiti & constitutionũ lo/quentiũ de fauoribus:& modis procedẽdi in fauorẽ creditor̃.

De rata debiti soluti inter fideiussores distribuenda.R.u.C.XV.

QVando reperiuntur plures fideiussores obligati pro eodem debito q̃ constituerint se fideiussores: & prin/cipales debitores/uel qui renũciauerint beneficio iu/risdicentis principalem debitorem prius conueniri q̃ fideiussorẽ: uel qui se obligauerint simul & insolidũ / cum pacto q̃ creditor

se tenere possit ad quem uoluerit: & unus fideiussor cõuentus in solitũ satisfecerit creditori: uel contra eius bona fuerit facta executio: tunc ipse fideiussor: qui satisfecerit insolidũ possit conuenire confideiussores sine aliqua cessione actionum sibi a creditore facta: & agere: & actiones habere cũ illis priuilegiis & fauoribus: & modo procedendi: quibus uti poterat creditor contra principalem debitorẽ & contra alios fideiussores/agendo scilicet pro rata eorũ quemlibet contingente de debito pro quo fideiusserint: de quo ut supra solutio & executio facta fuerit ac etiã pro omnibus dampnis expensis & interesse: quæ passus fuerit occasione fideiussionis prędictę. Et quod supra dictũ est de integra solutione facta per fideiussorem habeat locum etiam in particulari solutione quę excedat ratam ipsum fideiussorem contingentem de debitò integrali. Quæ omnia uendicent sibi locum nisi fideiussor receperit satisfactionem eius quod soluerit creditori a debitore principali: uel alio confideiussore: uel alio quocunq; satisfaciente.

De fideiussoribus a fideiussione liberari uolẽtibus. Rub. C. XVI.

ORdinamus q; si quis fideiussor uelit ab obligatiõe fideiussoria liberari: tunc si quidẽ appositus fuerit terminus solutioni debiti pro quo fideiussit/infra illum terminum petere non possit se eximi a fideiussione prędicta / sed lapso ipso termino agere possit/& si obtinuerit executionẽ fieri facere possit tam pro debito q̃ pro expensis contra principalem debitorem & eius bona/sicut posset ipse creditor principalis. Qui creditor principalis teneatur & debeat ac compelli possit per iudicem ad instantiam dicti fideiussoris sub pœnis arbitrariis ad exhibendum instrumentum debiti in iudicio contra quod audiatur defensio debitoris: sicut si creditor principalis ageret. Si autem nõ fuerit appositus aliquis terminus solutioni debiti pricipalis & uelit fideiussor; ab obligatione fideiussoria liberari: tũc ad eius instãtiam mandetur per iudicem & per cedulam principali debitori q; infra .xxx. dies numerandos a die cedule prędictę ipsum fideiussorem liberet: q; si hoc debitor principalis non fecerit. tunc

ipſe fideiuſſor agere & executionem facere poſſit contra ipſum debitorem & eius bona/ſicut eſt dictum ſuperius per fideiuſſorē fieri poſſe quando poſitus eſt ſolutioni terminus: & elapſus. Et prędicta uendicent ſibi locum in quocunq; obligato/principali/ter qui poſſet legitimę probare ſe conſeruari debere indempnem ab obligatione prędicta.

Quot creditor non poſſit moleſtari pro dampno fideiuſſoris. Rubrica.C.XVII.

ORdinamus q; ſi ad petitionē alicuius creditoris aliqua bona ſint uendita ad incātū quæ bona fuerint deſigna/ta per aliquem fideiuſſorem: uel aliū quemuis deſigna/torem ſeu obligatorem bonorum ſuorum ad inſtantiam alterius perſonę eidem creditori / aut pro executione facta contra bona fideiuſſoris alicuius ſeu alterius deſignatoris & fideiuſſor uelit ſibi de indēpnitate/ prouidere ipſe fideiuſſor poſſit & debeat fa/cere cōueniri debitorem pro quo fideiuſſit & ab eo ſuum dānū reſarciri petat cuius occaſione dānū paſſus eſt: nec de cętero ul/terius moleſtet creditorem pro pignore uendito ſiue iuſte ſiue nō dictum pignus fecerit uendi / ſed ipſe debitor principalis contra quem bona fideiuſſoris ſunt uendita habeat regreſſū contra cre/ditorem/ſi credat ſua aliqualiter intereſſe/ut q; forſitan dicat non iuſte nec rationabiliter dictum pignus fore uenditum.

De ultimis bonorum poſſeſſoribus. Rubrica.C.XVIII.

SI quis agat contra aliquem poſſeſſorem bonorum eius de/bitoris/quem agens aſſerat ſibi obligatū / & ille contra quē agitur nominauerit aliquem alium ad quem dicat de bonis ipſius debitoris: poſt eum deueniſſe: tunc actor faciat citari illū nominatum ſemel perſonaliter uel bina citatione ad domum ibi cedula dimiſſa & ad certam diem ad quam etiam ſtatui faciat terminum primo citato/& tūc facta fide de termino/illis ambo/bus poſſeſſoribus prędentibus & confitentibus ſe fore poſſeſſores bonorum acquiſitor; ab eo quem creditor aſſerit ſibi obligatum/

limiterur terminus.xv. dierũ ad plus continuorum infra quem producant & ostendant titulos acquisitionum / cum talibus declarationibus per quas apparere possit quis eorũ sit ultimus possessor. Si uero in termino statuto ãbo forent contumaces tunc absentibus illis per cedulã ad domum unius cuiusq; dimissam/ per iudicem fiat preceptum q̃ usq; ad dies.x.titulos & iura sua producant ex quibus apparere possit quis eorum fuerit ultimus acquisitor. Et similiter si alter tantum abesset a iudicio eidem denuncietur ut supra. Et si in dictis dilationibus apparuerit quis fuerit ultimus acquisitor: tunc contra ipsum creditor primo procedere teneatur. Vbi uero infra dictũ tempus nulla declaratio facta fuerit quis fuerit ultimus acquisitor/ aut si talis nominatus citatus negauerit: & non sit interim cõuictus per nominantem/ electionem habeat creditor agẽdi contra quem eorum uoluerit.

Reseruata etiam facultate dictis possessoribus infra cõpetentes dilationes assignatas disputãdi inter se in iudicio quis eorum fuerit primus uel ultimus acquisitor: & si nominans ante executionem factam contra ipsum obtinuerit contra nominatum uel nominatos: tũc solutis omnibus expensis per nominantem creditori/ teneatur creditor sine nouo processu: executionem facere contra nominatum conuictum qui non appellauit uel in appellatione succubuit. Qui nominatus conuictus in expensis legitimus comdempnetur & talis oppositio q̃ alius sit ultimus possessor opponi possit in quacunq; parte litis.

De dotibus & iuribus dominarum. Rubrica. C.XIX.

COnstituimus q̃ quando aliqua mulier / uel eius maritus pro ea/ aut eius procurator: seu maritus alicuius proprio nomine petierit aliquid sibi p̃missum nomine dotis / aut pro fulcimentis/uestibus/ seu ornamentis domine / tunc in dicta causa procedatur summarie/breuiter/simpliciter/& de plão/ sine strepitu & figura iudicii: hac forma uidelicet q̃ si reus citatus personaliter in primo termino non comparuerit/ uel bina uice citatus ad domum / in casu quo prima uice non fuerit personaliter inuentus non comparuerit / & actor fidem faciat ibi de eo quod

petit / q̃ statim detur sibi nuntii ad accipiendum de bonis rei.
Si uero actor ibidem non probauerit tunc adhuc habeat nuncios ad accipiendum de bonis rei quandocunq; fecerit fidem de eo quod petit/& termino. Quod si reus cõparuerit in iudicio anteq̃ actor fecerit fidem de eo quod petit uolẽs irritare quod factum est in eius contumacia teneatur facere citari actorẽ ad breuem terminum/in quo termino si actor non comparuerit sit cassum & uanum quicquid in cõtumacia rei factum erat. Et si cõparuerit in dicto termino & fidem fecerit de eo quod petitũ est firma maneat sententia in absentia rei lata: & ipse reus audiatur ad defensionem contra intentionem actoris/& copiam omnium iurium productorum per actorem ualeat obtinere ad spacium trium dierum continuorum/ infra quem terminum & in dicto termino opponere ualeat quicqd uult opponere contra prędicta iura actoris. Si uero in primo termino actor, & reus cõparuerit procedatur summarie & q̃ breuius fieri potest / cum hoc q̃ si reus aliquam opposuerit exceptionem contra iura per actorem producta & exceptionem non probauerit cadat in pœnã unius marchæ pro qualibet exceptione proposita & admissa & super ea dato termino ad probandum & non probata / applicandam actori. Et nihilominus soluat expensas factas in lite. Et habeat locum etiam in iam constitutis dotibus seu iuribus.

De dote soluto matrimonio repetenda. Rub.C.XX

COnstituimus & ordinamus q̃ ubi emerserit casus dotis repetendæ uel aliorum iurium dominarum/scilicet morgincapii dismontadurarum/& contrapactorum & aliorũ quorumcunq; ob matrimonium obuenientium repetendorum/ uel pluxorem eius mortuo marito uel per alios quibus dotis restitutio est facienda uxore defuncta. Tunc si uxor reppetit marito defuncto aut ab heredibus mariti defuncti/aut a fideiussoribus qui intercesserint pro dote restituenda & aliis iuribus persoluẽdis quę fideiussio ualere debeat. Et si quidem ab heredibus defuncti:tunc ipsis heredibus citatis legitimæ / & intelligantur omnes legitimę citati siue personaliter inuẽti fuerint prima uice/

siue non inuenti personaliter dum tamen ad domum bina uice citati fuerint/ & eis comparentibus uel contumaciter absentibus siquidem agens fidem faciat per publicũ instrumentũ / uel testes ydoneos/uel alias legitimę de solutione doctis facta parte mariti & aliis iuribus sibi debitis/ tunc reo contumaciter absente detur & dari debeat ipsi agenti nuncius ad accipiendũ de bonis ipsorum heredũ usq; ad integram satisfactionem & solutionem dictæ dotis & omnium iurium prędictorum cum dampnis & expẽsis:nec ulterius audiatur reus nisi uellet probare restitutionem iam factam de dicta dote & aliis iuribus quã facere seu probare teneatur infra.xv.dies continuos. Si autem cõparuerit reus citatus tũc decreta copia instrumenti prędicti statuatur terminus reo petenti decem dierum continuorum ad opponendum & probandum quicquid opponere & probare uoluerit / nec opponere possit aliquam exceptionem nisi falsitatis uel restitutionis eius quod petitum fuerit:seu partis.Quo termino transacto procedatur & puniatur secundũ formã constitutionis prędcedentis quando petuntur dotes. Si autem mulier aut alia persona cui ueniat dotis restitutio:& solutio aliorum iurium: faciẽda ellegerit fideiussores cõueniẽdos pro restitutione dictę dotis & iurium quos conuenire & citare possit ut supra : etiam omissio principali & bonis eius. Tũc procedatur modo & forma suprascripta/quando agitur cõtra heredes defuncti:nec audiantur fideiussores uolẽtes designare de bonis principalis scilicet mariti ipsius mulieris uel eius heredum / nisi ipsi fideiussores designauerint & insolidũ dederint mulieri tantum de bonis mariti eius uel eius heredum expeditis & per heredes mariti possessis q̃tũ fuerit illud quo fideiussores conuicti apparuerint obligati.Et nihilominus se obligent ad manutenendum eidem mulieri dicta bona. Sed si aliquis appareret : qui assereret se habere potiora iura super dictis bonis / tunc non intelligantur expedita : sed adhuc conuertat se mulier uel alia persona contra fideiussores & eorum bona : quæ bona fideiussorum uendantur & deliurentur modo proximo suprascripto. Et tunc fideiussores cum de suo soluerint uel se manutentores constituerint/habeant talia iura contra bona principalis qualia habeat prædicta domina/ etiã nulla cessione facta

eum omnibus fauoribus & priuilegiis quæ & qui dominę com/petere potuissent. Hoc addito q̄ nō teneantur dicti principales & fideiussores dotē soluere nisi dña prius præstet ydoneā fide/iussionem ipsis dotem soluentibus:& recipiētibus uice & nomine omniū quoꝝ interesse poterit in futurꝝ de dote cōseruanda & re/stituenda illis ad quos restitutio pertinebit post mortem ipsius dominę quā fideiussionem si dare non posset / tunc de dicta dote emantur tot bona imobilia quę pro dicta fideiussione sint obli/gata/uel aliter prouideatur sufficienter coram iudice autorante & super hoc decernente:q̄ soluentes sint securi a damno quod eis posset incurrere / habita consideratione per iudicem : q̄ domi/na quæ forsitan fideiussorem non inueniret non reperiatur pri/uari ex hac causa quodāmodo cōmodo dotis sue/& habeat locū in pendentibus etiam & dotibus constitutis.

De alimentis uxoribus uiduis prę̄stādis. Rub.C.XXI.

ORdinamus q̄ si aliquis tenetur ad restitutionē alicuius dotis si uelit retinere dotem in se usq̄ ad annum & diem a die soluti matrimonii ut moris est/tūc possit hoc facere sed teneatur dare de prę̄senti dictę dominæ alimenta per totum annum. Si uero noluerit sibi dare alimēta/uel domina noluerit ab eo recipere:tunc teneatur sibi dare quindecim pro centenario pro primo anno tātum:quo elapso si debitor dotem per eam pe/titam restituere recusauerit uel non potuerit / teneatur loco ali/mentorum quolibet anno dare dominæ tantū decem pro cente/nario & nihilominus ipsa domina si uoluerit elapso primo anno dotem repetere possit : & quo casu alimenta præstari debent ibi præstentur ubi iudici uidebitur considerata honestate & condi/tione mulieris.

In quibus bonis fieri debeat dotis restitutio. Rub.C.XXII.

STatuimus q̄ si dos fuerit cōstituta i pecūia & pecunia fuerit soluta / uel aliqua bona exstimata fuerint data in solutum parti mariti pro dicta pecunia promissa : tūc in casu dotis

restituendæ fiat restitutio dotem repetenti in pecunia tantum.

Si uero fuerit ab initio dos cõstituta in fundo dotali ille fundus ueniat in restitutionem statim mortuo uiro. Si autẽ dos fuerit constituta in pecunia ut supra dictum est: & pecunia non fuerit soluta: sed aliqua bona imobilia exstimata uel inexstimata fuerint designata coniugibus sub pacto restitutionis dictorum bonorum quandocunq; pecunia pro dote promissa fuerit soluta. Tũc si interim anteq̃ bona redimantur maritus decesserit & extet uxor quæ uelit dotem repetere teneantur & debeant heredes mariti dotem restituere in pecunia tantum. Si autem mortua uxore alius ad quem spectaret dotis restitutio seu repetitio petat sibi dotem restitui tunc illa bona: quæ sunt designata ueniant ad restitutionem tantum. Et habeat locum etiam in iam constitutis dotibus.

De diuisione fructuũ dotis soluto matrimonio. Ru.C.XXIII.

SI dotis restituendæ casus emerserit anteq̃ fructus ex fundo dotali percipiantur illius anni in quo dissolutum est matrimonium: tunc si contentio essent super fructibus qui sunt percipiendi in illo anno talis: modus seruetur: q̃ pro quãto tempore illius anni quo uir sustinuit onera matrimonii pro tãto fructus prouenientes ex illis bonis percipiant illi qui sunt obligati ad restituendũ dotem seu bona.

De forma in alienationem iurium dotaliũ seruandá & q̃ summarie cognoscatur. Rubrica.C.XXIIII.

MVlierum indempnitatibus quibus propter sexus debilitatẽ & fragilitatem consilii fauor debet exhiberi/consulẽtes inuiolabiliter decernimus & declaramus q̃ maritus: uel uxor: uel alia aliqua persona dotes uel res pro dotibus datas uel iuribus dotalibus obligatas non alienent: aut obligationi uel alienationi consentiant in prẽiudicium uxoris constante matrimonio: nisi infrascripta solempnitate & forma seruata: uidelicet q̃ coram iudicio ordinario intelligente & autorante

aduocatis duobus uel tribus ex proximioribus mulieris ydoneis & prudentibus maſculis maioribus.xxv.annis: aut eis deficientibus duobus aliis ydoneis uiris per iudicem & matura deliberatione ſurrogatis:pręſente marito & uxore perſonaliter allegẽt cã alienationis uel obligationis fiẽdæ:& ſi p dictos proximiores uel alios ſurrogatos p ſacramentũ firmatum fuerit talem alienationẽ uel obligationẽ fieri oportere propter cauſam illã euidenter utilem ſeu neceſſariam/ uolũtate dictæ uxoris in pręmiſſis in ſecretis audita prius per iudicem. Tunc ſi iudex illam cauſam legitimam approbauerit alienationi tali uel obligationi fiẽdæ ſuam auctoritatem & decretũ interponat. Aliter autem alienatio uel obligatio pręmiſſa ſolempnitate non adhibita facta/ quãtũcunq; uxoris conſenſus cum iuramento interuenerit/nullius ſit efficacię roboris uel mouẽti/ & ipſo iure nõ ualeat in pręiudicium uxoris & pręſummatur tale iuramentum per uxorem præſtitum dolo uel metu exortum ac contra bonos mores & ob mariti reuerentiam uel timorem interueniſſe. Et idem obſeruetur & pręmiſſa intelligantur repetita ſi mulier uel uxor cõſenſerit alienationi uel obligationi bonorũ mariti ſui/ uel conſenſum per ſe uel per alium marito alienanti uel obliganti bona uxoris pręſtiterit ſub aliqua obligatione uel promiſſione pœnali / ut ſic omnia facta in præiudicium uxoris non ualeant/ nec uxoris iuramento firmentur quod pręſtitum per dolum metum uel mariti reuerentiam uel timorem & contra bonos mores fore intelligatur ut ſuperius eſt expręſſum. Adiciẽtes q; ſuper dictis dotibus & aliis iuribus mulierum exigendis & recuperandis/ac ſuper dependentibus & connexis procedatur ſummarie breuiter ſimpliciter & de plano ſine ſtrepitu & figura iudicii. Inſuper inhibẽmus notariis quibuſcunq; q; non ſeruata forma prædicta/ inſtrumenta non conficiant ſuper pręmiſſis/ſub pœnam.xxv.librarũ curię applicandaꝝ pro quaq; uice qua cõtrafecerint.

De ueſtimẽtis & aliis ornamentis dñaꝝ & cęteris q̃ ſecũ portant ad maritũ uel donatis tpe nuptiaꝝ. Rub.C.XXV.

ORdinamus q; mortuo uiro ueſtes:pręparamenta: ornamẽta:clanodia:biliſia iocalia:& cætera alia bona mobi/

lia per ipsam dominam ad domum mariti portata / uel eius nō/
mine/ ac etiam omnia eidem dominæ donata tempore nuptiarū
ante uel post per quamcunq; personam / seu donata eidem per
maritum suum seu empta uel depurata ad usum seu ornamen/
tum ipsius dominæ / libere & expedite sine aliquo impedimento
dimittantur relaxentur & restituantur eidem dominæ si extant.
Et intelligantur extare etiam si dicta bona fuerint per maritū
pignorata. Et si non extant tunc non teneantur heredes mariti
uel eorum bona ad emendationem aliquā rerū non extantiū.

De bonis uxoris portatis ad domum mariti & quando testari possit. Rubrica.C.XXVI.

COnstituimus q; si qua mulier uoluerit testamentum con/
dere uel codicillos /possit & ualeat libere testamētum uel
aliam quācunq; ultimam uoluntatem condere/ non ob/
stante aliqua contradictione mariti super dote sua secundū con/
stitutiones patrię/& hoc quādo se dotauit de bonis suis ad ipsam
pertinentibus. Possit etiam testari & codicillari & causa mortis
donare de omnibus aliis suis bonis aduenticiis uel undecunq; ei/
dem obuenientibus. Exceptis rebus sibi datis per maritum post
nuptias & non contemplatione nuptiarū/de quibus nullo modo
possit testari nisi ut infra. Item super morgincapio & dismon/
taduris. Itē super omnibus rebus suis quas secum portauit ad
maritū & de aliis sibi donatis a marito & ab alio quocūq; tem/
pore nuptiarū uel post: contemplatione nuptiarum testari codi/
cillari & causa mortis donare ualeat: dictaq; ultima uolūtas ua/
leat & habeat roboris firmitatem etiam si sit in potestate patris/
aui uel proaui paterni & licet nō fuerit emācipata. Super dote
autem sibi constituta per parētes/fratres/ cōsanguineos/uel alios
ad quos secundum constitutiones uel ex pacto dicta dos uenerit
restituenda nō possit nec ualeat domina testari: nec aliquam di/
spositionem facere/nisi a persona quæ ipsam dominam de ipsius
dotātis propriis bonis dotauerit dicta dos fuerit legata uel aliter
in testamēto relicta/ uel inter uiuos data : quo casu nō extātibus
liberis dictę dominæ uel ex eis descendentibus ualeat ad libitum

de dicta dote disponere & eis uero extantibus possit disponere prout a constitutionibus est prouisum. Super uestibus autem/ iocalibus/clanodiis preparamentis/ornamētis & aliis bonis qui/ buscunq; donatis uxori uel emptis/seu paratis ad ornamentum uxoris per maritum post tempus nuptiarum non ualeat testari nisi cum consensu mariti. Si autem dicta domina decesserit ab intestato uel sine alia ultima uoluntate omnia per dictam do/ minam portata ad maritum uel sibi donata per maritū: uel aliū quemcūq; tempore nuptiarum uel post contemplationē nuptia/ rum uel post tempus nuptiarū per ipsum maritum / remaneant pœnes filios suos masculos:& sua sint/si habet filios & si non ha/ beat filios remaneant pœnes maritum & sua sint/ excepta dote/ de qua secundum constitūtiones patriæ terminetur / & exceptis aliis suis bonis aduenticiis mobilibus & immobilibus/ morgin/ capiis / & de sensuris in quibus debent succedere proximiores. Ita tamē q; maritus teneatur sibi facere sepulturā & alia fune/ neralia suis sumptibus & expensis. Adicientes q; dicta bona uxoris ab intestato defunctæ tunc demum marito remaneant quando uxor fuit ad domum mariti traducta.

De acquisitis per dominam maritatam præsumendis de bonis mariti. Rubrica.C.XXVII.

OMnia acquisita p dominā maritatā traductā ad domū uiri constante matrimonio intelligantur & censeantur acquisita de & ex bonis uiri/& ad domū ipsius uiri perti neant/nisi euidentissime probentur illa bona aliūde acquisita.

Quibus creditoribus mulieres ratione dotis suæ præfe/ rantur. Rubrica.C.XXVIII.

COnstituimus q; pro dotibus cōstitutis ante matrimoniū/ uel tempore contracti matrimonii / qñcūq; imminebit casus exigende/restituēde/aut sequestrande dotis/mulie/ res dotate seu alii dores reperens occasione dotis in bonis princi/ palis qui dotem cōfessus fuerit se habuisse & in bonis fideiussorū

obligatoꝝ ad dotem restituendam cæteris aliis omnibus̄ credi/toribus præferātur/ etiam si sint illi tempore anteriores & ypo/thechas priores uideant̄ habere. Exceptis aliis creditoribus qui haberēt aliqua bona prędictarum personarū principaliter & fi/deiussorio nomine ad restitutionem alterius dotis obligata: quo casu priores tempore potiores in iure censeantur esse.

Quot repetentes dotem prędferantur repetentibus morgin/capia & alia iura. Rubrica.C.XXVIIII.

ORdinamus q̄ si casus emerserit q̄ dotes repetātur/mor/gincapia & dismontaduræ per easdem personas/uel di/uersas contra bona & super bonis mariti uel fideiussorū q̄ super prędictis primo fiat solutio dotis & contrapactorum/& postea si bona supsint fiat solutio dismōtaduraꝝ morgincapii.

De prędscriptione dotis petendæ uel repetendę & aliorum iuriū. Rubrica.C.XXX.

ORdinamus q̄ si persona cui competit ius petendæ dotis promissę uel repetendę: aut ius petēdi morgincapia dis/montaduras uel contrapacta superscederit & distulerit dotem & iura p̄dicta petere uel repetere in iudicio p̄ spaciū.xxv. annorum continuorum: numerandorum a tempore quo prędfa/ta persona petere uel repetere potuit dotem uel morgincapia uel dismontaduras uel contrapacta: talis lapsus temporis inducat præscriptionem & ipso iure talis persona priuetur iure pętendi & repetendi dotem & iura prędicta. Saluo q̄ minoribus. xiiii. annis utriusq̄ sexus ipso iure nulla talis currat præscrptio toto tempore: quo fuerint in dicta minori ętate. & nisi toto tempore uel maiori parte temporis dictorū.xxv. annorum fuerit absens a p̄ria foriiulii persona petens uel repetens dotem uel iura prę/dicta/quo casu prędscriptio prędicta nō currant/sed postq̄ reuer/sa fuerit in patria foriiulii currat dicta prędscriptio contra eam omni tempore computato quo fuerit in patria antedicta.

De restitutione dotis facienda filio præmortuo matri uel post. Rubrica.C.XXXI.

ORdinamus q̄ filio uel filia decedente in pupillari ętate post obitū matris / non super stitibus aliis fratre uel fratribus uel sororibus ex eisdem parentibus conuinctis defuncto/dos reuertatur & restituatur ei qui dotauerit uel eius heredibus/aut illis quibus dotis restitutio est facienda. Si uero filius maior.xiiii.annis uel filia maior.xii.decesserit post mortem matris.Dos matris censeatur patrimonium ipsius filii uel filiæ: de qua ipse filius uel filia possit testari & disponere secundum eius libitū uolūtatis: patre mortuo ante filiū uel filiā:pater uero superuiuens ipsius dotis habeat usumfructū. Sed si filius maior.xiiii.ānis uel minor: uel filia maior.xii.uel minor decesserint ante matrē tunc dos reuertatur ad proximiores uel alios quibus dotis restitutio est facienda de iure: & idem seruetur in dotibus auiç uel pro auiç & cęterarū ascendentium: salua tamen dispositione duarum constitutionum infra proxime sequentium: & cōstitutiōis de successionibus abintestato quibus in casibus suis non intelligatur aliquo modo derogatum.

Vide Decianum in Vol. 2. Resp. 55 n.9. et seq. ubi allegat tex. comun

De filiabus & aliis descendentibus femini sexus in testamento pręteritis. Rubrica.C.XXXII.

VT hereditates secundū defunctorū uoluntates in masculis domus conseruentur.Ordinamus q̄ siquis debite cōdito testamento decesserit relictis superstitibus filiis masculis/ uel relictis aliis descendentibus masculis ex linea masculina defuncti/ seu relictis ascendentibus masculis/ uel relictis ipsius defuncti fratribus masculis/uel fratrum defunctorū filiis masculis: & aliquo seu aliqbus ex prędictis masculis instituto uel institutis heredibus tunc filiæ personę defunctę:& neptes & aliæ feminini sexus descēdentes quæ nō fuerint heredes institutę ab hereditate defuncte personę repellantur etiam si non fecerint finē & remissionē de hereditate ipsius defuncti. Ita tamē q̄ si dictę filię uel neptes aut alię feminini sexus descendētes/ quas persona defun/

cta alimentare dotare & nuptialibus fulcimentis fulcire teneba/
tur/maritatę & dotatę non ſunt / uel dotes ſeu fulcimenta debita
ſoluta non fuerint: tunc per inſtitutos heredes defunctę perſonę
ſufficienter & ꝓut iudici uidebitur alantur & alimententur. Et
cum ſint uel fuerint ętatis nubilis maritentur & dotentur & do/
tes & fulcimenta debita ſoluantur ac fulcimentis congruentibus
fulciant/ſecundū qualitatem & quantitatem hereditatis / ac etiā
ſtatum & conditionem maritandarum & locorum conſuetudi/
nem laudabilem. Si uero non extarent prædicti deſcendentes
maſculi/ſeu ex linea maſculina perſonæ defunctę nati uel aſcen/
dentes maſculi ſeu fratres aut fratrum filii maſculi/tunc ſaluum
ſit ius filiabus defunctæ perſonæ neptibus & cęteris ut ſupra fe/
minini ſexus deſcendentibus/uidelicet ꝙ ſi nō ſunt maritatæ uel
non dotatę:& eis non ſit in teſtamento perſonę defunctę tantum
relictū iure inſtitutionis/ uel legati aut fideicommiſſi ꝙ maritari
cōmode ualeant & dotari/tunc ius rumpendi teſtamentum per/
ſonę defunctę ſi in ipſo teſtamento indebite fuerint pręterite uel
ex hereditate/competat.Et ad ipſius perſonę deſunctę heredita/
tem pro parte eis debita admittantur / aut ſi minus q̄ debitū ui/
deatur relictum ſit / ut ſupra dictum eſt/agere poſſint illico cum
fuerint nubilis ætatis ad ſupplementum competentis dotis con/
ſtituendę & fulcimentorum iuxta uires hereditarias etiam nun/
dum matrimonio contracto & illud conſequi/& de prędefunctis li/
bere quādocūq; ſecundum formam iuris cōmunis diſponere ad
ſui beneplacitum. Quo caſu nihilominus legata ad pias cauſas
facta in dicto teſtamento q̄uis rupto perſoluantur/& in prędefunc/
ſis caſibus ſummarie:procedi poſſit: & quolibet tempore/ etiam
ſi dies extiterint feriati.

De legatis filiabus & aliis mulieribus ab hereditate excluſis. Rubrica.C.XXXIII.

ORdinamus ꝙ filiæ neptes & aliæ deſcendentes feminini
ſexus/quibus per patrem uel alium ex aſcendentibus eſt
aliquid in teſtamento uel alia ultima uolūtate ſeu legati
uel fidei cōmiſſi relictum:tali relicto debeant eſſe contentæ q̄uis

sit minus legitima eis iure naturæ debita. Ita q̄ propterea ipsius defuncti non ualeant rumpere testamentum : dum tamen illud relictum sit tantū q̄ cum eo congrue maritari & dotari ualeant & fulciri secūdum qualitatem hereditatis ac condictionem maritandarum: quo casu si legatum seu relictum tantum non fuerit agere possint: & teneantur heredes defuncti prestare & tantum ipsi relicto supplere q̄ se ualeāt maritare dotare pariter & fulcire/ testamento in ceteris partibus firmo remanente. Declarantes q̄ relicta nomine dotis seu occasione matrimonii intelligantur esse pura & non condictionabilia in casibus supradictis cum ad nubilem mulieres ętatem peruenerint aut in ea sint constitutę: & libertatem disponendi habeant secūdum ius commune : prout in ptęcedenti constitutione continetur.

De heredibus cōpellendis alimentare maritare fœminas ratione sexus ab hereditate exclusas. Rubrica. C. XXXIIII.

QVoniam superius per duas constitutiones pręceden/tes mulieres ratione sexus ad hereditatem nō admittuntur secundum ius cōmune. Ordinamus q̄ ne heredes matrimonia & dotiū & pręparamentorum seu fulcimentorū prestātiones dolo uel negligentia trahant in longū & ultra debitū ad quas tenent. Quot si ipsa mulier fuerit ætatis nubilis ad eius uel alicuius sui attinentis instantiā & requisitionem per iurisdictionem loci ubi residet heres uel domicilium habet/ præceptum fiat heredi: quod in scriptis redigatur/ q̄ usq̄ ad annum a die pręcepti facti ipsam mulierem debeat maritasse/ dotasse/ & fulcimentis ut continetur in prefatis constitutionibus fulciuisse/ & nihilominus teneantur interim eam alimentare/ & congruum uictum & uestitum præstare q̄ si heres prędicta infra annū non impleuerit elapso anno statim infra. xv. dies teneantur & debeāt heredes/ & ita per iurisdictionem loci cōpellantur deponere pœnes unum bonum ac fidelem & ydoneum merchatorem per iudicii officiū eligendū tantā pecunię quātitatē/ cū qua cōsideratis hereditatis facultatibus dotari decenter: & fulciri ualeat & omne lucrū ex ea pecunia proueniens sit interim ipsius mulieris mari/

tandę q̄ si infra dictum tempus dictum depositū non fecerit sufficienter. Tunc tot de bonis ipsoꝝ heredū seu hereditariis uendi possint illico ad incātū omni solempnitate remota/ex quibus tantæ pecunię quantitas redigatur. Aut si iudici uidebitur fore utilius mulieri tot de melioribus bonis imobilibus ipsius heredis uel hereditariis in electione mulieris eidem mulieri insolutū assignentur:& heredes de euictione teneātur/& in casum euictionis se obligare debeant: & nihilominus etiā prędicti heredes interim donec mulier maritabitur debeant eam alimentare uestire ac secundum eius condictionem & statū honorifice & beniuole pertractare. Et quia contingere posset q̄ causa uitādi odia & inimicitias heredū tam mulier maritāda q̄ attinentes & eius amici circa talia nollent insistere: mādamus q̄ ex mero officio iurisdictionis congruentis etiam nemine instante & petente possit per iudicem instari prouideri & executioni mādari quo ad fauorem mulieris in omnibus & per omnia ut superius est prouisum.

Adicientes q̄ in omnibus casibus in quibus mulieres dotari & fulciri debent per heredes omnia bona hereditaria & etiam alia bona ipsius heredis sint ipso iure obligata & ypothechata dictę mulieri pro dote & fulcimentis & alimentis p̄standis/& q̄ nulla alienatio dictorum bonorum fieri possit in præiudicium ipsius mulieris. Si tamen heredes hereditatem debite cum beneficio inuentarii acceptarent & illud legitimę cōficerēt/tunc sola bona & iura hereditaria mulieribus super prędmissis tacite intelligātur ypothechata & nō alia bona heredū. Et in prędmissis procedatur diebus etiā feriatis & cognoscatur sūmarie simpliciter breuiter & de plano sine strepitu & figura iudicii & omni iuris solēpnitate/appellatiōe uel nullitate remota. Nec per mulieres dispositioni & beneficiis huius constitutionis & durarū prędcedentium renunciari possit quoquo modo:etiam cū iuramento:quod contra bonos mores si interuenerit prędstitū prędsummatur.

De tutoribus dandis & curatoribus. Rubrica.C.XXXV.

ORdinamus pro cōmoditate minorū q̄ si aliqua persona amoris aut pietatis intuitu:seu quia agere intendat cōtra

aliquem pupillum uel pupillam tutore carentem: eidem minori petierit de tutore ydoneo puideri: teneatur & debeat iurisdictionem debitã habens ex debito sui officii requisitus tali minori de tutela ydonea prouidere. Inquirendo scilicet primo de matre & auia nõ maritatis: secũdo de masculis proximioribus talis minoris ex linea paterna si ydonei possunt reperiri quibus deficientibus inquirantur alii magis ydonei per lineam maternam: aut si iudici uidebitur duo ydonei ex utraq; linea tutores deputentur: quibus deficiẽtibus alius extraneus tutelam subire cogatur. Et si quidem nominatus in tutorẽ & ad subeundũ talẽ tutelam citatus personaliter: uel ad domum bis non uenerit infra spacium decem dierum continuorum ad acceptandũ tutelam: uel ad proponendum excusationes: q; ulterius non audiatur excusans sed procedatur ad compulsionem contra ipsum ut tutelam suscpiat sub pœna & pœnis multiplicãdis prout iudici uidebitur pignoribus captis & uenditis. Si uero comparuerit & pro uitanda tutela aliquas excusationes proposuerit quę per iudici declarationem sint reiectę: tunc compellatur tutelam subire cum pœna & pœnis prout superius expręssum est. Statuentes insuper q; nullus tutor possit agere contra pupillum suum durante tutela: quo casu interim ipsi tutori nulla currat prescriptio. Nullusq; minor ãnis.xxv.tutor decernatur. Decernimus quoq; q; curator uel actor ad lites & causas tantum constitutis non teneantur de aliquo facere inuentariũ/sed tempore constitutionis teneatur iurare utilia minoris facere/& inutilia circa litem prętermittere.

De curatore dando hereditati seu aliis bonis iacentibus. Rubrica.C.XXXVI.

NE hereditates seu bona alia iacentia. Administratoribus iuridicis carentia prolabãtur. Statuimus q; si contigerit aliquam hereditatem/seu aliqua alia bona fore iacẽtia / petentibus creditoribus uel aliis quorum interesse põt: dari debeat curator ipsis bonis seu hereditati: ydoneus & sufficiens: qui inuentarium facere teneatur a die suæ creationis.usq; ad.xv. diem publica proclamatione pręmissa in loco solitę habitationis

defuncti/cuius erant bona: uel alterius habẽtis. Quot si aliquis uult interesse confectioni dicti inuentarii: debeat talibus diebus horis & locis certis interesse ad uidendum dictum inuentarium confici. Et ad allegandum quicquid uolunt super rebus & iuribus in dicto inuentario describendis. Quod inuentariũ publicare teneatur coram iudicio infra dictos dies. Et nisi modo & forma prædictis inuentarium confecerit contra eum procedi possint/sicut procedi potest contra tutores secũ dũ formam constitutionum inuentarium non conficientes.

De inuentariis a tutoribus uel curatoribus conficiendis. Rubrica.C.XXXVII

VTilitati pupillorum & minorũ prouidere cupientes presenti constitutione decernimus.q; quicunq; datus fuerit. Tutor in testamento si presens fuerint testamento & non contradixerit: censeatur statim post mortem defunctæ personæ tutelam acceptasse: & eam subire cogatur: nisi post testamentum nouæ causæ legitimæ per iudicium comprobandæ super non administranda tutela superuenerint. Et nisi fuerit uxor defuncti quę forte tunc ob mariti reuerentiam ei contradicere ausa nõ fuerit:quo casu nisi post mortem defuncti infra qndecim dies se nolle tutelam subire declarauerit tutelam assumpsisse censeatur. Si uero tutor per testatorem assignatus presens non fuerit/ tunc teneatur a die qua sciuerit se tutorem datum usq; ad decem dies tutellam prędictã acceptasse/uel excusationes legitimas coram iudicio proposuisse. Omnes uero tutores tam testamẽtarii q̃ etiam datiui/ac etiam curatores dati ad negocia infra triginta dierum spacium a die acceptationis uel declarationis de administranda tutella uel cura per iudicem factæ computandorum/teneantur & debeant toto posse fideliter & plene confici facere per sufficientem notarium inuentariũ de omnibus bonis mobilibus & immobilibus iuribus & actionibus debitis & creditis pupilli uel pupillę pupillorum uel adultorum quoꝝ tutellam uel curam gerunt: quæ & quas bona fide inuenerint in hereditate. Salua tamen semper ueritate/ qua uti possint bona fide coram iudicio

in detrahendo non bene appoſita per errorem. Et in adiciendo quæ poſtea in eor̃ noticiam peruenisſent. Ad quam inuentarii confectionẽ conuocare teneãtur & teneant duos de magis ydo/neis & melius informatis ex attinẽtibus uel affinibns pupilli uel pupillorum uel adultorum. uidelicet unum ex parte patris. Aliũ ex parte matris/ qui ſub pœnis per officium iudicii imponendis confectioni dicti inuentarii pro cõmodo minor̃ adeſſe cogantur & ſi per aliquod tẽpus conuocati forent contumaces/ aut ſi ſub/eſſet alia cauſa legitima per iudiciũ comprobanda per quam in/uentarii confectio retardaretur q̃ illud tempus in pœnã tutoris uel curatoris ei nõ prẽiudicet: ſed de medio ſubducatur. Quod quidem inuentarium cõfectũ teneantur & debeant adminiſtra/tores trãſactis. xxx. diebus prẽdictis uſq; ad octo dies poſtea ſe/cuturos incluſiue publicare corã iudicio eius de cuius bonis in/uentarium fuerit confectũ. Ad quam publicationem teneantur tutores uel curatores conuocare illos qui ut ſupra fuerint conuo/cati confectioni inuentarii. *Si* uero ex attinentibus uel affini/bus dictorum pupillorum uel adultor̃ non reperirentur perſone ſufficientes & habiles ad inuentarii prẽdicti confectionem/tunc teneatur tutor uel curator cõparere in iudicio & petere ad id de/putari duos ydoneos uiros/ quos iudex ex informatione habita putet eſſe ſufficientes & informatos de uiribus hereditariis. *Si* autem dictum inuentarium dicto modo non fuerit dolo uel lata culpa adminiſtratoris cõfectũ nihilominus poſſint adminiſtra/tores in iudicio experiri & per creditores minorum conueniri: & non obſtante contumacia iudicialiter procedi. Et quicquid actũ fuerit in fauorem minoris habeat roboris firmitatem ad utilitatẽ minoris: & prẽiudicium aduerſarii. Et ſimiliter quicquid actum fuerit contra adminiſtratorem prẽfactum habeat etiam roboris firmitatem: quoad prẽiudicium eius & in bonis ipſorũ adminis/ſtrator̃ fiat executio ſententiẽ: quẽ apparet lata contra minorem etiam ſi iuſte lata foret/ non autem in bonis minoris/ immo q̃tũ ad minorem & eius bona cenſeatur ſentẽtia nulla. Niſi aliter ex euidẽti & honeſta cauſa iudicio ſtatuendum uideretur in ſubue/niendo adminiſtratori. *Si* uero elapſo tempore conficiendi in/uentarium creditores pupillorum/ uel aliqui eorum attinentes/

affines:uel amici coram iudicio propoſuerint ipſos adminiſtratores non eſſe ſoluendo:& inuentarium non confeciſſe. Tūc poſſit & debeat dictus adminiſtrator ad inſtantiam prędictorū/uel ex officio iudicis remoueri & de alio prouideri ſi utilitati euidēti minoris cognitum fuerit expedire: aut etiam ſub pœna; multiplicatione imponi poſſit adminiſtratori inuentariū ut ſupra debite conficiatur pro utilitate minoris. Et nihilominus ſi interim factus foret proceſſus uel aliquid contra eum tanq̄ contra adminiſtratorem obtentum fuerit/ illud ualeat quo ad eius prędiudicium & non in detrimentū minoris: & in eius adminiſtratoris bonis fiat executio/ ſiue ab adminiſtratiōe eū remoueri cōtingat: ſiue de alio prouideri aut etiam ſi in adminiſtratione remanſerit/ niſi ut ſupra:aliter religioni iuriſdicentis ex cauſa ſtatuendū uideatur. Sed i omnibus predictis caſibus remaneat ius ſuū ſaluū creditori in his quæ recuperare non potuit ab adminiſtratore/ contra bona minoris/ inchoādo tamen contra eū de nouo litem/ non autem uigore obtentorum contra adminiſtratorem præfactum. Inſuper declaramus q; tutores teneantur inuentariū conficere & curatores ſecundum modum antedictum etiam ſi confectio inuentarii per teſtatorē fuerit directe uel indirecte uetita uel remiſſa/ quę uetatio uel remiſſio ſi per quēcunq; facta fuerit ipſo iure non ualeat.

De ratione redenda per tutores / uel curatores ſingulis annis. Rubrica. C.XXXVIII.

AD hoc q̄tum fieri poteſt ut bona & iura minorū conſeruetur/ hac ſalubri cōſtitutione decernimus q; omnes tutores & curatores ad negocia annis ſingulis teneatur a prima die quadrageſime uſq; ad mediam quadrageſimā in ſcriptis producere & reddere debitā rationem ſuę adminiſtratiōis: coram illo iudicio / uel deputatis ab eo ſub quo perſonę exiſtētes ſub tutela uel cura habitant:& domicilium uel forum habent:q; ſi ipſi adminiſtratores impedimento aliquo legitimo per iudiciū comprobando nequiuerint in dicto termino congruentem reddere rationem / teneatur poſtea reddere a media quadrageſima

usq; ad dominicam oliuar: quæ quidem ratio p̃sentibus ipsis pupillis cum infantiam excesserint/ uel adultis p̃sentibus reddatur:in p̃sentia duor ex proximioribus magis ydoneis ipsorum minorũ / uno:uidelicet ex parte patris: alio ex parte matris melius in formatis/ de condictionibus facultatum ipsorũ minorum conuocandis:& si expediet per pœnar impositionem compellendis per iudicium ad instantiam administratorũ uel etiam ex mero iurisdictionis officio:& si tot uel tales non inueniantur: tũc deputentur duo alii boni uiri:qui sint affinitate:uel amicitia coniuncti dictis minoribus/qui intersint dictæ rationi reddẽdæ: & in scriptis redigendę:ut semper apparere possit. Et si quidem coram iudicio bonam reddiderint rationem / in officio persceuerent/ aliter autem ab officio remoueãtur & per iudiciũ sufficiẽter ipsis minoribus debeat prouideri.Et ulterius teneãtur resarcire omnem dampnum & interesse ipsius minoris / uel aliter indemnitati sue debeat prouideri . Ita tamen q̃ propter dictam redditam rationem nullum p̃iudicium minoribus generetur: quin eorum administratores teneantur tempore finiti officii sui generalem suę administrationis reddere rationem. Et p̃dicta uendicent sibi locum etiam in curatoribus prodigorũ seu furiosorum. Firmiter statuentes q̃ onus rationum reddendarum per testatorem uel alium quẽcunq; directe uel indirecte cum pœnis uel sine pœnis remitti non possit uel aliter prohiberi.

De administratione interdicenda dissipantibus bona sua. Rubrica.C.XXXVIIII.

COnstituimus q̃ si quis apparuerit ex declaratione p̃ iudicium in scriptis facta bonorum suorum dissipator uel prodigus.postq̃ per attinẽtes seu amicos suos:aut famam publicam hoc fuerit in noticiam iurisdictionis deductum/ super quo etiã possit ex me ratio officio inquiri / possit & ualeat & debeat interdici publice illi prodigo.uel dissipatori bonorum suorum administratio:& eidẽ curator detur/ sine cuius auctoritate & cõsensu non ualeat se obligare / neq; debita cõtrahere:aut bona sua stabilia aliqualiter obligare uel distrahere/nisi pro euidenti utili/

tate: aut urgente neceſſitate: neceſſe fuerit de bonis eius obligari uel alienari/ quo caſu fieri poſſit adhibita ſolẽnitate quæ in alie/natione uel obligatione bonorum minorũ requiritur obſeruari.

Adminiſtratores autem prædicti ad confectionem inuentarii & adminiſtrationis ſuæ rationem reddendam teneantur prout cęteri adminiſtratores tenentur de quibus in duabus ſupra pro/ximis conſtitutionibus eſt expreſſum.

De ſublatis obligationibus quas uſurarii & alii exigebant. Rubrica. C. XL.

QVia quędam peſtifera & damnoſa in patria foriiulii abuſio inoleuit. q; q̃do fit cõtractus aliquis mutui: uel depoſiti creditores nõ cõtẽti obligationibus in patria antiquitus cõſuetis/ alias in exquiſitas obligationes inuenire co/nantur uidelicet. q; tã fideiuſſores: q̃ principales ſe obligent: q; ſi mutuum uel depoſitũ in contractu contentũ in ſtatuto termino non ſoluerint teneantur intrare hoſtariã aut exire patriã: & non redire ad patriã donec mutuum / uel depoſitum huiuſmodi cũ dampnum & expenſis non fuerit perſolutum. Ex qua inepta ad/inuentione nonnullę domus. Nobilium & cõitatũ foriiulii de/ſtructę ſũt & deſtruũtur: propter q; ſtatuimus q; nullus creditor quicũq; ſit: & quocũq; nomine mutuet: poſſit uel debeat ab ali/quo de foroiulii recipere/ q; obligãtes ſe principaliter uel fideiuſ/ſorio nomine intrent hoſtariam uel teneantur exire patriam fo/riiulii: ſeu aliquam ſimilem inhoneſtã obligationem pręter iura/cõia: nec principales aut fideiuſſores obligationibus huiuſmodi etiam cum iuramento ſe ualeant obligare. Quod ſi ſecus fuerit factũ huiuſmodi obligationes ſint nullius ualoris & firmitatis. Et nihilominus notarius conficiens inſtrumentũ ab officio no/tariæ per biennium ſit ſuſpenſus: & ſi tale iuramentum pręſtitũ fuerit contra bonos mores extortum: & pręſtitum cenſeatur.

De usurariis. Rubrica.C.XXXXI.

VT usurariorū maligna uoracitas refrenetur statuimus q̄ quilibet persona mutuās sub usuris per se uel aliū: cuiusq; cunq; condictionis existat/factis publicus instrumentis: uel scripturis priuatis de manu debitoris/ uel alterius eius uolū/tate: adhibita uel non adhibita alioq; testium subscriptione/ ipsis obligationibus seu instrumentis & scripturis priuatis uti ualeat usq; ad quinquennium tantum & non ultra: a die obligationis contractæ numerandū. Et talia instrumenta seu scripturæ pri/uatę elapso dicto quinquēnio sint ipso iure irrita & cassa & nul/lius momenti & prędscriptum esse intelligatur dictis obligationi/bus quo ad totale ius agendi uel excipiendi & obligationem bo/norum. Nec per aliquas conuentiones partium aut renunciatio/nes & iuramenta debitorum: possit in contrariū prouideri quo/minus prędicta uendicent sibi locum. Et iuramenta talia contra dispositionem huius constitutionis prędstita per fraudem extorta & cōtra bonos mores prędstita prędsummantur. Declarantes q̄ omnes contractus quorūcunq; usurariorū publicorum: & si non teneantur banchum usurarum notorium concepti in eorum per sonas/uel in personas existentium de eorum familia intelligantur & præsummantur fore de duplo. Statuentesq; illū intelligi fore & probari plene publicum usurarium qui saltem per tres testes ydoneos probatus fuerit/q̄ pecunias sub usuris mutuauerit: etiā si prędfati testes sint in suis testimoniis singulares/& in facto pro/prio deponentes/ dum tamē iurent se alicuius commodi proprii prętextu non testificari.

De promissione restitutionis bonorum fiende infra certum tem/pus. Rubrica. C.XXXXII.

STatuimus q̄ de promissione facta per emptorē de uenden/dis seu retrouendendis uel etiam restituendis bonis stabili/bus uenditori pro prędcio quo uēdita fuerit seu alio ad spęci/ficatum tempus uel non specificatum si pecunia daretur: licet de huiusmodi promissione seu pacto inter non eos fuerit confectū

publicum instrumentū:tamen ualeat probari per testes ydoneos infra.xv.annos a tēpore promissionis huiusmodi. Sed ultra.xv. annos probari possit per instrumentum & non aliter. Nec talis contractus reputetur feneraticius si iustum præciū interuenerit uel quasi. Et habeant locum in præteritis contractibus pendentibus & futuris.

De castris. Rub.C.XLIII.

NVllus possit uēdere obligare:uel aliqualiter alienare:seu dare alicui forensi sua castra munitiones fortilicia : uel loca suspecta. Et si cōtrafactum fuerit talis alienatio nō ualeat/ sed bona sic alienata libere cedāt cui de iure cedere debēt/ ac si alienans decederet intestatus & trahatur etiā ad prēterita.

De testamentis. Rubrica.C.XLIIII.

COnstituimus ad hoc ut ultimæ uoluntates defunctorum non ualeant defraudari:q; in testamentis:quę fieri contigerit in terris muratis uel castris:aut suburbiis suis septē testes secūdum iurā ciuilia debeāt adhiberi. In testamentis uero in uillis cōditis numerus quinq; testiū sufficiens censeatur. Quę uero in codicillis & in relictis ad pias causas per iura ciuilia:uel canonica sunt sancita debeant obseruari.

De successionibus abintestato. Rubrica.C.XLV.

VT paternæ:& cęterorum masculorum superioꝝ diuiciæ in masculoꝝ posteritatem perueniant per quam honor familię solet conseruari: ac auorum plęrunq; fieri longa memoria/antiquis constitutionibus inherentes. Statuendo sancimus.Quot si quis masculus sine testamento:uel abintestato aut intestatus decesserit ad ipsius successionē & hereditatem admittantur primo ipsius defuncti filii masculi/ deinde cæteri descendentes masculi nati ex linea masculina defuncti. Ita uidelicet q; pares in gradu pariter succedant:& qui prior est in gradu prius

admittatur ad ſucceſſionẽ: excluſis gradu poſterioribus. Saluo q̃ ſi ſimul cum filiis maſculis defuncti/extarent ex filio uel filiis prę̃mortuis nepotes uel pronepotes maſculi / uel alii maſculi ex eis deſcendentes p̃ lineã maſculinã/illi nepotes uel pronepotes & deſcendentes maſculi ut ſupra una cũ filiis uel aliis deſcẽdẽtibus maſculis per lineam maſculinã ad ſucceſſionem defuncti aſcendentis recipiantur/ita q̃ ſucceſſio in deſcendẽtes maſculos ut ſupra deferatur in ſtirpes & non in capita. Et ſi dicto aſcendenti ut ſupra defuncto ſine teſtamento filii aut deſcendentes maſculi ut ſupra ex linea maſculina non extarent/tunc ſi ſuperſint aſcendentes maſculi ex linea maſculina. Et dicto defuncto ſuperſint fratres eius maſculi: ex utroq̃ parente uel ex patre tantum conuincti. Tũc dicti aſcendentes proximiores in gradu una admittantur cũ dictis fratribus defuncti ad eius hereditatem diuidendam pariter inter eos / ſic uidelicet q̃ dictorũ proximor̃ aſcendentium & dictorum fratrum ſinguli æqualem habeant in hereditate portionem. Et ſi cum dictis aſcendentibus aut defuncti fratribus extarent etiam filii maſculi fratrum defunctorum tunc ipſi etiam quotcũq̃ ſint ad ſucceſſionem defuncti admittantur in ſtirpem cum patruis ſuis prędictis & dictis proximioribus aſcendentibus. Si uero nõ ſuperſint dicti aſcendentes maſculi/nec deſcendentes maſculi ex linea maſculina/nec etiam defuncti fratres maſculi. Tunc ſi extant fratrum filii ipſi admittantur ad hereditatem defuncti patrui diuidendam inter eos in ſtirpem & nõ in capita ſimiliq̃ modo patrui per lineam maſculinam conuincti ſuccedant nepotibus eorum maſculis ſine teſtamento decedentibus nõ relictis deſcendentibus uel aſcendentibus aut collateralibus ex linea maſculina ut ſupius eſt expreſſum. Quibus caſibus filiæ eo modo defuncti ut ſuperius dictum eſt & cæteræ fęminini ſexus ex eo deſcẽdẽtes:ac deſcẽdẽtes ex eis mulieribus cuiuſcũq̃ ſexus exiſtant. Ac maſculi ex ipſis fęminis deſcendentes/ad ſucceſſionem uel hereditatem/ſeu aliquam partem ipſius hereditatis prędictæ perſonæ eo modo defunctæ nullatenus admittantur. Sed potius per ſupradictos maſculos deſcendentes & aſcendentes maſculos:ſeu collaterales maſculos ſupradictos ſint excluſæ. Adicientes etiã q̃ matres/auiæ & prouię intelligantur:

eſſe excluſæ a ſucceſſione filiorum maſculoꝝ:& nepotum ſuorū: extantibus maſculis ſupradictis/ſeu aliquibus ex eis/& hereditatem defuncti ſecundum ordinem prędictū adeuntibus. Volumus tamē & ſic ſtatuimus ꝙ filiæ dicti defuncti & cęterę feminę ſexus/quę de bonis defuncti maritari debent & ex eis maritandi ac dotandi onus incūbit:per prędictos maſculos ſuccedentes cū fuerint ætatis nubilis debeant maritari : & ſi dotatæ non fuerint debeant dotari : & fulcimentis : ac præparamentis nuptialibus iuxta conſuetudinem & uires hereditarias fulciri. Ac etiā anteq̄ ad domum maritorū ſint traductę debeant alimentari ex bonis dictę hereditatis/iuxta qualitem & q̄titatem bonorum / ac ſtatū & conditionem earum dominarum maritandarum/& ſi dotatæ congrue fuerint : ac præparamentis nuptialibus fulcitæ/nihil de ipſa hereditate petere poſſint. Vbi uero nō extarent heredes ſupradicti maſculi deſcendentes per lineam maſculinam/& aſcendentes prędicti maſculi ac collaterales ex linea maſculina ut ſupra dictum eſt/tunc fœminæ deſcendentes admittantur ad ſucceſſionem cum gradus pręrogatiua in bonis ſupradicti maſculi defuncti ſine teſtamento. Et ſimiliter ex ipſis fœminis deſcendētes: ut pares in gradu pariter ſuccedant / & priores in gradu iſto caſu ſecundū ius cōmune prius ſuccedant. Et ꝙ in ſupradictis caſibus in quibus filię ſeu fœminę ex eis deſcendētes ſint excluſæ uigore pręſentis conſtitutionis ab hereditate dicti defuncti maſculi per ſupradictos maſculos connumeratos uidelicet aſcēdentes/collaterales:maſculos per lineam maſculinam procedentes:habere debeant de hereditate defuncti de qua agitur tantum q̄tū eſt ſua legitima de iure cōmuni in ipſa legitima compuratis dote conſtituta ſeu conſtituenda & preparamentis nuptialibus conſtitutis : ſeu conſtituendis. Et ſi contingeret ꝙ ſupradicti omnes maſculi connumerati aſcendentes uidelicet & collaterales tantūmodo qui mulierem a ſupradicta hereditate contra iuris cōmunis diſpoſitionem excluſerint:decederent ex teſtamento uel abiteſtato ſine filiis maſculis uel nepotibus maſculis ex ipſis filiis maſculis procedentibus / ꝙ tunc tota hereditas illa quæ ad illos maſculos excludentes mulierem peruenit:deueniat & deuenire debeat in dictas filias excluſas : & perſonas ex eis filiabus

descendentes exclusas ut supra / salua in hoc ultimo casu prero/ gatiua gradus. Declarantes insuper pro commodo dominarū q̄ omnia dispositа & determinata in constitutione supra in hoc uolumine inserta quę incipit quoniam superius per duas consti/ tutiones precedentes & positas sub rubrica de heredibus com/ pellēdis alimētare/maritare & dotare fœminas & cętera/ debeāt obseruari ī casibus supradictis ubi abintestato succeditur/ & ubi pro fauore mulierum supradicto modo exclusarum ipse mulie/ res exclusæ prętendere possent dictam constitutionem & eam allegare in earum beneficium tantū in aliqua sui parte/ ita q̄ ea quæ in sui beneficiū ibi sunt statuta etiam hic obseruetur/& non ea quę quoquo modo sibi preiudicēt. Et ī prćmissis casibus in/ testatus/uel abintestato/uel sine testamēto decessisse intelligatur qui nullum condidit testamentū/ uel de iure condere non potuit ratione ętatis/uel alterius impedimenti/aut si testamentum con/ didit q̄ postea ad causam intestati quoquomodo sit deductum.

Et in casibus per hanc constitutionem expresse omissis stetur dispositioni iuris cōmunis. Nec possint ipse mulieres in earum detrimentū aliquomodo facere finem uel remissionem/aut quie/ tationem aliquam cōtra dispositionem prętentis constitutionis/ uel alicuius partis ipsius/etiam cum pœna uel iuramento aliquo/ quod per maliciam & cōtra bonos mores si interuenerit prę/ stitū intelligatur. Nec huic constitutiōi in illis partibus quę fauo/ rem mulierum continet aliquomodo renuntiari possit etiam cū iuramento directę uel indirectę quod contra bonos møres si in/ teruenerit prętitum pręsumatur ut supra.

De hereditatibus & inuentariis. Rubrica.C.XLVI.

VT obuietur fraudibus quas quādoq̄ perpetrare contin/ git in acquisitione hereditatum cum beneficio inuentarii & ipsius confectione: statuimus q̄ si qua persona adire uoluerit hereditatem aliquā / aut ipsi hereditatis se imiscere cū beneficio inuentarii/ hoc facere nō possit / nisi corā iurisdictione cui subiecta erat persona defūcta/de cuius hereditate agitur: sed talis uolens adire uel immiscere cū beneficio inuentarii/ teneatur

coram dicta iurisdictione eandem hereditem adire uel ei se im/
miscere infra.xx.dierum spaciū a die mortis defuncti exclusiue
computandorum / & tunc ibidem assumpta tali hereditate / per
iudicium deputetur unus sufficiens notarius non suspectus/ qui
totum inuentarium cōscribat de omnibus bonis/ iuribus/ & re/
bus totius hereditatis de qua agitur/& prestat talis acceptās he/
reditatem ibidem sacramentum q̄ omni dolo fraude & malicia
remotis / fideliter describi faciet in inuentario omnia & singula
bona hereditaria/tam mobilia q̄ immobilia / iura & actiones ac
debita & credita spectantia & pertinētia ad dictam hereditatē
quę ad ipsius heredis noticiā peruenire cōtigerint. Quod qui/
dem inuentariū teneatur heres inchoare mediare finire & publi/
care infra terminum.xxx.dierū post diem acceptatę hereditatis
numerandorū. Teneatur insuper talis heres per octo dies ante
publicationē inuentarii. prȩconizari seu proclamari facere pu/
blice & alta uoce/ q̄ omnes creditores & legatarii & qcūq; quo/
rum interest compareant tempore & loco determinatis in qui/
bus facienda est publicatio coram iudicio / coram quo facta fuit
hereditatis acceptatio. Prędictis uero per heredem non obser/
uatis/aut aliquibus rebus in inuentario describendis ex fraude/
uel malicia heredis non positis sed omissis / inuentarii confectio
eidem nihil prosit/& omnibus creditoribus & legatariis teneatur
insolidū perinde ac si hereditatem sine beneficio inuentarii ac/
ceptasset. In minoribus autem prędicta uendicent sibi locum
postq̄ de tutore uel curatore legitimæ sit prouisū. Mulieribus
uero maioribus ob sexus fragilitatem & iuris ignorantiam qui/
bus aliqua hereditas sit delata.xxx.dierū connumerandos a diei
mortis defunctę personę exclusiue imptimur ad ipsius accepta/
tionē faciendā cū beneficio inuētarii ut superius est expręssum.

De mittendis in possessionem hereditatis defuncti. Rubrica. C.XLVII.

COnstituims q̄ si quis comparuerit coram iudice & petat
se pōi in possessionem alicuius hereditatis seu bonorum/
si quidē allegat se heredē illius de cuius bonis fit mētio/

& ibidem probet per instrumentum continens testamentū : uel per legitimum numerum testium se heredem legitimę. Et nullus comparuerit ibi contradictor : tunc statim detur sibi nuntius ad ponendum eum in possessionem dictorum bonorū: in quorum possessione uel quasi erat defunctus tempore mortis suę. Saluo iure cuiuscunq; parte. Si uero ibidem legitimę non probauerit se heredem non detur sibi nuntius donec legitimam fecerit pro/ bationem de eo quod allegauerint/ & hoc quādo allegat se here/ dem per testamentum. Si uero asserat se heredem abintestato tunc seruetur iste modus q; fiat publica proclamatio in plathea loci ubi solebat habitare ille cuius erant bona de quibus fit men/ tio/& coram loco solitæ habitationis ipsius in hac forma per ce/ dulam quę affixa remaneat super plathea prędicta: uidelicet no/ uerint uniuersi q; talis persona petiit corā iudice se boni in pos/ sessione rerum & bonorum quæ fuerūt olim talis defuncti tanq̄ proximior abintestato. Quapropter si quis credit se habere ius in dictis bonis seu uult contradicere q; non ponatur in possessio/ nem perdictam compareat coram dicto iudicio infra.xv.dies ad dicendum & allegandum causas quare contradicere uult q; non ponatur in possessione prædicta: alioquin ponetur in possessione saluo iure cuiuslibet parte. Quod si nullus comparuit contra/ dictor tūc transactis dictis.xv.diebus ponetur in possessione di/ ctorum bonorum saluo semper iure uniuscuiusq; personæ super proprietate / facta tamen fide de proclamatione prædicta & de affixione cedulæ. Qui sic positus in possessionem defendatur in dicta possessione contra omnem personam / exceptis pupillis & aliis personis existentibus extra patriam tempore.xv.dierū su/ prascriptorum.Et exceptis his qui postea comparerent allegan/ tes se heredes ex testamento uel proximiores abintestato / aut in pari gradu & tali in quo ad eos etiam potest de hereditate spe/ ctare : quibus casibus infra annū a die quo primus fuit positus in possessione connumerandum admittantur tales suprascriptæ personæ ad petendum possessionem dictorum bonorum / non obstāte possessione primi positi in possessionem per sententiam/ & istis casibus talis possessio non prosit nec noceat ipsi qui eam obtinuit/ nec prędictis absentibus/pupillis/ aut heredibus testa/

mentariis uel abintestato ut supra/ sed de nouo discuciatur quis debeat in possessione dictorum bonorum poni perinde ac si ab initio nunq̃ fuisset assignata possessio alicui dictarum partium: interim autem in casibus suprascriptis donec fuerit determinatũ quis poni debeat in possessione bonorũ de quibus est questio eligatur per partes aliqua persona pœnes quam possessio dictorũ bonorum remaneat/ donec fuerit diffinitum quis eorum habere debeat possessionem dictorum bonorum/ne partes habeant materiam rixandi. Quot si de una persona concordare non possint partes prędictæ/ tunc eligatur per dominiũ persona aliqua non suspecta/quę suspitio & causa suspitionis si allegetur per sententiam approbetur uel reprobetur pœnes quam & ad cuius gubernationem bona remaneant / donec fuerit determinatum ut supra sumptibus & expensis hereditatis & bonorum de quibus contenditur. Adicientes q̃ a sententia lata super sequestratione huiusmodi neutra partium ualeat appellare.

De legatis per heredem statim soluendis. Rub.C.XLVIII.

ORdinamus q̃ legata uel relicta in testamẽto uel codicillis prẽstare teneatur statim heres post aditã hereditatem/ uel postq̃ se immiscuit hereditati nisi aliter uel aliud appareat de uoluntate testatoris. Et nisi adita fuerit hereditas cum beneficio inuentarii: quo casu conueniri non possit a creditoribus: nec soluere teneatur credita uel legata nisi post cõfectionem inuentarii: uel post elapsum tempus ipsius inuentarii conficiendi in constitutione super hoc ædita limitatum.

De legatis a legatario propria auctoritate non occupandis. Rubrica.C.XLVIIII.

COnstituimus q̃ hii quibus est aliquid in testamento uel codicillis iure legati uel fideicõmissi: uel alio quocunq̃ titulo relictum teneantur petere rem legatam: seu relictã ab herede uniuersali: non autem ipsam propria auctoritate arripere: nec per sententiã ipsius possessionem apprepẽdere herede

non citato. Decernẽtes talem apprẽhensionem possessionis non citato herede uel sine eius uoluntate factam per legatarium seu fideicõmissarium nullius fore effectus: roboris: seu ualoris: nec tribui ius aliquod per eãdem. Propter huiusmodi autẽ apprẽhensionem legatarius non cadat a iure legati sed ipsam rem restituere compellatur cũ dampnis & expensis: quam postea possit repetere debito modo & habeat locum etiam in pendẽtibus uel nondum pendentibus. Et si legatum uel relictum fuerit nomẽ debitoris possit legatarius secundum ius commune suis actionibus experiri: prius tamen ad hoc heredibus citatis si aliquid cõtradicere uolunt.

De prẽdatoribus & robatoribus stratarũ publicarum: & committentibus priuatum carcerem. Rubrica. C.L.

VT stratæ & itinera publica tã mercatoribus q̃ aliis quibuscũq; personis tute & secure libere pateant: constituimus & ordinamus q̃ quicũq; domini locuntenentis uel ecclesie aquilegensis subditus uel forensis stratas ipsas seu itinera publica uiolare rumpere uel turbare: spolia uel derobationes cõmittere sup ipsis præsumpserint quocũq; modo: siue nobilis siue popularis existat: si haberi poterit uel capi furcis suspendatur taliter q̃ moriatur. si uero haberi uel capi non poterit sub eadem pœna perpetuo sit banditus per uniuersas terras & a quocunq; dominio aquilegẽsis ecclesiẽ: ita q̃ nec in terris nec in castris totius patrie forliulii possit stare. De bonis uero malefactoris prẽdicti si qua habebit: uel haberi poterint satisfiat spoliato usq; ad summam eius quod sibi acceptum fuerit: super qua summa accepta uel exstimatione ipsius stetur sacramento ipsius spoliati. Acceptantes uero derobatores & malefactores prẽdictos: aut cũre taliter derobata aut sine: & admittẽtes eos in castris fortilitiis siue domibus suis: si scienter fecerint: & ipsum uel ipsos derobatores cum spolio & derobatione huiusmodi infra tres dies etiam non requisiti non prẽsentauerint: & assignauerint domino locũtenenti: aut marascalcho: seu ipsius uices gerenti: uel si quis uel si qui ignorantur receptauisset uel receptauissent derobatores &

malefactores prędictos cum ſpolio uel ſine ut ſupra / & requiſi/
tus uel requiſiti ex parte domini locũtenentis/aut per prędictos
eius officiales/uel alterum ipiſorum/aut eorũ uel alterius ipſorũ
nuncios infra duos dies cõputato die requiſitionis / ipſos male/
factores & derobatores nõ p̃ſentauerit / uel aſſignauerit ut ſupra
dictum eſt ſimili pœna ſubiaceant & cadant in pœnam prædi/
ctam / & contra eum uel eos per dominum ita procedatur ſicut
per ipſum uel ipſos receptatores ſcelus huiuſmodi fuiſſet com/
miſſum. Excepto q̃ ſi appareret prędentem in tali loco omnem
ſuam feciſſe diligentiam in prędmiſſis q; ſi dicti derobatores non
fuerint præſentati ut ſupra dictum eſt. Et reperiatur uel modo
aliquo probari poſſit ipſos derobatores tẽpore receptationis uel
poſt fuiſſe & eſſe in dictis caſtris/domibus: uel fortiliciis tũc tales
receptatores nullam poſſint prætendere ignorantiam ſed pu/
niantur in dicta pœna & contra ipſos procedatur ſimili modo:
ſicut ſi a principio dictos derobatores & malefactores ſcienter
receptaſſet uel receptaſſent. Statuimus quoq; & ordinamus q;
prędicta pœna puniantur omnes capientes aliquem: uel aliquos
perſonaliter tẽpore pacis: & extra uias publicas propria aucto/
ritate/& ſine auctoritate dominii: dummodo tales uel taliter
capti non fuerint ſeruitores uel maſſarii capientium: & habeat
locũ in præteritis & futuris.

De modo procedendi cõtra derobatores ſtratarũ publicar/
& receptatores eorum. Rubrica. C. LI.

ITem conſtituimus & ordinamus q; cum proceditur contra
derobatorem prędictum ſufficiat unica citatio publice facta
in plathea loci ubi proceditur per iudicium ſeu alterum de
eius cõmiſſione ad ſuam defenſionem faciendam ad decimam
diem computandam poſt diem dictæ proclamationis factæ.
Et ſimili modo contra dictũ receptatorem procedatur.

De cõmunitatibus reuelantibus uel iniuriantibus officiali/
bus dominii. Rubrica. C. LII.

ORdinamus q̄ q̄docunq; aliqua cõitas turba coadunata in secuti fuerint mareschalcum domini locũtenentis / uel eius uices gerẽtem: aut eius familiares uel præcones debito & congruo modo suum officiũ exequentes: & cum domino maraschalco existẽtes: uel reuelauerint pignora eisdem officialibus: omnes culpabiles existentes soluant mediam marcham pro quolibet: & nihilominus cadant in pœnam .xxv. librarum curiæ applicandarum. de numero autem ipsorum excedentiũ credatur domino maraschalco dato ei iuramẽto sup hoc: uel eius uices gerenti usq; ad numerum .xxv. hominum infra. Abinde uero supra fiat legitima probatio per alios q̄ dictos officiales.

De pœna pcutientiũ officiales dñi locuntenentis. Rub. C. LIII.

SI aliquis tantæ temeritatis fuerit q; percusserit prẽconẽ aut familiarẽ domini locuntenentis uel maraschalchi exercentes officium suum: tunc si ex dicta percussione non fuerit secuta sanguinis effusio & percussor fuerit masculus cadat in pœnam unius marchę curiæ applicãdę. Si uero fuerit mulier quæ dictã percussionem fecerit tunc soluat mediam marcham. Si tamen multum grauiter percussus fuerit puniatur percutiens pœna duarum marcharũ. Si autem ex percussione secuta fuerit sanguinis effusio & uulnus: tũc percutiẽs cuiuscũq; sexus existat cadat in pœnam uigintiquinq; librarũ curiæ applicandarũ. & nihilominus teneatur soluere expensas factas pro medico & medicinis pro liberatione dicti percussi. & de prędictis uulneribus & percussionibus credatur relationi prẽconis cum uno ydoneo teste / si prẽco fuerit percussus. Si uero taliter fuerit percussus familiaris domini locũtenẽtis uel mareschalchi exercens cũ prẽcone officium suum / percutiens cadat in pœnam quattuor marcharum curię applicandarum duobus testibus testificantibus de dicta percussione / & admittantur mulieres ad testificandum sicut masculi. Adicientes q; pro debilitatione mẽbri officialium aut enormi uulnere ex quo sequatur cicatrix super facie condempnetur delinquens in libris centum & ad interesse dampnum passi. Quarum medietas offenso applicetur.

De hiis qui rapiunt & auferunt pignora præconibus postq̃ illa receperunt. Rubrica.C.LIIII.

SI pręco exercens suum officium sine domino marascalco uel eius familia acceperit pignus uel pignora de domo uel habitatione alicuius / & ibidem prohibitũ fuerit minis uel facto dictum pignus uel pignora asportare uel extraducere/ aut ipsa pignora fuerint de manu ipsius pręconis ablata tũc censeatur talis persona prohibens uel aufferens feciſſe riuellum & pro pœna riuelli soluat soldos. xl. si fuerit masculus si uero fœmina uiginti. Si uero postq̃ dicta pignora fuerint extra domum uel habitationem / curiam bayarzium & porticum traducta & exportata per pręconem et prohibitum fuerit ipsi pręconi ipsa pignora ducere/talis prohibens aut aufferens feciſſe exforciũ censeatur/ & ꝑ pœna exforcii puniat in libris.l. applicandis curiæ cõsuete si masculus fuerit si uero fœmia in una marcha solidoꝝ.

De pluribus coadunatis pignora de manibus pręconum rapiẽtibus. Rubrica.C.LV.

SI plures coadunati abstulerit uel rapuerit pignora de manu uel tenuta pręconis pignorãtis sine dño mareſcalcho & eius familia & ipsa pignora hñtis extra domũ & cõfines domus pignorati / omnes prędicti insimul intelligantur unum exforciũ commiſiſſe & de unico exfortio teneantur & pro pœna exforcii puniantur in libris uigintiquinq; curię applicandis/& minus arbitrio domini locũtenentis. Et tunc de numero eorum qui dictum exforciũ cõmiserint / credatur & ſtetur relationi pręconis. & hoc caſu communitas uillæ cõsignet tot numero delinquentes quot præco prędictus retulerit / qui ad ſolutionem dictæ pœnæ teneãtur.q; ſi fecerit dicta cõitas cętęri de dicta uilla ſint a dicto exforcio abſoluti. Si uero dicta cõmunitas tot numero delinquentes non deſignauerit.tũc ipſa cõmunitas in omni eo quod deerit teneatur.

De potestate subrogandi precones per iudicium. Rub. C. LVI.

ORdinamus q; curia domini locũtenentis / seu aliud iudicium facta sibi fide per publicum instrumentum / uel notas / seu acta causæ de sententia obtenta in iudicio & nuntio dato per laudum & sententiam / possit in iudicio & extra absq; aliqua alia sententia ad instantiam creditoris illum nuntiũ alias datum in itinere & loco eius aliũ subrogare qui possit exequi & facere sicut poterat nuntius in iudicio obtentus consuetudine seu cõstitutione aliqua non obstante : & habeat locũ etiam in pendentibus.

De rusticis carizare nõ debentibus diebus dñicis. Ru. C. LVII.

VT praua rusticorum consuetudo quæ inoleuit deleatur: statuimus q; rustici seu carizatores non debeat carizare infrascriptis diebus festiuis incipiendo exire de domo cã carizandi/exceptis nundinis seu merchatis publicis. Et hoc sub pœna. lx. solidor; cuius pœnę medietas applicetur accusatori/& altera iurisdictioni loci cui subest delinquens. Vide licet in die natiuitatis domini cum duobus diebus sequentibus: in die resurrectionis eiusdem cum duobus diebus sequentibus / ascensionis domini: in festo corporis christi : assũptionis beatę uirginis Marię/in festo penthecostes/in festo omniũ sanctorum/ singulis diebus dominicis/exceptis casibus necessitatis arbitrio habentis iurisdictionem declarandis.

De apothecis in uillis non tenendis. Rubrica. C. LVIII.

CONstituimus q; rustici tenere nõ audeãt in uillis/ seu locis non existentibus sub castris habitatis cõriguis speciarias/ marzarias: aut apotecas olei salis uel alterius grasse in uẽdendo huiusmodi res ad minutum. Et hoc in pœna. l. librog; dominio applicandarum: nec habens iurisdictionem in loco possit alicui licentiã exhibere contra tenorem constitutionis præsentis sub dicta pœna dominio applicanda.

De prohibitione armorum rusticis in dicta. Rub.C.LVIIII.

VT q̃tũ fieri potest materia scãdali ualeat euitari. Decernimus q̃ nullus ad festa proclamata nũdinas & merchata/ pclamata/uel ad iudicia portare audeat lãceas: giuarinas speltaronchonos: balistam: arcum: sagittas sub pœna amissionis armorum & solido.xl.pro quolibet & quacunq; uice: hñti iurisdictionem applicanda. Saluo q̃ habentes iurisdictionẽ in locis possint ducere uel dare licentiam tot quot uolent portandi quæ arma uolent pro custodia in dictis locis fienda.

De prẽconibus & caballariis. Rubrica.C.LX.

ORdinamus q̃ prẽcones & caballarii cum in pignorando eorum officiũ exercent debeant prima uice honesto mõ petere pignus sibi dari a debitoribus/seu ab his qui sunt de eorum familia / & non debeant prima uice uiolenter intrare domos prẽlatorum/nobilium/ uel aliorum ciuium nisi aliud per iudicium fuerit sibi cõmissum. Et si pignus sibi dari eis negatum fuerit censeat' riuellũ esse cõmissum: & debitor pro riuello in.xl. soldis condemnetur. Adicientes q̃ obtenta licentia ad instãtiã alcuius ab officio pro faciendo aliquem pignorari non debeat mitti nisi unus solus nuntius uel caballarius & non plures / nisi riuellũ foret cõmissum. quo casu duo mitti possunt & nõ plures/ nisi secus in prẽmissis casibus per habentem iurisdictionem fuerit declaratum. Et qui contrafecerit in expensis per iudicium taxandis illico condempnetur.

De tempore quo massarii possint aut debeãt relinquere mansos. Rubrica.C.LXI.

STatuimus q̃ rustici qui sunt consueti soluere aliquem affictũ ratione alicuius mansi uel territorii nõ possint mansum uel territoriũ illum relaxare ullo tempore anni/ nisi a primo die augusti usq; ad festum assumptionis bt̃e marie uirginis inclusiue / & similiter non possit dominus rusticum licentiare nisi

dicto tẽpore/& rustici mansos relaxantes teneantur securitatem prẽstare de soluendis integris afflictibus & debitis/& de stramine seleario & fimo dimittendis/& mansum seu territoriũ melioratũ dimittere teneatur cum cãpis illo tempore solitis arare sufficienter aratis & non aliter. Et credatur domino per eius sacramentum contra rusticum de afflictibus duorum annorũ non solutis.

Adiciẽtes q̃ si quis sciẽter receperit sub se loco & foco alterius massariũ teneatur & ipso iure obligatus sit ad soluendũ omnia debita/& afflictus ipsius massarii domino creditori: uel dictum massarium infra spacium unius mensis ab ipso repellere teneatur. Et rustici sponte mansos dimittentes uel propter eorum culpam uel defectum de mansis licentiati non possint petere aliquid de expensis factis in mansis.

De domino pustote super pustota pignorare ualente. Rubrica.C.LXII.

ORdinamus q̃ dominus pustote alicuius mansi pro afflictibus & debitis suis possit accipere seu retinere quęcũq; bona tenentis pustotam inuenta super dicta pustota. & q̃ dominus super cuius territorio stat non possit ipsa bona dicti coloni accipere sub dicta pustota. Et pustota intelligatur quodcũq; territorium tentum sub manu.

De pœnarum impositione contra rusticos super pustotis. Rubrica.C.LXIII.

VT rusticorũ maliciis & fraudibus obuietur/quibus persępe utũtur cõtra prẽlatos/nobiles & ciues huius patrię/ statuimus q̃ si aliqua cõmunitas castri uel uillæ palam/uel occulte aliquam uicinantiam fecerit ordinãdo iter se q̃ nullus audeat conducere uel laborare ab aliquo aliquem mansum seu certum territorium positum in dicta uilla seu eius pertinentiis quod sit in pustota ad certum tempus uel in perpetuum/ siue colonus primo resignauerit domino dictum mansum siue dominus primo colonum licentiauerit. q̃ tunc dicta commu-

nitas ipſo facto incurrat in pœnam librarum centũ/quarũ ter/
tia pars ſit iuriſdictionem habentis in uilla/tertia pars ſit domini
manſi/& reliqua tertia pars ſit accuſatoris/quæ irremiſſibiliter
exigi debeat infra menſem/aliter dominus locũtenẽs pro domi/
nio exigere teneatur: & de prẽmiſſis credatur uni teſti accuſanti
bonæ conditionis & famæ & omni exceptione maiori/& tenea/
tur in ſecreto:q̃uis fuerit in ipſa uicinãtia/nec pro parte ſua ulte/
rius teneatur. Inſuper prouidemus q̃ ſi aliqua communitas in
commune iuerit cum eorum animalibus ad paſculandũ in locis
quę in puſtota remanſerint in pertinentiis dictæ uillę/aut uuas
acceperit/uel ligna/& arbores inciderit/aut herbam fecerit:tunc
ipſo facto cadat in pœnam.l.librarum applicandam ut ſupra/
& ad exiſtimationem dampni teneatur/de quibus credatur uni
teſti omni exceptione maiori & in ſecreto teneatur. Si autem
ſingulariter & diuiſim quiſpiam in dictis puſtotis animalia ad
paſculandum perduxerit/uel dampnũ dederit/uuas auferendo/
uel ligna incidendo/uel aliud dampnum inferẽdo ut ſupra/ipſo
iure pœna quadraginta ſoldorum teneatur ut ſupra diuidenda
& exigẽda/& ad exiſtimationem dampni ut ſupra etiam ſi fue/
rit habitator ipſius uillę. Vlterius ordinamus q̃ ſi quę cõmu/
nitas alicuius caſtri uel uillæ ſine ſcitu & licentia dñorum man/
ſorum in pertinentiis dictæ uillæ iacentiũ expreſſę poſuerit ali/
quos campos dominorũ in paſcuo ſiue comũea/talis poſito ipſo
iure nullius ſit roboris/nec ulla pręſcriptio poſſit induci/& licitũ
ſit dominis uel eorum colonis accipere dictos campos pro ſuo li/
bito uoluntatis: & nihilominus dicta communitas pœna centũ
librarum ſoldorum puniatur diuidenda & applicanda ut ſupra/
& unus teſtis omni exceptione maior plenam probationem in/
ducat:& ſi de ipſa uicinantia fuerit & teneatur in ſecreto. Sta/
tuimus q̃ ſi quę communitas in uicinantia deliberauerit q̃ nul/
lus de eadem uilla uel altera audeat adiuuare uel laborare pro
premio aliquem dominũ habentem in dicta uilla aliquem man/
ſum in puſtota exiſtentem/q̃ tunc ipſa communitas ipſo facto
incidat in pœnam librarum centum diuidendam ut ſupra/& ſi
officiales alicuius uillæ uel caſtri ſecrete tractauerint & fecerint
ſupradicta licet non in uicinantia ad hoc ut magis in ſecreto re/

maneat/ꝙ tunc ipſi ſoli officiales in dictam pœnam librarũ centũ teneãtur applicandam utſupra/ & in prẽmiſſis uni teſti omni exceptione maiori plena fides poſſit adhiberi / licet de eadẽ uilla fuerit/ & ſi delinquentes ſoluendo nõ fuerit in carceribus detrudantur & ibidem per medium annum teneãtur & per communitatem uillę eis fiant expenſæ ſi iudicio uidebitur/aut aliter eius arbitrio : ſed non minus puniantur. Decernimus inſuper ꝙ ſi quis fuerit maſſarius alicuius loco & foco & aliqua bona alienauerit/uel in dote pro aliqua muliere dederit/uel ipſa: aut aliquid ſuper ipſis pro anima reliquerit illa bona ſic alienata uel legata intelligantur fore de mãſo domini ſui in quo morabatur/ ſi tamẽ fama & credulitas erat in loco bona illa fore de manſo illius domini/& ideo talis alienatio uel legatũ nullius ſit effectus in prę/iudiciũ domini:niſi ipſe maſſarius uel eius heredes legitimę probauerint illa bona ad ſe ſpectare & pertinere/uel niſi probaret legitimæ dicta bona alienata fore alterius mãſi q̃ eius quem tenet loco & foco. Eodem modo ſtatuimus in maſſario qui ſtat in domo ſua & aliquem manſum alicuius domini tenuerit in puſtota ꝙ bona alienata prę ſumãtur modo prædicto eſſe de dicto manſo quẽ tenet in puſtota niſi probauerit utſupra dictũ eſt.

De his qui minantur uolentibus recipere mãſos iacentes ad affictum. Rubrica. C.LXIIII.

SI quis tãtæ temeritatis extiterit ꝙ minatus fuerit aut aliquo modo impediuerit per ſe uel per aliũ alicui recipere uolenti aliquem manſum ad affictum de offendendo eum in perſonam uel bonis ſuis/aut ſuper dicto mãſo: & hoc probari poſſit per duos teſtes ydoneos etiam fœminini ſexus pœna.l.librarum mulctetur : quarũ tertia pars iuriſdictioni loci applicetur tertia ſit domini manſi:& tertia minas paſſi : & pro dicta pœna poſſit carcerari. Si uero poſt dictas minas recipientẽ manſum offenderit in perſona cum ſanguinis effuſione uel alia leſione notabili centum librarum pœna mulctetur applicãda pro dimidia iniuriam paſſo:& pro dimidia iuriſdictioni. Et ſi in bonis eũ damnificauerit aut ſuper dicto manſo / ad dampni reſtitutionem &

tantundem dampnū passo condempnetur. Et ulterius quinqua/ginta librarum pœna debeat eidem infligi. Et si ignem in do/mum pensate posuerit incēdio concremetur/ aut si capi non po/terit a patria perpetuo sit bannitus nec per quem q̄ ualeat rece/ptari sub pœna gratię dominii.

De rusticis guadias imponentibus in prędudicium habentium iurisdictionem. Rubrica. C.LXV.

ORdinamus q̄ omnes consuetudines statuta seu ordina/menta inducta uel condita per communitatem alcuius uillæ contra quoscūq̄/ quæ concernere possint prędudi/cium iurisdictionis cuiuscūq̄ nullius ualoris/ aut momenti pro/tinus censeantur : & nullius sint effectus / nec in futurum etiam condi possint. & per nullam communitatem alicui de ipsa uillæ maior pœna octo soldorum possit imponi/ nec ulterius q̄ semel pro uno excessu debeat imponi / nec possit per communitatem uillę alicuius aliquis priuari de uicinātia qui sit habitator ipsius uillę: nec fieri possit fossatum circa domum alicuius contra eius uoluntatem : aut interdici q̄ ei non detur aqua uel ignis uel lo/quela: aut q̄ de grauamine illato querelā iudicio non audiat ex/ponere / nec possit destrui aut deuastari domus uites arbores uel altanæ super quibus iacent uites mansorū qui remanent in pu/stotam/ nec per uillam aliquam ordinatio fieri debeat q̄ nullus audeat recipere ad affictum aliquem mansum qui si pustota/uel q̄ non accipiatur pro tanto affictu uel maiori affictu consueto: & communitas uille contrafaciens incidat in pœnam. l. librarū iurisdictioni loci applicandarum. Statuentes insuper q̄ si ali/cui per aliquem singularem/ dampnū datum fuerit in pertinen/tiis alicuius uillę: teneatur cōmunitas dare uel denunciare dam/pnatorem conuictum uel confessum: aut emendationem dam/pni totius uillę communitas soluere teneatur. & ulterius pœna librarum decem cōdempnetur: cuius medietas sit dampnū/ passi alia habentis iurisdictionem in loco: & dampnum inferēs ualeat carcerari tam pro exstimatione damni q̄ pro pœma. xl. soldorū quā incurrit occasione prędicta nisi satisfecerit prout tenetur.

De massariis capi ualentibus etiam si sint serui alterius. Rubrica.C.LXVI.

SI quis aliquem massarium habet loco & foco qui sit seruus alterius & q sit fibi pro affictibus & debitis obligatus & hoc conster:illum capere ualeat ac si liber esset non obstante domini contradictione cuius est seruus.

De massariis non ualentibus capi uel pignorari pro debitis dominorum suorum. Rubrica.C.LXVII.

PErnicioſum abuſum in preterito obſeruatum penitus extirpantes.Statuimus q̄ nullus maſſarius poſſit aut debeat capi aut pignorari propter quecunq; debita dominorum ſuorū.ille uero ad cuius inſtantiam maſſarius pro domino fuerit pignoratus cadat in pœnam.xxv. librarum quarum medietas curiæ applicetur. Alia uero medietas maſſario pignorato: & teneatur maſſario ad omne damnū expenſas & intereſſe.

De mercatoribus porcorꝫ. Rub.C.LXVIII.

ORdinamus q̄ mercatores porcorum nullo modo ſua propria auctoritate poſſint pro preꝯio porcorum a ſe uenditorum rem aliaquam debitoris capere: niſi baffas uel ipſos porcos uenditos in emptorum uel heredum poſſeſſione inuentos uel inuentas. Si quis autem contrafecerit cadat in pœnam unius marche:cuius medietas curiꝯ illius loci applicetur. Alia uero medietas cui res aliqua ſit accepta perſoluatur.

Ipſis autem mercatoribus porcorum ius ſummarium fiat in prædictis infra ſpacium.x.dierū / quibus tranſactis ſi per aſſertum debitorem ſteterit qui tunc ſit in patria: quominus cauſa expediatur. Tūc dicti mercatores ſua propria auctoritate accidere poſſint pignus de bonis debitorum/ & q̄ omni caſu pignora accepta uendi debeant de licentia iudicii ad incantum in loco ubi ſunt accepta.

De massariis de massareza manapastis non admittendis ad testimonium. Rubrica.C.LXIX.

NVllus massarius q̃ stet loco & foco/nec seruus/ nec manapastus alicui possit in aliqua causa testimonium perhibere pro eorum dominis/excepto q̃ massarius prędictus possit deponere de possessione ut continetur supra in constitutione sub rubrica de massariis & colonis ad probandũ possessionem admittendis.

De pœna falsi testis. Rubrica.C.LXX.

SI quis conuictus fuerit falsum testimonium perhibuisse in quacũq̃ causa ciuili uel criminali pecuniariã pœnam ducentarum librarũ incurrat/quam soluere teneatur infra.xv. dies postq̃ de falsitate constiterit:cuius medietas habenti iurisdictionem applicetur, alia medietas parti contra quam perhibuit falsum testimoniũ assignetur/ quam si non soluerit eidem lingua amputetur. Si uero falsum deposuerit in causa in qua de uita hominis aut membro aliquo agatur / tunc grauioribus pœnis iusdicentis arbitrio puniatur. Ita tamen q̃ si deponatur falso ad hoc ut aliquis moriatur uel membrum alicui abscindatur tunc talis falsus testis simili pœna debeat puniri.

De pœnis exigendis per habentes garitum uel ius custodiendi festa. Rubrica.C.LXXI.

ORdinamus q̃ nulla persona audeat pro delicto:uel maleficio commisso uel committendo sub suo garito imponere uel exigere maiorem pœnam.xl.soldorum. Sed si aliquis habeat ius custodiendi aliquod festum : tunc in die festi possit p̃ exforcio:ictu lapidis:teli : sagitte:aut alio genere armorum cũ percussione uel fine cũ sanguinis effusione uel fine imponere pœnam usq̃ ad summã unius marche si sibi uidebitur & nõ ultra.Et eã exigere.Et qui cõfecerit teneatur ad duplum eius quod ultra dictas pœnas receperit:curiæ domini locutenentis applicandum.

De pœnis promissis coram aliquo iudice non exigendis. Rubrica.C.LXXII.

NVllus Galstadio seu quiuis alius ius reddẽs in patria audeat uel pręsummat compellere/uel suadere/inuitare/uel inducere aliquam personam coram ipsis litigantem ꝙ aliquid faciat uel non faciat sub aliqua pœna / nec ipsi litigantes ad instantiam alicuius iudicis seu alicuius alterius personę / nec etiam sponte ualeant se obligare sub aliqua pœna super prędictis:& quęcũqꝫ cõtra prędicta facta fuerint : nullius sint ualoris.

De confiscationibus non tollentibus iura creditorum. Rubrica.C.LXXIII.

ORdinamus ꝙ si propter delictũ alicuius eius bona dominio ueniant confiscanda/dicta cõfiscatio nullum prędiudicium inferre ualeat creditoribus. Sed ipsa confica/tione non obstãte de bonis confiscatis satisfiat creditoribus ante dictam confiscationem & sententiam confiscationis habentibus iuste obligatum eum cuius bona ut prędmittitur cõfiscantur.

De bonis homicidę nõ confiscandis. Rubrica.C.LXXIIII.

BOna eius qui homicidium perpetrauit per dominium/seu alium quẽlibet priuatum non arripiantur/nec etiam confiscentur. Sed si homicida capi poterit capite puniatur:& eius bona ad heredes ex testamento uel abintestato perueniant. Si uero homicida ipse capi non poterit perpetuo sit bãnitus. Sed bonis suis pacifice uti ualeat absqꝫ inquietatione alicuius dominii / & in eisdem ualeat facere suam omnimodam uoluntatem. Et habeat locum etiam in prędteritis.

De homicidis puniendis aut extra patriam banniendis. Rubrica.C.LXXV.

SI aliquis ex proposito / uel animo pensato homicidiũ commiserit seu alicui homicidio astiterit : si personaliter haberi

poteſt de eo iuſtitia fiat ſecundū mores patriæ foriiulii. Si autem perſonaliter haberi nō poteſt: tunc banniatur & bannitus intelligatur de tota patria & dominio foriiulii/nec ſecure poſſit in aliqua terra: Caſtro uel loco patrię foriiulii habitare. Sed mareſcalchus poſſit ipſum homicidam capere ubicunq; eum inuenerit/ ſine cōtradictione aliquarum perſonarum. Non obſtante aliqua conſuetudine in cōtrarium forſitan obſeruata. Quot ſi forſitan aliqua communitas: Nobilis uel alia perſona cuiuſcunq; conditionis exiſtat ipſum homicidam ſic bannitum receptauerit: tunc ad requiſitionem dominii: ſeu mareſchalchi teneatur & debeat eidem mareſchalco: uel cui commiſerit pręſentare infra tres dies a die requiſitionis computandos & die requiſitionis incluſo. Et ſi non reqſitus fuerit & ſciuerit talem malefactorem eſſe in caſtro: terra uel loco ſuo / teneatur eū perſonaliter retinere & notificare id ei cui ſpectat punitio ipſius. Et hoc etiam intellgatur in incendiariis tempore paciș.

De nato ex libero uentre pro libero reputādo, Ru, C.LXXVI.

ORdinamus q; quicūq; natus fuerit ex matre libera cenſeatur & habeatur ac reputetur pro libero etiam ſi pater eius ſit uel fuerit ſeruus: quāuis & natus & nutritus fuerit uel longo tēpore ſtererit uel habitauerit ſuper territorio domini patris ſui/uel ſuper quo habitat pater eius. Quicūq; uero natus ex muliere ſerua cenſeatur & ſit ſeruus eius cuius eſt mulier ex qua natus eſt/etiam ſi pater eius ſit liber.

De ſeruo communi manumiſſio, Rubrica. C.LXXVII.

SI aliquis eſt ſeruus communis duorum uel plurium dominorum & fuerit per unum ex dominis manumiſſus & liberatus/cenſeatur & intelligatur liber: tamen teneatur manumittens ſatiſfacere alteri domino uel aliis dominis de parte quā habet: uel habent in dicto ſeruo / ſecundū communem extimationem ipſius taxandam arbitrio bonorum uirorum.

De salario famulorũ. Rubrica.C.LXXVIII.

ITem cõstituimus q̃ famuli/seu famulę/seu mercenarii tran/ factis sex mensibus nil de mercede petere possint & prę sum/ matur facta solutio/ nisi probetur interruptio temporis/ ui/ delicet petitio medio tempore facta in iudicio uel extra: possit tamen deferri sacramentũ principali debitori si uiuit an solutio uel satisfactio facta sit in totum uel in parte.

De pœna cõtrahentium matrimonium sine consensu maiorum. Rubrica.C.LXXIX.

ITem statuimus q̃ siquis quocunq; modo matrimoniũ con/ traxerit cum aliqua muliere minore annis.xx. sine expressa uoluntate patris aut aui uel proaui paterni: aut alterius cui dotãdi onus incumbit pœna librarum quinquaginta puniatur. & per tres menses in carceribus teneatur: & eadem pœna teneã/ tur fautores & cęteri participes huiusmodi matrimonii/ ad quos constitutio dotis non pertinet. Saluis tamen constitutionibus disponẽtibus de mulieribus ab hereditate exclusis cõtra uel prę/ ter dispositionẽ iuris cõmunis/ quibus non prę iudicetur.

De salario aduocatorum. Rubrica.CLXXX.

STatuimus inuiolabiliter obseruandũ q̃ pro officio postu/ landi: aduocandi: consulendi in causis in quibus aduocant: & pro officio procurandi: Aduocati: & procuratores: & alii quicunq; patroni causarum possint recipere uel exigere: ut in/ fra & non ultra. Qui autem in aliquo cap. huius moderatę taxa/ xationis contrafecerit plus recipiendo: aut petendo: ipso facto cadat in pœnã dupli eius quod plus receperit: aut petierit: parti applicandam. Et.xxv.libr̃.soldorũ Curiæ applicandoꝝ totiens quotiens contra factum fuerit. Prę senti itaq; cõstitutione æque ac moderate taxamus q̃ procurator pro prę stito a se procura/ tionis/ uel aduocationis officio non recipiat neq; exigere possit in causa sex marcharum uel infra ultra.xl.soldos. In causa autem rei uel quãtitatis.xx.marcharꝝ uel infra exigere possit libras.iiii.

& nō ultra. A xx.uero marchę uſq; ad.xl.marchę exigere poſ/ſit.x.libras & non ultra. A.xl.autem marchæ ad centum mar/chas exigere poſſint libras.xvi. A centum quoq; uſq; ad ducen/tas marchas exigere poſſit libras.xxiiii. A ducētis ad tricentas marchas exigere poſſit libras.xxxii. Et deniq; a tricentis ſupra in quātacūq; quātitate recipere poſſit uſq; ad decem ducatos & non ultra. Declaramus quoq; q̄ aduocatis & reliquis patronis cauſarum premiū & ſalarium exhibeatur pro eorū patrociniis quę prę̄ſtabunt in cauſis quibuſcūq;/uidelicet ſi clientuli eorum poſt litem conteſtatam inuicem compoſuerint uel in concordio ceſſerint iam inchoate litis habeant medietatem ſalarii / & ultra medietatem litis habeant integrum ſalarium. Si uero aduoca/tus graduatus qui exerceat officium procurationis conducere/tur extra locum ſui domicilii ad forum aliud q̄ maioris curiæ ut gerat officium poſtulandi uel conſulendi poſſit exigere pro ſin/gula die ſoldos.lx.& expen.& nihil ultra. Aduocatus uero non graduatus ſiue procur. conductus extra domiciliū ſuum ut ſu/pra/poſſit exigere pro ſingula die ſoldos.xl. & expenſas & non ultra. Qui uero contrafecerit cadat in pœnam dupli eius quod acceperit.Et poſſit quilibet aduocatus tā graduatus :q̄ ōn exer/cens officium compelli ad eundum pro dicto precio. Adicien/tes q̄ pro libellis & poſitionibus unius cauſæ a.xl.marchę infra habeant ſoldos.xx.abinde ſupra.xl.ſoldos & non ultra.

Quot aduocatus uel procurator non paciſcatur cum clientulo contra conſtitutionem taxæ ſalariorum. Rub.C.LXXXI.

STatuendo prohibemus q̄ aliquis aduocatus uel procura/tor maioris uel alterius cuiuſcūq; inferioris curiæ paciſca/tur per ſe uel per aliū cum aliqua perſona de aliqua re uel q̄ſtitate propter aduocationis uel procurationis officiū prę̄ſtan/dum in aliqua lite/uel ullo modo conueniat ultra numerum uel quantitatem in taxa ſalariorum expreſſam. Si quis uero ad/uocatus uel procurator huic prohibitioni cōtrafecerit ipſo facto cadat in pœnam centum ducatorum dominio applicandam.Et triennio ſit ab exercitio ſui officii aduocandi uel procurandi in quacūq; curia ſuſpenſus.Et tali pacto uel conuentione promit/

tens nullatenus obligetur & si fuerit iuramento uallatus. Et pacta & conuentiones facte in contrarium/non ualeant.

De salario notariorum pro actis iudiciorū in prima instantia. Rubrica.C.LXXXII.

STatuimus q̄ pro scripturis causarum Notarii pro eorum salario possint recipere uel exigere ut infra & nō ultra. Qui autem in aliquo contrafecerit plus recipiendo uel petendo ipso facto cadat in pœnam dupli eius quod acceperit uel petierit parti applicandam. Et ultra illud in pœnam.xxv.librarum curię applicandam totiēs quotiens fuerit contrafactum. Præsenti igitur cōstitutione moderamur atq̄ taxamus.q̄ pro cedula citationis/monitionis/siue p̄cepti scripta in actis & tradita parti: & pro relatione executionis / & pro facienda fide de utraq̄ detur notario soldi quattuor. Pro notatione procuratorii ad lites de uno uel pluribus procuratoribus constitutis soldi duo. Pro faciendo fidē de procuratorio aut alio mandato scripto per notariū soldi duo. Pro termino quolibet in quo fit unus actus tantū soldi duo. Si uero in uno termino facti fuerint plures actus pro quolibet actu diuerso soldi duo. Pro legitimatione mandatorum procuratorum soldi duo. Et demum pro quolibet singulari actu & diuerso siue in uno siue in duobus aut pluribus terminis fiat.det notario ille ad cuius instantiam factus est terminus soldos duos. Pro copia uero data a notario parti dentur ab eo ad cuius instantiam scripta est:uel pro quo facit talis scriptura pro singula petia soldos quattuor. Quelibet autem petia cōtineat ad minus.lx.lineas:& qlibet linea contineat litteras.xl. & quilibet titulus pro una littera habeatur. Pro examinatione testium uidelicet quando notario curię domini locūtenentis fuit commissum q̄ ipse examinet & scribat dicta testiū/habeat notarius pro examinatione & pro scriptura sua cōtenta in una petia quæ sit ut supra soldos sex. Si notarius curiæ domini locūtenentis pro examinandis testibus uel pro scribēdo aliquid pertinens ad litem fuerit missus extra locum ubi agitur iudicium & equitauerit suū equum / & fecerit expēsas sibi & equo dentur in salariū eius soldos.lx.pro singula die. Si uero pars dederit no-

tario eqũ & expenſas pro notario & pro equo: dentur in ſalariũ notario pro ſingula die ſoldos.xxvi. Et ſi examinauerit ſiue interrogauerit teſtes ſimulq; ſcripſerit dicta eorum dentur ultra id notario ſoldos ſex pro qualibet petia. Si uero notarius nõ examinauerit ſed tantũ ſcripſerit dentur pro tota ſingula teſtificatiõe unius teſtis ſoldos quattuor. Et ſi dicta teſtificatio unius teſtis prẽterierit unam petiã habeat pro ſingula petia ſoldos quattuor. Et hæc habeant locum in notariis ſcribentibus in curia domini locũtenentis tantum. In aliis uero locis teneantur obſeruare conſuetudines dummodo non excedant taxas ſupra limitatas. Pro ordinando/ingroſſando/ & extrahendo totũ proceſſum cauſę: poſt factam cauſæ concluſionẽ/qui proceſſus extrahi conſueuit cum omnibus productis & actitatis in cauſa communibus expenſis partium. & tradi per notarium ad uſum partiũ exhibendum aduocatis uel iudici/dentur notario pro ſingula petia ſoldos quinq; etiam ſi per partes ſecutum fuerit concordium pro rata actuum ordinatorẏ. Pro ordinatione & promulgatione ſententiæ diffinitiue in qua notarius habet narrare quęcunq; actitata & producta in cauſa / & cum ſtudio reuidere proceſſum/dẽtur notario pro qualibet petia ipſius ſentẽtiæ ſoldos octo ſolummodo pro ſcribendo dictam ſententiam. Pro inſtrumento publico ſuper diffinitiuam ſententiam a notario dato parti ſi ſentẽtia eſt octo marchaꝝ uel infra dentur notario ſoldos.xxiiii.

Pro inſtrumento autem ſententię diffinitiue quæ ſit pluris octo marchaꝝ quãtęcũq; fuerit quãtitatis habeat ultra dictos.xxiiii. ſoldos pro ſingula marcha ſoldos duos. Ita tamẽ q; pro uno inſtrumento diffinitiue quantęcũq; quantitatis notarius non poſſit habere uel exigere ultra ducatos decem. Pro notatione prępcepti in iudicio facti ei qui ſtatim cum petitione cõuincitur / uel qui uocat ſe cõuictum de quacũq; re uel quantitate: & pro nota aſſignationis nunciorum & pro executione dentur notario ſoldos octo. Et pro horum publico inſtrumento ſoldos.xxiiii.

De ſalario notariorꝫ ſup appellatiõe. Rub.C.LXXXIII.

PRo inſtrumento publico ſuper appellatione interpoſita ab interlocutoria ſi res uel quantitas fuerit decẽ marcharum

uel infra/dentur notario ſoldos uiginti. A decem autem marchæ ſupra dentur notario ſoldos.xxxii. Pro inſtrumẽto publico ſuper appellatione in ſcriptis interpoſitis a diffinitiua extimationis uel q̃titatis decem marchaꝝ uel infra ſoldos.xx. A decem autem marchis ſupra dentur notario ſoldos.xl. Pro inſtrumẽto publico dato ſuper appellatione uerbo interpoſita a diffinitiua ſi fuerit extimationis uel quantitatis decem marchaꝝ uel infra dentur notario ſoldos.xx. Abinde uero ſupra ſoldos.xxviii. Pro notatione ſententiæ & pro littera & pro inſtrumento eius in cauſa appellationis dentur notario ſoldos.xl.

De ſalario notariorum in cauſa protectionum. Rubrica.C.LXXXIIII.

PRo littera ſcripta & ſigillata cõmiſſionis cauſæ protectionis dentur notario ſoldos.xvi. Pro citatione in cauſa protectionis cũ ſigillo ſoldos octo. Pro littera inhibitoria dirigenda & pro ſigillo ſoldos.xii. Pro unaquaq; littera regiſtrata ſoldos.xii. Pro littera appellationis ſoldos.xxiiii. & ſi contineret ſententię reformationem/ſiue cauſas determinationis ſoldos.xl. Pro terminis uero in cauſa protectiõis ſatiſfiat notario/& exigere poſſit ipſe ſecundum tenorem generalis taxæ iudiciorũ ſuꝑ praſcriptæ & non ultra. Pro littera cum ſigillo dirigenda iudici a quo interpoſita eſt protectio exigere poſſit notarius ſoldos quattuordecim.

De ſalario notariorum pro inſtrumẽtis dotalibus & donationũ. Rubrica.C.LXXXV.

PRo inſtrumento publico dotis/morgincapii/diſmontadurarum / uel alterius cuiuſcũq; donationis ſi res uel quãtitas fuerit.xl.marcharum uel infra notarius illud tradens poſſit exigere duos ſolidos pro marcha. Si uero fuerit ſuper re maioris ualoris uel maioris quantitatis.xl.marcharum uſq; ad centũ marchas habeat ultra prędictum ſalarium pro ſingula aliarum marcharum ſoldum cum dimidio/dũmodo pro alia quãtũcũq; quantitate non habeat ultra.vi.ducatos.

De salario notariorum pro instrumentis contractuum. Rubrica.C.LXXXVI.

PRo instrumentis in publicam formam traditis a notariis super contractibus permutationis societatis/diuisionis/li/uellationis/seu perpetuę locationis si res uel q̃titas non ex/cesserit decẽ marchas exigere possit notarius pro suo salario sol dos uiginti & nõ ultra. Si aũt res fuerit maioris ualoris uel q̃ti/tatis pluris decẽ marchar notarius ultra dictos.xx.soldos possit exigere de aliis pro singula marcha duos soldos.Ita tamẽ q̃ pro q̃tacũq; magna re uel q̃titate nõ recipiat ultra unũ ducatũ.

De alario notariorũ pro instrumentis compromissi & arbitrio/rum. Rubrica.C.LXXXVII.

PRo instrumento tradito a notario in publicam formã sup cõpromisso uel arbitrio siue arbitramento lato ex compro/misso notarius possit exigere.xx.soldos si fuerit de re uel q̃ti tate decẽ marcharũ uel infra. Si uero fuerit rei uel q̃titatis maio ris decẽ marcharũ notarius possit exigere ultra dictos.xx.soldos de aliis marchis pro singula marcha soldos duos:ita q̃ pro quali bet etiã maxima q̃titate hẽat duas marchas tantũ & nõ ultra.

De salario notariorũ pro instrumentis mutui & uenditi. Rubrica.C.LXXXVIII.

PRo instrumento mutui tradito per notariũ in publicã for/mam super decẽ marchis uel infra notarius possit exigere soldos.xx.A decẽ aũt marchis supra possit exigere de aliis pro singula marcha unum soldũ. Pro instrumento uenditionis bonorum factæ ad incantum de re uel q̃titate decem marcharũ uel infra possit notarius exigere soldos.xl.A decẽ uero supra pos/sit exigere pro singula marcha de aliis soldos duos. Ita q̃ non habeat ultra libras.xii.quantæcũq; fuerit rei uel q̃titas. Pro in/strumento uenditionis conuentionaliter factę non ad incantum: si fuerit decem marcharum/uel infra habeat notarius soldos.xx. A decem autẽ marchis supra exigere possit de aliis pro singula

marcha ſoldos duos.ita ꝙ pro q̃tacũq; magna q̃titate nõ habeat ultra libras.xvi. Pro inſtrumento publico finis & remiſſionis de q̃titate decem marcharũ uel infra habeat notarius ſoldos.xx. Si uero fuerit a decem marchis uſq; ad.xl.habeat notarius ſoldos.xxiiii.de alia uero quantacũq; maiori quãtitate habeat ſoldos.xxxii. Pro inſtrumento ſindicatus tutele/curiæ uel factorie habeat pro ſingulo prædictorũ mandatorũ ſoldos.xx. Pro inſtrumento actorie ad lites habeat notarius ſoldos.xvi. Pro inſtrumento procuratorii ad exigendum quietandũ compromittendum ad cauſas iudicii ſoldos.xxiiii. Pro inſtrumẽto locationis ad tempus factę ſoldos.xvi.

De ſalario notariorũ pro inſtrumentis teſtamentoꝝ & ultimatũ uoluntatum. Rubrica.C.LXXXVIII.

PRo inſtrumento teſtamẽti in quo extraneus inſtituitur deductis legatis & debitis ac omni ere alieno/notarius poſſit exigere pro qualibet marcha hereditatis ſup qua ipſe ſcripſit & tradidit in publicam formam inſtrumentum ſoldos duos/dũmodo non excedat q̃titatem decem ducatorũ. Et extraneus intelligitur qui non fuerit teſtatori cõiunctus de deſcendentibus/uel aſcendentibus/fratribus aut filiis fratrum. Pro inſtrumento teſtamenti quo ſuus heres inſtituitur pro qualibet marcha illius hereditatis habeat unũ ſoldum/deductis pridem legatis & omni ere alieno:dũmodo non excedat ſummam decem ducatoꝝ. Pro inſtrumentis legatorũ pro qualibet marcha ſoldos duos neq; excedat.x.ducatos. Pro inſtrumento confecti inuentarii ſoluatur notario iuxta laborem eius/& facultatẽ hereditatis & moderationem & taxationem curiæ.

De ſalario dando notariis propter oſtenſionem prothocollorũ. Rubrica.C.LXXXX.

NOtarius ab aliquo cuius intereſt requiſitus oſtendere ſuũ prothocollũ teẽatur illud ſine aliqua ſolutione pquirere/& quęſitũ parti requirenti oſtendere/& poſſit notarius pro huiuſmodi oſtenſione recipe uel exigere octo ſoldos/ſi oſtẽ/

sum prothocollum fuerit de notis eisdem notarii. Si uero fuerit de notis alterius tabellionis tunc possit notarius exigere soldos octo propter perquisitionem/& propter ostensionē soldos octo. Notarius uero qui contrafecerit cadat in pœna medię marchę curiæ applicandæ.

De salario caballariorꝫ & pręconū. Rub.C.LXXXXI.

VT nō bonę consuetudines deleantur. Statuimus ꝙ præcones: caballarii/& nūcii pro labore suo habere debeant intra terram Vtini soldū unū: & extra pro quolibet miliari soldos duos & non ultra & si plus receperint puniantur in duplum eius quod acceperint/ei qui soluerit applicandū.

Quot rustici nō capiāt pdices de nocte. Rub.C.LXXXXII.

CVm patria foriiulii multis nobilibus repleta undequaqꝫ euidenter apparcat/quorꝫ salus/& uita/uenandi/& aucupandi exercitiis refoueri consueuit: hac constitutione decernimus ꝙ rustici qui agriculture operibus deseruire debēt/nō audeant capere perdices de nocte/nec sine canibus lepores insectando eos laqueis ad necem perducere/ cum uenationes & aucupationes quasi ad nihilū sint deductę per rusticos & sic nobiles qui pēr castra sua habitāt carēdo uenādi & aucupādi solaciis/ sint quodāmodo priuati & cogantur in carceribus pmanere.

Quot cōstitutiones patriæ particularibus statutis locorꝫ non debeant derogare. Rubrica.C.LXXXXIII.

ITem constituimus ꝙ statuta antiqua existentia/ & dudum obseruata in aliquibus locis iurisdictionem habentibus/debeant in sua firmitate manere/nec in illis locis debeant derogari.& per has cōstitutiones pręsentes antiquis statutis municipalibus cuiuscūqꝫ loci non intelligatur ibidem ullatenus derogatum. Deo gratias. FINIS.

¶Venetiis per Bernadinum De Vitalibus Venetū Anno Dñi M.CCCCC.XXIIII.Die.XX.Setembris.

Rancisc⁹ foscari dei gratia Dux Venetiarum ꝛc. Nobilibus ꝛ sapientibus viris Marco Bandulo de suo mandato locūtenente patrie forliulij ꝛ successoribus suis fidelibus dilectis salutē ꝛ dilectionis affectum. Significamus vobis q̄ in millesimo quadringentesimo vigesimonono:indictione septima die quartodecimo mēsis presentis Julij in nostris consiliis.rogatorū ꝛ addictionis capte fuerūt partes infrascripti tenoris vz. Cuz locūtenens p̄fie forī Julii vigore mandatorum nostri dominij als factorum circa hoc conuocari fecerit nouiter iuxta mores patrie consilium parlamenti p̄o reformatione constitutionum patrie predicte. In quo proposito negocio dum illi de dicto parlamento super quatuor in tribus capitulis forent differentes ipsi nostro locūtenente apparuit q̄ finis poneretur ipsis capitulis ꝛ voluit q̄ per nostrum dominium super ipsis capitulis prouideret. Que capitula sunt hec vz. ¶ Primum de penis exigendis per habētes garritū. ¶ Secundū de territorio iudicando ꝛ de iudicio ¶ Et tertiū de feudis. Et p̄o expeditione ipsorum capitulorum ꝛ duarum constitutionum addendarum nouo volumini constitutionum comparuerunt ad presentiam nostri dominij septez honorabiles oratores prelatorum:nobilium:ꝛ communitatuz ipsius patrie quibus necessarium est expeditionem dare. Vadit p̄o q̄ respondeatur ipsis ambasciatoribus q̄ nostra dominatio continue fuit ꝛ est disposita regere ꝛ gubernare dictam patriam sm constitutiones generales ꝛ statuta municipalia existentia in locis ꝛ terris ipsius patrie. Et q̄ si inter ipsas constitutiones generales ꝛ iura municipalia sunt alique veritates seu discrepatio aliqua propter quas oriri videtur dubium ipsa dubietas declaretur:vt nostri locūtenentes patrie qui per tēpora erunt aperte sciant quid agere habeant ꝛ obseruari. Et propterea affectantes quietem ꝛ totius patrie bonum sumus contenti q̄ per consilium preteriti parlamenti possint reformari etiā dicta capitula vz de penis exigēdis:ꝛ de iudicio:ꝛ de territorio. Ita q̄ inter ipsa capitula constitutionum:ꝛ inter ipsos ordines municipales non sit diuersitas vel obscuritas sed aperta ꝛ clara concordantia. Et ita mandabimus nostro locūtenenti q̄ fieri permittat. Verum per has nouas reformationes non intelligimus nec intelligi volumus in aliquo derogari appellationibus in omni casu:quas expectare volumus ꝛ declaramus locūtenenti nostro patrie predicte. Volumus insuper q̄ reformationibus nouiter factis per substitutum consilium parlamenti vel aliqua earum ꝛ p̄sertim super penis imponendis que vigore constitutionum veterum expectabant ad cameram sui ad mensam patriarchalem non derogetur in aliquo neq3 derogatum esse intelligatur camere nostre predicte circa exactionem penarum predictarum nisi forte clare constaret ipsas penas per municipales priuilegia:vel statuta ad aliquos alios spectare aut diuidi debere aliter. ¶ Ad capitulū tertium de feudis. Respondeatur q̄ volumus si differentia fuerit aut vertetur inter aliquas personas priuatas occasione feudi ipsa differat seu causa per nostrum locūtenentem patrie cognoscatur ꝛ terminatur. Si vero differentia fuerit inter nostrum locūtenentem nomine domini ꝛ aliquam specialem personam de ca.spectante ad feudum volumus ipsam differentiam ꝛ causam diffiniri per septez feudatarios pares cure put iura disponunt:reseruata tamen appellatione ad nostrum dominiū. ¶ Ceterum q̄ vltra premissa supplicauerunt vt eis concedamus q̄ in volumine constitutionuz de nouo factarum addere possint vnum capitulum per qō concessum sit propinquis ꝛ lateranis posse p̄sentare super possessionibus ꝛ bonis stabilibus patrie de cetero vendentur ꝛ alienabantur in patria quemadmodum concessum est Padoanis:vadit p̄o in eorum complacentiam q̄ concedatur est q̄ ipsum consiliuꝫ parlamenti possit addere seu addi facere in dicto volumine nouo dictū cap.prout concessum est padoanis. Resecatis tamen verbis supfluis ꝛ impertinentibus prout ipsi cōsilio vti-

lius ꝛ melius apparebit. ¶ Ad vltimam vero partem per quã petunt ꝙ digne tur cõ formare propositum in consilio parlamenti in fauorem communitatis Blem one per quem ordinatur ꝙ bi qui non habitant in ciuitatibus terris ꝛ castris muratis ꝛ habitatis patrie seu in villis ipsis locis subiectis ꝛ contiguis non possint alibi q̃z in locis predictis mercandare mercimonia conducere ꝛ exercere sub pena librarii quinquaginta ꝛc. Respondeatur ꝙ ob sinceram fidelitatem ipsius communitatis nostre essemus semper prompti in quibuscunqz licitis ꝛ honestis complacere prefate communitati. Sed quoniam hoc esset contra deum ꝛ humanitatem ꝛ in damnum patrie ꝛ locorum nostrorum ac etiam ciuitatis nostre Venetiarum ad quam tanq̃z ad caput ꝛ principium aliorum locorum nostrorum habemus ꝛ habere debemus spiritus nostros: ꝛ presertim in facto mercantie tantum necessarie ciuit. ti nostre predicte nõ possumus eis complacere in hoc. Tamen audientes ea que dicunt de contra bannis fieri quod conducitur huc ꝛ illuc contrabanna nostra ꝛ in damnum nostri dominij ꝛ ipsius communitatis scribemus ꝛ mandabimus nostro locũtenenti patrie ꝛ successoribus suis ꝙ circa hoc faciat ꝛ prouideat vti eidem necessarium apparebit vt ipsa contrabanna cessent pro bono ipsorum nostrorum fidelium ꝛ nostri cõmunis. Ad rẽ liqua exposita per ipsos ambasciatores respõdeatur eis ꝙ quia predicta sunt nostre ꝙ oportet illa expedire per alia nostra consilia ipsi pro nunc habebunt pacientiam. Nam q̃tũuis habiliter fieri poterit prouidebit circa premissa: que fidelitati nostre cum nostris consilys suprascriptis scribemus ꝛ mandamus quatenus omnia scripta contenta in capitulis ꝛ responsionibus suprascriptis obseruare: ꝛ obseruari facere inuiolabiliter faciatis ꝛ debeatis: facientes has nostras literas in cancellaria nostra deinde ad futurorum memoriam registrari. Volumen vero constitutionum nouiter reformatorum in cõsilio parlamenti quod nobis sub bulla vestra misistis vobis remittimus per eosdem oratores sub bulla nostra vt ibi fit ꝛ in occurrentibus casibus valeat operari ſm ꝙ in consilio predicto determinatum est.

¶ Data in nostri ducꝭ dominij Palatio die quartodecimo Julij indictione septima. Mcccc.xxviij.

Franciscus Foscari dei gratia Dux Venetiarum ꝛc. Nobilibus ꝛ sapientibus viris Vitali miani de suo mandato locũtenenti patrie Forj July ꝛ successoribus suis fidelibus dilectis salutem ꝛ dilectionis affectum. Venerunt vt sitis ad presentiam nostram oratores pro parte fidelis nostre cõmunitatis Vtini ꝛ compatuotarum ipsius patrie porrexerũtqz nostro dominio aliqua capitula que examinauimus: ꝛ volumus super illis habere optimam considerationem. Ad ipsa vero capitula fecimus nostram responsionem sicut inferius videbitis de verbo ad verbũ. Quapropter nostro collegio habente auctoritatem nostri consily rogatorum ꝛ additis in hac parte volumus ꝛ vobis mandamus quatenus capitula ꝛ responsiones nostras factas vti iacent debeatis obseruare ꝛ facere inuiolabiliter obseruari: facientes has in actis deinde ad futurorum memoriam registrare. Tenor autem capitulorum sequitur vs. Et primo quoniam plerunqz solent Magnifici. B. locũtenentes patrie velle cognoscere causas alicuius delicti cuius punitio cõtra delinquentes spectat dominis prelatis nobilibus ꝛ communitatibus patrie sub quorum ꝛ quaruz iurisdictione cõmissum est: solentqz sepius domini prelati: nobiles: ꝛ communitates patrie aggrauari ad faciendum sumptus ꝛ expensas mittendo vel Vtinũ ad dominos locũtenentes vel etiam Venetias per defensionem suarum iurisditionum. Ideo supplicetur Serenissimo. B. domino nostro Venetiarum quatenus dignetur speciales cõmissionem ꝛ mandatum facere Magnificis. B. locũtenentibus futuris ꝛ presenti ꝙ non derogent in aliquo iurisdictionibus ꝛ approbatis consuetudinibus ipsorum

B.prelatorum:nobilium ꝛ communitatuꝫ patrie. Et ꝙ ꝗs alique querimonie deue-
nient seu denunciabunt ipsis Magnificis.B locũtenentibus de aliquo delicto per
aliquem cõmisso ꝙ huiusmodi querelantes remittantur ad. B.prelatoe:nobiles ꝛ
communitates patrie sub quorum ꝛ quarum:iurisdictione factum ꝛ perpetratuꝫ est
ꝛ ad quos punitio ciusmodi delicti spectat ꝛ pertinet. Et hoc petatur de gratia epi-
scopali cum supplicatione. Ad primum respondemus ꝛ volumus ꝙ denuncians fa-
ctas nostro locumtenenti de malis commissis in iurisdictione alicuius patrie si ipse
locũtenens requiretur ipse remittat ad illum ad iurisdictionem cui spectabit saluo
iure appellatione ad ipsum locumtenentem in appellabilibuꝫ Secundo supplicetur
eidem Serenissimo.B.B.nostro Venetiarum ꝙ prouideat ꝙ iurisdictio meri ꝛ mi
xti imperij quam habet vestra communitas ciuitatis Austrie in omnibus ꝛ per om-
nia obseruatur ei ꝛ exponatur de eo ꝙ iste Magnificus B.locũtenens formauit no
uum processum contra Nicolaum Alberti de Budrio alias per sententiam absolu-
tum ꝛ liberatum de culpa ꝛ ratione homicidij cuiusdã Jacobi de Gabiano ꝛc.quo-
niam vt semper fuit moris quando aliquis absoluitur siue absolutus fuit coram ga-
staldo ciuitatis Austrie de aliquo delicto debet esse absolutus ꝛ liberatus corã omni
alio dominio ꝛ iudicio de homicidio seu alio delicto de quo ractatus fuisset ꝛ culpa-
tus est fecisse sub eodem dominio vbi absoluitur. Ideo supplicetur etiam ꝙ hec iu-
risdictio ꝛ consuetudo obseruetur ꝛ confirmetur valeatqꝫ ꝛ teneat. Ad secundus re
spondemus ꝙ sumus contenti ꝙ iurisdictio meri ꝛ mixti imperij seruetur commu-
nitas ciuitatis Austrie. Et quoniam in dicto capitulo exponitur de casu ꝓcessus for-
matus contra Nicolaum Alberti de Budrio per locũtenentem patrie de quo casu
non habemus informationem mandabimus eidem locũtenenti ꝙ nos informet su-
pra stando procedere contra eundem Nicolauꝫ. Tertio ꝙ merescalcus ꝛ caballarij
quomodocunqꝫ suum exercendo officium vꝫ. In querendo vel capiendo vel perse-
quendo aliquem malefactorem aut aliquem ractatum ꝛ culpatum seu condemnatũ
de aliquo crimine ꝛ delicto:aut requisitus seu requisiti ab aliquo ad faciendum tre-
guas nobilibus ꝛ ceteris compatriotis vel de mandato. M.B.L.nullum salarium
nec vllam mercedeꝫ possint aut debeant habere vel petere pro huiusmodi captura:
inquisitione:persecutione aut alio actu spectante ad officium suum:vt supradictum
est. Ideo supplicetur eidem Serenissimo.B.B.nostro ꝙ prouideat ꝙ non habe-
ant ꝛc.quoniam nunqꝫ fuit antea consuetum : ꝛ presertim quia habent salarium ab
eodem dominio vel ad hoc faciendum sunt deputati:ꝛ etiam quia possent multoties
ire vel fugere se ire ad querendum vel capiendum aliquem causa faciendi sibi satis-
fieri:ꝛ per consequens quandocunqꝫ volent facerent sibi pro sua mercede solu:que
res vertetur in maximum detrimentum ꝛ preiudiciuꝫ illorum qui sunt reputati pro
malefactoribus:ꝛ per consequens perderent bona ꝛ personam ꝛ patriam. ¶Ad ter
tium respondemus ꝙ sumus contenti ꝙ sicut in capitulo continetur Merescalcus
patrie ꝛ Caballary non habeant aliud salarium seu mercedem vltra illud quod ha-
bent. ¶Quarto supplicetur ꝙ cancellary duorum locũtenentium quando formant
ꝛ scribunt aliquem processum siue sententiam aliquam contra aliquem condemna-
tum aliquo crimine vel delicto criminali nihil debeant accipere pro huiusmodi scri-
ptura ꝛ processu pro mercede aut litterarum aut alterius scripture ꝛ processus seu
sententie quam scribunt in fauorem alicuius ꝙ taxetur eorum merces ꝛ ponatur eis
meta quoniam salarium nimium exigunt. ¶Ad quartum respõdemus ꝙ volumus
ꝙ cancellary locũtenentium nihil debeant accipere pro scripturis seu processu cri-
minali nisi tantum pro depenando scripturam aliquam criminaliũ solidos quatuor.
In actibus autem ꝛ scripturis ciuilibus habere debeant id quod terminabitur per
locũtenentem patrie. ¶Quinto exponatur ꝙ quando aliquis mittit in aliquã pos-
sessionem plures personas ad laborandum omnis qui intrauerint de mandato mit-

tentis ipsam possessionem solent conueniri de exforcio. Ideo prouideatur q̄ solum principalis committens exforcium seu existens causa exforcy cōmissi in mittēdo eos in possessionem condemnetur ꝛ non omnes in libris quinquaginta pro vno tantum exforcio. ¶ Ad quintum respondemus q̄ fiat vt petitur. ¶ Sexto supplicetur eidē Serenissimo D. D. nostro q̄ prouideat q̄ alique constitutiones que nō sunt appro bate in consilio parlamenti reuideantur corrigantur ꝛ reformētur per alias facta est instantia. ¶ Ad sextum respondemus q̄ quando reuertentur in patria poterunt de stinari nobis constitutiones quas volunt debere aprobari vt illis videre ꝛ examinare possimus. ¶ Septimo si quis cōdemnatus fuerit in pena pecuniaria aut aliter qui sit ꝛ appareat iuste ꝛ legittime debitor vnius vel plurium creditorum q̄ talis cō demnatio facta per. M. D. L. non fit neq̄ vertatur in preiudicium creditorum qui sunt ꝛ esse apparent priores tempore. Et per consequens priores creditores hēant potius in bonis huiusmodi condemnati neq̄ per scripturis siue snijs aut ꝓcessu no tato per cancellarios dominorum locumtenentium possit fieri aliqua executio in bo nis suis in preiudicium creditorum: sufficit enim eis pro penis posse detineri. Ita ta men q̄ non intelligatur derogatum neq̄ derogetur statutis particularibus alicuius loci patrie. ¶ Ad septimum respondemus q̄ intelligatur tantum in beneficium pa tronorum. ¶ Octauo q̄ caballary non concedantur nisi contra conuitos: ꝛ facta fide conuentionis excepto q̄ pro affictibus ꝛ liuellis. Si vero aliquis contrafecerit faciē do pignorari non conuictum dicte expense sint in eius preiudicium. Et quia Caballary portantes plures citationes vel pignorationes plures personas integrū petunt salarium taxatum per constitutionem q̄s quilibet predictorum: prouideatur igitur q̄ soluatur eis pro rata iuxta formam constitutionis sub rubrica ꝛc. Et q̄ non possint ire caballary plures vno ad pignorandum aliquem: excepto q̄ contrafacientes riuel lum ꝛ data familia creditori. Et q̄ dicti caballary vnus vel plures qui ibunt nō pos sint neq̄ debeant facere sibi solui nisi ab eo qui eos miserit. ¶ Ad octauum respon demus q̄ fiat vt in capitulo continetur. ¶ Nono q̄ mareschalcus vel sui familiares vel caballary si requisiti fuerint aut ad instantiam alicuius persone equitauerant. s. pro capiendo aliquem pro debito: vel dando familiam contra facientes riuellum: vel ponendo aliquem in tenutā vel pignorando vel huiusmodi faciendo: tunc ꝛ eo casu debeant habere pro singulo equo ꝛ pro singulo miliari iuxta formam constitutionis sub rubrica de salario caballariorum ꝛ preconum. Intelligentes tamen de tali nu mero equorum qui sufficiat pro expeditione negocy requirentis q̄ si plures fuerint non soluatur eis Et q̄ debeant per villas ꝛ loca ad que ibunt ꝛ mittentur suis sum ptibus. ¶ Ad nonum respondemus q̄ contenti sumus sicut in capitulo continet. ¶ Decimo q̄ aduocati ordinary iudicy domini locūtenentis habentes causas nul lo modo possint ire Venetias vel extra patriam pro aduocando neq̄ pro alijs per agendis nisi tempore feriarum: excepto pro eorum proprijs negocijs ꝛ non alienis. contrafacientes autem cadant in penam quinquaginta ducatorum dominio appli candorum. ¶ Ad decimum respondemus q̄ fiat vt in illo continetur. ¶ Undecimo q̄ domini vicarij non valeant aliquas penas exigere nisi in iudicio per dominum lo cumtenentem fuerit sententiatum. Et q̄ non debeant fieri relationes contra nō pro ducentes pignora nisi ad requisitionem principalis vel sui procuratoris qui miserit ad pignorandum: q̄ si talis relatio ꝑm requisitiones talis persone fuerit facta sit nul lius valoris ac si facta non esset. Et q̄ si quid acceperint ipsi domini vicarij cōtra for mam supradictam q̄ teneantur ad restitutionem. ¶ Ad undecimum fiat. ¶ Duode cimo q̄ domini locumtenentes de cetero non pronuncient eorum condemnationes contra aliquos quando fit punitio corporalis contra aliquē: licet possint eas pronun ciare ad banchum sui solitus inditij. ¶ Ad duodecimum respondemus q̄ obserue tur consuetudo: saluo q̄ si aliquis ex condemnatis soluerent condēnationem antēq̄s publicetur dictus. D. locūtenens non dz illum pronunciare.

Data in nostro Ducali palatio die nono Maij indictione quintadecima Millesimo.ccccxxxvj.

Franciscus Foscari dei gratia Dux Venetiarum ꝛc. Nobilibus ꝛ sapiẽtibus viris Francisco Bembo militi de suo mandato locũtenente patrie Fori Julij ꝛ successoribus suis fidelibus dilectis salutem ꝛ dilectionis affectum: significamus vobis q̃ in nostris consilijs rogatorũ ꝛ additionis in Millesimo quadringentesimo vigesimoquinto in dictione tertia: die decimooctauo mensis Junij capta fuit pars infrascripti tenoris vz. Cuj pro parte fidelis communitatis nostre Utini fuerit nostro dominio humiliter supplicatum q̃ cum cancellarij nostrorum locũtenentium duxerint in consuetudinem se impedire in ciuilibus p̃ id quod soliti erãt obseruare cancellarij patriarum: dignarentur mandare ꝛ ordinare q̃ ipsa ciuilia fieri debeãt de cetero per notarios vtini ad hec deputatos ꝛ de ipsis cancellarius locũtenentis nullatenus se impediat. Et bonum sit dicte communitati in hoc cõplacere: vadit pars q̃ respondeatur dicte communitati ꝛ sic mandetur locũtenenti nostro ꝛ successoribus suis q̃ debeant obseruare q̃ cancellarij nostrorum locũtenentiuꝫ qui de cetero eligentur de causis ciuilibus non se debeant aliqualiter impedire: sed ipse cause ciuiles spectare debeant solum ꝛ fieri ac scribi per notarios Utini ad hoc deputatos vel deputandos. Verum mandauimus q̃ cancellarius presentis locũtenentis: ꝛ similiter cancellarius viri. N. de sancto Venerio milite ituri nostri locũtenentis in eorum recessu deinde dimittere debeãt omnes quaternos ꝛ registra causaruꝫ ciuilium ordinate in cancellaria Utini vt fideles nostri deinde rationes suas videre ꝛ habere valeant vt cõueniens ꝛ iustum est. Et p̃uideat predictus p̃s locũtenens ꝛ sanctus eius successor q̃ cause ciuiles sint q̃ habilius ꝛ equalius possunt diuise inter cancellarios suos predictos ꝛ notarios predictos vtini ad hoc deputatos vel deputandos. Remanẽtibus tamen cause appellationum cancellarijs locumtenentiuꝫ nostrorum vt sunt ad presens. Has autem nostras litteras faciatis in actis cancellarie vestri reginimis ad futurorum memoriam registrari: ꝛ suprascriptam partem in ea contenta obseruare ꝛ obseruari facere inuiolabiliter debeatis.

Data in nostro Ducali palatio die.xviij.mensis Junij indictione tertia. Mcccccxxv. Lazis deo.

1478 17. mar. Arduca Veronensis dei gra Dux Cretæ ꝛ

Perche gratie a dio et la S.ria Nr.a con la terra, come da mare, habbiamo notitia, et in le nostre Castelli, Villagi, et luoghi sono molti infetati dal Diabolico spirito à tanto excesso di cose usate di contrar possessioni da poveri Citadini, et maxime di quelle, et mal la dr.a possitione, et finalmente, nabbiando da loro in pegno, et à retento cõ suo et cauato le robbe da mano de li detti poveri huomini, nõ nabbiando più auanti q̃ li occhi, ma par che stando in mal fare, et similmente intendendo da li sopradetti nostri Rettori cosi da terra, come da mare da molti illeciti contratti fatti da diuersi persone assuefatti, come di biaue, uini, lanni, boi, et togni altre cose à fare alla giornata, non guardando nõ Idio, et lo honor di nostro Sig.re Signoria di Venetia et non guardando ad alcun peccato come etc. Cio intendendo etc. Supplicha la facci i Statti suoi, et gli dia gratia, che possi prouedere, che in simil notte terre, et luoghi di Mare, et terra non si commetta tal cose, et offese contra Idio, et la sua Illustrissima Signoria, et contra tutte le giustitie. Intendo a dire, che

in q.to nro Consiglio grande, che li debba seruir à tutti li nri Conti, Podesta:
ti, Bali, Capitanei, et Rettori, et mandati ne le terre nre, et subditi
questo nro Cons.o grande, che sotto pena di duc. mille, che li detti nri Rettori
tori da terra, come da mare possino à tali inconuenienti, ne li faci, et
à quelli sono stà fatti da anni 25. in qua, far proclamar per li suoi
commandatori, che se è alcuna persona, che si tenisse gravato dal pos:
sessori ellegli sia stata tolta contra giustitia, et per nanzi di quelli
valeno, similmente di viui, biade, et boi gli siano stà resti di lì
del dovere, non guardando a tanto interesse gli hauesse fatto li det:
ti creditori, quelli debban comparer auanti li detti à loro sottoposti,
li quali Rettori debbano ben intender li detti, à li quali è stata tolta
le possessioni sul per nanzi fino di 15 calcano, già li furon tolte,
et ordinando la giustitia, far restituir real, et personal il tutto più
di d.e possessioni, et farli restituir tutti gli adaptati di esse nri:
sessioni, et similmente di viui, tutti, figatte, boi, cauatti, zanini et
ogni altra robba fusse data à seruitio, fino del debito, la giustitia
gli hauesse venduto, quelle far far restituir de facto real, et pa:
nate da costui, che hauesse comprato, acciò le celle nre terre, cast:
li, et Villazi nro di facciano tal ufure, et manzarie per tal causa, et
huomini intrigati dal Diabolico spirito con lo honor di Dio, et de la
Ill.ma Sig.ria nra di Veretia, Deliberando, et di gusto consiglio
Rettori nro li possa esser appellatione alcuna fatta alli d.i Vsurari, acciò
che li nostri huomini nro siano straccati, ma subitoria mandar ad
effetto quello saranno condannati per li detti Rettori.

Fu presa di parte in gran Cons.o di Veretia à dì 17. marzo 1574. In la
za se ballotte n.o 920. et di non 118. no hanno 45. et presa da far:
uer à tutti li Rettori di mandar la parte ad essecution.

Et publicata die sabbati a. Nonis 26. ad locum Pat.i et Franciscum Tabitiae
de mandato Ill.mi D. Loc.ti legentis me Jacob Foscareno Scrib. Cancellarij.

1477. 12. Feb.

Ignacius Veronensis &c. Gratia &c. dil. fil. Petro Tomasio et Sab. Jacobi Philippo Troyano nat. not. P. F. et cancellario suis fidelib. dilectis salutem et dilectionis affectum.
Cum abominandum nimis et maligna quos homines, quam detestabile et inauditum opere alienis et malignis artibus ad carnalia nitentes, et calamitatem redigere pauperculos Dei, rodendo illorum substantias, spoliando, et denique male habitos emarcando, noluimus, ut cum huiusmodi nequitiis fieret et gauderetur, quo labes ista et spectris, ut sic dicamus, reprimeret, atque extingueret. Sed quia quanto inveteratus morbus et labiis pharetratus niget edito magis, quanto ulcera latius exercentur in pectoris et tutaris excellentiam tam blandis, quam aliis rerum contractis illicitis, et mentitis diuturnis compleverunt omnipotentia, nationes audaces Dei, spoliantes Dei, fames induxit, deliberatio ineuntis. nuntia dari redemptis fecit, fidafiunt eis provocatore cuiusque divina ultionis, ritigauderet, Nos indignitate et iniquitate ista lenter nobis duximus atque considerandum atque delegandum cum istam, volentes et mandantes eidem Cod.^o^ diligenter inquirere, et secundum bene posse, et modos quos de [illegible] et [illegible] et modos [illegible] quibus de veritate illa [illegible] ibidem, in castellis illius territorii de Plentam, de [illegible] maris, et [illegible] et [illegible] enormia [illegible] et [illegible] et expeditum. Et nulla [illegible] alienius scripti, [illegible] instr. cuiuscunque alterius carte, et documenti, aut [illegible] Dei in fraudem [illegible] veritate [illegible]. Nos [illegible] eo rem istam delegando vobis curavimus, ut nostrum auditorem [illegible] tiatis sed de nostra delegantes, si [illegible] duxerint, [illegible]. Et igitur [illegible] diligentia, strenue et [illegible] [illegible] et honore Dei, [illegible] et [illegible] fidelium nostrum. Vos aut in [illegible] [illegible] et memoriam [illegible] faciatis.

Data in nro Ducali Pal.^o^ die 13 Feb.^i^ ind. XI. M.CC.CC.LXXVII.

1493. fine 1534. Andreas Gritti dei gratia Dux Venetiarum &c. Nobilibus et sapientibus Viris Nic°
Mocenico Dilto a.to loc.ti P.F. Iudici et Consiliario fidelibus dilectis salutem
et dilectionis affectum. Sono comparsi auanti di noi li Deputati de li Homini di Ubiaze
et alcuni altri di quella Villa, et Corte la quale ne hanno adimandato essere restituta ouer
concessa di Casselli, et Castellania sua, come altre Ville nobili Castelli, et altre de quella
Riuiera altra volta hanno hauute, et ottenute per le quale cose hanno fatto diuersi
atti in quella Città, et in Venetia in diuersi tempi, et hanno essi nobili
Homini di Ubiaze sono stati piu uolte ricercati per li Magnifici Podestà, et Capitanei
li sopradetti Regni, et altri spettabili Rettori di essa mag.ca Città, et Ubiaze da
li Iudici del Proprio, et ancora di presente sono, et altre fiate a uolersi
condurre, acciò non restiamo di prouedere altro, sono comparse auanti
esse parte in la nostra Conpositione Vile, la quale essendo piu uolte
uenuta in consulta, et hauendo il
tempo agli ascolto, et hauendo il
nobile consiglio di pregati li loro Casselli secondo sono obligati in tutte quelle
forme, come, meglio si troua, potranno atti in li suoi, loro, nauarinati
Cauarini, cadi, &c. à raxon di 15 per 20. il Regno, le Castelle 10 per 10. il
Reformador, Lunedì, et Cena à 10. il pezzo, et niente altri pezzi non
siano passati gli debiti, et restadero per Casselli Castelli passati giust:
tutto dopò in atti del Rettori, li Casselli compiteorici, et ordinario Vino
et Legni del Rettori, et Castellani, et tutte le altre cose, et d'essi Castellani, che sono
nei passi intendi per Ubiaze sulla Riuiera di Ponente, et ancora
che siano passati tutti li Casselli, et sono stati di passo passando, per
Cassia, et 20 Canestri passo a.co sottoscritti Castellani passar senza alcuna
Cosa

Millesimo Quadringentesimo quinquagesimo
quinto. Indictione Tertia, Die Mercurij
Decima septima Mensis Septembris, hora
Causarum; Actum in Castro Venzonis Sub
Logia Tinelli ad Banchum Juris Supra-
dicti domini Nicolai Contareno Locum-
tenentis; Coram eodem domino Locu-
tenente, et eius vicario predicto in
Judicio ut supra Sedente ad Jus red-
dendum, constitutus personaliter Reverendus
dominus Herasmus procurator quo supra
nomine, et dicti domini Bebellini
de Sauorgnano, et Dominus Joannes
de Melso Comunis Syndicus Communitatis
Glemone: Ad Requisitionem, et In-
stantiam Dicti Domini Herasmi no-
mine Antedicto, Ser Cumbernardus
de Clinone de Vincentia Cancella-
rius eiusdem domini Locumtenentis
et Thesauro, sive Archivio publico Ju-
rium Ecclesie Aquileyensis recon-
dito in Sacristia Collegiate Ecclesie
Beate Marie Venensis predicte, et
Ibidem; et exhibuit Copiam Cuiusda
Privilegij, sive Instrumenti publici
existentis in Dicto Thesauro per Jsum

cancellarium Sumptum et Transcriptum
Tenoris infrascripti, Cuius Copiam
predicto Domino Joanni Dicto nomine
petenti Prefatus Dominus Locum-
tenens dari Decreuit, et Mandauit
assignari eidem Terminum Consti-
tutionis ad opponendum, et Dicendu
Contra quicquid voluerit.

Tenor autē dicti priuilegij seu
Copie sup̄ pduct̄ ad instantiā
dicti D. Herasmi dicto nomine Talis est.

Exemplum Auctentici Domini Ottonis
Imperatoris Romanorum. Aug. Actum
Anno Domini. Millesimo centesimo no-
nagesimo quinto, quarto Die Intrante
Decembri, Indictione Tertiadecima
In Palatio Aquileg.

In nomine Sanctę, et Individuę Trinitatis.
Otto Diuina fauente Clementia Ro-
manorum Imperator Augustus. Si Eccle-
siarum Dei Curam Gerimus, Eas-
dilatare Studuerimus Nostri Imperij
fastigium Augmentari minime Dissidimus.
Quocirca Omnibus Sanctę Dei
Ecclesię fidelibus presentibus, et

futuris Notum esse volumus, qualiter
Interuentu, ac petitione Nostri Dilecti
Ducis Ottonis, Patriarche Sancte
Aquilegien. Ecclesie Rodoaldus No-
stram humiliter adiit celsitudinem de-
precans, quatenus pro Dei amore
Nostreq; domine Henrici Nostre Augu-
stalis prerogativa, quandam Sancte
Aquilegiensis Ecclesie in honore Beate
Marie edificare, quinq; Castella ip-
sius Ecclesie nominatim, que, propria
ipsius Ecclesie per Dugam Forogiuli
cum, Odone Draytan, ita vno
quoq; Castello circiter per dimidium
ex omni parte sicut Tres Milliarij per-
tinent, placita, vt predictus Patriarcha
custodiret in omni parte eorum
Nostrorum Milliaribus Tribus, et de om-
nibus infra ipsos milliarios Tres, ex-
cipere et herbaticum ex omnib.
animalibus ibidem pascentibus tolleret,
vt magis Dapnum Patrum et mali
factoribus. Cuius Digne postula-
tionibus quas nostre pietatis decre-
modantes corroborauimus et firmauimus
Eidem Ecclesie et Patriarchis pro

Tempore Constitutis prenominata Castra
cum omnibus pertinentijs Tres Tenen-
tibus militarios, et homines infra
limites Territorium habitantes ad Nullu
placitum, et ad Nullam Districtione
Comit, Nisi ad Patriarchalem potentia,
Nec alicuj censum reddant, Nec pul-
lus herbaticum homo tollat, Sed Omnia
quae infra ipsius Terminum sint, in
ipsius potestate, Suorumq successor
sint omnj contradictione, et Diminu-
tionis penitus remota. Insup
Etiam Concedimus, et Confirmamus
Eidem Ecclesie, siue Patriarchis
ibi pro Tempore ordinatis prenomi-
natum Terminum Cum omnibus
villis, Massarijs, Terris, vineis pratis,
Campis Cubris, et Inermis, aquisq aquar q
Decursibus, Molendinis, Seruis, et
Ancillis, Aldionibus, et Aldionabus,
Seu Cum omnibus rebus mobilib
et Immobilibus, quae Dici, vel no-
minarj possint, vt habeant pote-
statem in eodem loco placita Custo-
diendj, vel quicquid eorum voluntas
Decreuerit faciendj, Precipientes

denig jubendo precipimus, vt Nullus
Dux, Marchio, Episcopus, Comes, vice-
comes, Nullaq; Hostis Regni magna vel
parua persona predictum Patriarchā
suos successores de prenominatis fi-
nibus, siue Castris, vel quicquid in
ipsis locis ad congruentem vsu-
tatem eidem pertinet successoribus
molestare, disturbare, inquietare, vel per
placita fatigare siue legali Iudicio ag-
dedat vel presumat. Sed firmiter ha-
beat eos et potenter tenere, et in eis de-
locis omnem districtionem tenere, om-
niumq; hominum controuersia penitus
sublata. Signis igitur huius nostre
auctoritatis paginam violauerit (quod
minime credimus fieri) sciat se com-
positurum auri purissimi libras mille, me-
dietatem Camere nostre, et medietatem
predicte Ecclesie, siue patriarchis.
quod vt verius credatur, diligentiusq;
ab omnibus obseruetur, Sigilli nostri
impressione hanc paginam propria
corroborantes inferius eandem ius-
simus sigillare.

Signum Dni Ottonis ⊕ VR secūdi Serenissimi
Imperatoris, et Inuictissimi Augusti.

Adelerius Cancellarius ad vicem Petri
Episcopi et Archicancellarij recog-
novi et scripsi.

Data iij Idus Jun. Anno Dominice In-
carnationis Decc.LXXX.iij Indict.
vj. Regni vero Domini Secundi Ottonis
xxvj. Imperij quoq; eius. xxj. Actum
Verone feliciter Amen.

Magister Waldus, Dominus Regenardus,
Arnbricus, et Petrus Iudex et Canonici
ad Auctenticum Auctenticum Domini
Domini Ottonis Serenissimi, et In-
victissimi Imperatoris Augusti; Et
hoc eius Exemplum interfuerunt,
et huius rei rogati sunt Testes

Ego Petrus Imperialis notarius et
vidi in Auctentico Domini Ottonis
Secundi Imperatoris sed Transcripsi
nil addens vel minuens, quod Sen-
tentiam mutaret.

Ego Bernardus de Cuone
Vincentinus Cancellarius
Die quarto Julij. 1055.

1554. p.° Julij.

Franciscus Vererio Dei gra dux Venetiarum &c. nob. et sap. Viro Ber.° Vererio d.to n.ro &c. P. F. Julij, & successoribus. &c.

Significamus vobis, q.d in cons.° n.ro Rogatos capta fuit pars tenoris infrascripti. È stata fino l'anno 1551. alli 12. Luio presa una parte nel n.ro Magg.° Consiglio de la P. del F. di ridurre li livelli comprati di danari, over robba à ragion di 7. per cento, della qual essendo stata hora sublicata la confirmatione, ne nasce molti dubbi circa l'esecutione di essa, et essendo conveniente à tutti dar à questa domanda giusta, et honesta. Però

L'Andarà parte, che la detta parte presa in questo Cons.° la parte sia laudata, et confirmata, et approbata. la qual poi s'intenda in li livelli comprati con tutte le parti dal 1520. in quà, et successivamente in ogni, et piu ampli modi &c.

Tenor Partis Parlamenti sabbi &c.

Ja nag.° Gabriel Veto Patricio consignato sub die 12 Julij 1551. Audita supplicatione porecta ibi in Parlamento per Syndicos Rusticanorum ejus ville sup reformatione statutorum livellorum, et audita pars infrascripta in Cons.° Vicentie approbata, et per Senatum sub die 6. Januarij prox.° pret. et in copia ibidem facta per Nic. Zenarolo, post diversos sermones sup inde habitos per Sp. DD. Deputatos huius, posita fuit in infrascripta Parte, Vid. Cum Deputati manifesta experientia cognoverint, quod non provide ad pagar, che fanno li poveri contadini, et altri, di qualunque sorte li livelli, che ne sono enphiteotici, concessi, et dati per nostri Antichi, nominati loro et de suis ppis. filiis, nepotibus, ma et con manifesto interesse delli prieri de le terre, sole non volendo piu di potere governare, et honorare, stra la manifesta offesa, et ingiuria alla Divina Maestà essendo reduti li prieri delli fondi et biave à gli ecclesiastici, et ogni anno vede manifestamente ritornar à nulla, però instigando q.° nag.° Parlamento all'honor del S.r Dio benedetto, et alla sollevatione de' poveri, et alcondo, et beneficio universale.

L'Andarà parte, che li debitori di qualunque sorte, che siano, ò debbino dar à cad.a sorte di persone per conto de livelli con pretesto di essere ò con robbe, ò non siano enphyteotici, quelli di cadauno con li debiti passati, ne pagati, come pagati, et nell'avenire non siano tenuti, ne obligati più di pagar il fort.to con le altre sorte di biave, et civi in ragion di duc. 7. per cento à 26 st. per fior. et non più.

Declarando, che quelli s'intendano livelli comprati con danari, et robbe de' quali apparerano instrumenti specifica di livelli, ouero confessa del detto livellario.

Et essendè nato da praticar ad un grande, et inconueniente, et illicito modo de contratti, che hanno tra di q.ta Città, cioè di affitti, et stara conseruatione di piante di uidde per poco precio, dalle quali ne uiene grande utilità, et ne uiene senza dubio esser causa manifesta, tanto ettenerada, et rouina da la Diuina Giustitia per esser total ruina, et esterminio de' poueri. Però l'autta di q.to mag.co Parlamento tutte le d.e conprade, et contratti de piante, et uidde, che fatteno fatti, ò che in fut.o li facesseno quali trouerà, siano tassati, et extimati, come effecti, et effettuati, come se tali fatti non fussero, excetto le conprade di uidde fatte, ò che se faranno sopra le terre delli patroni con condicione espressa, et debita parte tra confermata per l'Ill.mo Dominio.

Quare auctoritate huiusmodi consilij mandamus uobis, ut ea omnia scripta parten obseruetis, ab omnibus q. inuiolabiliter obseruari faciatis, ac in actis Cancellariæ uestræ ad futuram memoriam registrari faciatis presentanti restituat.

Data in nro Duc. Pal.o die p.o Julij ind.e xii. 1554.

1555.

Franciscus Venerio dei gratia Dux Venetiarum. &c. Nob. et sap. uiris Dominico Bollano equiti d.no mandatario Laurentio P. E. T. et Salectorib. suis fidelib. dilectis salutem, et dilectionis affectu. Vobis significamus lecta in Cons.o nro Rogatorum tenoris, vt infra, videlicet, Sono stati più uolte uditi in contradittorio giudicio nel Collegio nostro li Sper. tabelli, et balciadori de la P. delli Trizzi, et Città di Udine con li agenti di essa Patria circa il redur li fitti fatti dal 1520. in qua sul piato di retronendendo ad una loretta, et conueniente limit. fi come fu fatto delli liuelli, essendo conueniente dar esecutione à q.to ma ardeza fara, et p autorità di q.to Cons.o fatti li fitti fatti dal 1520. in qua sul piato di retronendendo Terenzio à altri beni, li quali da la celebratione di instr. fin hora sono stati tenuti da li conditori, ouero suoi uditori uno uniforme affitto, siano, et s'intendano nulli, et non siano di alcun effetto ridotti à 7. per cento, si come furono ridotti li liuelli per liberatione del Parlamento di essa Pria, et confirmata per q.to Cons.o Restando in reliqua di tutti instr. nel suo esser, et uigor come sono al p.nte. quare &c. cautius autte mandamus uobis, ut supradicta parte obseruetis, et faciatis ab omn. inuiolabiliter obseruari, ac in actis ejus Cancellariæ debite registrari.

Data in nro Duc. Palatio die 27. octobris. ind.e xiiii. M.D.L.V.

1533. ii. 86. Andreas Gritti Dei gra Dux Venetiar. &c. nob. et fid. Viro Nicolao Mocenico d.no suo grandato Lor.ti Patrie Fori Julij et Cancellario suis fidelibus dilecto salutem, et dilectionis affectum.

Se hanno detto li agenti, et diversi subditi nostri di quella Patria, che per non publicarsi, come dicto la parte Ventramina, molti publicano tutti li contratti usurarii, fictizij, et enemiti, et altri excessi debiti, et partion exattine, che apportano grandissimo danno, et ruina à tutti loro, intendendo à subuenirli. Noi, che. iudicamo abhomineno, che le indebitamente, et ogni nodo illicito tolte le facoltà alli poueri subditi nri, Vi commettemo, che ogni uolta debbiate far publicar nelli luoghi de la iurisdition à noi concessa la parte Ventramina, et osseruarla ligiosamente, non ostante ogni espedita, et ogni giustitia à tutti gli, che la fanno tutti sono defendati, astenendoli da ogni errori, et lesioni, come hanno certitudine di ogni dilezenza requisita.

Datum in nro Duc. Pal.o die ii. Octobris ind.e 7.ma 1533. C

obz.

Hieronimus Priolus dei gra. et Venetiar. &c. Nob. et Sab. Viris Aug.mo Barbadico et huic n.tro Dil.mo P. P. et J. V. Sallestonib. suis dilectis, salutem et dilectionis affectum. Significamus vobis che in Cons.o nro Rogati, capta fuit parten teron infrascti tenor, Hauendosi supplicato li interessamenti già contadi parte de la Patria del Friuli, che la parte presa in gl. Cons.o de i xxx. à 26. Nouembrio, la qual ordina, che tutti li atti fatti nella Città d'Udine et P. del Friuli de i xxx. in quello è stato di retrouender pegni, et altri beni, fossero ridutti à 7. p cento, siano contenti aggionger, che sia stata deliberato in gl.ma materia à fauor de gli habitanti de l'Abbatia di Sesto, presa in gl. consiglio i 560. 28. Feb. s'intenda esser deuenuto anco à fauor loro, ch'essendo conueniente chiuder talhora nouella strada l'andera parte, che salua, et interuenuta la parte i xxx. à 26. obz. sia p autorità di gl. Cons.o aggionto, et dechiarato, che tutti li contratti di uendite fatti in tutta la Patria del Friuli de i xxx. in qua, et che gl'auenire si faranno siano stati sotto i le stride et che p uigor di esse il contendor non sarà stato in possesso de i beni compresi, ne sarà stata fatta la translatione di nome à nome fino al giorno presente, ne gli sia pagate le grauezze, ma che l'uenditor habbi pagato una vnica pensione d'affitto, censo, ouer liuello, siano detti atti ridutti à 7. per cento, et sia: fino à la nedetina conditione, come l'hauessero il patto di ritto uender, et quelli siano reputati, intendendosi tal'riduttione douer principiar dal giorno del 26. obz. i xxx. et fu presa la sopradetta, ha xx.

Qua re auctoritate huius nri cons.ti uobis mandamus, ut supradicta parten obseruetis, et ab omnib. inuiolabiliter obseruari faciatis, et in actis Cancellariæ uestræ ad perpetuam rei memoriam registrari et publicari curetis.

Data in nr.o Ducali Palatio die 10. Iulij, ind.e 5. de l'anno 1572.

1563. Hieronimus Priolus dei gra Dux Venetiar, &c. Nob. et fap. fidis Andreæ Badorario d'Ivon nr. loc. P. FF. et nr. fidelib. salu. tem, et dilectio nr affectu. Significamus vobis, q die 14. instantis in cons.o nro Rogatæ, capta fuit pars tenoris infrascripti, vid. Ad sup. plicatione de la contadinanza de la Sabia à X. Luglio 1562. che nr. gl. cons.o de Cobenago, Cav.r à la parte presa dal cons.o 6. Novembrio circa li fitti fatti col patto di retrovendendo del cuzo. fino all'anno 1559. aggionto et dechiarato, che tutti li contratti fatti, et sig.ti sig.ri Rap. sero stati posti alla stride, over prejudicii di esse, il comprador non sapesse tolto il pottetto de li terreni compratj ne fusse fatta translatione da nome à nome, ne gli fusse legato, ma che il venditor havesse pagato una uniforme pension, affitto, over livello, fussero reddetti detti contratti ridotti à 7. p cento, intendendo tal reduttion dover principiar dal giorno sopradetto 6. Novembrio 1559. come in essa. Sopra qual deliberation essendo stati uditi una volta dispositioni de li Sauij nri li Ambasciadori di Udine da una parte, et dall'altra l'intemerienti p.da contadinanza, etc. Sendo conveniente metter fine à questa materia.

L'andera parte, et la deliberation sop.da 1562. X. Luglio sia riformata, q.l modo cioè, che siano in nulle le clausule, et patti nelle stride, et de la translation, Dechiarando, che tutti detti fatti dal 1559. 6. Gbre in qua, ò siano col patto de retrovendendo, ò in qual altra forma si sia, possa il venditor stia rimasto al pottetto, et habbia pagato una uniforme pension, fitto, over livello, come detti fatti co la intention, che si possa de la parte sop.da 6. Gbre 1559. non sia obligato il venditor à maggior grandezza de li sette p cento, limitata p essa parte principiando dal d.o tempo 6. Gbre 1559. in qua, non essendo honesto, che sotto specie di nova forma di contti, alcuno debba esser astretto pagar più de li sette p cento limitati p essa parte. tutti li contratti di q.l nra, fatti dal 1520 fino al 1559. siano, et esser s'intendano, e debbi à li fitti p.ti come la continentia di d.a parte, remanendo in reliquis la parte 1559. 6bre nel loro vigor. Quare authoritate sop.a consilij mandamus vobis, ut hanc sup.a obsemetis et ab ob. inviolabiliter observari faciatis, ac eis actis ne impedimento aliquo contrarij ad fieri valeant.

Data in nro Duc. Pal. die 17. Januarij 6. 1563. die p.to Tulij Ante Cl. B. Loc.e Spe Zal Loc. P. Thomas et Francischinis, qr D. Azelinus Guarda, et Jo.s Saxian Duarum Imperiali Communitatis, pro eis executione partis sup.a. quam in omnib. Cl. B. Loc. [illegible] executi et registrari.

Franciscus Foscari Dei Gratia Dux Venetiar &
etc. Nobilibus, et Sapientibus Viris Vitali
Miani de Suo Mandato Locumtenenti Patrie Fori-
julij, et Successoribus Suis fidelibus dilectis
Salutem, et Dilectionis affectum. Venerunt
Ad Nos, ad presentiam nostram Oratores
pro parte fidelis nostre Communitatis Vimj
et Compatriotarum Ipsius patrie, porrexeruntq;
nostro Domino aliqua Capitula, que ego a-
minauimus, et voluimus super illis habere
optimam Considerationem. Ad Ipsa vero Capi-
tula fecimus nostram Responsionem, sicut
Inferius videbitis de verbo ad verbum,
qua propter cum nostro Collegio habente Auc-
toritatem nostri Consilij Rogatorum, et Addit.
In hac parte volumus, et vobis Mandamus
quatenus Capitula et Responsiones
nostras factas, vt jacent debeatis obser-
uare, et facere Inuiolabiliter obseruarj,
facientes has In actis deinde ad futuror.
memoriam Registrare, Tenor autem
Capitulorum Sequitur vz.

p. Quoniam plerumq; Solent Magnifici Dominj Lo-
cumtenentes patrie velle Cognoscere Cau-
sas aliquas delicti, Cuius primitio Contra
delinquentes Spectat Dominis prelatis,

Nobilibus, et Communitatibus patrie, Sub quorum
et quarum Jurisdictione Commissum est, Solent
Ep̃us Domini prelati, Nobiles et Communi-
tates patrie aggrauari ad faciendum
Sumptus, et expensas mittendo vel vtinam
ad Dominos locumtenentes, vel etiam venetias
pro defensione suarum Jurisdictionum, Jdeo Sup-
plicetur Serenissimo Ducali Dominio Nostro Venet
quattenus Dignetur Specialem Commissionem
et Mandatum facere Magnificis Dominis
Locumtenentibus futuris, et presenti, q
non Derogent in aliquo Jurisdictionibus, et
approbatis Consuetudinibus Jpsor Dominor
prelatorum, Nobilium, et Communitatum
patrie, et q quando alique querimonie deue-
nient, Seu denuntiabuntur Jpsis Magnificis
Dominis Locumtenentibus de aliquo delicto
per aliquem Commisso, q huiusmodi querel-
lantes Remittantur ad Dominos prelatos,
Nobiles, et Communitates patrie, Sub quor
et quarum Jurisdictione factum et perpe-
tratum est, Ad quos primitio huiusmodi de-
licti Spectat, et pertinet, Et hoc petatur
de Gratia Speciali cum Supplicatione.

Ad primum Respondemus, et Volumus q De-
nuntias factas Nostro Locumtenenti de Malis

Commissis in Jurisdictione alicuius patrie, Si
Ipse Locumtenens Requiretur, Ipse Remittat
illum ad Jurisdictionem cuius Spectabit, Salvo
jure Appellationis ad Ipsum Locumtenentem
in Appellabilibus .)

Secundo Supplicetur eidem Serenissimo Ducali Domi-
nio nostro Venetiarum q̃ prouideat, q̃ Jurisdictio
meri, et mixti Imperij, quam habet vestra Com-
munitas Ciuitatis Justrie in omnibus, et per
omnia obseruetur ei, et exponatur de eo, q̃ Iste
Magnificus Dominus Locumtenens formauit
nouum processum contra Nicolaum Alberti de Bu-
drio alias per Sententiam absolutum, et libera-
tum ~~ab~~ Culpa, et .... homicidij cuiusdam
Jacobi de Gabiano etc quoniam vt semper
fuit moris, quando aliquis absoluitur, siue
absolutus fuit Coram Castald. Ciuitatis
Justrie de aliquo delicto, debet esse absolutus,
et liberatus Coram omni alio Dominio, et
Judicio de homicidio, seu alio delicto, de quo
Reatatus fuisset, et Culpatus est fecisse
sub eodem Dominio, vbi absoluitur. Ideo Sup-
plicetur etiam q̃ Hec Jurisdictio, et Consue-
tudo obseruetur, et Confirmetur, valeatq̃
et Teneat .)

Ad Secundum Respondemus q̃ Summus Con-
tentj q̃ Jurisdictio meri et mixti Imperij

Seruetur Communitati Ciuitatis Austrie, et quoniam in dicto Capitulo exponitur de Casu processus formati Contra Nicolaum Alberti de Budrio per Locumtenentem patrie, de quo Casu non habemus informationem, Mandabimus eidem Locumtenenti, q Nos informet. Supraſtando procedere contra eundem Nicolaum.

Tertio q Marescalcus, et Caballarij quomodocunq; suum exercendo officium, vt in querendo, vel Capiendo, vel persequendo aliquem malefactorem, aut aliquem Bactatum, aut Culpatu seu Condemnatum de aliquo Crimine, et delicto, aut Requisitus, seu Requisiti ab aliquo ad faciendum Treguas Nobilibus, et Ceteris Compatriotis, vel de Mandato Magnifici Domini Locumtenentis nullum Salarium nec vllam mercedem possint, aut debeant habere, vel petere pro huiusmodi captura inquisitione, persequutione, aut alio actu Spectante ad officium suum, vt supra dictu est. Ideo Supplicetur eidem Serenissimo Ducali Dominio Nostro, q prouideat q non habeant etc. Quoniam numq; fuit dicta Consuetu presertim quia habent Salarium ab eodem Dominio, vel ad hoc faciendum Sunt Deputati, et etiam quia possent multotiens ire vel fingere se ire ad querendum vel Capiendum aliquem causa faciendi sibi satis-

-fierj, et per consequens quandocumq; volent, fa-
cerent sibj pro sua mercede solvj, quæ res
verteretur jn maximum Detrimentum, et
prejuditium jllorum, qui sunt Reputatj pro
malefactoribus, et per consequens perderent
bona, et personam ac patriam ;).

(Ad Tertium Respondemus, q Sumus Contenti
q Siat jn Capitulo Continetur. Mareschalcus
patrie, et Caballarij non habeant aliud Sala-
rium seu mercedem vltra jllud, quod habent.)

Quarto Supplicetur q Cancellarij Dominor
Locumtenentium quando formant, et scribut
aliquem processum, sicut Sententiam aliquam
contra aliquem Condemnatum aliquo Cri-
mine, vel delicto Criminalj nihil debeant
accipere pro huiusmodj scriptura, et processu
pro mercede, aut litterarum, aut alterius
scripture, et processus, seu sententie, quam
scribunt jn favorem alicuius, q Taxetur
eorum merces, et ponatur eis meta, quo-
niam Salarium nimium exigunt.)

(Ad quartum Respondemus q Volumus q Con-
cellarij Locumtenentium nihil debeant acci-
pere pro scripturis, et processu Criminalj nisi
Tantum pro Defenando Scripturam aliquam
Criminalium Sol. quatuor, jn actibus autē
et scripturis Civilibus habere debeant jd,

quod Terminabitur per Locumtenentes patrie.)

Quinto Exponatur, q quando aliquis mittit in aliquam possessionem plures personas ad laborandum, omnis qui interuenerit de mandato mittentis in ipsam possessionem solent conuenire de exfortio. Ideo prouideatur, Vt solum principalis committens exfortium seu existens causa exfortij commissi in mittendo eos in possessionem condemnetur, et non omnes in libr. quinquaginta pro uno tantum exfortio.)

Ad Quintum Respondemus q fiat, Vt petitur.)

Sexto Supplicetur eidem Serenissimo Ducali Domino Nostro q prouideat q aliquę constitutiones quę non sunt approbatę in Consilio parlamenti Reuideantur, Corrigantur, et Reformentur vt alias facta est instantia

Ad Sextum Respondemus q quando Reuertentur in patria, poterunt destinari nobis Constitutiones, quas volunt debere approbari, vt illas videre, et examinare possimus.)

Septimo Si quis condemnatus fuerit in poena pecuniaria, aut aliter qui sit, et appareat juste, et legitime debitor vnius plurium Creditorum, q talis condemnatio facta per Magnificum Locumtenentem non sit, nec vertatur in preiudicium Creditorum, qui

sunt, et esse apparent priores tempore, et per consequens priores creditores habeant potius jus in bonis hujusmodi condemnati, neq; pro scripturis sive sententijs, aut processu notato per Cancell. Dominor. Locumtenentium possit fieri aliqua executio in bonis suis in prejudicium creditorum sufficiat enim eis pro peciis posse detineri. Ita tamen q non intelligatur derogatum, neq; derogetur statutis particularibus alicuius loci patrie.)

(Ad Septimum Respondemus q intelligatur tantum in beneficium pronorum.)

Octauo q, Caballarij non concedantur nisi contra conuictos, et facta fide conuictionis, excepto q pro affectibus, et libellis, Si vero aliquis contrafecerit faciendo pignorarj non conuicti, dicte ex pense sint in eius prejudicium, et quia Caballarij portantes plures citationes, vel pignorantes plures personas integrum petunt Sallarium Taxatum per constitutione, quam quilibet predictorum. prouideatur sitt q Soluatur eis pro Rata juxta formam constitutionis Sub Rub. etc, et q non possint jre Caballarij plures vno ad pignorandum aliquem excepto q contra facientes Libellum, et Data familia creditorj. et q dicti Caballarij vnus, vel plures, qui ibunt, non possint, neq; debeant facere sibi Soluj, nisi ab eo, qui eos miserit.)

¶ Ad octauum Respondemus q̄ fiat, vt in Capitulo continetur.

Nono q̄ Mareschalcus vel cuj familiares, et Caballarij si Requisiti fuerint ad instantiam alicuius persone, equitauerint scilicet pro capiendo aliquem pro debito, vel dando familiam contra facientes Riuellum, vel ponendo aliquem in Tenutam, vel pignorando, vel huiusmodj faciendo. Tunc et eo casu debeant habere pro singulo equo, et pro Singulo milliarj iuxta formam Constitutionis Sub Rub.ca de Sallario Caballariorum, et preconū, Intelligentes Tamen de Tali numero equorū qui sufficiant pro Expeditione negotij Requirentis, q̄ si plures fuerint, non soluatur eis, et q̄ debeant per villas ad loca, ad quę mittentur sine sumptibus.

¶ Ad Nonum Respondemus q̄ Contenti Sūmus, Sicut in Capitulo continetur.

Decimo q̄ Aduocati ordinarij Iudicij Magnifici Dominj Locūtenentis habentes causas nullo modo possint ire Venetias, vel extra patriam pro aduocando, nec̄ pro aliis peragendis, nisi Tempore feriarum, excepto pro eorum propriis negotijs, et non aliēnis, Contrafacientes autem cadant in penam quinquaginta ducatorū Domino applicandorum.

Ad Decimum Respondemus, q̃ fiat, vt in illo continetur.

Undecimo q̃ Domini Vicarij non valeant aliquas poenas exigere, nisi in judicio per Dominum Locumtenentem fuerit sententiatum. et ꝓ non Debeant fieri Relationes contra non producentes pignora, nisi ad Requisitionem principalis, vel cuj procuratoris qui miserit ad pignorandum, q̃ si talis Relatio sine Requisitione talis personę fuerit facta, sit nullius valoris, ac si facta non esset, et ꝓ si quid acceperint ipsi Domini Vicarij contra formam Supradictam, q̃ Teneantur ad restitutionem.

Ad Undecimum fiat.

Duodecimo q̃ Domini Locumtenentes de cętero non pronuntient eorum condemnationes contra aliquos, quando fit primitio Corporalis contra aliquem, licet possint eas pronuntiare ad Banchum cuj solitj judicij.

Ad Duodecimum Respondemus, q̃ obseruetur consuetudo, Saluo ꝓ si aliquis ex condemnatis Solueret condemnationem antęꝑ publicetur, Dictus Dominus Locumtenens non Debeat illum pronuntiare.

Datꝫ in Nostro Ducali pallatio Die. xix. mensis Junij, Indictꝫ. 3. 1436.

Pasqualis maripetro Dei Gratia Dux Venetiarum &c. Nobilibus, et Sapientibus viris Aloysio Fuscareno Doctori, de Suo Mandato Locumtenenti Patrie Foriulij, et Successoribus suis fidelibus dilectis. Salutem, et dilectionis affectum. Tam per litteras vestras, quam per Expositionem Egregij fidelis nostri Odorici de Soldoneriis Oratoris illius fidelissime Communitatis vestri Intelleximus ipsam Communitatem Cupientem, et volentem providere, vt lites non fierent Immortales; Sed quanto possibile fuerit, abbreuiarentur, ad vitandum labores, et Sumptus Subditorum Nostrorum, ac Scandala, odia, et Inconuenientia, que ex litigatione Causarum, et litium accidere solent, De nouo condidit aliqua Instituta que in suo Consilio determinata, et approbata fuerunt de Consensu omnium, nemine Contradicente. Nos autem Gratum habentes omnia, que illi fidelissime Communitati, ac Ciuibus, et Subditis nostris Commoda, et Vtilia esse possunt, Cupientesq; suis Iustis Supplicationibus satisfacere, sicut Nos in hac materia Suadetis, Ipsa Statuta Tenore Laudabilia, et honesta cum Nostro Consilio Rogatorum approbamus, ac

Tenore presentium, Cum dicto Nostro Consilio Confirmamus. Volentes, ac Mandantes, vt sicut facere debeant observarj, Reseruato Semper nobis Arbitrio Addendj, minuendj Corrigendj, et Reformandj, sicut nobis videbitur per Tempora expedire. Capitula autem, de quibus Supra fit mentio Inferius distincte, et particulariter describuntur &c.

1. Quia Lites In hac Nobilissima patria Jamdiu Cœperunt vitam hominum Excedere, quarum vna quæ octo, et Septuagintæ Annis Agitata est, Stomachum nostrum maxime mouit, Volumus pati Temporibus nostris magistratus presentia Callidiores diutius abuj. Cognouimus profecto, et pro singulari nostra In viros optimos pietate In pauperes misericordia, Dolemus In hac Corrupte la Inimicitias, Seditiones, et Crimina oriri, Credulos quij fauore digni sunt In paupertatem miserime peruenire, Pernitiosos Calumniatores Turpissimis questibus, cum Bonorum Jactura, litigantium Calamitate locupletarj, et Aliena Iniuria predam suam facere, qua propter

Deliberauimus fauente Clementissimo Redemptore nostro, juuantibus integerrimis viris, auaritie pessimorum obuiare, et indemnitati laborantium his Saluberrimis constitutionibus consulere.

Statuimus q̃ Constitutiones Loquentes de Instantia, Dilationibus, Terminis in suo firmitatis robore permaneant, legibus Constitutionibus, determinationibus, Sententijs, pactis, Conuentionibus factis, aut fiendis in Contrarium disponentib̃ non obstantibus, que omnia pernitiosa, iniquissima, Bonis moribus Repugnantia et Juri publico Derogantia irritamus, annullamus, et pro infectis habere volumus, et nulla esse Declaramus.

Statuimus q̃ Notarij, qui Terminos vocandos habent nulla causa, nulla licentia possint a Tribunali Magnifici Domini Locumtenentis quando jus dicitur abesse, nisi aliqd a Republica onus ipsis injunctum sit. Si Substitutum non Relinquant, qui pro ipsis Satisfaciat Sub pena vnius Marche auri. Cuius medietas sit fiscalis Camere, alia vicarij, et Capitanei Magnifici Domini Locumtenentis.

3. Statuimus q Notarij teneantur, publicato processu, facta commissione, vel relicta causa eo officio determinanda per Magnificu Locumtenentem infra Tempus eis per Constitutiones suas limitatum accepisse processum, et inseruisse constitutionem de peremptione instantie, et Statutum instum penultimum de Consultoribus, et dedisse partibus ad allegandum, et inde vel officio, vel Consultori, Secundum formam Constitutionum Sub poena vnius Marche Sol. diuidende vt supra, et intelligantur notarij Rogati a partibus exemplare, nisi partes ipse protestentur se nolle habere processum, et habeant nuntios ipso iure pro exigenda mercede sua ab vtraq; parte.

4. Statuimus q Notarij perempta instantia no possint aliquam sententiam Scribere, nisi declaratoriam peremptionis instantie Sub poena vnius Marche Sol. diuidende vt supra.

5. Statuimus q Notarij teneantur denotare Magnifico Domino Locumtenenti, Spectabili Domino Thesaurerio, Vicario, et Capitaneo, quando Transactum fuerit Tempus peremptionis

instantie in quindenam dies postea transacta fuerit, Sub poena Marche vnius diuidenda vt supra, de qua denotatione Credatur Scripture notarij.

6. Statumus q procuratores, aduocatio nulla causa, nulla licentia possint a tribunali Magnifici Domini Locumtenentis quando jus ordinarie dicitur, abesse, nisi aliquod a Republica onus ipsis injunctum fuerit. Si Substitutum non reliquerint, qui pro ipsis satisfaciat, Sub poena vnius Marche Sol. diuidenda vt supra, altera altas poenas per litteras illustrissime Dominationis nostre impositas de anno 1436. Capitulo 7mo.

7. Statumus q Procurator, aduocatus, vel ille, qui cum partibus, vel sine pluries bis comparuerit in judicio, et quocunq; studio causam Solicitauerit, Non intelligendo de Substitutis ad Speciales actus tantum, Si fuerit peremptoria instantia, Condemnetur quilibet ad soluendas omnes expensas sue partis sue, et ipso jure quilibet ipsorum intelligatur incidisse in poena vnius Marche, vltra predictas expensas, que poena diuidatur vt supra, Salvis

omnibus factis, et faciendis in Contrarium non obstantibus.

8. Statuimus q Reus, vel eius procurator negligenter actore procedente, vel ipsis fautoribus, possit instare coram Judice q causa debito fine Terminetur Secundum formam Juris.

9. Statuimus q Vicarij teneantur solicitare Magnificos Dominos Locumtenentes, q causae, quae coram eorum Tribunali agitantur, non pereant, Sed fine debito Terminentur, sub poena unius Marchae pro qualibet causa, Cuius instantia periret, Cuius pene medietas sit fiscalis camerae, et alia medietas spectabilis Domini Thesaurarij, quibus casibus non intelligantur advocati incurrisse poenam superioris Statuti, nisi per eos steterit, q causae debito fine non fuerint Terminatae.

10. Statuimus q Consultores, quibus causae commissae sint, infra Terminos sibi a Constitutionibus limitatos dare, et presentare consilia sua sub poena pendij Sallarium, et Marcharum quattuor, et

satisfaciendj expensas partibus, et aduocatis sallarium et poenam. Cuius poene medietas sit fiscalis camere, et alia medietas sit vicarij, et capitanej.)

xcj. Statuimus q Procuratores, et aduocatj possint mittere nuntios publicos, et primatos, prout eis videbitur expedire partium ad excitandas partes suas negligentes ad facienda ea, que necessaria sunt pro fine debito causarum, pro quibus expensis intelligantur ipso jure habere nuncios.)

xcij. Statuimus q Lites pendentes subiaceat omnibus his statutis, ita tamen, q quia error communis facit jus, non intelligatur in eis esse decursum tempus, sed incipiat de cetero currere, vt supra.)

Dat q in Nostro Ducali Palatio. Die xxvj. Mensis Martij, indict. x^ma. 1462.)

Millesimo quadringentesimo Sexagesimo secundo, die Sabbati Tertio Aprilis, per Nicolaum Tubicinem prefati Magnifici Domini Locutenentis in locis consuetis et publicis presente populi multitudine copiosa publicata fuit alta voce precomia confirmatio Suprascripta cum statutis, et ordinibus subsequentibus sic vt supra

de verbo ad verbum construetur, etc.)

Capitula de hac per [illegible]
Gñale patrie, et confirmata
per Clar.mos Dnos Syndicos.

1497. Reuerendus pater Dominus Jacobus de Marano Decretor & Doctor Decanus Veronensis Spectabilis & Dominus Marondus Comes Portiliarum, Dominus Franciscus de Strasoldo, Dominus Bernardinus Bertholla, Dominus Ricardus de Fontebono, et Dnus Simon philitinus jur. Doctores per Magnificum Parlamentum patrie Deputati die Tertiodecimo Decembris, Millesimo quadringentesimo nonagesimo Tertio. ad formandum Capitula, seu Statuta contra nonnullas Corruptellas etc. & Infrascripta formarunt et ediderunt Statuta &.

(confirmed ano 1509. 9 Mar. p (1.mos) D. Syndicos) xl. f. 1. 0. 3.

Quoniam Jnoleuit quedam Diabolica Corruptella in nullo Christianorum loco practicata, nec a Sarracenis Tolleratur, Introducta per Caballarios, et officiales huius patrie, qui quamuis nec ex Dispositione Juris Communis, nec ex forma Constitutionum patrie, Debitores pignorati Teneantur per ejsos conducere pignora sua ad Camerani pignorum, Sed Tantum illa consignare et tradere in manibus ipsorum officialium, Juxta Tenorem Constitutionis. Sub pena de bis, quj designant pignora vendenda

ad finantiam, nihilominus non contenti
affligere debitorem egenum eumdj eum
pignoratum, Sed eidem Debitorj afflicto
addere afflictionem, jmittendo Satellites
passionis Dominj nostrj, qui non contenti
eundem Dominum Corpore affligere, Sed
etiam mente, et Spiritu Coegerunt ipsum
sibj propriam baiulare Crucem, vigent
eum mandatis, et concussionibus ipsos pau-
peres debitores, a jntra certum
tempus ipsorum officialium arbitrio sta-
tuentum, Conducant eorum paupertate,
et propriam substantiam, et portent, seu
conducere, et portare debeant per se-
ipsos dicta sua pignora per eos Consi-
gnata ad ipsam Cameram pignorum,
Tonsq; si semet ipsos proprio laqueo Suspendat,
Reos admodum dura, Damnataq; abom
jure Religione, et equitate, Ex qua
nascuntur, et surgunt jndies jntole-
rabiles pauperum consumptiones, et
expensarum multiplicationes, ac Dila-
tiones Solutionum Creditoribus, et
sic cum jmpinguatione officialium,
et depilatione, vituperio, et exter-
minio Compatriotarum, et contra deu
et justitiam, cum propterea contra

debitores fiant de pignore non conducto infi-
nitæ Lacerationes; Nam ex mille vix unus
Reperitur Tantæ patientiæ, qui conducere
seu portare velit sua propria pignora
ad dictam Cameram veluti quandam Ypsius
sui Crucem Baiulans; et unus quisq; Sane
mentis plene intelligat, et sicut experien-
tia Docuit, Non sine Communi Totius pa-
triæ displicentia, super quibus providendis
et ordinandis fuit etiam in dicto parlamento
Diei xiij. octobris. 1493. cum maxima
deploratione Consultum. Et prosinde Sta-
tuatur, et prouideatur q Caballarij, et
quicumq officiales huius patriæ, qui va-
dunt ad pignorandum, non possint mora-
dare quouis exquisito colore debitoribus
quos vadunt pignoratum, seu pignorat
vt per seipsos conducant, nec eos
aliqualiter aggrauare ad conducen
pignora ad Cameram, et si secus fecerit,
q Tale preceptum sit nullum, nullius
valoris, et momenti, atq eius vigore
dicti debitores non teneant parere,
et per Consequens portare, seu Conducer
ipsa pignora ad Cameram, seu ad alium
locum, et q propterea nullam incurrat
inobedientiam, nec de eis doleant, neq

admirentur Caballarij, et officiales, quoniam circa
predicta pignora conducenda obseruare bene
poterunt modum per eos hactenus obseruatum,
vz. q̃ post factam Relationem pignoris
non conducti; ea pignora, que ipsi officiales
et Caballarij portare, nec conducere poterat,
fecerunt illa per Decanos ville, seu pres-
sidentes loci portare, et conduci expensis
pignoris; ita tamen q̃ non contrafiat
alteri constitutioni Sub Rubr.ca de preconibus
et Caballarijs, quod expresse prohibet, q̃
pignorandum non possint mitti; nisi vnus
Caballarius, seu nuntius, et non plures
nisi commissum foret Riuellum, quo casu
duo mitti possint, et non plures. Super quib
Riuellis, et quomodo committentur, est De-
claratum et prouisum per aliam Constitu-
tionem Sub Rubr.ca de his, qui Rapiunt, et
auferunt pignora preconibus postq̃ illa
receperunt. ita tamen q̃ Decanis ipsis
seu presidentibus non conducentibus
ad Cameram in Termino congruo pignora
eis assignata, teneantur ipsi in suis pro-
prijs bonis ad Soluendum creditori va-
lorem dictorum pignorum infra Terminu
Dierum octo, contra quos Decanos et
presidentes habeant creditores ipso

jure execqutionem paratam, et ꝙ propterea predicti Decani, et presidentes nullam aliam poenam incurrant. Sicut, et quemadmodū in his statutum est, et obseruatur laudabiliter per vincentinos.)

2do (Et alia quoque creuit corruptela a certo tempore citra, qua Cancellarij pro Registrandis litteris Ducalibus in Cancellaria Magnifici D. Locumtenentis exigunt pro qualibet littera Registranda Ducatū vnum quod est contra litteras Nostri illustrissimi Dominij datas sub die vigesimo tertio Aprilis, Millesimo quadringentesimo Trigesimo octauo. in Rogatis, et contra omnem honestatem, Supplicatur Quod de cetero Cancellarij Magnificorū Dominorū Locumtenentium non possint pro Registrandis litteris Ducalibus accipere vltra Sol. decem pro qualibet littera, quæ fuerit registrata.)

3o (Item Quia predicti Cancellarij virtute constitutionis patrie sub Rubrica de Sallario notariorum super appellatione, quam interpretantur, et retorquent, sicut volunt exigendo Sol. quadraginta dicto. pro Bullando processum, et litteris ad Magnificos Dominos Auditores, et quosdam alios Magistratus super Dictis appellationibus, quæ constitutio

Re vera non loquitur in isto casu. Supplicet q de cetero non possint accipere pro Bullando aliquem processum, et literas ad Magnificos Dominos Auditores, seu alios Magistratus vltra Soldos Sexdecim.)

9.to Item Quia pro Reformationibus seu Recognitionibus Investiturarum Bonorum pheudalium seu Livellorum consueuerant Magnifici Dni Locumtenentes habere solum ducatum vnum pro Regalia pro quolibet, quamuis Talis Regalia fuisset antiquitus vnum par Chirothecarum; Tamen Ipsi Cancellarij non contenti eadem quantitate exigunt pro ipsis Recognitionibus, et Investituris longe maiora Sallaria ex arbitrio cuiusque Cancellarij. Ideo Supplicetur, q ex quo Domini sunt contenti vno ducato pro qualibet Investitura, Non possint ipsi Domini Cancellarij exigere pro quacumq nota Investiturarum, et pro publicatione vltra Ducatum vnum cuiuscumq valoris, et quantitatis existant, minus Tamen interdum debeant accipere pro qualitate Rei arbitrio Magnifici D. Locumtenentis, ita Tamen q pro his, et in Reliquis omnibus prefati Cancellarij subiaceant Taxis et solutionibus notariorum et scribarum Curie consuetis.)

.5. Jnsuper Quia Cancellarij predicti sibi à certo
Tempore citra vsurpauerint exigere pro
nota, quam faciunt. Dum Medici profit-
entur vulneratos fore extra periculu
Ducatj vnum pro quolibet vulnerato, quod
est contra litteras Ducales xxij. Capitulor
excellentissimj Consilij Rogatorum Datj
Sub Die nono Maij, Millesimo quadringente-
simo octuagesimo octauo, jn quarto Capitulo
eorundem, quibus Cauetur q jn Crimina-
libus nihil possint accipere, nisi pro Dependo
quamcunq Scripturam Criminalium
sol. quattuor. Supplicetur q De Cetero Dicti
Cancellarij Seruare Teneantur Dictas
litteras, et maxime jn Casu Suprascripto
quando vulnerati Dantur per Medicos extra
periculum, q non exigant vltra sol.
quattuor pro huiusmodj nota.

.6. Jtem Quia Multoties jn Criminalibus pro Sen-
tentijs absolutorijs quamplures Cancellarij
exigere voluerint pro huiusmodj Senten-
tijs absolutorijs Ducatos decem pro qualibet,
contra mente Supradictarum litterarum
xxij. Capitulorum, et etiam contra forma
Commissionis Magnifici D. Locumtenentis
quibus Cauetur, q non permittant aliquem
e Suis officialibus aliquid accipere. Sup-
plicetur q Cancellarij de Cetero non

possint pro huiusmodi Sententijs absolutorijs
accipere notando illas nisi Sol. decem. Et
quatenus absoluti peterent Tales Senten-
tias absolutorias sibi dari in publicam for-
mam, q3 Tunc Cancellarius possit exigere
ducatum vnum pro quaq3 sententia ab-
solutoria sibi vt supra a absoluto petita
et per eum Tradita in publicam formaz,
nec possit Cancellarius aliquem absolutu
cogere ad luendum sententiam, nisi
Talis absolutus illam petijsset sibi publicari.

7° Insuper vt obuietur Cuidam pessime abusioni,
qua Cancellarij Retroactis Temporibus
. . . . usi sunt, Et eo q3 pro Notando dum-
taxat presentationem vnius solius deffen-
sionis etiam plures accusatos, seu Inqui-
sitos Contmentis exegerunt Soldos octo.
pro quolibet accusato, seu Inquisito, et Ali-
quando pro huiusmodi Nota exegerunt
libras quinquaginta, et vltra. Supplicet
q3 De Cetero, pro aliqua Deffensione
quot quot fuerint Contenti in ea, non
possint accipere vltra Soldos octo, quem-
modum pro presentatione querelle quot-
quot fuerint querellantes, et sicuti
alias Laudabiliter seruabatur, ac de pre-
senti in querellantibus obseruatur.

.8. Item Quia Nonnulli Cancellarij forenses, qui conuenerunt cum Magnificis Dominis Locumtenentibus Conati sunt aliquando causas ciuiles, quae totaliter scribis curiae spectat, ad se trahere variis Coloribus asserentes causas phendales, fiscales, seu delegatas esse suas: Contra antiquam consuetudinem, ac partem Excellentissimi Consilij Rogatorum Sub Die decimonono Junij, Millesimo quadringentesimo vigesimo quinto. et quamplurium Magnificorum Dominorum Syndicorum Terminationes. Supplicetur, q̄ De cetero dicti Cancellarij suas causas criminalibus, appellationibus, et protectionibus contenti sint, q̄ se in alijs, seu in aliquo eorum casu, vel mandato directe vel per indirectum quoquomodo se non impedire valeant, imponendo etiam ipsis contrafacientibus poenas, vt saltem hac formidine peccare, et se abstinere desistant, ne vnus forensis substantiam auferat multorum compatriotarum, qui sustinent pondus diei, et estus.

No. X Holmi I.

.9. Item Quia aliquando Cancellarij forenses predicti ad se trahere conati sunt causas exortiorum, q̄ de possessione turbata quae semper ipsis scribis curiae spectauerint, Supplicetur, q̄ De cetero dicti

Cancellarij quouis quesito colore, directe, uel per Indirectum in ipsis causis Exortari scribere non presumant, imponendo etiã poenas sicuti etiam in precedenti Capitulo Continetur, Vt obuietur Diuersis Cauillationibus, quibus aliquando à certo Tempore hieri Contingit.

10. Item quia à paruo Tempore citra quidam Vicarius, et Cancellarius pro faciendo visum, et Repertum extorquere Solutionem Conati sunt contra Consuetum et mentem litterarum. Eij. Capitulorum Excellentissimi Consilij Rogatorum, ac Contra prouisiones Magnificorum Dominorum Syndicorum. 1468. Supplicetur q Seruientur litere predicte, prouisiones, et Consuetudo Ita q de Cetero Solutionem aliquam pro huiusmodi extorquer amplius Ipsorum aliquis ab collo non presummat.

11. Item quia non est Conueniens, vt quis Sallarium aliquod percipiat de eo, quod no laborauit, Supplicetur q Domini Vicarij non possint aliquam Solutionem accipere de Testibus Examinatis per aliquem Cancellarium, nisi Ipse Dominus Vicarius personaliter Interfuerit dicte Exami-

-rationj; et & ea rinauerit jnterrogando ipsos
Testes; ac dictando Cancellario scribenti
Depositiones ipsorum Testium.)

12. Item q quamuis Tam per litteras ducales
Dicj Decimj Aprilis, Millesimo quadringente-
simo quadragesimoquinto, & etiam per Syn-
dicarias promissiones Dicj. 4. Julij. 1468.
et Dicj. 4. Nouembris. 1480. Sonete, et
Laudabiliter fuerit prouisum q vicarij
Magnificor & Dominor Locumtenentium
non possint quicq pro expediendis proces-
sibus, et ferendis Sententijs accipere
a quo de publico Sallarium ab illustrissimo
Domino Consequantur, et ne Sententie
essent venales, Tamen a paruo Tempore
citra sibi usurpauerint Tacite, et ex-
presse Sallaria etiam Processuum accipere,
Verum quia absq aliquo Sallario Causas
negligunt, et quandoq expedire recusant,
Supplicetur q de cetero jn Causis, jn quibus
non fuerit petita Commissio ad Consi-
lium Sapientis, possint vicarij, vt Causa
habeant lites expedirj, accipere pro
expediendis processibus, et Sententijs
diffinitiuis ciuilibus Tantum vt infra 02.

Ac salario 1 Vic
Cur ne p[ro]cessum Ciuilis.

Primo pro Causa valoris Marcharum dece,
et inde usq ad Marchas ccxv. Sol. quadraginta.)

A Triginta quinq vsq ad quinquaginta libr. Tres.,
A quinquaginta vsq ad centum Ducatj vnum.)
Ab inde vero Supra pro quacunq quantitate
Ducatos duos, et non vltra.)

.13. Jtem quia Cautius est agendum, vbi maius
jmminet periculum. Supplicetur q jn qui-
buscunq Causis Criminalibus non possit
aliquis habitator patrie jn locis Tamen
Subiectis jllustrissimo Dominio Nostro citarj
per proclama, et pro eis absentibus à pa-
tria, Sed citarj debeant personaliter, vel
ad domum cedula jbi dimissa, que conti-
neat causam, propter quam citentur
ad deffensam. Absurdum esset enim q jn
Causis minimis non possit aliquis condem-
narj, vel contumaciarj, nisi fuerit per-
sonaliter, vel ad domum citatus, et jn
Criminalibus possint per vocem preconis
que paucis jmotescat proclamarj, et si
secus factum fuerit, processus, et Sententia
aliter facta jpso jure non valeat, nec
possit exequj, Sed ea non obstante, possit
Magnificus Dominus Locumtenens
de huiusmodj causis cognoscere Seruata
forma Superius Tradita, et Siquis
accusauerit, Denuntiauerit, vel pro-
clamarj, Seu citarj, aut Carcerarj fecerit

aliquem Innocentem, q teneatur satisfacere ipsi sit Innocenti expensas, Damna, et interesse.)

14 Item quia impium est, q Cretarij, et alij Mendicantes validi, qui vulgo furfantes appellantur, variis questibus, et callidis artibus elimosinas auferunt, que egenis sunt Dicate, Supplicetur, q de cetero Hullus predictorum audeat per patriam questum facere, et mendicare absq licentia, et litteris Magnifici Domini Locumtenentis, que tamen Gratis concedantur habita prius super hoc informatione à Deputatis patrie, ne Magistratus decipiatur, q cuius forte litteras Ducales ad questuandum impetrauerit, Tamen eis vt non valeat, nisi etiam predictas litteras dicti Locumtenentis vt supra obtentas habuerit, et qui contrafecerit, possit per quemcunq jus dicentem in locis suis expoliari, et expelli, attento precipue q elimosine proximioribus sunt erogande.)

15. Item quia contumaces in causis exortis per constitutiones patrie in libris quinquaginta applicandis Domino vicario condemnantur, que poena est admodum seua et excessiua pro prima contumatia maxime quia vt plurimum citantur Rustici Rudes Ignari tante poene, et

Ideo vel non veniunt Ignorantes Diem et horam Comparitionis, vel aliquando mittunt alios credendo parui esse, et nihilominus incidunt poenam, cum citatus teneatur personaliter Comparere. Ideo Supplicetur q huiusmodi Contumaces pro prima Contumacia soluenda in Sol. 4to. Condemnentur, et pro Secunda in libris quattuor, in Tertia vero Contumacia Seruetur Constitutio.)

16. Item. Ad Reprimendam officialium Rapacitatem, qui postposita omni Erubescentia qui spretis prouisionibus Magnificor. Dominor. Syndicorum Hittuntur et torquere Sol. 2. pro Singula libra pro eqequendo Cartolinas, seu Sententias venetiarum, ob quod Compatriote timent contrahere debita venetijs, et propterea Supplicetur q Seruentur prouisiones Magnificorum Dominor. Syndicorum Superinde factae.

17. Item q Deputentur singulis annis per parlamentum patrie Tempore quo eliguntur Deputati patrie duo, vel Tres probi viri, qui eorum Juramento Gratis Tamen, et cum omni Studio perquirere habeant magnarias, et extorsiones quorum cumq officialium publicor, quicuq

sint, et eas Referre Magnifico Domino Locutenenti, vel etiam Magnificis Dominis Syndicis illustrissimi Domini, vt superinde possit opportune prouideri ad punitionem et confusionem malorum, et Laudem Bonorum, ac Sublecationem pauperum depilatorum, et oppressorum.)

18. Item q pro Obseruatione omnium, et singulorum istorum Laudabilium Capitulor. Supplicetur q omnes et singuli cuiuscumq; conditionis, Gradus, et Status ac Dignitatis existant, qui Teneantur ea obseruare, seu obseruari facere, et si illa non obseruauerint, seu obseruari non fecerint, Teneantur vltra illas poenas, ad poenam furantium.)

Nos Vincentius Barbo, Marinus Bono, et Randulphus Maureno Auditores, Aduocatores, Prouisores, et Syndici illustrissimi Ducalis Dominij Venetiarum et. Intellecta expositione Tam Coram, q per viam Capitulorum, et ordinum Nobis Homine Magnifici parlamenti patrie facta circa nonnullas Corruptelas, que per officiales indies patrantur, et fiunt in ipsa patria ad Damnum penitus pauperum, et eorum desolationem, Auditaq; petitione eorundem Implorantium confirmationem eorum ordinum, ipsis bene

visis, et ponderatis authoritate officij nostri
ad vnumquemq; eorum ordinum Sigillatim
Respondentes ordinamus, et Termi-
namus, vt infra .)

1. Ad primum, q̃ Debitores pignorati non Co-
gantur portare seu Conducere pignora
sua per seipsos Approbamus, et Lauda-
mus ordinem ipsum, et volumus, vt
obseruetur sub poena librar. decem pro
qualibet vice cuilibet contrafacienti
auferrenda, et exigenda per Magnificos
Dominos Aduocatores, et Syndicos, qui
pro Tempore fuerint .)

2. Ad Secundum q̃ Cancellarij pro Registrandis
literis Ducalibus non accipiant vltra
Soldos decem, Dicimus, et Terminamus
q̃ Seruentur Mandata Ducalia super-
inde imperantia, nec contrafieri possit
sub poena suprascripta, et Restituendi
in Duplum omne acceptum vltra decreta
ipsa Ducalia .)

3. Ad Tertium q̃ Cancellarij pro Bullandis
processibus mittendis ad Magnificos
Dominos Auditores in appellatione, vel
ad alium Magistratum, non accipiant
vltra Soldos sexdecim, Volumus, et Sen-
tentiamus q̃ Seruentur ordines supinde

disponentes, et antiqua consuetudines sub
penis suprascriptis.)

.4. Ad quartum q Cancellarij pro jnuestituris
non accipiant ad plus vno ducato, Termi-
namus q ita obseruetur, prout in capi-
tulo continetur sub poena suprascripta.)

.5. Ad quintum pro Notando vulneratim esse
a proprio periculum, non accipiantur vltra
soldos quattuor, Decernimus, q ita fiat,
prout ordinatum est in Capitulo Juxta
dispositionem litterarum Ducalium Super-
inde jmperantium, sub pena predicta.)

.6. Ad Sextum q Cancellarij pro Sententia
Criminali absolutoria Tradita in publica
forma, non accipere possint vltra Du-
catum vnum, Terminamus, q ita fiat
vt petitur, et ordinatum est sub poena
premissa.)

.7. Ad Septimum q Cancellarij pro Notando pro-
ductionem vnius defensionis etiam plures
accusatos continentes non accipiant
vltra soldos octo, Ordinamus, q seruet
antiqua Consuetudo sub poena Suprascripta.)

.8. Ad octauum q Cancellarij non se jmpe-
diant in Ciuilibus notarior. Curie, Man-
damus, et Committimus, q ita obseruet,
et fiat, vt petitur, et vltra poenam
suprascriptam, omnis actus sit nullus,
nullius q valoris.)

9. Ad Nonum Q Cancellarij non se impediant in causis extraordinarijs, quæ spectant notarijs Curiæ, Terminamus, Q seruetur antiqua consuetudo, nec contrafieri possit sub poena suprascripta.

10. Ad Decimum Q Vicarij, et Cancellarij nō accipiant pro faciendo visum et repertū, Statuimus &c ordinamus, Q seruentur litteræ ducales, et prouisiones Magnificorum Dominorū Syndicorum superinde disponentium sub penis in eis contentis auferrendis, et exigendis vt supra.

11. Ad Vndecimum Q vicarij non habeant Soldos octo pro Teste, nisi illum examinauerint, Volumus, &c Mandamus, ꝙ ita fiat vt petitur, et ordinatur sub poena vnius Ducati pro quolibet Teste, et soluendi Tantumdem his, a quibus acceperint dictas pecunias, auferrenda, et exigenda vt supra.

12. Ad Duodecimum de Mercede vicariorum super videndis processibus, et ferendis sententijs diffinitiuis, Nihil pro nunc Dicimus.

13. Ad Terciumdecimum Q in Criminalibus nullus possit citari per proclama, nisi personaliter vel cum cedula dimissa ad Domum, Volumus, et ordinamus, ꝙ ita fiat, et

observetur, vt petitur, dummodo Talis citandus habitet in patria forijulij.)

.14. Ad quartumdecimum, & Ceretanj, et Mendicantes valide non possint mendicare per patriam, Nil pro nunc Dicimus.)

.15. Ad quintumdecimum & Contumacia primj & secundj sit de soldis quadraginta, Secunda de libris quatuor, Tertia seruetur Constitutio, Dicimus, & stantibus Constitutionibus aliud pro nunc Dicere nolumus.)

.16. Ad Sextumdecimum & pro Executione Capitularium de venetijs Seruetur forma ordinata per Magnificos Dominos Syndicos precessores, Statuimus, Ac Mandamus Sub poenis in ipsis limitationibus Contentis, et vltra ducatj viginti quinq; dicta limitatio observetur, et executetur.)

.17. Ad Decimum Septimum & Annuatim Deputentur per parlamentum & qui habeant exquirere manzerias etc. Statuimus, et ordinamus, & ita fiat, vt petitur.)

.18. Ad Decimumoctauum Committentes vobis Spectabilj Domino Baldassarj Tarnisano Hon. Locumtenenti patrie forijulij, et Successoribus vestris, vt omnes Terminationes, et ordines Suprascriptos, Sub poena furantium, et ducatorum quingentorum in vestris propriis bonis auferrenda per

Magnificos Dominos Aduocatores et Sindicos
ita obseruari, et execum faciatis vt supra.
Vltimj Die vigesimo quarto Martij, Mil-
lesimo quingentesimo quarto.)

(Subscriptio) Ludouicus Reginus Can-
cellarius Mandato AP.)

1524 Andreas Gria Dei Gratia Dux

Venetiar etc. Nobilib et Sapientibus
viris Andree Fosculo de suo mandato
Locumtenenti patrie Forijulij et Suc-
cessoribus suis fidelib Dilectis Salutem
et Dilectionis affectum. Significamus
vobis Q die Sexto instantis in
Consilio nostro Rogatorum capta fuit
pars Tenoris infrascripti videlicet
Cum Dnus nostra Orator fidelissime nre
patrie Forijulij ad nos subditi filius
nostri Trahuntum ad hereditium ad hono-
rabem nostram Contra formam Partis
capte in hoc Consilio Die ultimo Martij
1523 ad hoc statutum fuisset q subditi
Forenses et Vasalli nostri non ha-
bentes et tenentes feuum quum ad
venerendum huc in hoc Ducatum nostrum
debitis et Consuetis factis in hac
urbe Quemq; id cedat Grauem Impensam
et Damnum predicti Ipsius patrie nre
Supplicauit velimus providere eis
Expertime Et ideo Cum Ita Justicie
et honestati conueniat q statutis
solum pro Ipsius Sedetium in Genere
pro omnibus alijs subditis nostris
edit pars q confirmando partem
suprascriptam Die ultimi Martij 1523
que ad unguem debeat observari

vt in ea, auctoritate huius consilij, ipsi
addatur, & aliquis subditus noster de
dicte patrie foriculi, & omnium aliar
terrar et locor nostror etiam pro
scriptis, siue alijs contractibus, qui
dicant actu presentaria, non factis
in hac urbe nostra, nec possit trahi
huc in iuditium, nec possit scribi per
aliquod officium huius urbis et
toribus, et magistratibus extra ipsa
nisi miserit exempla contractuu
et causar propter quos, et quibus
debeat citari aliquis preclusum pe
litteris citatorium, et ipsi rectores
aut magistratus non sint obligati
ex eqm citatores ipsas nisi premissis
expressis pro scriptis, et con-
tractibus modo factis in hac urbe, vt
dictum est. Vlterius quia introductu
est, q a multis, et maxime hebreis
pro solutione eius q debeat diuersis
officijs huius urbis assignantur illi
quor creditores sunt pro creditis
contractis quouis modo extra hanc
urbem, et ipsi postea citentur ad
veniendum huc in iuditium coram
dictis officijs. Ideirco vt prouideatur
itidem huic inconuenienti, captum
sit, q etiam pro dictis creditis, qui

assignabuntur officijs, aliquis Subditus noster
non possit Trahj extra forum suum, Sed
Debeat seruarj jn omnibus prout supra
ones autem Citationes causa ꝑdictor
scriptor aut Contractuum, et eiorum
Creditor, que assignata essent officijs,
non faltor jn hac vrbe, que jn ipsa
penderent jn judicio, suspense sint
Jta vt amplius non procedatur hic jn
ipsis, Sed remittantur quisq; Citator
suo foro Competenti, vt justum est,
quare auctoritate suprascripta Man-
damus vobis, vt suprascriptas parte
et contenta jn ea obseruetis, et
ab eis jnuiolabiliter obseruarj faciatis
Facientes has nras ad successor
memoriam jn actis istius Cancellarie
registrarij, et registrat ꝑ nrum registrum.
Dat. jn nro Duc. palt. Die vij.mo jullij
jndict. xij. 1524.

a Forgo) Nobilib. et Sapientib. viris Andree fosculo
Locumtenenti patrie forijulij, et
successoribus suis.
Pntat. Die 8. julij. 1524.

Taddeus mauro notarius et
Coadiutor Cancellarie vtinj
et. ius. tum et originali suo et. mit. jn quor. fide

~~Andreas Foscarini Dno Venetiarum Ducis~~

Andreas Griti Dei Gratia Dux Venetiar. etc.
Nobilibus, et Sapientibus viris Augustino à
Mula de Suo Mandato Locumtenenti patrie Fori-
julij, et Successoribus suis fidelibus Dilectis
Salutem et Dilectionis affectum. Si come
vi è noto Sonno venuti a la presentia nostra
Jl Conte Vinciaco da portie, et Jl prudente
Dominо Francesco de Cergneo oratori del
parlamento de quella Spectabil et fidelis-
sima patria nostra et ne hanno Domanda-
dato la confirmation de alcuni capituli
per loro presentadi, et formati dal collegio
de Doctori, li principal de liquali sonno li
doi primi, et Sopra quelli essendo sta alditi
piu volte in Contradictorio Lo Egregio Doctor
Dominо Vegentio Emiliano Ambasciador
de quella fidelissima Communita de vene
et cum Dominо Ludovico Merula per nome
del Collegio di Doctori, nec non cum li
suntti deli nodari, non ne ha parso esser
bisogno; che el se denegi a novi ordini, essen-
done molte Bone Constitution de quella
patria, che provedeno circa Jl Regular
et proceder deli judicii, le qual quando
fosseno observate sariano de Grandissimo
beneficio, et Commodo deli poveri litigenti,
ma ben ne ha parso esser necessario queder p

forma che nelo aduenir le siano Inuiolabi-
liter exequite; Et per Tanto con il Collegio
nostro efficacissime vi imponemo, a vuj,
et a Tutti li Successorj vostrj, che ne le lite,
et Cause che se Trattaranno debbiati obser-
uar le Constitution de la patria nostra
Cap. chie da lire Cinquanta in Suso debbj
procieder in scriptis, et non in voce,
et modi procedendi / Et queste quelle che dale predicte Consti-
tution Reservate fussero, Item che nele
Cause non se debbj dar dilation alcuna altra
quella, che per esse Constitution e ordinato,
et in cio non mancarete punto per esser
queste dilation Causa de ogni Error, et Ge-
neralmente Tutte altre che sonno in questa
materia de Jjudicij, acio le lite, et Cause
non se facino Immortale, cum Granis-
sima spesa, immo Total ruina delj po-
uerj litigantj, ma che le siano Expedite,
nelj debitj, et Statutj Terminj, et facendose
a questo modo, come Ben de vuj se Con-
fidamo, non e dubio, chel sara de gran-
dissimo Beneficio de ognuno, et per Tanto
ponerete ogni vostro Studio, et exacta
diligentia Dando Tal Bon principio, che lj
Successorj vostrj Trouando questo Bon or-
dine de vuj principiato habbino Causa de

conseguirlo. Il che Speramo che habbia a succeder per la obedientia vostra verso li mandati nostri, et per la Bonta vostra da mi ben Cognoscuta. Has autem nostras ad Successorum memoriam in dicte cancellarie vestre Registrari facite, et presentantj Restituite etc.

Datj in nostro Ducalj pallatio, Die quarto Septembris 1525. ind.

Marcus Antonius Quherinus
Curie Maioris notarius
fideliter exemplauit.

Mario M. D. Augustini de Mulla priuilegiu Locumtenentiae et octoginta Iudicios.

1525 2. 7 mbr.

Quum Satis Superq; Tum ex forensibus, Tum etiam ex Crebris, et assiduis Grauaminibus, et acclamationibus pauperum, et miserabilium personarum perpenderimus, Adeo in patria ista inualuisse apud complures iniquitatis filios prauam, et pernitiosam fenerandi Consuetudinem, et in contemptum Diuinarum, et humanarq; legum, inq; perniciem animarum suarum, Salutis eterne penitus immemores, hac usuraria labe, quam multifariam, multisq; modis exercent innumerabiles fere personae non multo Temporis interuallo ad extremam inopiam perduxerint, Volentes igit (ut par est) et prout ex debito Magistratus nostri Tenemur, in quantum etimus, et possumus indemnitati, ac Commodo Subditorum illustrissimi Dominij nostri Venetiarum Consulere, et prouidere, ac in aliqua saltim parte huic Tante pesti, et exitio occurrere, quod neq; arbitramur admodu difficile, si nonnulla, aut in Totum de medio amoueantur, aut potius in melius Reformentur, Sub quorum pretextu Talis prauitas, seu potius scelus contegitur, et Tolleratur, ita q; sub specie Caritatis, et boni Sanguis pauperum emungitur.

Nos propterea Augustinus De Mulla inhereres

litteris, et provisionibus Ducalibus contra
huiusmodi feneratores, contractusq; illi-
citos disponentibus; per hanc nostram
Terminationem et sententiam Declaramq
et Terminamus q de cetero nullus
Notarius huius Civitatis vrbis, et patrie
in Curia quidem locis omnibus presens hac
Terminatio, seu provisio nostra ad omnium
et quorumcumq noticiam publicari debeat,
audeat de cetero, vel modo aliquo, colore, vel
ingenio presumat sub pena librarum quin-
quaginta dimidia inter accusatorem, et illu
qui non servata forma infrascripta appareret
committus, vel simpliciter debitor, nec non
sub pena Suspensionis ab eodem officio per
annos quinq Continuos scribere, aut notare
inter aliquos Contrahentes instrumentu
aliquod Comictionis, vel scripturam cu-
iuscumq debiti, per quod, seu quam aliquis
debitor vocaret se debitorem Comictum
seu pro aliqua pecuniarum quantitate
dand et solvend Creditori suo ad aliquod
Tempus, Nisi in eodem met instrumento par-
ticulariter exprimantur Res, et Bona,
quantitas, et qualitas, ac pretium
cuiuscumq rei de per se, seu alia quacunq
specialis causa, propter quam, et quas

Cª. Comictionem credito-
ris
M. exprimat specialem
Specialem

Talis debitor se vocet Conuictum, seu simpliciter
debitorem, et hoc per juramentum ipsorum
contrahentium, quod per dictum Notarium
deferri debeat in presentia duorum Testium
ad minus, et Tactis Scripturis ab eisdem
clare Recipi, et explicite per Sacra Dei
Euangelia juramentibus ita esse veritate,
De qua delatione juramenti, et prestatione
fieri debeat mentio in dicto instrumento;
et si in futurum aliter & dictum
est, vz. non expressis causis, Bonis, et
Rebus, quantitatibus, et qualitatibus
per juramentum et supra distincte huiusmodi
Conuictionum instrumenta fieri
contingerint non seruata in omnibus
forma suprascripta, sint et esse intelligantur
nullius Roboris et Valoris, ac
momenti, nec illorum virtute debitor
ipse qui se Conuictum vocasset, aut debitorem
pro Rebus, aut Bonis acceptis
sic inconfuse non facta particulari
expressione de qua supra cum juramento
non possit vllo pacto ad solutionem
astringi, nisi per aliam legitimam Conuictionem
conuincatur, et sit debitor
etc. Quam quidem Terminationem
facimus omni meliori modo etc. Ad

Laudem Omnipotentis Dei, Cuiusq; Gloriosissime
virginis Marie etc.)

Lata, Data, et pronuntiata fuit Terminatio
Supra scripta per antedictum Clarissimu
Dominum Locumtenentem Sedentem in
Sala noua Communis, Die Sabbati
Secundo Mensis Decembris, Millesimo-
quingentesimo vigesimoquinto, legente,
et publicante me Thoma pacis Notario
ordinario Cancellarie, presentibus Specta-
bilibus Doctoribus Dominis Joanne Fran-
cisco de Sbrojauaccha, Jacobo florio, Bar-
tholameo Brugno, Hieronymo Sanctomine
Regentio Emiliano, ac plurib⁹ aliis
Tam Doctoribus q̄ Notariis, et aliis
ciuibus, et forensibus etc.)

Qua publicatione facta, Prefatus Clarissimo
Dominus Locumtenens et omnibus sit
nota, Mandauit illam ad scalas pallacij
alta voce, et preconia publicari una
cum litteris et prouisionibus Ducalibus
alias super huiusmodi usuris, Con-
tractibus illicitis et instrumentis emen-
tis, quibus inherendo Magnificentia
sua fecit ad hoc ne cuiusq; voluerit
se appellare, seruet modum, de quo
in eis etc.)

Dicta Die, De mane, Et eq̃quendo Mandatum Suprascriptum, Terminatio Suprascripta per Marinum Tubicinem cum Tubę prę-misso ad Scalas palacij. legente me Thoma pacis Suprascripto publicata fuit una cum litteris aliis Emanatis super huiusmodj materia, de Anno Mil-lesimo quadringentesimo Trigesimo octauo. Clarissimo quondam Domino philippo Trono et Successoribus etc. Ac Tanta populj multitudine copiosa, quibus quidem litteris inter cętera per Serenissimũ Dominum huiusmodj materia delegat~ Clarissimis Dominis Locatenentibus vt Appellationes ad delegantem de-uoluatur, et non ad Magnificos Dnos Auditores Sententiarum etc.)

Prouisio Mag.ci et Cl.mi D. Aloysij Barbaro contra contractus Jllicitos.

1531. 12. 88.
Prouisio cõ emendes/ plantas.

Volendo Jl Clar.mo Sig.or Logotenente prouder ad alcuni damnosi, Jllicti et nõ sopportabili contratti quali molti, et diuersi si fanno licito nõar j. questo modo vz Comprando vn certo numero de piante con le vide j corta quantita de danari facendo patto, et conuentione de bonifichar dite piante, et vide fintanto che esso venditor li Restituisse Jl danaro a lui dato. Onde aduien che esso Comprator Caua molto più che nõ è el caudal al amo, Cosa Jnuero nõ sopportabile, abomineuole, et Jllicita Perho j Tenor del pnte pclama se sia Jntender che sel sera alcuno che si troui de hauer fatto de Simili Contratti, et li venditori se veniramo a dolor a esso Clar.mo Logot.t Li prouedera con Justicia. Et se prima Tal comprador se venira ad accusar li sera nõata qualche Gratia. Ma de Cetero qualuncha fara simil contratti oltra che perderamo li danari saranno puniti come publici Spergiuri

Item che nissun Contadino ouer colono ardischa taglhar, ouer far taglhar arbori de Sorte alcuna verdi congionti alle vide, ouer piantati j. Congiongerli Jn campi daltri o, per loro Comuni a fitto. nè quelli taglhar vender Jn vdene ouer Jn altro logo de la patria Sotto poena de mezza marcha j. cadauno arbore, da esser applicata al patron del Campo, nel qual fosse sta taglhato Tal arbore.

Con colono/ incidet/ arbore/ de vi/ci.

Publicatum fuit Ostijm proclama die martis. 12. octobris. 1531. et fran tubicinem ad Scalas pallatij vnij assonte numerosa populi multitudine

1530.

Magnificus et Clarissimus Dominus Marcus Antonius Contarenus pro Serenissimo et Excellentissimo Ducali Dominio Venetiarum etc. patrie forisulij Locumtenens Generalis Dignissimus, animaduertens q. Spectabile Collegium Doctorum vtriusq; infrascripta formarunt Capitula, et ordinamenta, ipsis visis, et de vno ad vnum diligenter examinatis, et Judicij Superinde Tam ipsis Doctoribus de Collegio existentibus, q. non existentibus et quoq; notarijs de Collegio, et Considerato q. respiciunt honorem et Dignitatem Tribunalis, et imprimis litigantiu Beneficium, et expeditionem, ipsa omnia, et singula vt perpetuo futuris temporibus ad vnguem seruari debeat sub poenis in eis contentis. Perinde ex officio Magistratus sui, ac de vnanimi Consensu, et instantia suprascriptor omnium Doctorum, et Notariorum, sua authoritate, et Decreto Judiciali Confirmanda, et approbanda duxit, prout ex nunc fauorabiliter pro Communi Commodo Confirmat, et approbat, quor Tenor Sequitur, et est Talis vz.;

Imprimis q. Omnes Doctores ad Dictum Tribunal deorsum ab ipso Tribunali secreto

ordinem et prioritatem Gradus susceptj sedere
debeant intra Cancellos notariorum Tam
Tempore, et hora Terminorum ordinariorum
& extraordinariorum, in quo loco Nullus
alius Cuiuscumq; Conditionis fuerit, ad-
mittj Sedere, vel stare valeat Sub pena
Soldorum vigintj irremissibiliter aufer-
renda Contrafacientj, Captis sibj illico
pignoribus in Bonis Gestatis per Contrafa-
cientem, quæ pœna applicetur pro Di-
midia officialj posito ad custodiam Capientj
pignus, alia Dimidia applicetur hospi-
talj Expositorum, Exceptis Tamen Cau-
sidicis, et procuratoribus non Graduatis
solitis procurare, qui loco suo Gradatim
Secundum etates Sedere Debeant in
loco inferiorj post Dominos Doctores.))

2do Q Omnes, et Singulj Doctores, et pa-
(tronj Causarum Teneantur et debeant
penes Notarium Contradictionis Scriptæ,
vel si fuerit absens, penes notarium, qui
est immediate posterior in collegio, pro-
ducere, vel facere eius instantiam
et Declarationem circa materiam
Contentam in Contradictione ad eandem
Diem Cadente, quam nisi ea Die fe-
cerit, ille cuj incumbit onus Decla-
randj Ipso jure altera parte Comparente penes

notarium, intelligatur cassa pignoratio, Mandatum, Commeatus, Sequestratio, vel aliud gestum per ipsum, cui contradictum fuisset cum expensis: qua declaratione facta penes notarium, Nisi contradicens eadem die Respondeat, vel petierit Terminu ad Respondendum ad primam, ipso iure dicta contradictio sit, et habeatur pro cassa cum expensis, quibus tamen solutis, et non aliter, tam actor quam reus iterum audiri possint. Et idem seruetur in causis citationum presentatarum in quarum cadentium die citatus teneatur vt supra facere eius instantia siue verbo penes notarium, siue in scriptis, prout natura cause exposcit iuxta formam constitutionum super inde disponentium, quibus instantijs et petitionibus vt supra factis teneat citatus Respondere vel eadem die, vel in sequentem ordinariam ad plus, si pars aduersa petierit, siue verbo, siue in scriptis, prout natura cause exposcit, exceptis tamen causis ordinarijs de maiori, in quibus procedatur in omnibus, et per omnia iuxta formam dictarum constitutionum, habitis copijs petitis, quibus petitionibus, et instantijs

nisi fuerit Responsum per Reos infra Tempus debitum, ipso iure lis sit, et habeatur pro contestata, Et ne Cause Retardentur, Notarij Teneantur monere partes à principio Cause pro Singulis diebus, et horis ad procedendum in Causa per se, vel eor procuratores, qua monitione si Notarij defecerint, eorum Sumptibus leuari possit citatio contra citandum.

3° Q In Diebus ordinarijs Notarij nullu Terminum vocare possint coram Dicto Tribunali in Causis, in quibus per viam Contradictionis procedetur, nec etiam in Causis Citationum, et Mandatorum cum Clausula, in quibus Expectatur, vel Requiritur instantia, petitio, et Responsio, Sed in illis procedatur vt supra penes notarium Cause. Et qui Contrafecerit in faciendo vocare Terminum, siue Doctor, siue procurator fuerit, siue ipse principalis, aut eius nuntius Cadat illico ad poenam Soldor viginti. Captis sibi vt supra pignoribus incontinenti, quorum Dimidia applicet dicto hospitali, et alia Dimidia officiali capienti pignus, nisi ab vtraq; parte fuerit vocatus Notarius ad vocandum Terminu vel nisi inuenerit notarium ad vocandu pro aliquid Declarari faciendo. In contu-

maciam ad hec citati, vel pro Contumacia
accusanda contra citatos.)

to
.4. Q Predictus Modus, et ordo Seruari debeat, nedu
(Diebus Juridicis ordinarijs, sed etiam extra-
ordinarijs, in quibus et supra procedat
penes notarios obligatos sedere ad locum
Suum per ordinem, prout sedere solent,
qui si inuenientur ingressi ambitum cancel-
lorum tempore, quo eos non tangebat vo-
care Terminos illos, cadant, et ipse ad tale
poenam applicandam, et diuidendam vt supra.)

to
.5. Q In quibus cum articulis incidentibus
et emergentibus, quando scilicet Requi-
ritur a parte aliqua Declaratio, vel
interloquutio, vel verbum Judicis ne-
cessarium in Contradictorio Judicio, Te-
neantur Domini Aduocati ante omnia
Audire penes not eorum instantiam,
et Responsionem super eo, super quo in-
tendunt interloqui, quibus instantia, et
Responsione penes not factis, ipso jure
Notarius Rogatus a partibus, et ad hoc
etiam obligatus sit portare, et ostendere
Scripturas originales Domino vicario
Seu dedisse earum Copiam intra Triduum,
Pro quibus Scripturis ostendendis, vel
exhibendis in Copia, Debeatur notario
merces debita, et quod Domino vicario pro

expeditione illius Articuli illico Soluenda per partem, que institerit pro expeditione, Recuperanda tamen à parte Succumbenti super ipso puncto decisa, in quibus expensis Recuperandis ipso iure sint, et intelligantur nuntij assignati parti soluenti. Hoc tamen addito, et Reseruato, q si altera pars dixerit se velle audiri in allegationibus super dicto incidenti, aut emergenti Articulo possit audiri diebus extraordinarijs tantum, qui sic volens audiri debeat hoc notarij facere penes notarium, qui post Triduum si negligerit de audiri, iudex expedire possit Articulum ipsum absq; ulteriori dilatione, presentiaue partium, vel aduocatorum.)

6.° Q (=) in questionibus, et difficultatibus, super quibus non venit formandus processus, sed solum agitur de aliquo opportuno, instantaneo, vel necessario remedio, partes, vel earum aduocati possint audiri tam ordinarie q extraordinarie loco, tamen et ordine suo vt supra tam vocato termino per notarium, q per seipsos met aduocatos.)

7.° Q Domini Aduocati possint audiri in allegationibus suis solum diebus, et horis extra-

- ordinarijs, Jta Tamen q̃ Seruetur Constitutio de Aduocatis Bina vice Tantum audiendis Jn quarumq̃ Causa etiam magna, Saluo Jure exhibendj allegationes Jn Scriptis, Saluo Semper Arbitrio Clarissimj Domnj Locumtenentis.)

8° Q Constitutiones de peremptione Jnstantie et Consilij Sapientis Jn Termino limitato publicande Seruentur ad vnguem, et Jnviolabiliter Juxta partem et Decretum Excellentissimj Consilij Rogatorum Anno Millesimo quadringentesimo octuagesimo secundo. et Juxta nouissimas litteras Ducales Sub Millesimo quingentesimo vigesimo quinto. Mandantes constitutiones Jndifferentur Seruarj debere, et predicta Seruentur etiam Jn Causis pendentibus quarum Tamen Jnstantia Currere Jncipiat á presenti Sanctione Confirmata vltra.)

9° Q Domnj Aduocatj, vel procuratores, qui contradixerint Commissionibus Causarum per Alterum partem petitis; Commissibilium Tamen ex forma Constitutionis Jncontinenti sint Suspensi ab officio, et munere aduocandj per Duos menses, et vlterius Cadant ad poenam vnius Marchæ applicandam dicto hospitalj, cuj nulla Gratia, vel

Remissio fieri possit Sequuta Confirmatione
presentis Capituli per Magnificum, et Cla-
rissimum Dominum Locumtenentem, Salvis
nihilominus Specialibus privilegijs, et
jmmunitatibus Dominorum Castellanor
Communitatum, et quarumcunq; aliar
personarum patriæ.)

x° Q Pro jnstruendis, et Docendis Dominis
Doctoribus junioribus, liceat quattuor ex
novissimis stare, et audire alios Doctores
Advocatos jn Causis agendis coram Ipso
Tribunali, vt possint audiendo proficere
circa practicam, et Stilum Judicij, et
similiter Tempore Allegationum possit
quilibet stare, et audire.)

Die 14 februarij 1530.

Convocato Magnifico Parlamento, Comparuit
Ser Seraphinus Bugattus, et exposuit
facta fuisse nonnulla Capitula, quæ ex-
hibuit Clarissimo Domino Locumtenenti
et Spectabilibus Dominis Deputatis patriæ,
et jnstitit Creari Oratores ad Serenissimu
Dominium pro Confirmatione Ipsorum,
Cum hac Tamen Conditione Q Spectabilis
Dominus Antonius Merula, et Spectabilis
Dominus Jacobus de Simeonibus, et Cæ-
teri Doctores habitantes vtinj, qui nõ
sunt Collegiati, jntelligantur Subjacere

Dictis Capitulis, quemadmodum ceteri Doctores Collegiati, ita demum facta Receptione ipsorum in Collegio Spectabilium Doctorum vtrius etc.)

Posita fuit pars per Spectabilem Dominum Petrum de Castello circa admissionem ipsorum Capitulorum, vel eorum Reiectionem etc. Et demum capta fuit pars per omnes in voce, q Dicta Capitula admittantur, preterq per infrascriptos, Excepto illo Capitulo de Commissione Causarum, in quo non intelligantur Comprehensi Doctores, qui de presenti non sint in Collegio, Et Similiter additum fuit ipsi Capitulo de Commissione Causarum prout infra 07. Saluis nihilominus Specialibus priuilegijs, et Immunitatibus Dominorum Castellanorum, Communitatum, et quarumcunq aliarum personar & patrie etc. que Capitula Imprimis, et ante omnia vulgari Sermone lecta fuerunt alta, et intelligibili voce.)

Dominus Christoforus Angelus pro Communitate Tulmetij Dixit parlamentum non fuisse conuocatum pro dictis Capitulis, ideo nolle assentire, neq Dissentir circa admissionem ipsorum, nisi prius hoc intelligere fecerit eius Spectabili

Communitati etc.)
Similiter Dixit Dominus Joannes Franciscus Lupinus pro Communitate Sacilli.)
Similiter Dixit Dominus Laternidus Lauregius pro Communitate portus gruarij.)
Similiter Dixit gr Joannes petrus pro Communitate faganee.)
Similiter Dixit gr Jacobus philettimus pro Communitate Ciuitati, cui etiam protestatus fuit, q Ipsorum admissio non sit in aliquo prejudicio dicte Communitatis Ciuitati etc.)

Ego Hieronymus Raymundus Notarius et Coadiutor Cancellarie vtriusq originali Cancellarie fideliter exemplauj, et in fidem etc.)

Incipiunt statuta notariorum Terre Vtini, et primo

Quoniam plerumque solent propter insufficientiam et notariorum aliquorum imperitiam errores in hac patria insurgere tam circa iudiciorum quam aliis generalibus contractuum, et presertim vltimarum voluntatum, et propter saluberime providendo, congregatis, et conuocatis in vnum notariis, et tabellionibus vniuersitatis collegii notariorum vtinensium pro vnione, et vniuersitate instituenda, et renouanda, et precipue pro statutis, et ordinamentis infrascriptis pro bono maxime publico, ac pro incremento vniuersitatis ipsorum notariorum tam presentium quam futurorum, vbi quidem habita prius inter eos matura et solenni deliberatione, ad laudem omnipotentis dei, et beati Joannis apostoli et euangeliste: sub cuius nomine voluerunt ipsam vnionem et fraternitatem vocari, infrascripta statuta et ordinamenta ediderunt, et fecerunt per ipsos omnes notarios, et quemlibet eorum, ac quemcunque alium ad dictam fraternitatem, collegium, seu vniuersitate

assummendum obseruari vt infra.

De congregatione vniuersitatis et electione officialium

Primo q̃ omni anno in festo Sancti Johannis Euangeliste Sequentis immediate festa Natiuitatis Domini, in Ecclesia Sancte Marie Magdalene dicti Debeat vniuersitas, seu fraternitas Dictorum Notariorũ Tabellionum ad plenum Congregari, et ibidẽ de Communi voluntate omnium, seu maioris partis ipsorum Debeat elligi, et Deputari vnus prior, et vnus Camerarius, qui habeant regere, et Gubernare ac ipse Camerarius Conseruare omnes pecunias, Res, et Bona Dicte fraternitatis. Item Duo Consiliarij, qui in omnibus, de quibus a Camerario, et priore fuerint Requisiti, Debeant sibi pro ipsius fraternitatis negotijs opportunis iuxta eorum Conscientiam bene, et fideliter Consilia prebere, quor̃ prioris, et Camerarij, ac Consiliariorũ officium durare Debeat vno anno dumtaxat. Item elligi debeat vnus Syndicus Representans Totam ipsam vniuersitatem, qui habeat procurare causas, et

negotia Dicte fraternitatis Tam In Judicio, Q extra, Cuius officium Duret ad beneplacitum vniuersitatis, seu fraternitatis predicte, qua electione facta prestetur Juramentum ipsis officialibus q fideliter eorum officium exercebunt: Item Dicta Die facta electione officialium predictorum eligi Debeant per vniuersitatem predictam Duo Notarij, vnus In Judicio Domini Capitanei: Alter In Judicio Magnifici Domini Locumtenentis: qui scribere habeant sine vlla mercede In Causis pauperum, et miserabilium personarum.)

¶ Q officiales electi Ballotent

S Tatuimus, et ordinamus, q Si aliquis fuerit ad aliquod officium propositus nisi viua voce nemine discrepante approbetur, q ille Talis vnus vel plures Ballotentur, et si non preterierit Dimidium Consilij, Non Ballotetur Tunc ad Tale officium: Si vero preterierit Dimidium Consilij, Tunc si plures essent propositi Ballotentur (vt moris est) et Remaneat, qui plures Ballotas habuerit.)

¶ De veneratione prioris, Consiliarior q et Sindicor q et aliorq fratrum =

= ordinate et gradatim juxta
eorum professiones =

.4. Item Statuimus, q̃ ille, qui electus, et approbatus fuerit prior, sicut dignitate prefulget ita ab omnibus de dicta vniuersitate honoretur, ita q̃ preesse debeat ceteris in digniori loco vna cum consiliarijs, et postea cum Syndico, et Camerario, deinde per ordinem alij confratres succedant gradatim juxta eorum institutiones: et talis ordo seruetur in congregatione vniuersitatis predicte, et in eundo ad processiones, et ad exequia defunctor. et ac in offertorio Missarum.)

De celebratione missar.)

.5. Item q̃ Camerarius teneatur et debeat singula Dominica prima cuiuslibet mensis hora qua pulsatur ad Missam maiorem in maiori Ecclesia per vnu ex capellanis dicte fraternitatis seu vniuersitatis celebrari facere vnam Missam in Ecclesia Sancte Marie Magdalene super altare maius, vel Sancti Joannis. Ad honorem Omnipotetis Dei, eiusq̃ Gloriosissime Matris virginis Marie, et dicti Sancti Joannis: cui capellano sic celebrami dictam Missam dictus Camerarius dare teneatur de

pecuniis vniuersitatis predicte Solidos quattuor.

¶ De assummendis in vniuersitate, et examinatione eor&

.6. Item Q Nullus possit in collegium, seu fraternitatem Dictor Notariorum, et Tabellionum Recipi: Nisi ille Talis sit Notarius ac Natus, et habitator in Terra vtinj: vel fecerit se ciuem Ipsius Terre, Secundu Statuta, et ordinamenta Ipsius Terre vtinj Q habitonda continue loco, et foco in Ipsa Terra:

¶ Nemo Notarius assummatur in vniuersitate, nisi sit etatis Annor xx^ti et Sufficiens

.7. Item Q Siquis Notarius de Cetero voluerit assummj in Dictam fraternitate seu vniuersitatem, ac Collegium Debeat primum per Ipsos de vniuersitate Ibidem vel per Deputandos ad hoc per Ipsum Collegium Q per Tres ex Dicta fraternitate Notarios Ballotandos in dicto Collegio: ac per Spectabilem Dominum Vicarium Magnifici Domini Locumtenentis, et per vnum ex Septem Deputatis Magnifice Communitatis Terre vtinj electum per Maiorem partem Ipsorum Dominor

septem Deputatorum Bene, et diligenter examinari, Si fuerit sufficiens, secundum Dispositionem Generalis Constitutionis patrie Sub Rubrica de patronis Causarum, et Notariis; qui in judicio scribunt, Admittendus, Et si per ipsam vniuersitatem, vel eorum Relationem dictorum Deputatorum, seu maioris partis eorum fuerit Repertus sufficiens, possit, et valeat ascribi Collegio predicto; Dummodo ille Talis assummendus fuerit etatis Annorum viginti, Et ille Talis assummendus soluere teneatur pro intratura dicte vniuersitatis libras Solidos Tres Distribuendas per eius Camerarium in Expensis necessariis et opportunis ipsius vniuersitatis. Et Aliter Contra formam huius Statuti Nullus possit Recipi, seu assummi in Dictum Collegium.

Quomodo Debeant eligi Deputati ad Examinationem Notariorum

8. Item Quod Tales Deputandi per Dictam vniuersitatem ad Examinationem Notariorum volentium intrare Collegium Debeant sacramentum prestare pro bona fide, et

sine fraude dictos volentes intrare Collegium predictum examinabunt diligenter, prout Superius in proxime precedenti Statuto Declaratur: et secundum quod Dictabunt eis, ipsorum Conscientie Referent; et Stetur Relationi eorum seu Maioris partis ipsorum: et quod predicti sic Deputandi non possint recusare de assummendo Dictum officium Sub poena Duarum Marcharum Solidorum pro quolibet Recusante Applicanda Universitati predicte.

Quod quilibet de Universitate interesse teneatur missis et Consiliis ipsius Universitatis

9. Item quod Omnes Confratres ipsius Universitatis per Camerarium, vel eius nuntium ad hoc Deputandum, Debeant mense singulo, quo Celebrabitur ipsa missa ad eam Convocari, qui sic Convocati teneantur, et Debeant convenire, et Celebrationi dicte Misse interesse, Salua causa legittima, et ibi permanere quousque ipsa missa fuerit Celebrata, et unusquisque Confratrum offertorium in cereo facere de Duobus Solidis Debeat, et hoc Sub poena unius libre olei ad Cultum

diuinum applicanda; quam Camerarius effectualiter exigere debeat ab illis, qui contrafecerint, Sub poena quattuor Solidorum pro Singulo Contrafaciente: qua missa Completa, Nullus Confratrum Debeat inde Discedere, nisi primo viderit si per ipsos priorem et Camerarium, vel aliquem ex Confratribus velit aliquid proponi pro honore, et Augumento ipsius vniuersitatis, nisi habuerit licentiam a priore et Sub poena Solidorum quinq; pro quolibet Contrafaciente, applicanda dicte vniuersitati; Et per Camerarium predictum irremissibiliter exigenda Sub poena vt supra, nisi justum impedimentum interuenerit approbandum per vniuersitatem predictam: quas poenas Camerarius infra triduum Debeat exegisse Sub poenis predictis sibi Impositis: Hemini autem sic vt supra Conuocato possit Remitti Dicta poena, qui ipsa die se absentauerit a Terra vtiq.

Q Camerarius finito officio suo Debeat facere consignatione Successori

10. Item Q. Camerarius finito officio suo infra quindecim Dies Debeat nouo Camerario, con-

siliarijs; et Syndico creatis Res, et Bona
quæ sunt ipsius vniuersitatis restitu-
ere; et effectualiter consignare, eiusq; ad-
ministrationem, et sufficientem, ac idoneã
Rationem per Dies quindecim ante q̃
finiat eius officium, ostendere teneat
Sub poena Marcharum Trium, Solidor̃
irremissibiliter auferrenda: et q̃ Came-
rarius, qui nouiter fuerit electus,
nullo modo assumat officium, nisi
reddita prius Ratione per predecessore
suum.

¶ Q̃ electus ad officium, illud
recusare non possit.

11. Item Q̃ Nullus de Collegio: qui per ipsam
vniuersitatem ad officium aliquod præ-
dictorum electus fuerit, possit, et va-
leat Recusare ipsum officium Sub pena
librarum Solidorum Decem, et sic
contrafacienti; seu recusanti irremi-
ssibiliter auferrenda, nisi ex iusta
causa fuerit per vniuersitatem
ex causatus.

¶ Q̃ Camerarius teneat exigere
omnia credita vniuersitati.

12. Item Q̃ Camerarius, qui pro tempore fuerit,
bona fide, et sine fraude teneatur
exigere omnia Debita, Condenationes, et

poena Dicte vniuersitatis; et scribi facere de manu propria prioris Tunc existentis; vel sindici in libro ad hoc Deputato omnes condemnationes; et poenas; in quibus incurri fuerint notarii Dicte vniuersitatis; et de exitu predictorum omnium in Dicto libro computum Tenere; et hoc sub poena Decem librarum solidorum; et de his debitaz reddere Rationem: et Nihilominus si non exigerit infra spatium vnius mensis; de suo proprio soluere teneatur.)

Q Audientia causarum Non retardetur

13. Statuimus Q in Audientia ordinaria causarum Nullus Notarius audeat, vel presummat aliquem Terminum vocare Corum Magnifico Domino locumtenente; vel eius vicario, nisi Circulariter; et Successiue vnum solum Terminum pro vice; et volta; ne causarum audientia intricketur sub poena Soldorum quattuor pro vice singula inferrenda per Camerarium vt supra: Et Notarius Completo Termino suo vocato statim monere Debeat alium Notarium sequentem, vt vocet, possit Tamen quilibet Notarius pro vice plures

Terminos non vocatos facere imprime
de plano inter partes, seu aduocatos partiu:
et Notarij Sedeant in judicio per ordine
Secundum eorum institutionem.)

¶ Q Inobedientes Mandat prioris
et Camerarij puniantur.

.14. Item Q Siquis ipsius vniuersitatis posset per
priorem, vel Camerarium, aut Consiliarios
vel Syndicum predictos Mandatum, seu
preceptum fuerit ei ire vel interesse in
aliquo loco pro factis, seu negotijs ipsius
vniuersitatis, et non iuerit, seu venerit,
et non steterit, ad Mandatum non paru-
erit ipsorum, vel inde recesserit, pun-
datur in Solid. octo, nisi justa causa, et
legittima affuerit, que per dictos Came-
rarium, priorem, Consiliarios, et Syndicu
Cognoscatur, et decidatur, ac eorum ter-
minationj omni stetur, et si perseueran
secundo monitus fuerit per eos vt supra
et non venerit, seu recesserit, punitur
in Solidis viginti Soluendis ipsi vniuer-
sitatj, si autem fuerit temeritas, pro
tercia vice interpellatus, et monitus
non venerit, seu ibi stare contempserit
contra Mandata predictorum prioris,
Camerarij, Consiliariorum, et Syndici,
Q talis Notarius temerarius, et inobedies.

condemnetur in libr. solidor. quatuor: Et Requisitus per priorem, et Camerarium infra octo Dies non soluerit poenas predictas, Ipso facto sit suspensus ab officio scribendi per mensem et vltra donec soluerit omnes poenas vt supra.

De compulsione fratrum Ad obedientiam.

15. Item Statutum fuit, q̃ quilibet de vniuersitate compelli possit per maiorem partem Consilij ad obedientiam stondum, et parendum statutis, ordinationibus, et impositionibus, Deliberationibus, et Mandatis ipsius vniuersitatis, siue maioris partis eiusdem vniuersitatis sub penis impositis et imponendis per ipsam, Et siquis in qua inobedientia presumpserit, priuet de ipsa vniuersitate, nec possit aliquo priuilegio, vel Beneficio ipsius vniuersitatis vti, neq̃ gaudere, nisi prius soluerit poenas sibi impositas, et vltra ad libr. quinquaginta soldorum, et de huiusmodi priuatione scribatur Dies, et causa in libro.

De Renuntiantibus vniuersitati

16. Item q̃ Siquis superbia, indignatione aut ira ellatus dixerit se nolle vltra

esse in ipsa vniuersitate; vel equipolen-
tibus verbis Renuntiando dicte vni-
uersitati; Subito talis Repudiatio acce-
tetur; et Notetur Dies, et Causa talis
Refutationis; siue Renuntiationis
in libro; et talis Renuntians deleat-
deleatur de libro vniuersitatis ipso facto
ita; et taliter q non possit Reassumi
per annum; et antea Reassumatur,
puniteat; et Soluat omnes, et Singulas
poenas; et condemnationes; in quibus
incurrisse fuerit; et vltra id, libras
Soldorum centum dicte vniuersitati appli-
candas; ac etiam nullo priuilegio vel Be-
neficio ipsius vniuersitatis Gaudere
valeat nisi reassumptus, vt dictum est.

Officiales vniuersitatis Notarior & cogant Confres Ad observationem statutor

17. Item Q Prior, Camerarius, Consiliarij
et Syndicus sub poena Soldor viginti-
quatuor pro quolibet Contrafaciente
Teneatur Compellere; et Compelli facer
etiam si opus fuerit, cum brachio
Magnifici Domini Locumtenentis; omes
et Singulos Confratres ad obseruantia

Statutorum, Reformationum, et Deliberationum ipsius vniuersitatis, et Contrafacientes punire, ac condemnare secundum formam horum statutorum.)

Quatr Confres se habere debeat in obseruandis statutis

.18. Item q Dictus Prior, Camerarius, Consiliarij, et Syndicus debeant sub poena viginti Sold. pro quolibet Contrafaciente permitti facere per quemcumq, qui de cetero Recipietur in vniuersitate, et qui de presenti sunt per eorum debitum juramentum, q bona fide seruabunt omnia Statuta, Reformationes, et Deliberationes vniuersitatis.)

De ordine quado in Consilio gn. alig. Tractant gcernentia interesse alicuius

.19. Item q Si in Consilio, et Congregatione aliqua Tractabuntur Disposita per Statuta, vel dependentia ab eis, Tunc Statuta ipsa legi debeant, Interes aliqua fiat Determinatio, Si vero aliqua Tractarentur, que vtilitatem vel Damnum, seu Interesse aliquod Concernerent alicuius ex Confratribus, q Tales, quorum Interest, cu

omnibus eorum affinibus vsq; ad quartum
Gradum exjire Debeant de ipso Consilio
Donec Disputata, et Tractata negotia illa
proposita.

De pusione, q Notarij bene, et ordinate teneat eor scripturas

20. Item q Prior, Syndicus, et Consiliarij pro
Tempore existentes Durante eorum officio
Saltem Semel visitare Debeant, et teneat
omnes, et singulos Notarios dicte Uni-
uersitatis et diligenter mediante Jure
eorum debito Juramento eis, et cuilibet
ipsorum in Collegio prestito, examinari
et perscrutari eorum Scripturas, et
notas, si eas Tenent bene in ordine
et distinctas in libris Compagnatis
et non Cartulis, ac etiam in loco Tuto,
et posted Referre Dicto Consilio Uni-
uersitatis: Notarij vero predicti, dicti
q supra dictum est; Tenentes eorum
Notas, et Scripturas ipso facto Condem-
nentur in libris Solidor viginti quinq;
applicandis pro Duabus Tertijs partib;
prefatis priori, Syndico, et Consiliarijs
Inquisitoribus, et pro alia Tertia parte
Uniuersitati predicte, et Ulterius
Tales Notarij Suspendentur Interim
ab omni privilegio, fauore, et beneficio

ipsius vniuersitatis; Donec soluerit poena
predictorum; et Restauraverint, siue redu-
xerint Notas, et scripturas eorum
per Modum debitum supra scriptum,
Et Stetur Relationi Dictorum prioris
Syndici, et Consiliariorum vel maioris
partis ipsorum Inquisitorum de talibus
notarijs eorum scripturas Tenentibus:
Adijcientes Insuper, q prior, Syndicus, et
Consiliarij pro Tempore existentes negli-
gentes ad predicta, vel nolentes ea
exercere teneantur pro singulo ad
poenam librarum soldorum viginti q
Dicte vniuersitati applicandam.

¶ Q Notarij non existentes de
matricula officium notarie
nulliter operentur.

Item Statutum, et Ordinatum fuit, q Nullus
Notarius, qui non sit de vniuersi-
tate, et Matricula Notariorum Terre
vtinj, et approbatus vt supra, possit
aliquos contractus, vel vltimas vo-
luntates, aut acta judiciaria scri-
bere, vel notare, publicare, nec In
publicam formam redigere et qui-
buscunq Notis In Terra vtinj: et si
secus factum fuerit: Ipso facto Con-
tractus vel scriptura, et Testamentu non

valeat, et talis scribens ad interesse
et Damnum patienti teneatur, et vltra
id, in libris Soldos quinquaginta Camere
fiscali applicandis condemnetur totiens,
quotiens contrafecerit, in contrariu
aliquo non obstante: Exemptis tame
ex hoc statuto Cancellariis Magnifi-
corum Dominorum Locumtenentium
pro tempore existent.)

Quomodo confribus infirmis et indigetibus subuenien sit.

22. Item statuimus, q si quis ex confratribus
vniuersitatis nostre fuerit infirmitate
detentus, et propriis ipsius vita non
valeat facultatibus subuenire, Ca-
merarius, Consiliarij, et Syndicus pos-
sint, et valeant expendere, et illi in-
digenti subuenire de pecunia, et De-
nariis ipsius vniuersitatis absq aliqua
licentia, et contradictione vsq ad
summam librarum quinq, et si oppor-
tunum, et necessarium fuerit tali in-
firmanti vlterius prouideri, volumq
q Camerarius, Consiliarij, et Syn-
dicus congregata vniuersitate
super his prouideant indigenti put
per maiorem partem vniuersitatis

fuerit, et videbitur apparere.

De exequijs defunctorum et quo infirmis succurratur

23. Item statuimus, et sic volumus inuiolabiliter obseruari, q̃ cuiuis ex confratribus dicte vniuersitatis decesserit, eius exequijs omnes confratres interesse debeant: et si aliqui ex confratribus per dictum camerarium fuerit inuentum, q̃ vadat ad visitationem aliquorum ex confratribus infirmitate detentorum, pro tempore teneatur, et penitus debeat totiens, quotiens fuerit opportunum sub pena librarum soldorum quatuor contrafacienti auferenda: et insuper si aliquis fratrum predictorum ad viginti miliaria vel infra a terra vtiq̃ fortuito casu infirmatus fuerit, vel mortuus, et propriis facultatibus redire non possit, q̃ ad terram vtiq̃ fratrum subsidio reducatur, et eidem per predictos camerarium, consiliarios, et syndicum auxilium tribuatur. Si vero (q̃ deus auertat) quis ex fratribus vniuersitatis ad tantum peruenerit inopia, q̃ ipse defuncto in terram vtiq̃ suis

propriis bonis, aut aliter sepultura ipsius funeris non possit fieri, possint, et valeant prefati camerarius, consiliarij et Syndicus facere expendi de bonis vniuersitatis vsq; ad summam decem librarum Goldorum, et plus iuxta determinationem consilij pro expensa funeris predicti confratris ecclesiastice sepulture tumulandi.)

De prouisione facienda per camerarium circa funeralia confratris et assistentia ipsorum

Item camerarius requisitus, et ex debito sui officij teneatur, et debeat solemniter facere conuocare omnes confratres ad funus corporis cuiuslibet notarij defuncti, et in matricula existentis, et etiam ad funus corporis patris et matris, vxoris, fratris, sororis, et filiorum cuiuslibet notarij defunctorum in terra vtinj: et sic vocati teneantur, et debeant ire ad dictum funus, et corpus associare vsq; ad ecclesiam, ad quam sepellietur: et q camerarius per fidem suam teneatur diligenter inquirere, seu inquirj facere, si confratres vocati ad dictum funus

venerint, et steterint, et quos inuenerit contrafecisse, possit condemnare; et condemnatos esse intelligantur in solidis ad soluendis per ipsos contrafacientes; et q̃ idem camerarius teneat tales condemnationes exigere à condemnatis; et ipsos denarios ex ista causa exactos scribere in suo quaterno vniuersitatis Ratisponn, et de ipsis facere rationem secundum formam statutorũ, quas condemnationes dictus camerarius si non exegerit, de suo proprio ipsi vniuersitati Ratisponn refundere, et soluere teneatur; Si vero camerarius Ratisponn eiusdem confratres conuocari non fecerit ad corpus, seu funus defuncti, et diligenter non inquisiuerit de contrafacientibus, et quos inuenerit contrafecisse, non condemnauerit, ad pena predictam condemnetur in solidis quadraginta pro qualibet vice.

De corporibus defunctorũ et not[arii] ad Tumulũ deferendis.

25. Item statuimus q̃ omnium Notariorũ vniuersitatis corpora defunctorũ ad Tumulum deferri debeant per Notarios dicte vniuersitatis, et ij alicuj ex confratribus

dictum Camerarium preceptum fuerit,
seu per Syndicum de electionibus, et por-
tando Corpus alicuius notarii defuncti
cit non obedierit, multetur, et mul-
tatus esse intelligatur in solidis viginti
nisi justa causa interuenerit, arbitrio
ipsius prioris, Camerarij et Syndici,
ac Consiliariorum videnda: quam poenam
seu multam Camerarius exigere te-
neatur sub poena in proxime supra-
scripto Statuto: Adiicientes insuper quod uni-
libet Confrater siue absens, siue presens
cuiuis alicuius ex Confratribus de-
functi debeat, et teneatur super eius
animam et Conscientiam, ac sub poena
periurij semel tantum dicere septem
Salmos penitentiales cum letanijs et
orationibus sequentibus pro anima ip-
sius defuncti Confratris.)

¶ Statuta legant in vniuersitat

.26. Item quod Rector prior electus, et Came-
rarius vniuersitatis teneatur et debeat
legi facere semel ad minus tempore
cuiuis prioratus, seu camerarie in vni-
uersitate, seu Congregatione ipsius
solemniter Congregata omnia Supra-

-scripta, et infrascripta Statuta, quod si
non fecerit, vigintiquinq; solidos dicte
vniuersitati soluere teneatur irremi-
sibiliter ei auferendos.

De Discordia et riyga inter fres et orta ad pacem et concordiã quertenda

27. Item q Si aliqua Riyga seu discordia ori-
retur inter aliquos ex confratibus
dicte vniuersitatis, Prior, Camerarius
et Consiliarij et Syndicus teneantur
et debeant ipsos ad inuicem pacifi-
care, seu alias si non possent in con-
gregatione vniuersitatis manifestari
et detegere, vt infra prout iustum
fuerit, valeat prouideri.

De ordine quando circa notas et scripturas notarij defunct

28. Item q Si contigerit de cetero aliquem
notariorum supradicte Matricule et
vniuersitatis decedere cum testa-
mento, ille talis notarius possit de rais
suis disponere, et illas legare, siue
relinquere cui voluerit, ita tamen
q si eas legauerit alicui, qui non
sit notarius, vel de notarijs matricule, tunc

debeant dicte note distribui et committi
alicui ex notariis ipsius matricule, de
quo vniuersitati videbitur, cum hoc
ꝙ ille cui commisse fuerint teneatur
et debeat esse in concordio cum hered
vel legatario predicti testatoris de emo-
lumento extrahendo de ipsis notis, Si vero
contigerit aliquem predictorū notariorum
sine testamento, vel sine aliqua ordi-
natione facta de notis suis, ꝙ tunc
et eo casu tales note debeant com-
mitti, et dari, et effectualiter exhiberi
heredi eius sibi succedenti ab intestato,
si fuerit notarius de matricula, Si
vero non esset notarius, tunc dicte
note debeant dari, et committi, et
effectualiter exhiberi alicui eius affini,
siue coniuncto notario de matricula
cum voluntate, et consensu heredis
ipsius defuncti, Et si predictus no-
tarius decedens non haberet heredē,
qui esset notarius, vel alium affinē,
siue coniunctum notarium de ma-
tricula: tunc dicte note dari
debeant, committi, ac effectualiter
exhiberi alicui notario de matricula,
de quo videbitur vniuersitati ꝙdicte: cū

hoc, ꝙ ipse notarius, cui commissa fuerint, teneatur, et debeat esse in concordio cu hærede defuncti de lucro, siue emolumento extrahendo de ipsis notis: Et in omnibus suprascriptis casibus mortuo notario vt supra, prior vniuersitatis cum Cancellario communis, et cum uno nuntio Magnifici Domini Locumtenentis teneatur intra duos dies postq̃ fuerit sibi notum sub poena decem librarum diuidenda vt infra, accedere ad domum dicti notarij defuncti, et omnes eius imbreuiaturas in aliqua capsa, vel in aliquo loco securo sigillare cum sigillo dicti communis, et ipsius prioris: et sic sigillatæ permaneant, et teneantur, donec fuerit prouisum, cui dictæ notæ committi debeant, et imponatur poena grauissima cuilibet ammouenti et viciandi dicta sigilla: cuius poenæ medietas applicetur vniuersitati, et alia accusatori: et possit denuntiari, et accusari per quemlibet vt supra in precedentibus capitulis: et similiter si contigerit aliquem notarium et absentare, ita ꝙ in breui no

operetur de eius redditu vt puta per Tem-
pus duorum mensium vel vltra, Talis
notarius se absentare volens teneatur
et obligatus sit notas et imbreuiaturas
suas committere et consignare alicui
de notariis dicte vniuersitatis, et ma-
triculę regendas, Gubernandas, ac ex-
trahendas, et Releuandas prout, et
quando fuerit expediens, quod si non
fecerit, Tunc dicte Note possint com-
mitti alicui ex dictis notariis predicte
vniuersitatis, et matriculę, de quo vni-
uersitati predictę videbitur Regendas
et extrahendas vt supra, vsqz ad red-
ditum predicti notarij absentati: Et si
imbreuiatura aliqua non reperiretur
continere ea, quę in similibus contrac-
tibus apponi solent, scilicet non esset
completa, dummodo substantia Con-
tractus reperiatur in ea, Tunc possit
Releuans quascz instrumenta Reducer
et ipsa nota in publicam formam,
prout moris est, et secundum qd similes
contractus consueuerunt in publicam
formam reduci: Reseruata nihilomins
semper auctoritate Magnifici Domini
Locumtenentis in committendo Notas
ipsas: iuxta tamen formam presentis

Statuti: Item per priorem vniuersitatis fiery
Debeat vnus liber de Cartis membranis,
in quo Scribi debeant nomina notariorum
dicte vniuersitatis, et tempus, quo ad-
missi fuerunt, et Diem mortis, seu absentie,
et Cuiuslibet ipsorum per ordinem: et Cui
Note Tales notarij Defuncti vel absentati
Commisse sint: Et similiter Tempus
Sigillationis Dictari et scripturari.

¶ Q Proposita in Consilio Debeant ballotari

29. Ad hoc, vt Murmur inter Confratres esset
in Consilio, et quiete, ac juste Terminet
Sit per aliquem sit propositum, statutum
fuit, q Super Talibus, et omnibus, et Sin-
gulis propositis nulla fiat longa Disputa-
tatio altercando, Sed q per Bussulos, et
Ballotas juxta Solitum Terminetur.

¶ Q Nullus de vniuersitate possit aliter pacisci, nisi secundum Taxas statutionum patrie

30. Statuimus q Nullus Notarius nec in equi-
tando, nec in Scribendo, nec quocumq modo
officium notarie exercendo pacisci aliter
non possit quouis exquisito Colore, machi-
natione, vel ingenio, nisi ad vnguem
secundum Taxam notariorum Callarij
in Generali Constitutione patrie limi-

-tatum: et Contrafacientes in una marcha
solidorum condemnentur pro qualibet vice
dividenda pro tertia parte Curie Magni-
fici Domini Locumtenentis, pro tertia
universitati, et pro alia tertia accusati,
et accusans teneatur de credentia, et
cum juramento contrafacientem accu-
saverit, possit tamen deinde quilibet
Notarius donare de mercede sua in
parte, vel in toto.)

De Additione statutorum

31. Statuimus, et Ordinamus, quod si in futurum
occurreret pro bono, et honore universi-
tatis hujusmodi aliquod, sive aliqua
condere, et addere, statutum, seu statuta
illud, vel illa prefata universitas fa-
cere possit, et si per Magnificum Domi-
num locumtenentem et communitatem
ejus approbata et illud statutum pre-
fata valeat, et eorundem roboris
firmitatem obtineant, et obtinent. Supra-
scripta, et parificata sint supradictis.)

In christi Nomine, Amen. Anno Nativitatis
ejusdem Domini nostri, Millesimo quadrin-
gentesimo octuagesimo tertio, indictione
prima, Die vero veneris Septimo
Mensis Novembris, in Palatio Communis
in Convocatione Magnifice communitatis

Terre vtinj, audita per Nobiles, et Honorabiles Ciues de dicta Conuocatione instatia plurium Egregior notariorum de vtino Intercedentium pro Spectabili et egregio Collegio, siue vniuersitate notariorum de ipsa Terra vtinj, qui postulabant confirmationem statutorum in presenti libello descriptorum, et audita Relatione Spectabilium juris Doctorum Dominj francischi de Maninis, et Dominj Dethalmj de vtino habentium Commissionem superinde referendum diligentissime, et accuratissime legisse, et perlegisse, ac mature considerasse honorifficum statutorum; et ex eorum judicio forent honor, et decus nedum ipsius Collegij notariorum, sed etiam bonum et decus publicum huius Ciuitatis si confirmarentur, et obseruarentur, pretered ponere partem in ipsa Conuocatione, ex omnino confirmarj deberent: qua instantia audita, et Relatione optime considerata, deliberatum, et captum fuit in dicta Conuocatione, que Representat Magnificam Communitatem, et totam vniuersitatem Terre vtinj; ex ipsa statuta intelligantur et sint perpetuo confirmata, Si tamen illustrissimu

Ducale Dominium Nostrum Venetiarum et
ipsa statuta de quibus prascripta eorum
confirmationem consentire, et sua
infinita sapientia approbare dignabit-
ur et propterea deberent observari:
In quorum fidem et robur de Mand-
ato Suprascripte Commocationis Ego
Petrus Cancellarius scripsi, et Sigillu
communis Terre Utini apposui. Dat.

Nos Lucas Mauro pro illustrissimo et Ex-
cellentissimo Ducali Dominio Venetiar
patrie Forijulij Locumtenens Generalis
etc. Audita humili, et honesta peti-
tione parte fidelissime Universitatis
et Egregij Collegij notariorum Utinen-
sium Nobis facta, qua petitum est,
et statuta, quae pro Bono publico ip-
sius Universitatis Civitatis, et ipsius Di-
gnissimi Collegij honore Communi nota-
riorum omnium, eiusdem Collegij optimo
consultoq; denuo ediderint, ad perpetua
rei memoriam confirmare, auctori-
zare, et approbare vellimus, visis
ac Diligenter Examinatis statutis
ipsis, qua nihil, nisi quod justum, quod
honestum, quod Laudabile sit, in se con-
tinent, et operepretium existimates

ea jure atq; auctoritate nostra pretoria
comprare; quæ et ad comprobandæ
virtutem, atq; bonarum artium studia
alliciant homines, et ad bene esse, ac
decus et ornamentum Tabellionatus
constituta sunt, quippe tanta Tabellio-
num fides, atq; credulitas ex constitu-
tis legibus est: ut per earum humana-
rum contractus, et voluntatum homi-
num dispositiones omnes ferre
mortalium facultates eorum fidei
atq; integritati creduntur: et quanto
leges ad meliorem ducendam vitam
atq; integriorem Tabelliones cohibent,
tanto quidem, et maiori laude condi-
tores earum, et digniori comendatione
haberi debent: Nam nihil inter animalia
bruta, et homines differt, nisi q illa
cuncta, quæ placent eorum nutu, atq;
libidine: ij vero ratione, temperamento
arbitrij, et vere virtutis premij, im-
mortalitatisq; consequendæ gratia vivunt:
Ea propter statuta ipsa omnia et
singula tamq; bene, sancte, ac lauda-
biliter instituta laudamus, approbamus
auctorizamus, et auctoritate nostra
pretoria ut jacet ad litteram, per

Nos, et Successores nostros confirmamus,
Mandantes Tenore presentium omnibus et
singulis, ad quos Spectat, vel modo alig
Spectare poterit in futurum, Tam pre-
sentibus Q futuris, quatenus ea observet
et faciant in futurum inviolabiliter
observarj, Salvo Tamen Semper Arbitrio
prelibato illustrissimo Domino Nostro Addendj
minuendj, Corrigendj, et pro libito Cel-
situdinis Sue interpretandj, ac etiam
Salvo Arbitrio prefate fidelissime vniver-
sitatis Q Collegij, ac eor quodlibet
mutandj, et alia denuo meliora faciendj
(Si opus fuerit) prout melius, et Conve-
nientius ei visum fuerit, que approbata
et auctorizata vt Supra Exequantur,
et observentur, ac egregi Debeant, et
observarj vt vltra. In quor fidem
has fieri Jussimus, et Solito Nostro Scij
Marcj Sigillo impendentj Sajmbaco Mu-
nirj. Datq Venetijs Die. xxv. Julij. 1484.
presentib egregijs Q Jacobo de Peruto, et
Q Bastiano de Thomasijs Civib Venetijs, Q Ja-
chetto q. Dnj de Venetijs, ac Marco Gba-
nese, et Baldassar de Moterlaro Comilitonib
pfati Magnifici Dnj Locumtenentis etc
Testib rogatis. Ioannes Gaudus Justinopolit.
Cancellus manto ss.)

Joannes Mocenigo Dei Gratia Dux venetiar[um] etc[etera] Nobilib[us] et Sapientibus viris Hieronymo Contareno de suo Mandato Locumtenenti prie foriuli, et Successoribus suis fidelib[us] Dilectis Salutem et Dilectionis affectum: Compares ad p[re]sentiam n[ost]ri D[omi]nij franc[is]c[us] de Maniaco notus et Civis n[ost]r[i], et Humilis notarius istius civitat[is] Supplicauit q[uo]d matriculam suaz cum statutis, et Capitulis in ea content[is] confirmare dignaremur: Nos igit[ur] huiusmodi Supplicationib[us] notarior[um] p[re]dilector[um] Matriculã ipsam cu Capitulis, et ordinib[us] in ea content[is] Laudauimus, approbauimus, et confirmauimus, et tenor p[re]sentiu Laudamus approbamus, et confirmamus ad beneplacitu D[omi]nij n[ost]ri, volentes, et vobis Mandantes, et illam obseruetis, et penitus exequamini, et obseruari, et exequi facere debeatis: has aut ad futuror[um] memoria Registrari facere, et p[re]senti restituite.
Dat[e] in n[ost]ro Duc. pal. Die .xxvij. Nouembris, Indict[ione] Tertia. 1484.

(Tergo) Nob[ilibus] et Sapientib[us] viris hier[onymo] contareno locumt[enenti] prie foriuli, et Successoribus eius.,

Rest[itue] die xxvij. Nouembris. 1486.

Registrate in libro. i. ad cartas 73. Sub Magnifico Domino Thoma Lippomano patrie foriuli Locumtenente.

1510-13-Apr.

Leonardus Lauredanus Dei gratia Dux Venetiarum, et cet. No-
bilibus, et sapientibus viris, Antonio Justiniano Doctori us-
ce locuntenentj patrie Fori Julij, et successoribus suis: fide-
libus Dilectis salutem, et dilectionis affectum: venerut
ad presetiam nram spectabiles oratores istius fidel^me
Communitatis D. hieronimus de Melsis, et D. hyppolitus de
Valuasone Doctores, ac etiam prudens vir Joannes fran-
ciscetinus Cancellarius ipsius Communitatis, et nunbius Collegij
Notariorum utinj, cuj nomine ipsius Communitatis, et Collegij
Expposuerunt Controuersiam Jam diu uertentem Inter ipsum Collegi-
um notariorum ex una, et Cancellarios precessorum locuntenetur
et uestrum, qui Cancellarij, ut asserunt, continue quernnt
se ingerere in causis ciuilibus contra id quod Anno 1425
Die xviij Junij Captum et deliberatum fuit per Consi-
lium nostrum rogatorum. qua deliberatione cauetur q dictj
Cancellarij locuntenentes no debeant se aliqualiter Impe-
dire in dictis causis ciuilibus, que sint, et pertineat solum
modo notarijs utinj, Remanentibus appellationibus ipsis Cancel
larijs pro ut in ea continetur, ac etiam contra multas alias
prouisiones de Tempore in tempus factas in executione dicte
Deliberationis per sindicos nostros, supplicantes Dominio
nostro instantissime, qp talibus prouideretur qp amoueatur
omnis controuersia, et differentia Inter dictos notarios
et Cancellarios, et qp pars cuiuslibet consilij nostri rogatorum
eis obseruetur Integre, nec Interrumpatur ab ipsis Cancellarijs
multis, et diuersis medijs, et modis Infrascriptis. Et qp uolunt
se Ingerere, et Ingerunt in causis Damnorum datorum, et Tur-
bate possessionis sub pretextu sectę, et broc amationis
in causis Commissis, et delegatis, in causis remissis per au-
ditores in causis in quibus agitur de bonis Dominij nostrj

In causis que reducte sunt ad arbitriu boni viri, In Causis territorij Terminorz, et confiniu In mandatis diffinitius, et no diffinitiuis: In receptione lrarz Inhibitoriarz & Magistratuu huius urbis nostre venetiarz, contra sententias latas In causis ciuilibus predictis: quam ob rem volentes nos amouere oem controuersiam Inter dictas partes et satisfacere cum equitate et Iustitia Instantissime requisitioni illius fidelissime Communitatis nre memores de hijs que proximis preteritis diebus ad uos scripsimus, ac etiam de omnibus eo, quod ad nos rescripsistis: statuimus et terminauimus, sic consulente uniuerso collegio nro,

In primis deliberatio stetit consilij nostri Rogatorz die xviiij Iunij Iqzs. ad unguem obseruetur, et quod attinet ad actus Suprastos uolumus & cause damnorz datorz & turbate possessionis no concernentes aliqua criminalitatem et monopolium, quod Intelligatur Iuxta decreta nra de monopolijs loquentia spectent et pertineat notarijs uris

Causas aute commissas et delegatas uolumus & arbitrij uestri sit, et successorz uestrorum cognoscere, an mereantur credentias & taciturnitate, & tunc ee uolumus p cancellarios uestros scribantur: Cu uero cause erunt huiusmodi, & nulla credentia meretur: uolumus & spectent ad ipos notarios collegij. Cause uero, seu remissiones auditorz nrorz de actibus factis In prima Instantia spectent ad notarios stetos predictos collegij. Cause que reducunt ad arbitriu boni viri similiter In prima instantia sint iporz notariorz. Cause de territorio, terminis & confinibus In quibus agitur de rebus dominij nri spectent ad cancellarios uestros. Ille uero que sunt Inter privatu et privatu sint notariorz, Circa illas aute que uertebatur inter castellanos, Communia, et similes uolumus & seruetur

Con ueñdo mandata diffinitiua & nõ diffinitiua in
prima instantia sint notariorũ Collegij Exceptis bra-
uis intimitoriarũ ante latam sententiã in prima
instantia sint dictorũ notariorũ, Reliquarũ, & post la-
tam sententiã sint Cancellarij: quare uolumus
et cũ uniuerso Collegio nostro Mandamus uobis ut
quantũ cupimus dictũ est obseruari facere debeatis
sub pẽna illis Cancellariis, et notarijs, qui contra
facerent Immẽ priuationis Cancellarie aut notarie, nec
amplius pẽ sint in aliqua Ciuitate aut loco nro exer-
cere officiũ Cancellarie aut notarie, aliquo modo,
& restituendi totũ id quod pro huiusmodi actibus
acceperint: Has autem Registrari ad futuram me-
moriam in actis Cancellarie uestre facite Et
p Resentantibus RESTITVI /

Datũ in nostro Ducali palatio Die xiij Aprilis
In die & xiij M.mo D.mo xmg. /

Registrate i. Lo litterarũ
Ducalium Cancell utinj, ac f. 53.

Je ne

1430. 13 Mar.

Franciscus foscari Dei Gratia Dux venetiarum, etc. Nobilibus et Sapientibus viris Laurentio Donato de Suo Mandato Locumtenenti Patrie forijulij, et Successoribus suis fidelibus Dilectis Salutem, et Dilectionis affectum. Ad informationem vestram Significamus vobis q alias in Millesimo quadringentesimo Trigesimoprimo, Die vigesimoprimo Mensis Augusti. Ad Requisitionem, et instantiam illius fidelis communitatis nostre vtrinj Deliberavimus, et Statuimus cum nostro Consilio Rogatorum, et additionis, q quando late sunt Due Sententie Diffinitiue pro vna partium de Consilio Sapientum, et Secunda est Confirmatoria prime, q vlterius non possit appellarj Juxta continentiam et Tenorem litere per nos Scripte dicte Communitatj, Cum hoc, q si forte pro vna partium ferretur Sententia, que Damnaret processum, et pronunciaretur processum nullum, q aliqua causa vel absolueretur pars ab obseruatione Judicij, aut alia sententia, que non Diffiniret negotium principale, et merita Cause, Talis Sententia non Computetur in illis Duabus Sententijs latis, et in effectu q dicta pars intelligatur de

C. pro pars Lat. q Cons. Sap. ns.

duabus Sententijs diffinitiuis latis, et Decretis Super Negotio principali, et non Super preceptitudine, vel nullitate processus, Mandamus itaq; Vobis vt hanc partem et ordinem obseruetis, et faciatis inuiolabiliter obseruari.

Datum In Nostro Ducali Palatio, Die xiij. Mensis Martij, Indict. 2a. 1439.

1495. X. Apr.

Franciscus foscari Dei Gratia Dux venetiarum etc. Nobilibus, et Sapientibus viris Delphino venerio de Suo Mandato Locatenenti patrie forijulij, et Successoribus suis fidelibus Dilectis Salutem, et Dilectionis affectum. Statuisse ad instantiam, et Supplicationem Oratorum fidelium Communitatum nostrarum vtinj et Ciuitatis Iustinopolis Sub Die vigesimo quarto Mensis octobris, Millesimo quadringentesimo Trigesimo quarto, Meminimus; Sicq; etiam precessoribus vestris Scripsisse, vt lites, que verterentur Coram eis nequaq; vicario seu vicarijs Consulem committi posset, causis, et respectibus ipsis In litteris vestris Clare Specificatis. Huc autem parte predicte fidelis Communitatis nostre vtinj. Nostro Dominio Expositum

est, q ab eo tempore citra jn consuetudinem
deductum est, q Cause, que coram Locum-
tenente nostro ventillantur, Referende
committuntur vicario suo, quod idem est,
ac si idem vicarius consuleret, quod red
cedit jn non parvum jncommodum dicte no-
stre fidelis communitatis, quoniam jn
Referendo ipsas causas committuntur multe,
et jnfinite extorsiones, que penitus ab
omni jure, et honestate sunt aliene, et etia
ab jntentione predicti nostri ordinis, qua-
drem quum predicta jntelligere nobis
molestissimum sit, volumus, et vobis
expresse Mandamus, quatenus de cetero
nec sub colore Relationis, neq jn Con-
sulendo, aut sub alio quocunq colore nul-
lam litem, aut diferentiam vicario vestro
consulendam, aut Referendam committi
permittatis, Sed committi Debeant jpsa
diferentie ad consilium alterius Sapientis
juxta consuetudines jllius nostre patrie,
Nam Condecens esse Dignoscimus, q vi-
carius vester, et etiam qui de cetero
erunt vacare Debeant officio suo, et
non se jmmiscere jn aliis, et jta volu-
mus omni exceptione Remota observari.
Dat jn Nostro Ducali Pallatio, Die. mo
Mensis Aprilis, jndictione octava. 1445.

Augustinus Barbadico Dei Gratia Dux Venetiarum etc. Nobilibus et Sapientibus viris Joanni Mauroceno de suo Mandato Locumtenenti Patrie Forijulij, ac Successoribus suis fidelibus Dilectis Salutem et Dilectionis affectum. Significamus vobis, q. in Nostro Consilio Rogatorum Die vigesimotercio Januarij instantis capta fuit pars tenoris infrascripti. V. Reperitur vnus, et in patria nostra Forijulij Bonus Numerus Doctorum, qui Cupientes viuere sub aliquo ordine et Regula instituerunt vnum eorum Collegium, cum Capitulis, et ordinationibus Religiosorum Collegiorum Doctorum Ciuitatum nostrarum Terre firme, prout ex quibus literis attestatur Nobilis vir q. Joannes Mauroceno Locumtenens noster, qui misit Dominio nostro exemplum antedictorum Capitulorum, quorum Confirmationem Duo Ipsorum Doctorum. V. Dominus Jacobus de Castello, et Dominus Andreas de Belgrado, qui ad nostram hanc ob rem se Conferre presentiam, maxima cum instantia petierunt, et Quum huiusmodi eorum honesto petitioni sit satisfaciendum, quando presertim, cessura sit honori et ornamento

status nostrj, et Dicta Capitula conformia
sint constitutionibus, et ordinamentis
dicte patrie, vt cuius litteris scribit
dictus Locumtenens, vadit pars, q
auctoritate huius consilij institutio pre-
dicti Collegij Laudetur, et confirmetur
cum omnibus capitulis, constitutionib
et ordinationibus contentis in predicto
exemplo remisso, et examinato per Col-
legium nostrum, quod quidem exemplu
remittatur ad predictum Locumtenentem
nostrum, vt ordines, et Regule in
illo contente diligenter obseruentur, et
executioni mittantur, Tenor vero
capitulorum talis est Vz. Prologus.,

Humanum genus natura liberum optima
ratione legem adinuenisse censendum
est, fons enim vite liberalioris, et ve-
rioris Lex Sapientis est, per quam ordo
rebus cunctis statuitur, metu pene im-
proborum coherceatur audatia, et teme-
ritas comprimitur, Bonos ad vir-
tutem capescendam propensius, ac fla-
grantius accenditur intentio, augetq
utilitas, Dignitas, et auctoritas,
hinc pisces illos Romanos exactis
demum ex vrbe Regibus, vt eorum
ciuitas, quae diutius sine legibus

fuerat, fundaretur, non sine ratione
Leges xij. Tabularum Teste Pomponio
iure consulto ab Athenensibus accepisse
comperimus: Arbitrabantur enim omnes
humanas actiones se se sanctius habituras,
earumq; urbem longe maius incrementu
indies acceptura, si certis, ac peculi-
aribus legibus Gubernentur, et suo quisq;
ordine regeretur, hoc etiam in nonnullis
irrationalibus animantibus licuit con-
spicari, parcas etenim apes naturam edo-
cuisse suis legibus vivere, et uni dum parat
Regi obtemperare, Et Maro, et sacra re-
fertur Scriptura, plures formicas uno
quidem onere suppositas, suo quamq;
ordine onus subire deprehendimus.
Grues quoq; quas palamedis ques ap-
pellant, et ordine volare conspicimus,
Planetas omnes perpetuo ut asserunt,
moti agitatos suo quemq; ordine, sine
quo nec momento quidem minimo sibi
constarent, nobis reduces quotidie
videmus, quo fit, ut patrie huius foro-
iulienses, et ciuitatis Venensis Doctores
alii ceteros informare, et Teste Sacra
pagina fulgere dicimur, veluti Stelle
in firmamento, et in perpetuas eterni-
constitui, sibi quoq;, et suis negotijs lege

libenter prescribant, institutionumq; normam inter se edere; precia Spiritus Sancti Gratia, aue Eruditis Cogitationibus interesse dignatur, consulto statuerint, ne quis ceteris consulant, sibi ipsis defecisse videantur, et in eo quod profitentur, reprobi inueniantur; Ad Dei igitur maximi, eterniq; Laudem ac Beati Joannis Baptiste, Cuius auspicijs presens hoc institutum fundandi Collegij aggredimur, felicissimi quoq; Status Serenissimi Ducalis Dominij nostri Venetiarum Decorem, et Gloria, perpetuumq; Splendorem, et ornamentu Clarissimi Domini Joannis Mauroceno patrie Locumtenentis Dignissimi, qui operi huic probatissimo Voltro etiam Dignatus est adesse; Doctores omnes Forojulienses et Utinenses quot quot Auditorium Supremum, et Curiam primariam frequentant pro Augumento huius Sanctissime Ciuilis Sapientie Constitutiones Siue Statuta vt infra inter se, Auctore Domino vnanimiter promulgauerint Die hunc Sexto Nouembris M. CCCC. LXXXVIJ.

De modo, et forma eligendi
priorem et consiliarios.

Quia Secundum philosophum in uno quoq; ente
est dare vnum ens; ad quod cetera redu-
cantur, Dictatq; jus civile plures non posse
faciliter consuli, Sed oportere quempia
presidere, Cuius dictus facilior sit
ad consilium perhibendum, Testaturq; eua-
gelica Doctrina omne verbum stare
in ore duorum vel trium, prosinde Sta-
tuimus, q; Convocato, et Coadunato
Collegio in Basilica Sancti Joannis baptē
de platea, vel in alio alio loco honesto, et Congruo Deputando per maiorem
partem Collegij predicti Singulis annis
in Die festo Nativitatis eiusdem Sancti
Joannis hora decima estima vel
circa ponatur in capello ligneo ad hoc
apto, et Specialiter Deputato per notarium
dicti Collegij tot Ballotē albe, quot aderunt
ibidem Doctores, inter quas Tamen
sint Tres Tantum Ballotē Rubee, et
eis commixtis, accedat notarius pre-
dictus primo loco ad Dominum priorem
Tunc presidentem, et Successive ad que-
libet presidentium Doctorum juxta ordi-
nem Sedentium, et hij, quibus obve-
nerint Ballotē Rubee predicte extracte
de predicto capello, facultatem habeant

nominandj jn priorem Treseq Doctoribꝫ
dicti Collegij vnum pro quoq; qui nomi-
nati statim exire debeant dictum Col-
legium, et per eligunt de Collegio
eo ordine quo nominati fuerint de-
creto, Ballotentur ad officium prioratus
predicti ad bussulos et Ballotas, et ille
ex prefatis trium nominatis ad dictum
officium, sit, et jntelligatur, ac rema-
neat prior illius anni futurj, qui re-
portauerit pro se maiorem partem suffra-
giorum predictorum totius Collegij, aliꝫ
fiat noua nominatio, et electio modo
quo supra, Donec nominatus habuerit
maiorem partem suffragiorum predictorꝫ
vt supra, et jstemet ordo pariformi-
ter seruetur jn electione duorꝫ
Consiliariorum, excepto qꝫ duo tantu
ex predictis nominatis, qui habue-
rint plura suffragia maioris partis
totius Collegij vt supra, remaneat
sint, et jntelligantur esse Consiliarij
illius anni, adjicientes qꝫ Nemo ex pre-
dictis priore, et Consiliarijs vt supra
nominatis, et electis possit renuntiar
dictis officijs sub poena librarꝫ decem
illico exbursandarꝫ dicto Collegio, et horꝫ
officium duret dum Tangat anno, et per

continuum Triennium Subsequens ad Tale
officium Hominari, et eligi nequeant.)

De officio D. Prioris et Consiliariorum

.2°. Quoniam Par est membra Capiti obtemperare
debere, et inter se nullatenus dissedere,
Ideo Statuimus q̃ predicti prior, et Con-
siliarij presse debeant Collegio Sedulo
et ad ipsorum officium spectet, et perti-
neat manutenere, defendere, ac regere
dictum collegium, Expensis Tamen Col-
legij, imponere q̃ pro rei necessitate
mulctas, seu poenas, et bonna Contra-
facientibus statutis, et ordinibus collegij
predicti, Dum Tamen pena, multa
seu bannum non excedat Soldos vi-
ginti parvorum, nisi maior pars Collegij
plus vel minus decerneret, et insuper
teneatur singulo quoq̃ mense ad minus
semel, et quotiens utile, vel opportu-
num eis videbitur; Convocare collegium
predictum juxta formam precedentis
statuti, et presentes in loco, et vocati
de eorum mandato hora statuta non
venerint, multentur, et incurrant
poenam Soldorum viginti, nisi justa causa
fuerint impediti arbitrio eorumdem
D. prioris, et Consiliariorum diiudicanda:

possint, Tam ipsi q̄ alii de collegio, Seruato tamen ordine Statutorum, proponer omnia et singula vtilia, et necessaria dicto Collegio: Possint insuper Consiliarij prędicti absente priore, de consensu Seniorio Doctoris de collegio, qui ipso jure absente priore, eius loco censeatur subrogatus; Conuocare Collegium, et proponere vt supra, si vocandi necessitas immineat; alias expectet aduentus dicti prioris:)

De electione, et officio aduocatoris pauperis

3° De quibuscumq; oneribus debetur Deo maximo Decima, presertim ab his; quib scientię Munus elargitum est, Prospde Statuimus q̄ ordine, et modo, de quo supra in ballotatione Domini prioris facta est mentio, eodemq; die pariformiter eligantur Tres ex Doctoribus collegij prelibati, qui teneantur sine mercede, et premio patrocinari quibuscumq; pauperibus, idest miserabilibus personis, et precipue carceratis pauperibus, in quibuscumq; causis, Tam ciuilibus, q̄ criminalibus quotienscumq; fuerint requisiti, aut poena librarū decē collegio applicanda pro qualibet vice, qua

requisitus noluerit in causa juste patro-
cinari, de qua Requisitione stetur Ar-
bitrio Dominor. Prioris, et Consiliarior.
et Relationi duorum proborum virorum.
Teneantur insuper semel ad minus in mese
visitare Carceres cum licentia Magnifici
Domini Locumtenentis; et se informare de
causis, et defensionibus eorundem misera-
bilium ~~pauperum~~ Carceratorum, et eos ac
eorum Causas pro posse defendere, et hoc sub
poena predicta totiens ab eis auferenda,
quotiens cessasse dicte visitationi reperi-
entur, nisi fuerint absentes, vel infirmi,
et super predicta poena supplicari, aut
arrengari, seu Gratia fieri nullatenus
possit, Sed omnino irremissibiliter exigatur,
Adjicientes insuper, q predicti electi ut
supra renunciare nullatenus possint, aut
aliquo modo se excusare ab officio prelibato
sub poena predicta, factaq Tali electione
in Crastinum ad sonum Tube sub palatio
per notarium, et viatorem Dicti Collegii
alta, et intelligibili voce preconia noti-
ficetur omnibus, predictos Tres electos
fuisse aduocatos pauperum, et horum
officium duret solum Anno, et per Continuum
Triennium subsequens noiari, et elligi nequeat
sub poena predicta.

De electione cancellarij ac Bidelli collegij, et eor officio

4to. Quoniam Arbitramur presidentes sine ministris commode presse non posse, Statuimus, q eo die, quo eligentur prior, et Consiliarij, similiter eligatur unus Bonus, et sufficiens notarius ad Bussulos et Ballotas, vt fit in electione Domini prioris, Cuius officium sit conscribere omnia Gesta, et Decreta, siue acta collegij, Secundum q eidem imponetur per Collegium, et Statuta, nec non tenere Computum de introitibus, multis, et expensis, ac facere omnia alia ad ipsum collegium vtilia, et necessaria, et presertim in Congregatione Collegij teneatur vocare vnumquemq ad sedendu) juxta ordinem matricule, et Statutos, et punctare Contumaces, et non interessentes dicto Collegio, et similiter eligatur, et Deputetur unus Bidellus, siue Liator Bonus, et sufficiens, Cuius officium sit Citare, precomzari, et alia spectantia ad officium precomzatus facere pro ipso Collegio, Cui obedire teneatur in occurentibus necessitatib, Duret q horum officium ad libitum Collegij cum Sallario ab ipso Collegio deputando.)

¶ Q. notarius et Bidellus collegij Requisiti à priore, et ꝯsiliarijs statiꝫ adesse debeant.

5. Arbitramur par esse ab inferioribus superioribꝫ obedientiam impendj debere, Statuimus propterea, ꝙ predicti Notarius et Bidellus quandocunꝫ fuerint Requisitj à D. priore, et Consiliarijs, eisdem presto adesse debeant, Saluo legittimo impedimento per Collegium dijudicando, alias notarius Cadat in poenam Soldorum decem. pro quaꝫ vice, et Bidellus Soldorum quinꝫ.)

¶ De vocatis ad Collegiũ discedere nõ ualetibꝫ sine licentia D. prioris.

6. Vt omnia mature, et Sincere procedant et ꝙ omnes tangit, ab omnibus approbarj, sine improbarj valeat, Statuimus ꝙ Nemo ex Doctoribus Conuocatis ad Collegium inde possit abire sine expressa licentia Dominorꝫ prioris, et Consiliariorꝫ, et qui Contrafecerit, Cadat in poenam Soldorum viginti pro qualibet vice ab eo irremisibiliter auferenda, Super quo Gratia fierj nullatenus possit.)

¶ De Reuerentia exhibenda D. priorj, et ꝯsiliarijs.

7. Quoniam Scriptum est, q omnis anima

Subesse debet Superiori, et eidem Reverentiã exhibere, Statuimus, q̃ in Collegio prior, et Consiliarij predicti primo debeant Sedere, et nullus eor̃ in Bancho precedere seu antecedere debeat sub poena Solidorum viginti pro quoq; et qualibet vice auferenda, et Collegio applicanda, et Similiter in processionibus, et aliis Solemnationibus publicis nullus precedere debeat Dominum priorem sub poena predicta; et post dictum Dominum priorem tam in Collegio predicto q̃ in aliis locis, et actibus publicis, ac processionibus et funeralibus quilibet e dictis Doctoribus juxta Tempus Doctoratus, et Descriptionis in matricula precedere debeat subsequentem, et hoc precise, et inviolabiliter observet, nec renuntiari, seu mutari possit tacite, vel expresse alicuius alio queshito Colore, nec contra id arrengari, vel Gratia fieri possit sub poena predicta.)

De Audientia pacifice ptanda volentib; arrengare.

8. Quoniam ubi non est ordo, necessario Sequit confusio, Hoc presenti Statuto provademus, q̃ quilibet de dicto Collegio

concionarj volens siue arrengare, pacifice, et quiete ab omnibus audiatur, Donec complecerit, et hoc sub poena Soldorum viginti pro quolibet contrafaciente applicanda collegio, Saluo q̃ si priorj, et Consiliarijs videbitur, Tunc possint silentium imponere, si nimium prolixe, aut frustratorie loqueretur sub dicta poena, Statuentes insuper, q̃ facta propositione per priorem et Consiliarios, primo si proponere voluerint, Subsequentes in ordine proponere possint respondere, confutare, laudare et approbare iuxta ordinem Sedentium, et Nemo possit per alium interrumpj in suo Sermone, nisi per priorem, et Consiliarios vt supra, Donec, et quousq̃ fuerit Ballotata, et capta vel reprobata proposta primo loco facta nec alia diuersa dicta fieri sub poena prima, nisi prima expedita,

¶ Quis ordo seruarj debeat, qn. aliquis voluerit in colloquium Recipi

9. Scriptum est, q̃ qui non intrat per ostium, fur est, et latro, Vt igitur tale inconueniens euitetur, Itur probabilj deliberatio-

Statuimus, q de cetero Nullus admittatur
in Collegium nostrum, nisi sit subditus
in patria forijulij illustrissimi Dominij
nostri venetiar & vel R. Dominj Pa-
triar & ratione originis, vel Domicilij
saltem triennalis, et nisi R receperit
insignia, et Gradus in publico studio
patauino, et eius honorando Collegio, qđ
talis volens admitti teneatur ante omnia
comenire priorem, et consiliarios, qui
ad eius instantiam teneantur in vno
die festo comocare Collegium, coram quo
volens describi in matricula, et admitti
in Collegium, teneatur in primis
Deponere Ducatos duos in manibus
notarij nostri Distribuendo inter Doctores
interessentes prefate Administrationi,
et Tria paria Chirothecarum hono-
rabilium de camutia danda priori, et
consiliarijs, et vltra predicta dar
et Deponere libras Tres pro Cancel-
lario et Soldos quadraginta pro
bidello, quo facto, teneatur arbitrio
Dominorum Prioris, et consiliarior
legere vnam legem cum Glosis
sine in ff. siue in C. vel vnum
Capitulum in prelibato Collegio, cuj

legenti, vt deferatur Collegio, in quo ec-
citit approbatus; non possit per aliquem
ec. Doctoribus arguj, opponj, vel quesitu
aliquod fierj, Sed perfecta lectione pre-
dicta admittatur, et ipso jure censea-
tur admissus, et esse de collegio pre-
fato, describiq; debeat per notarium
in matricula, Locumq; habeat in Col-
legio, et alibj juxta Tempus admissionis
sue, et formam Statutorum, Siquis
autem admissus fuerit non seruata
forma predicta, et ordine, de quo
supra, nullatenus sit, neq; esse intelli-
gatur de collegio predicto, neq; gaudeat
et vsj possit priuilegijs, emolumentis
et jmmunitatibus ipsius, sitq; presens
Statutum precisum, jta vt nullatenus
super contentis in eo possit arrengarj
supplicarj vel aliter dispensarj, seu
gratia fierj sub poena librarum vi-
ginti quinq; vt supra applicanda pro
quolibet arrengante, supplicante, et
contrafaciente jrremissibiliter auferenda.

De forma jurj deferendj Doctoribus de collegio.

x.mo VT Res Syncere procedant, et saltem per-
jurij mens et eterne pene quolibet
Compescatur, presentis Statuto Decernimus, q

omnes Doctores de Collegio predicto Tam
jn presens, & jn futurum recipiendj, et
admittendj, semel Tantum manu Tactis
scripturis jurare teneatur jn manib
prioris nostrj & perpetuo, et jnuiolabi-
liter attendere, et obseruare, manu-
tenere, et pro posse defendere, et tuerj
Statuta, et ordinamenta dicti Col-
legij Tam facta, & facienda, ac omnia
et singula jn eis contenta, prout
jacent, et jn nullo contrafacere, Di-
cere, vel venire Directe, vel jndi-
recte sub poena perjurij, Sed ipsa
omnia et singula jn eis contenta
ad vnguem obseruare, et procurare
et obseruetur, nullo jn Contrariu
quesito Colore.

De proposits et partitis ad bussulos et Ballotas decidis

9j.mo Abſit omnis fraus, et vnus quisq; votu
suum, sine Suffragium libere, et sjn-
cere prestare valeat, Statuimus
q omnes partite, et Proposte facte
jn Collegio predicto Determinentur, et
Decidantur ad Bussulos et Ballotas
Imposita prius manu jn vtroq; buss-
sulo, jta et nesciri nequeat jn que
ipsorum suffragium jmposuerit, defer-

ranturq; Bussuli predicti Circumcirca per
juniorem Doctorem, vel per notarium Col-
legij, factaq; Ballotatione predicta, por
eum Consiliarijs evacuet primo unum
e eq eis numeratis Ballotis, et deinde
alium, et pro ea parte intelligatur
esse decisum, et Deliberatum, que plura
Suffragia exegerit, dummodo ex eis
dant maiorem partem Collegij, alias
reballotentur, et si secus factum fuerit,
sit ipso jure nullum, irritum, et inane.

De Religione, et modo quenidij in processionibj publicis

12mo. In Deo Maximo, Optimoq;, ac Beato Joanni-
baptiste protectorj nostro, honor debitus
exhibeatur, hac Laudabilj Sanctione
Statuimus, q; singulis quibusq; demis
jn Die festo Sacratissimj Corporis Do-
minj Nostrj Jesu Christi omnes Doctores
Collegij presentes, et existentes jn loco,
et non impedity aliqua justa, et
legittima Causa per priorem, et Con-
siliarios diudicanda, sub poena per-
jurij, et soldorum vigintj a quolibet Con-
trafacientj irremissibiliter exigenda
teneantur convenire jn Ecclesia Col-
legiata Beate Marie virginis de
Vetro, et cum face cere albe ponderis

admus librarum Duarum ad stateram
ac capucio à variis processionaliter
una cum venerabilibus canonicis
dicte ecclesie suo ordine associare
processionem, que a die fit ad hono-
rem et Gloriam omnipotentis dei, et
Sacratissimi corporis predicti, vsq; ad
finem processionis; quas faces finita
processione debeant offerre altari
Sacratissimi corporis christi pro dimidia,
et alia dimidia altari Sancti Joan-
nis baptiste, et Similiter sub poenis
predictis omnes Doctores presentes,
et non impediti vt supra, teneant
in die festo Sancti Joannis baptiste
predicti convenire in capella eiusde
horâ nona, et ibidem audire missam
et offerre solidum vnum pro quoq; pre-
fatorum Doctorum Sacerdoci celebrati
prefatam missam, et in communi offere
vnum cereum, siue facem cere albe
ponderis admus librar quattuor
ad stateram emendam emptibus
totius collegii per notarium ipsius, cui
consimilis debeant ad vsum missarum
celebrandar in prefata capella
et successive eodem die suo ordine
associare processionem; que fit in honore

Vacat fuit missa
vna m̃ pulsata
sup dispensata
anno 1517
Junij.

eiusdem Sancti, Sine Tamen obligatione deferendi facem, et similiter conuenire Teneatur hora congrua in eadem Ecclesia quandocunq; fient processiones publice in honore alicuius Sancti, vel propter felicem ingressum illustrissimi Domini nostri in hanc patriam, seu alias quandocunq; fuerint requisit de Mandato prioris et Consiliariorum.

De Honore ps̄tando ffribus in sponsaliciis dictis

13mo Decens quippe, et Dignum arbitramur etia in Sponsalitijs dictis, ex quibus Solet ciuitates liberis hominibus repleri, confratribus nostris honorem debitū impendi debere, Proinde presenti Sanctione Decernimus, q̄ quilibet de Collegio nostro, prius Tamen a priore monitus, vel eius Mandato citatus sociare Teneatur, et Debeat sponsas confratris nostri, et filiorum, ac nepotum suorum, ac etiam filias, et neptes de domo, et familia cuiuslibet confratris nostri ad domum maritorum suorum, non Tamen extra ciuitate sub poena soldorum viginti pro quolibet requisito, Sine monito, aut citato contrafaciente, et contumace, nisi

legittima causa per priorem, et Consiliarios dijudicanda aliter fuerit Decretū.

De funeribus Doctorū de Collegio honorandis.

mo 14. Officia, fraternaq; Benevolentia etiam in Cadaueribus defunctorum Demonstretur, Honorq; Debitus nostris Doctoribus exhibeatur ad Laudem Dei: Cuj pietatis officia maximopere placent, Statuimus, q de funere Cuiuslibet de Collegio nostro teneantur prior, et Consiliarij conuocare, seu conuocarj facere omnes de dicto Collegio, et ad Domum defuncti jre teneantur, et debeant Saltem per mediam horam ante sub poena Soldorū vigintj jrremissibiliter auferenda, et Collegio Applicanda, omnes, et singulj Conuocatj presentes, et non impeditj legittima causa Arbitrio Dominj prioris, et Consiliariorum dijudicanda, ac Corpus defunctj binj et suo ordine partim ante feretrum, et partim post prosequj vsq; ad Sepulturam Deum pro Ipso orando, et deinde cum dignatis domum defunctj redire, et jbidem permanere Donec Serma jnsimilibus fierj

consuetus perficiatur.

De Doctoribus collegij nostri à contumelijs extra & fratres se abstinere debebitus.

15mo. Quoniam secundum Justinianas Sanctiones non decet obrobrijs, et contumelijs, Sed juribus, et legibus decertare, Hac Laudabili Sanctione decernimus, & Nullus confratrum in allegationib coram quocunq; judice, pretore, seu consultore Tam in collegio, & extra sibi invicem contumelias, vel injurias, reales, personales, seu verbales dicere, vel facere presumat Sed potius honeste, et charitative & vicissim audiant, et honorent, & ab his et ab aliis veneretur, Et si quis contrafacere ausus fuerit infuturu, Imo pro facti; ac personarum et loci qualitate prior et Consiliarij, qui pro tempore fuerint, convocato primo collegio, cum de his querimonia aut notitiam aliter habuerint, Contrafacientem pro arbitrio collegij in premia applicanda collegio predicto, dummodo non excedat poena et summam librarum decem: Et

Talis pene impositio statim modis omnibus per priorem exigatur, aliter solvat de suo, nisi aliud per Collegium fuerit Decretum: et Talis Contrafaciens Tempore quo super hoc Decerneret exire teneatur Collegium, et demum facta deliberatione per illud redire ad audiendum deliberationem dicta.

De pace, ac Laudis, et Compromissis inter Doctores ineundis.

16. Quia Concordia Parue Res Crescunt, et Discordia maxime Dilabuntur. Christi Redemptoris Nostri Discipulis suis pacem relinquentis Exemplo instructi, hac Laudabili Sanctione Statuimus, et firmamus; Quod si quando, quod absit, casus emerserit, quod si aliquis Doctor de Collegio nostro Doctorem odio prosequat, Dominus prior, et Consiliarij Totis viribus, et posse Conentur eos ad pacem, Concordiam, et Benivolentia revocare; quod si forte ex aliquo proterviis perficere nequeunt, id Deferant Collegio, quod etiam pro posse Conentur ad pacem eos reducer, Adij-

uentes, ꝙ de omnibus causis, litibus controuersijs, et differentijs inter doctores nostros tantum uertentibus, accipiantur arbitrj, et amicabiles compositores: et ad id per dictum Collegium compelli possint etiam multa inducta teneanturq; inter eos facere compromissum, ac parere Laudo, et sententie superinde ferendis:

De libro Collegij, in quo describatur oñes, qui sut, et demceps repietur in collegio, et gtumaces erunt, ac oia acta spectãtia ad pfatu coltm

.17. Ne fraus aliqua, que est legibus inimica, perpetrarj possit, hac laudabili Sanctione statuimus, q̃ fiatur unus liber sumptibus Collegij remansurus penes notarium eiusdem, donec eius officium durauerit, in quo per ipsum describantur omnes introytus, et expense qui, et quę fient per priorem, et Collegium, et similiter omnes impositiones collectarum, quę dictim occurrent et per Collegium imponentur, et exactiones poenarum, ad quas soluendas quilibet de Collegio teneatur sub poena arbitraria: Item in eodem libro descri-

bantur electiones, et creationes prioris Consiliariorū, Aduocatoris & pauperis et aliorum officialium, et alie Deliberationes fiende, et Decernenda per Dictum Collegium. Scribantur insuper in eo omnes Doctores presentes et qui de nouo reperientur in prefato Collegio, cum Die, et Anno, et sub quibus priore, et Consiliariis, ac etia scribantur in eo sub una Rubrica seu pagina de per se omnes de dicto Collegio Contumaces, et Contrafacientes Mandatis, et poenis impositis per priorem, et Collegium, et alias dispositis per Statuta.

De penis, et multis per priore et collegiū impositis à ptumacib⁹ et inobedientib⁹ irremissibiliter per priorem exigendis.

18. Quoniam Multi metu poene compescuntur et ad obedientiam debitam reducunt, que nisi exigeretur, esset ludibrio, Propterea volentes quæ Statuimus inuiolabiliter obseruari, ac Collegio debitam Reuerentiam exhiberi, Statuimus, q̄ idem prior sub poena soluendi de suo proprio irremissibiliter

exigere debeat a multatis, et condemnatis poenas eis impositas integre in exitum sui officij, quas si predicti condemnati soluere forsasse contumaciter recusarent, tam diu a Collegio ipso priuati et remoti esse ipso iure intelligantur quam diu cessauerint a solutione predicta: Ita quod medio tempore nullum prorsus ex dicto Collegio sentiant honorem, et emolumentum, et vlterius per annum intelligantur ipso iure priuati de dicto Collegio, et eius emolumentis. Adijcientes, quod Prior, et Consiliarij possint sine aliquo speciali mandato Collegij si oportuerit, conuenire facere dictos inobedientes, et contumaces coram Magnifico domino Locumtenente, et eos ad solutionem vrgeri conuocatis secum duobus, aut tribus ex doctoribus Collegij, si eis visum fuerit, qui eisdem adsint in defensione cause predicte. Super quo idem possit excusare sub poena soldorum viginti pro quolibet vice, et quolibet contrafaciente, et hoc statutum sit precisum, Ita quod super contentis in eo arrengam, Supplicari, vel Gratia aliqua fieri non possit, et cuius irregore,

aut Supplicare, vel Gratiam petere ausus fuerit, Cada in pœnam Goldorum viginti applicandam vt supra.)

De Commissione Causarum faciendæ Doctoribus de Collegio.

19. Quoniam Secundum Naturam, Qui Sentit Incommodum, Sentire etiam Debet Commodum et Utilitatem, Inherentes Constitutioni patriæ Situatæ Sub Rubrica de Commissione Causarum, Statuimus Causas omnes, et Controversias per Constitutiones patriæ Commissibiles Altera parte petente Committi debere Consilio Sapientis; Debere Committi vni ex Doctoribus Collegij nostri, aut Ipsi Collegio Vera ipsa parte sic requirente, et Consentiente in Committendo Ipsi Collegio, et non aliis, nisi causa sit Talis; quæ ex forma Dictæ Constitutionis Committi Debeat, et possit extra patriam; Adjicientes; quod Talis Consultor, vel Collegium possit Judicare, et Consulere sola facti veritate Inspecta, et attentis meritis Ipsius Causæ post posito omni nullitate processus hic, et alibi agitati, dummodo alias fuerit apta petitio, quæ Intentione

agentio Concludat, et super ea fuerit lis Contestata, vel habita pro Contestata juxta formam Constitutionis, et presens Statutum sit precisum, et inviolabiliter observetur.

De Consultore de recta Justitia jurare Debente.

20. Quoniam Judicia Secundum Deum, et leges Sincere fieri debent, hac honestissima Sanctione Decernimus, et inviolabiliter ordinamus, q. quilibet de dicto Collegio, Cui Commissa fuerit aliqua questio, sive causa Consulenda, Teneatur, et Debeat in manibus ordinarij judicis, Coram quo vertitur lis ipsa, sive penes quem Deposuerit Concilium suum jurare ad Sancta Dei Evangelia manu Tactis Scripturis se fideliter Consuluisse in ea, et sit suo judicio, et Secundum suam rectam Conscientiam Sensisse, prout in Consilio Continetur, fiatq. de Tali juramento prestito nota publica penes notarium Cauisse, Decernentes, q. si Contingat per aliquem ex dictis Doctoribus, q. Consilium in Causis aliis, q. hic vtinj ventilatis, Consultor

Ipse ante eius editionem Iurare teneat^r
in manibus prioris, vel alterius
consiliariorum, absente priore; et
omnibus predictis absentibus Sufficiat Iurare in manibus notarij Collegij
aut cuiulibet alij Iudicis ordinarij,
facta nota per notarium sub poenis
supra nominatis.

De Doctoribus nō valentibus pacisci
vltra Sallarium Taxatū p Constitutionē patrie, nec de quota litis.

Humana Cupiditas, que vt plurimum
suis finibus non solet esse contenta, Salutifero poene Coherceatur, et ad limites debitos reducatur, hac Sanctione
Statuimus, q Nullus de Collegio prefato Directe, vel Indirecte quouis
quesito Colore Iudeat, vel presumat
pacisci, seu aliter conuenire de Sallario vltra Taxanda vltra formam
Constitutionis patrie Super hoc disponentis, nec de quota litis sub
poena Librarum viginti quinq Collegio
applicanda, vltra poenam per Constitutionem Impositam, et admittendo
prefatum Sallarium, et super tali
poena non possit Arrengari, vel

Supplicarij, aut Gratia fieri sub poena
predicta.

De decisione causarum commissarum collegio.

xi. VT Judicium, quod plurimorum Sententijs confirmatur, Sincere procedat, et veritas eluceſcat, Statuimus, q si contigerit causam aliquam vndecumq; commissi consulendam collegio nostro, Tunc Nuncius asserens processum causæ commissæ conuenire debeat Dominum priorem, et eidem rem exponere, qui teneatur ad Requisitionem dicti nuntij q; citius poterit collegium conuocare, Coram quo presentetur processus predictus, et subinde per collegium Deputentur Tres referendarij ex Doctoribus predictis ad Bussulos, et Ballotas, qui nullatenus valeant se excusare, sed teneantur infra spatium ad minus vnius mensis, et q; citius poterunt referre prefato collegio summatim casum, et Dubia elicita ex processu scribere in scriptis, vt locus sit studere, et videre volentibus, et in Termio Dierum octo demum conuocetur collegium, et

audiantur opiniones, et sententiæ cuiuslibet Doctoris inquirere, et allegare voletis, incipiendo a junioribus, et hoc semotis partium advocatis; qui tamen audiantur, si allegare voluerint, et ibidem re inter eos bene discussa, causa ipsa decidatur, propositis (si oportuerit) utrimq; partitis ad bussulos tamen et ballotas, et pro illa parte intelligatur decisu, qua habuerit suffragia plurium Doctorum Collegio interessentium, ipsis tamen Doctoribus jurantibus in manibus Domini prioris ad sancta Dei Evangelia manu taktis scripturis et secundum eorum conscientiam recte judicaturos; et subinde detur provincia unj ex prefatis Referendariis formandj consilium, quod intra alios octo dies presentetur collegio prelibato, et ibidem omnibus audientibus per juniorem Doctorem in ordine legat, et si placuerit, sigilletur sigillo Collegij nostri sancti Joannis Baptiste, et sigillatum partibus ipsis, aut alteri ipsarum tradatur, ita q̃ nemo ex assistentibus possit sententiam revelare sub poena periurij, et privationis a collegio pro tempore q̃ ipsum Collegium statuendo.

De salario taxando dicto collegio p decisionib cāre eidem cōmissāre

23. Quoniam juxta vulgare prouerbium omnis labor optat premium, et fere Nemo virtutem amplectitur, si premia tollantur, propterea statuimus q̄ pro commissione cuiuslibet cause facta prelibato Collegio intelligatur fore, et esse eidem taxatum ad minus Ducat decem salarium taxari possit arbitrio dominor̄ q̄ducator̄ cause, et Domini prioris attenta rei, et cause qualitate, ac difficultate, dummodo no excedat ducatos vigti, qui sino fuerint concordes, tunc adeatur dominus locumtenens, cuius Decisioni stetur inappellabiliter, teneat̄ tamen pars consilium petens ante omnia exbursare, et deponere ducatos decem in manibus prioris, et aliter eius processus non recipiat̄, neq; ipse aliqualiter audiatur, et hoc statutum sit precisum, sta q̄ in contrarium arrogari, supplicari, vel gratia aliqua fieri nequeat, et si quis ex Doctoribus contra fecerit, sine contrafacere curauerit, incurrat ipso facto poenam librar vigintiquinq; irremissibiliter a eo

ausferendam: qui quidem ducati decem
siue plures Dividantur inter Doctores
de collegio predicto causa tamen ex-
peditionis interessentes equaliter
Detractis tamen ducatis quattuor,
quorum tres tantum Dentur refe-
rendarij pro eorum labore, et debeat
de his esse contenti, alius vero Du-
catus Dividatur in duas partes,
ita q̃ Notarius habeat libros quat-
tuor, et Bidellus duos.

De interrogatoribus Testium ad Testationes relevare nō valetibus et eorum Sallario

24° VT omnis occasio precidatur, ex qua
fomes, et incentivum Delinquendi, et
falsum fabricandi posset fortassis ha-
beri, hac probabili cautione statui-
mus, vt nullus de collegio nostro
nominatus interrogator, assessor
et Testium examinator sub poena
periurij, et librarum vigintiquinq̃
applicanda, et totiens incurrenda
ab eoq̃ exigenda quotiens contra-
fecerit, audeat verbo, nutu, Signo,
facto, vel alio quocumq̃ quesito Colore
partibus propallare Attestationes,
et Dicta Testium per eum examī-
natorum, Sed ea secreta, et Sepulta

Tenere debeat; Donec fuerint a partibus publicata, Et qui contrafaciente huic nostro Statuto detulerit, Teneatur de Credentia, et lucretur dimidiam poenę predictę; quim Immo dictus interrogator, assessor, et Examinator sub prefata poena teneatur in initio examinationis jurare in manibus notarij examinantis se ea non revelaturum, Donec publicabuntur, et similiter jurare teneat se rite, recte, accurate, et omni adhibita diligentia taliter examinare dictos Testes, et eos interrogare ut veritas q̄ possibile sit, omnino eliciatur, et hoc Statutum sit precisum, ita q̄ super eo derrogari, Supplicari, vel gratia fieri nequeat.)

De Doctoribus patrocinatibus debētibus poēder in Scriptis.

25. Quoniam Magistra Experientia interdū causę etiam justissimę ex negligentia patrocinantium propter ineptitudinem petitionis, et nullitate processus, et notariarum in Curiam corruunt. Propterea ad communem omnium utilitatem Statuimus, q̄ in Causis, in quibus secundū forma

formam Constitutionis requiritur petitio in Scriptis; nullatenus per quempiã ex Nostris Doctoribus procedi valeat, et possit, nisi in Scriptis exhibito scilicet libello, Responsione, exceptior et aliis productionibus in Scriptis, et qui aliter processisse in Dictis Causis reperietur, Cadat Ipso Jure in poenam librarum viginti quinq. in remissibiliter ab eo aufferendam, et Collegio applicandam, super quibus nulla prorsus eidem Gratia fieri possit, et qui eam petierit, Cadat in poenam predictam, et Duplicatam.

¶ Quempiã ex doctoribꝫ, aut Judicibꝫ nris ad locũ differetie ẽctare nõ debeã, nisi post ꝯclusionẽ.

26. Omnis Suspitio Tacite Subordinationis in Judicibus, et Consultoribus nostris precidatur, parcaturq; expensis partium, hac laudabili Sanctione firmamus, q De cetero Nullus Judex dicti Collegij, sive Consultor modo aliquo, quouis quesito Colore possit aut valeat accersiri ad equitandũ, sive equitare ad Locum differetie, nisi instructo demum, et firmato toto processu, ac facta Conclusione in Causa, nisi imminueret urgens

necessitas videndi prefatum locum, aut super eo testes examinandi, super quo stetur arbitrio, et Declarationi Magnifici Domini Locumtenentis in quibus vertentibus coram eius Tribunali, in aliis autem arbitrio Judicis, coram quo lis vertitur, Contrafacientes vero ipso jure cadant in poenam librarum decem collegio applicandā et amittant sallarium prefate equitationis.

De Advocatis nō valentibus Tradere possū in manibus Judicis aut consultoribus, nisi altera parte citata.

27. VT Nemo Decipiatur in suo jure per Adversarium supplantetur, et equalitas in Judicijs procedatur, presenti Constitutione Deliberamus, ne Doctores nostri de cetero nullatenus audeat, vel quovis quesito colore presumant, aut valeant sub poena Librarum decem jr remissibiliter auferenda, et collegio applicanda, dare aut Tradere processus per se, vel interpositam personam alicui Judici aut consultori, nisi precedente demum citatione, et monitione partis Adverse, seu

eius Aduocati, Et qui contrafacientem accusauerit, teneatur de credentia lucreturq; dimidiam poene predicte Super qua nulla prorsus Gratia fieri possit, Sed irremissibiliter abeo exigat.

Interfuerunt Suprascriptarum Constitutionum, seu Statutorum editioni et Consensum prestiterunt vnanimem Sacrorum Canonum ac Legum Doctores infrascripti.

Dominus Guirdinus de Maromo
Dominus Franciscus de Strasoldo
Dominus Nicolaus Joannes de Cortona
Dominus Leonardus Muzaninus
Dominus Bernardinus Bertholla
Dominus Guarnerius de Zucho
Dominus Odoricus Morlatus
Dominus Ricardus de fonte bono
Dominus Joannes Antonius Tergestinus
Dominus Nicolaus de Zampis
Dominus Franciscus de Tulmetio
Dominus Nicolaus Guiolla
Dominus Leonardus Iursinis
Dominus Andreas de Belgrado
Dominus Hieronimus de Melso
Dominus Jacobus florius
Dominus Bartholomeus Clemonicus
Dominus Joannes Franciscus Sbroiauacca
Dominus Rodulphus de Melso
Dominus Joannes Leonardus varus
Dominus Gregorius Ignaseus
Dominus Joannes Dobricus. Deficientibus

Domino Jacobino, Citadino fratinate, Jacobo de Castello, et Joanne Candido.)

Millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo indictione quintadecima, Die lune vigesimoseptimo Mensis Novembris. Actum in domo habitationis infrascripti Domini Jacobini Senioris, presentibus Spectabilibus Doctoribus Domino Andrea de Belgrado, et Joanne Leonardo de Varis. Nicolao del predemoi de porta Bonchi vtini, et Joanne filio partis Calderarij testibus. Ibiq; Spectabiles Dominus Jacobinus Senior, et Joannes de Candidis de vtino, omnibus melioribus modo via, jure, et forma, quibus melius scierunt, et potuerunt, Laudauerunt et approbauerunt. xxvij. Statuta edita per omnes suprascriptos Doctores in omnibus; et per omnia, prout jacent Rogantes me notarium infrascriptum et de predicta eorum Laudatione, et approbatione publicum conficerem scripturam. etc.)

Dicta Die. xxvij. Novembris. 1497. Actum in Studio Spectabilis legum Doctoris Domini Jacobi de Castello, presentib Nobilibus Dr Christophoro de Castello eius

fratres, et gr Thoma quon Lodovici de Colloreto Testibus etc. Ibiq Prefatus Spectabilis Dominus Jacobus de Castello omnib melioribus modo, via, jure, et forma quibus melius scivit, et potuit, Laudavit et approbavit omnia suprascripta Statuta edita per omnes suprascriptos Doctores, que sunt nūo. xxij. in omnibus, et per omnia prout jacent, de qua Laudatione, et approbatione Rogatus fuj Ego Notarius subscriptus publicum confecere scripturam.)

Ego Petrus à varis notarius de vino suprascriptas Laudationes, et approbationes aliis impeditus scribi, et publicari fecj, et facta diligenti collatione cum nota originali concordare jnvenj, ideo me manu propria subscripsj apposito signo, et Nomine meis consuetis in fidem, et Testimonium premissorum Rogatus et Requisitus.)

Dictis Millesimo, et jndictione, Die Sabbatj nono Mensis Decembris, jn Camino pallatij Communis, presentib Nobili gr Federico de Colloreto, et gr Joanne Dardulo Testibus. Dbj Spect

Dominus Citadinus dela fratina, et Dominus Thomas de Colloreto Doctores vestris (et dignerunt) Supradictis Statutis, et mature Consideratis omnibus melioribus modo et (quibus melius) scierunt, et potuerunt, ea omnia laudauerunt, approbarunt, et confirmarunt in omnibus, et per omnia, prout jacent, De qua approbatione (fuit) fuj publicum conficere scripturam.)

(Acto varus Notarius Patrie loco ff.)

Quare (Auctoritate) Supradicta Mandamus vobis vt partem, et Capitula supradicta, ac omnia contenta in eis obseruare, et obseruarj ab vnquem facere jnuiolabiliter debeatis, facientes has nostras ad Successorum memoriam in dictis Cancellarie vestre Registrarj et Registratas presentanj Restituj.)

Dat (in Nostro Ducali Pallatio, Die xxvj. januarij, Indictione prima. M. cccc. lxxxxvij.)

Die Veneris 14 Septembris 1731

De Processionibus SS.mi Corporis Christi
In Venerando Collegio DD. Iuristarum

Cum non parui incommodi sit in Processionibus SS.mi Corporis Christi incedere indutos Talari Vestè Oratoria, siuè Doctorali cum Intorticio accen: so; Cumque incommodum adaugeant Medici molesti, qui amidè, sed adeò arroganter Sacras: mas Cereas ex Intorticijs cadentes colligunt, ut eorum Insolentia minimè tolerari queat; Et cupientes Eiusmodi Inconuenientibus accur: rere, & opportunum Remedium querere, ne De: uotio nostra, dum coram Venerabili Sacra: mento in Processionibus incedimus, abeius Adoratione, & Contemplatione distrahatur,

Nos Comes Camillus Othelius Prior, Blasius Masu: linus, & Iasper Moruzzula Consiliarij propo: nimus Partem = Quod in Seruando Antiquo Sta: tuto Collegij Nostri incipienti = Vt Deo Maximo, Optimoq.; XII., in posterum in Processionibus SS.mi Corporis Christi loco Intorticij Cerei Albi pon: deris Librarum duarum ab ipsomet Statuto prescripti, quilibet Doctor teneat accensum Ce: reum, seu Candelam magnam Cerei Albi eius: dem ponderis prescripti Librarum duarum; Qui Cereus, seu Candela, cum fixa etiam Processione Octaue offerri debeant Altari Sa: cratissimi Corporis Christi pro Dimidia, & pro alia Dimidia Altari Sancti Ioannis Baptistæ, Protectoris Nostri, in executione predicti Sta: tuti, utilius, & commodius inseruient Vsui pre: dictorum Altarium absque ulla Venditione, aut commutatione cum damno, ut antè quis erat.

Et cum ulteriùs Sancto Ioanni Baptistæ Protectori Nostro, illius Die Festo, Collegium Nostrum in com: muni offerre teneatur Intorticium Cerei Albi Bordis

ad minus

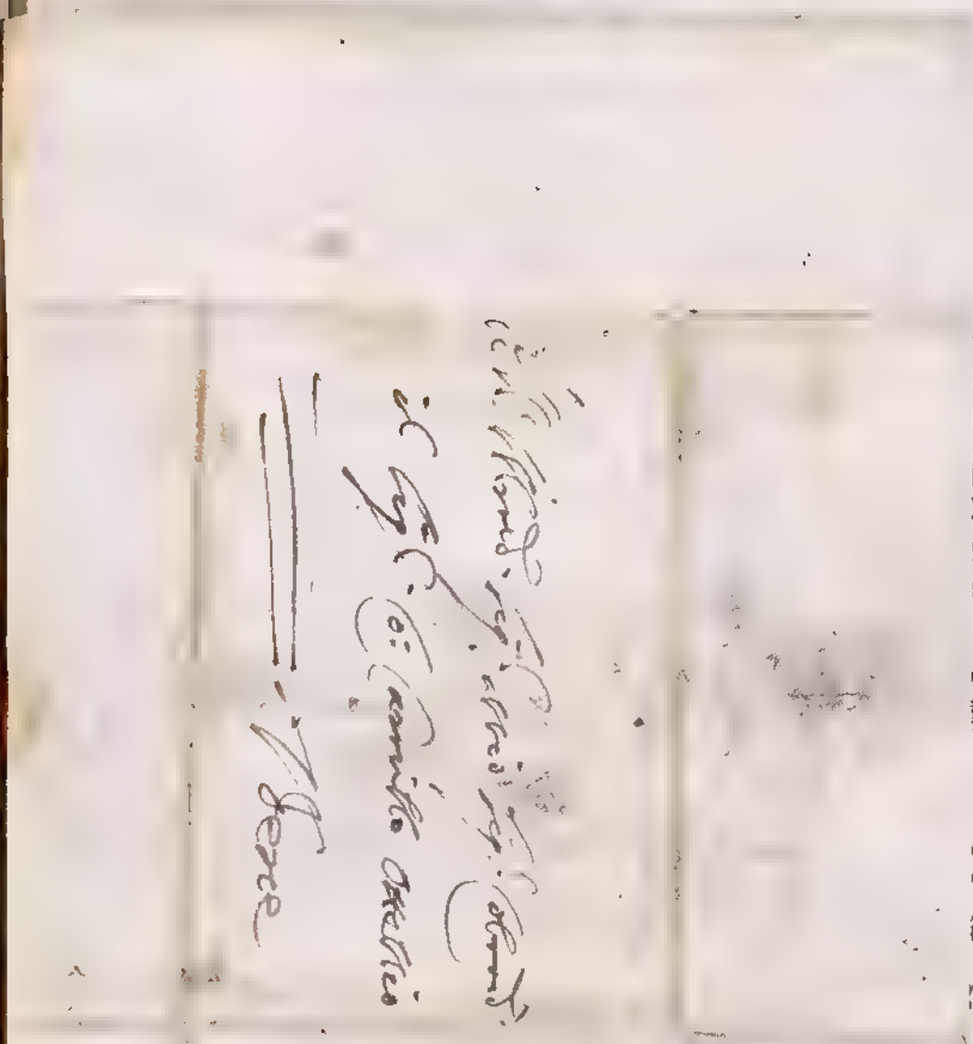

cto Statuto,
Rotter ex
uni ad Ec
6 Libras sex
seu Valor
ulterius
R. Joannis
ij effectu:
ernem Sta:
Librarum
qui pro Sa:

Geant regis:
. Dno Can:

sex decim
& fuerunt

Curris
Tobias
Decani Coll.
Cab. Regis

Die Veneris 14 Septembris 1731

De Processionibus SS.mi Corporis Christi

In V

Cum non
mi
S: Corp
Oratori
so; Cum
molesti
mas Ce
eorum
cupien
vere, &
notio h
mento
Adorat

Nos Comes
linus, &
rimus
tuto Cod
Optimo
gui
S: Corp
deris Li
prescri
reum,
dem po
Qui Ecc
Proces
cratissi
alia Di
Protect
tuti, uti
dictorum

commutatione cum damno, ut antè quserat.

Et cum ulteriùs Sancto Joanni Baptistæ Protectori Nostro, illius Die Festo, Collegium Nostrum in com: muni offerre soleatur Intorticium Cerę Albę Bordinis ad minus

Die Lunæ 28 Maij 1714.

DD. Ven. ad Collegium die Jovis h. 13. pro Processione Sanctissimi Corporis Christi sub pœna Periurij, aliaq; in his à Statuto incipiente Vt Deo maximo, Optimoq; ac Beato Jo: Baptistæ &c.

Item die Jovis Hebdomadę Venturæ h. 22. pro Processione de Octava eiusdem Sanctissimi Corporis Christi.

Die Jovis 21. Junij 1714.

DD. ven. ad C. die Dominico h. 21. pro audiendo Missa in Capella S. Jo: Baptistæ Protectoris Nostri, dando Ritolo pro singulo vol: 8. pro Eleemosyna Sacerdotis Celebrantis & face Cerea offerenda, & hora 13. pro Processione eiusdem S. Præcursoris sub pœna Periurij, aliaq; in dicta Statuto incipiente: Vt Deo Maximo, Optimoq; ac Beato Jo: Baptistæ &c.

Item die Veneris ~~Hebdom~~ S. h. 1. pro eligendis ac assellorandis Exc. Dno Priore aliisq; Exc: DD. de Banca

Hebdom. Vent

ad minùs Librarum quatuor ex prędicto Statuto, cumq; aliquo ab Hinc anno Bidellus Noster ex se loco Hortricij ex Pecunia in communi ad Eor oblata, & ab eo collecta, obtulerit solas Libras sex Parvorum, quę non equivalent pretio, seu Valori Hortricij, Librarum quatuor, Vadat ulterius Pars, quod de cętero die Festo Sancti Joannis Baptistę inter Solemnia Missę Collegij effectu: aliter offeratur ipsius Altari ad mentem Sta: tuti Hortricium Cerę Albę Ponderis Librarum quatuor, neque in hanc causam alicui pro Hortricio exbursetur Pecunia.

Quę Partes captę, & approbatę debeant regis: Sp. Dno Can:

Die Lunę 20 Junij 1707.

D.D. Ven. ad C. die Jovis h. 13. pro Pro: cessione Sanctiss.mi Corporis Christi sub pœnarum Juriurij, aliâq; indictis à Statuto incipien: Ut Deo Maximo, Optimoq;, ac B. Jo: Bap: tistę &c. S. Petronij

Item die Veneris h. 10. pulsata pro audienda Missa in Capella S. Jo: Baptę Protectoris Nostri dando Bidello pro singulo, solid. & pro facie Cerea, offerenda in executione prędicti Statuti. Et h. 13. pro Proces: sione sub pœnis ut supra. S. Jo: Bapt. Protect. Coll.

Item die Jovis Hebdomadę veniente h. 22. pro Processione de Octavo Sanctiss.mi Cor: poris Christi. sub pœnis

Die Veneris 14 Septembris 1731

De Processionibus SS.mi Corporis Christi

In Ve

Die Lunæ 28 Maij 1714.

DD. Ven. ad Collegium die Jovis h. 13. pro Processione Sanctissimi Corporis Christi sub cura Perusij, aliaq; ibi: his à Statuto incipiente Ve Deo Maximo, Optimoq; ac Beato Jo: Baptistæ &c.

Item die Jovis Hebdomadæ venturæ h. 22. pro Processione die Octava eiusdem Sanctissimi Corporis Christi.

Cum non

SS.mi Corp

Oratori

so; Cum

molesti

mas Ce

eorum

cupient

verè, &

notic

men

Ador

Nos Com

linus

nimu

tuto

Optip

SS.mi Co

deris.

prese

reum

dem

Qui &

Proce

cratis

alia

Protes

tuti, u

dictor

comm

Cum

Nostro,

muri

h.

ico h. 21. pro audiendo

ctoris Nostri, dando

osura Sacerdotis Cellerar

va 13. pro Processione

Perusij, aliaq; ibi

Maximo, Optimoq; ac

eligentis ac

Banca

offerre

creatur

Introïtum Cereæ Albæ Bordis

ad minus

ad minùs Librarum quatuor ex prędicto Statuto, cumq; aliquo ab Inde anno Bidellus Nostre ex se loco Hortorticij ex Pecunia in communi ad Eos oblata, & ab eo collecta, obtulerit solas Libras sex Parvorum, quę non equivalent pretio, seu Valori Hortorticij, Librarum quatuor, Vadat ulterius Pars, quod de cętero die Festo Sancti Joannis Baptistę inter Solemnia Missę Collegij effectu: aliter offeratur ipsius Altari ad mentem Statuti Hortorticium Cerę Albę Pondoris Librarum quatuor, neque in hanc causam alicui pro Hortorticio exbursetur Pecunia.

Quę Pars capta, & approbata debeant registrari inter Statuta Nostra à Sp. Pro Cancellario Collegij.

Cum exortaneverint Suffragia Pro n°. sexdecim, & contra n°. duo, capta, & approbata fuerunt

Ita notavi Ego Dñus Comitis Cancris exemplavi ego Jo: Bapta Jobertus V. N. ac Coll. Utri Notarius ac Cancellarius Coll. Ex. DD: Juristarum, ac subscripsi.

1 Coll.o not.o

Andreas Grici Dei Gratia Dux Venetiar.l etc.l
Nobilibus et Sapientibus viris Aloysio Barbaro de Suo Mandato Locumtenent.l patrie
forijulij, et Successoribus suis fidelibus Dilectis Salutem, et Dilectionis affectum. Comparuerunt Coram Dominio Egregij viri
Antonius Bellonus prior, Seraphinus Bugatus de Mondello Sindicus et Gasparus
Hecher de Sancto vito Ciues et Huntij
Collegij notariorum Terre Istius nostre vtinj,
qui Redditis litteris vestris, quibus
Nobis strictissimis de Capitulis Decem nup.
à Dictis notarijs pro Regulatione ipsius
eorum Collegij formatis, ac approbatis à
vobis, petierunt humiliter vt ea Confirmaremus. Nos vero Inspecta qualitate
Capitulorum eorumdem vt pote Bonum
Statum Dicti Collegij prospicientium, nec
non vestrum de illis Judicium, quod Tum
ex Dicti vestris litteris, Tum ex Confirmatione vestra à vobis habitum per
Experimus plurimj facientes, Die decimoquinto Instantis cum Collegio nostro habete
auctoritatem a Consilio nostro Rogatorj
approbauimus, et Confirmauimus omnia
et singula dicta Capitula, prout Infra Scripta est.

1° ℣T Collegium Nostrum in honore suo, et insigni integritatis nomine perpetuo conseruet, et Collegiati possint etiam cum exercitio viuere, in quo totam vitam honestissime continuj sunt, Constituimus q Collegium nostrum transire non possit, seu excedere, ~~numq~~ sicut nunq excessit Numerum de Notarijs quadraginta, cum aperte constet non nisi sex tantum Notarios antiquitus extitisse, et hunc dimidia dicti numerj quadraginarij esset sufficiens et plus q sufficiens Consideratis causis et negocijs, que aguntur in foro.)

Quoad primum Capitulum confirmetur ipsum sicut stat.)

2do Quia Boni, et Sufficientes Notarij sunt, et quibus pendet, et crescit honor Collegij nostrj, ideo vt ad talium admissionem circumspectius procedatur, Statuimus, q vacante loco immediate ante Ballotationem teneantur omnes et singuli Collegiati in pleno, et ordinario Collegio jurare in manibus Domini prioris et votum Datiuos, et suffragium cui illi qui pro conscientia sibi visus fuerit melior, et sufficientior ceteris competitoribus, et talis et quo plus honorisset

Dignitatis vnmersaliter sit accessurus
Collegio, & ceteris omni penitus postergata
affectione, practicatione, siue Ambitu
ac promissione quantumcunq; per se for-
sitam facta cum Juramento Contra
Bonos mores, et aliquis deinceps non
possint in Collegium Recipi, nisi assue-
rint Collegij duo Tertia ad minus, aliter
omnis Admissio facta sit ipso Jure nulla.
Determinetur insuper, q non obstante
determinatione facienda per examina-
tores deputandos, interrogationes
seu præludia quædam fieri possint
per quemlibet Collegiatum.

Secundum Similiter confirmetur, prout jacet.

3° Ne Tyrones possint in aliqua causa saltem
Ardua cuiusmodi solet ventilari Cora
Tribunali, et Domino Locumtenente peri-
culum aut Naufragium inferre litiga-
toribus, Statuimus, q Nullus possit
Coram eo Tribunali quempiam Exa-
minare, nisi prius Biennium peregerit
se exercendo Coram Inferiori Judicio Do-
mini Capitanei, et Assistentium Terre
ejus, et nulli, quantumcunq; diceretur,
practicus, et sufficiens, fieri possit Gratia,

vel Temporis abbreuiatio etiam nemine dis-
sreepante, ne alicuius precipitio queat
integerrima Collegii fama et aliqua
parte violari.)

Tertium etiam ad litterum confirmetur.)

4.to Jn super ne quicumq; possit esse Scrupuli contra
notarios Collegiatos jn male custodi-
endo suas scripturas, Statuimus, q
nulli commodari possint aliqua origi-
nalia, nec spectanda preberi, nisi
notario penes quem existent semper
presente.)

Quartum confirmetur jtidem prout stat.)

5.to Pretered Decreuimus, q Notarij nondu
Recepti ad scribendum coram Tribu-
nali; et Domino Locumtenente teneantur
suscipere onus scribendi jn causis
Criminalibus coram spectabili D. Ca-
pitaneo et dictorum, et scribere per
quadrimestre absq; aliqua excusatione
et sicut jn Ciuilibus causis sta, et
jn Criminalibus jbidem se exerceant.)

Quinti Similiter confirmatio fiat, put continet.)

6.o Jtem quia non licet ponere fatem jn messe
Alienam, Statuimus, q Notarius Ci-
tationis, et contradictionis scribere

debeat in causa inde pendente, cui ex
alicui dicti interesse requiuerit, alius
de collegio accipere possit ad referendu
in scriptis; Tamen hucusque in se Retento,
Q si aut in ulteriori termino alicui liti-
gatorum visum fuerit nolle obstare
aliquem respectum consentire in ipsum
notarium citationis, vel contradic-
tionis; alius notarius non propterea
vendicet sibi libertatem in ea scri-
bendi, nisi prius per et inter ipsum pri-
mum notarium, et litigatorem fuerit
concordatum, aut decisum iudicialiter,
quis in causa habeat scribere; De pre-
dictis autem edocentur Cause et
mandatis orientis, in quibus habeat
scribere notarij, de quibus per, et
inter partes conuenerit.)

Item confirmetur etiam prout continet.

7° Item Cum frequentes Prouisiones Magnifi-
corum Dominorum Locumtenentium, Sta-
tuimus, Q nulla Relatio de pignore
non Conducto notarij possit in vacheta
Domini vicarij nisi ad instantiam Cre-
ditoris presentis, vel Referente Cabal-
lario se habere a Creditore commis-
sionem specialem Q in vacheta

ponatur, et omne Emolumentum obuenions
& notatione Talium Relationum in
vacheta Debeat ibidem solui, et ire
in Corbonam de Communi diuidendo:
Relationes vero de Riuello possint
in vacheta poni ad solam Relationē
officialis etiam parte non instante, nec
presente.)

Septimum prout jacet, confirmetur.)

8° Vlterius Statuimus q ad officium man-
datorum diffinitorum, et non diffinitor
Currere Debeat per Bimestre Tempus
dimidia notariorum scribentium ad
Banchum Clarissimi Domini Locumte-
nentis, et altera Dimidia iterum
sequens Bimestre, qui habeant
scribere Mandata cuiuscunq; sortis, pa-
tentes, excitatorias, Compulsorias
ad Testes, et ad confirmandum, litteras,
in quibus citatio, vel contradictio
includitur, et alia quæcunq; precepta
ciuilia notariis spectantia, et qua-
drimestri singulo peracto omnia duor
cursuum emolumenta & ipsis equá-
liter diuidantur inter omnes exer-
centes, Tantum saluo insirmor impe-

Abbreviatura.

Abbreviaturæ notariorum debent ponere in protocollis extendi in ten. mensis post rogationem. Rub. xix. ¶ Et debent esse ligatæ in quaterno continente saltem car. xx. ead. rub. ig. ¶ Et per Abbreviaturis teneat Rotæ. proponere signa et nomen suum ead. rub. xix.

Ab intestato.

Ab intestato quomodo successio deferat. vide ℔ in ubi Successio, et Rub. cxlv.

Ab intestato, quando dicat succedere, vide ℔ in ubi intestatus, et in ead. Rub. cxlv.

Ab intestato quando dicat decedere, vide ℔ in ubi Intestatus.

Ab cui. qui et sub qua forma citandus cum in poss. defuncti pro hæreditate. Rub. iiij.

Absens. Absentia.

Absens à Patria, quomodo citetur vide ℔. in ubi Citatio.

Absens à Patria non gaudet, ut residet sub Dnio, et in fid. ad inf. Pactis rub. x ℔. in fi.

Absentia, seu Absentiam Advocati, non est plus quatuor ter. viri, singuli sub diei, indulgen, nisi ob Relig. absit, quia tunc datur terminus diei xv. Rub. viii.

Absentis bona, si adventus vendant. ℔. in ubi Intestatus.

Absenti à Patria non Judicat posse. acceptare hæreditatis alienus ab intestato defuncti infra annum. ℔. in ubi Hæres et rub. iiij.

Absenti non currit Præscriptio, et in ab. actionib. vide ℔. in ubi Præscriptio, et rub. iiij. et 30.

Absens si sit Rotæ. unius Cur, post alius in loco eius subrogat. ℔ in ubi Rotæ.

Absens à agnato terminus computet luendi hæreditatem eius agnati venditam, vide ℔. in ubi Agnatus. Et si alius præmor. facta fuerit notificatio in forma.

Acceptans, seu Recipiens.

Acceptans hæreditatem ab hæred. l. et inuent. ad hoc, ut inuent. ei profit, req. ut debite acceptet, et inuentarium rite conficiat, Rub. iiij. in fi. ubi. Si in Lucedes. et ℔. in ubi Hæres.

Recipiens sub se loco et pro scienter alienat. Matthæus ℔ in ubi Dominus et ℔ in ubi Matthæus, et in ubi Recipiens.

Acceptatores stellionis, qua pœna puniantur, vide ℔ in ubi Receptatores.

Accipientes, seu auferentes in coi, et turba armata, signora

d. Marschalco, vt alijs Officialibus vt de eor inseguentes, qua
terra furniantur. i. in ab Commune, et rub. 152.
Accipiens, seu auferens in particulari pignora preconibus, siue
Marschalco. i. in ab pignus, et in ubo Rivella.
Accipientes, seu auferentes plures simul coadunati pignora Porco-
rubus. i. in ab pignus.

Accusans, seu Accusator.
Accusans carnifices in diebus festis gl'bitis carnifices, lucrat de illis
pena, qua ipsis carnifices effugiunt, qua g 3. 4- rub. de
Qust: carnif: ad deb: 157.
Accusans commune aliquod, qd in vicinia debebat emit, qs audeat
conducere, seu laborare mentum, seu terrenu alicuius, lucrat
3.de pasto 2 100 4 ad quas d. coe cadit, et teneat in secreto.
Testi soli creditur in iuramento, et si plures fuit in ipsa vicinia,
dummodo sit omni exceps. maior. Rub. 163. in fine.
Accusans coe quod animalibus in coi inuent ad pascendu in loco
alieno, ut pro tali damno intuleris, lucrat 3.de pasto pena qi
infligenda, qua g in tond de 2 50 4 Rub. 163. ad. subscr.
Accusans particulares pascentes in alieno, lucrat, ut de 3. pasti
4 to., ad quos damna inferens condemnatur, ex: rub. 163. ex si aut.
Accusans coe ex eo, q deliberationi faciendi ne qs audeat adunare,
vel laborare grnio alicui domino, lucratur 3.de pasto 2 100. 4-
infligenda coi ex. Rub. 163. s. Statuimus.
Accusans coe aliquod, q posuerit compascuum domini in Castro,
seu Communea, tunc lucrat g. pasto 2 100. et teneat in secreto,
et unico testi creditur, et testis de dicta vicinea, etiu ea fuerit.
d. Rub. 163. s. Vtesius.

Acquisita.
Acquisita filiastri secundi à suo habitanea, ubi ipsi acq.
aide g. in ubo filiastri.
Acquisita Vtilem traducit, ptuunt acquisita ex bonis Viri,
et Viro acquirunt, nisi pactum euiterit filius à quo acquisita
rub. 127. et g in ubo Vtor.

Acta. Actus. Actio.
Acta in festis in honorem Dei sunt ipso iure nulla. Rub. 2.
Acta ea no fit sentiri, nisi fund Hosti. Rub. 12.
Acta ordinaria debent partes tam in iud, q ex offendi,
ex captis depositionibus testiu no publicatis, et interrogato-

rijs, Nott. &c. Rub. 14.
Acta iudicij sisten faciunt absq; testibus, exceptis libris officialium,
et interlocutorijs, à quibus fit appellatio. Rub. 23.
Acta etiam iudicij facta, si sint et decreta copia fiat, sed legant
in iudicio nisi prius eis exponatur. rub. 15.
Acta in iud. per comparentem alterius nomine, qui sit minor annis
quatuordecim ipso iure nulla. Rub. 32.
Acta iudicij si negentur, negans punitur in y^a &c., ultra expensas,
nisi in causis [illegible]. Rub. 41. et 50.
Contra acta in iudicio scripta, admittitur probatio [illegible] probare
plus factum scriptis, aut minus gestum scriptis. Et nisi
in ter. dier. ex id probetur, punit media manchæ, pariter pœnam rub. 41. &
Lites iudicij non possunt [illegible], nisi fuerint factæ ante xx. dies primi &c.
Dentes dies, quo d. spatio concedi petitur, qo tunc admittit spatio
in ter. dier. xx. Rub. 48.
Acta iud. intelligunt Citationes, Relationes testium et alia facta
in causis, et contumacia partis. rub. 41.
Actus tenet probationem amplius non progredi, nisi ex iustis. Et post deductam
rem partis. Rub. 5.
Actus allegatus, scripsit et allegauit, qr ex adverso negatur, petit fieri
sibi interrogatorium, allegauit punit y^a &c. Rub. 29.
Actio prohibet realis, et personalis quinq; spatio annorum xx. rub. 130.
et vi. in ubi dicitur. [illegible]
Actio de lege [illegible] perenda, seu reparanda, nonnisi per xx. v. et cognitor,
quinq; spatio annorum xx. v. numerando à die cognitæ actionis.
Talis de minore et absente rub. 130. in ubi dicitur.
Actor quomodo coram reo contumaci debet procedere, vide rub. 29. et
vi. de contumacia.
Actor exhibendo post exhibita coram reo libelli, possit legere libros
[illegible], et debet procedere ad inspiciendum bona. Rub. 37.
Actor in causis executivis y^a &c. coram D. Roe., debet proponere
libellum in scriptis, vide d. de inscr. etiam de libellis, et rub. 38.
Actor producens libellum, ut examinetur aliud scriptum in iud. non
authenticum, tenetur dare copiam parti. rub. 35.
Actor tenetur probare ad susceptionem iud. &c. in d. Registratorum, et rub. 39.
Actor, ego licenciatus se alterius nomine possidere &c. ipsum ago, et nominato
Dominus ante litis contestatum, ipse debet in iud. vocare ipsum dominum
rerum, et sic amplius agere in reo non. in iud. [illegible] non agit de
exceptio. Rub. 61.
Actor, quæ dilationes detur, Rub. 43. vide in ubi dicitur Dilatio.
Actori sunt coæ dilationes assignatæ reo. rub. 43.

Actor nō pōt remanere ter.o sibi limitato ad plus ad ind. sex, quin
non possit Reus isto termino uti, & per alios terminos sibi in ista allegā
dos rub. 7.
Actor in ea sententia succumbens, alias expensas punit in 2 B. q.
Actor quomodo agat cum alt.o bonis possessoris, vide rub. 118. et in ib.
Ultimus possessor.
Actor qui agit petitione hereditatis petit, tenet fundare intentionē suam
et in confirmatione, de nō tollendo sibi numeri. rub. 119.
Actor ad litem, qui ex testamento habet facere inventarium, per quod citatur ad lit.
facere et inventarium exhibere. Rub. 135. in alt. ubi dicemus.
Actor bonorum ad negotia, vide 1 in ubi Curator.

Administrator Minoris, vide rub. 135. 137. 138. 139. et 1. in ubi Tut.
Administratio dirigit et distinguit bona sua intendi citari. rub. 139. vide
Ejectio Quinti
Adventitia bona quomodo succedant patri. Rub. 126.
Advocatus informatus de una parte, alteri parti nō pōt patrocinari
Rub. 6.
Advocati et procuratores patrocinanti nō pōt pars in una de Rub. 6.
Advocati nō pōt plus bis, quām in inde replicare. Rub. 7. et vide hic 1.
Advocatus potestatis rej.t in ind. rub. 7. et 20.
Advocat nō debent, ubi ind. redit, discedere à ind.o recedente, nō habe
ta licentia iudicantis donec ind. fuerat. rub. 7.
Advocati nō pōt post litem actoris in mora, nec in emptis alterius da
re aut applere, nec litem in perpetuum aut in tempus alterius da
re. Rub. 7. et rub.
8. caveatur, diligenter, seu advocati in lon litem actionem, nō audi
untur, nec punitur, petitio trahi rub.
Advocati absentia, seu per absentiam nō pōt plures dies termini
dilatorii, longi dies 3. citi 2 dies. assignatur tunc dilatio dies
15. pōt assignari gratia, nec litteris nulla alterius pōt assignari
Rub. 8. in ind.o die ad litem.
Advocati nō possunt pro expensis ad eos defendendos sub pena privatio
nis officij annis et dies Rub. 9.
Advocati Procuratores et Not.i creandi de loc.o tot, quot et unde
Rub. xi.
Advocatus redarguens Cor iudicem litis, punit 40. rub. xx.
Advocati consuetudo in ea jungas patrocinari sunt, seu consuetudo,
nō pōt talis in contrā Rub. 20.
Advocare nō pōt Not.i de scribendis allegatis Rub. 17.
Advocati salarium hoc modo debetur T-ra ea sex marchas per
2 2 q. T à sex usq ad xx. marchas 2 q. à viginti usq
ad xl.ta 2 10. q. T à xl.ta ad C. 2 16. T à 100. usq ad 200

2 24. y [ā 200. ad 300. 232. y [Ā tribentis usq; ad quam:
cum semnd duc. x. [Et alteris p̄ litteris et positionibus cuiusq;
à xl. marchis infra y 20. ab inde sup y 40. et subtra mb. i 80.
[Rursus salarid, si partes conpenant, advocato debet hoc modo.
y si partes post lit. cont. inuicē conpenerint aut in concordio cās.
fecerint in causa hoc, habeta honorario pedietario sal., et
alia pedietario litis salarid illegand. mb. i 80. Ph. Decbonarg.
Advocatus graduatus, et ex loco domicilij sui prosulendo et postulando
conducitur, datur salarid 2 34- dū expensas [Ita aut
ad prograduatus 2 2. y- et expensa. d. mb. i 80. cū fi. a
Advocatis ordinarijs, et per eos ex alterutra cuprudictarum limi-
tationum ad p̄dā duplicium, quod plus petitum, aut petentur
fuerit applicando, et ita 2 25. cum d. mb. i 80. in fi.
Advocatus et curator publicus p̄ se, aut alium cū aliquo de
aliqua re, p̄ quantitate p̄ratus, et pactus: quod ultra
conuentum ultra ratā, cadet in p̄nā duc. i 00. Dato et applicando
fisco p̄. ad dictum quando in quatuor curia triennij et pena
et ad iure [illegible] 8 p̄b. i 84
Advocati ordinarij imp. Q. Lat. nullo modo p̄sint esse Venetijs,
vtēx Patria quouando quēq; p̄tis p̄agendis, nisi p̄ se ipsis,
tacito et p̄priis negotijs eorum absentes, et contrafaciens cadit in
pēnam duc. 50. Dato applicand. p̄ma Dec. i 436. 9. Maij in. Ch.
Judicandi de quibus in alia Constitutione.
Advocatis p̄dictis p̄sentibus, aut absentibus et contumacibus p̄t. mb.
xi. in fine.
Ætas sufficiens ad comparendū pubis in ind. ad diē ad minus
annorum xx. mb. 92.
Ætas diciotto anni, in hac materia p̄t minor anno dicto. arbitrio
iudicis determinatur 8 p̄b. 70.
Ætas tutoris p̄ pelle minor anni dicti v. mb. 235. in fi. vide minus
tutor.
Afflictus dicit creditor Dni, an sit creder. p̄. in ver. Dnus,
Afflictus p̄. in creditor Dnus, ~~in verbo~~ dicit obligatus intellecta
sup. mandato illo et cepit accipere pretium esse p̄. in ver. Dnus.
Afflictus ordinella bona priuilegiata, ita q̄ pro fine committo:
ne post debitor p̄ponatur. Dec. Dec. i 436. 9. Maij in. Octauo
Cā. in alia cautio.
Affinitatis, seu cognationis, et attinentia gradus in quib. de
iure conputentur mb. 92. de Decimando q̄ continetur
Tu vide p̄. in ver. Cognatus.

Affines seu attinentes deputati ad intercedendo inventario minoris
per eos petendi interstint. Rub. 137. ca 8. in libo Tutor, Cta et Toris
reddition. rub. 138.
Affines seu attinentes, qui ad petitionem officialis pu-
pillis aliis provideat. Rub. 139. et 8. in libo Tutor.
Affines seu attinentes, qui ad petitionem pupilli cogere tutores ad confectionem
inventarii et offerendum audiendi. Rub. 137.

Agnatus venditoris, sine in eodem degens quidam bona stabilia,
et quidam inscripti habebat in se immobili, sibi ipse agnatus sit
rebus, sibi stipula, unde adviat sibi red natalium.
venditoris, sit eo dato pio, illud vendiderit et reperire quam
Et si venditio seu in eodem dato alias ad aliud indiligat ad
inventa bona, vat ex vo decreto confir. ao rub. 92 Quando
tali agnatus pri legitimus, sentis, vendo legitimo et ratiparente
natus. Et dando inter eos semis, et qua qua et non
prodis reaperas, d. rub. 92. col. penult. ca fi. ubi et app. ore
agnatus, ad leg. vers. col. fi. Sed hoc limitatur: nisi
veri fuerit de certo pio, seu facti notificandi agnatus
agnatis de tali alienatione, et ipsa cognoscendi inteberens
vendere in ver. sentis deberet vendere deposito pio, qua ali
in do loco. remanerit, ad amplius admittatur. d. rub. 92.
paulo post prin. ubi no Vendicens 2. col.
Agnatis plures sunt in una domo, sufficit 2 fiat filifamilias,
seu gubernatori domus, agnatis qui dicat. Et si intestatis
et fiat tutor seu curator minoris, seu furiosi, et agnatus
et sunt hi tutor et curator, illis qui eos erunt in domo.
Et eodem modo sufficit 2 fiat factor seu gerator gerentis
negotia Nobilis, seu alia absentis a Patria. Et si ipse
erunt in Patria, singulis de faciendo notificare secundum
bis diversis diebus de dom. d. rub. 92. ubi Et si plures agnati,
et Vicini col. 2. ver.
Agnati si plures convenerunt ad petendi, ille qui est primus.
Et si no erant in aggregato pares, ille qui 2 cohaeres ei
vendere absque licere. Et si unus ex agnatis, et ille qui
amplius absentias hic. Et si ut ex absentes, et
pares sunt in qui, et plures tempus hic cohaeres, et in Villa.
Et si no in Civitate, et qui ad Patrem, et non dum ibi fuit
absentes. Et si no essent in absentes, et ipse qui absentes
condiscendere ille qui, qui tot eneneris. Dub. 92. col. 3. ubi

Si vero agnati essent &c.

Agnatus gradu seu stirpe vicino in secundo mob. gr. ubi supra collocatur Gregatina col. 2.

Agnatus naturalis in consanguineo seu stirpe facient agnatum d. mob. gr. ubi supra et inter eos semetur, et vide leg. et vide Si autem multos ejusdem gradus col. 3.

Agnatus ita per notificat. esse absens à Pisa per vii Patria ubi habeat factos, aut negotia gerendo, ultra annum tot vii xx. dies, de quib. vii notificatio, nulla fit eius remotionis in Patria illum modo de tali absentia hic infra memor. d. mob. gr. col. 4. post. Agnatus et vicinus potest ut s. vendere res vendita per illum nemus non habet locum d. mob. gr. circa fin. ubi ista postea dicemus.

Agnatus habens redditus ex dote, dimittendis, vel testamento in re hereditaria vendendo, aliquis quos fundi in re feudali, aut aliud bonum hic infra d. mob. gr. col. pen. ubi fi. ubi dicemus.

Agnatus ad legitimam, et legitimo, et adipisci nec, cui mob. et col. ubi dicemus.

Agnatus seu vicinus venalem habens, nemo eum emere, et vendicat in suis, vel in alios modi, vide ad quos pennis. Et nemo: aut adversus vendicat. cui mob. col. fi. ubi dicemus. Illud Quod Fisci Agricultura, vide venationis, et piscipendum de mob. gr.

Alienans seu obligans quota, excepta dote nobilia, sine [illegible] non facta alienatio: [illegible] alienationis, vel obligationis, quatuor, vide vel nobilis [illegible] alienatio. [illegible] Si quis obligavit et alienavit bona sua [illegible] Si quis bona sua obligavit, et alienavit, vel donavit, vel testamento reliquit, vel fideicommissum reliquit, vel legatum reliquit, vel donationem fecit, vel dotem dedit, vel pactum fecit, vel transactionem fecit, vel compromissum fecit, vel arbitrium fecit, vel sententiam fecit, vel judicium fecit, vel decretum fecit, vel mandatum fecit, vel edictum fecit, vel constitutionem fecit, vel rescriptum fecit, vel privilegium fecit, vel immunitatem fecit, vel exemptionem fecit, vel dispensationem fecit, vel licentiam fecit, vel permissionem fecit, vel concessionem fecit, vel donationem fecit, vel testamentum fecit, vel codicillum fecit, vel fideicommissum fecit, vel legatum fecit, vel donationem fecit, vel dotem dedit, vel pactum fecit, vel transactionem fecit, vel compromissum fecit, vel arbitrium fecit, vel sententiam fecit, vel judicium fecit, vel decretum fecit, vel mandatum fecit, vel edictum fecit, vel constitutionem fecit, vel rescriptum fecit, vel privilegium fecit, vel immunitatem fecit, vel exemptionem fecit, vel dispensationem fecit, vel licentiam fecit, vel permissionem fecit, vel concessionem fecit.

Vide aut ad d. simay 2 25. q. an alienatio, seu obligo. valeat, seu
habeat effectu respectu art. iudicis. Qub. 108.
Alienatio facta à minoribus 25. annis, attenditur, vide infra in
verbo Minor.
Alienatio, seu obligo. bonorum pupilli vel dotis. Vide plura bona:
bona obligata, contenta ampl. ind. pla fieri debere per iudi.
Nisi in decreto iudicis. Fieri debere in deserta, et evidenter
utili. De hoc et fidei faciendi de inv. bonis, ut notis diligenti
auctoris videatur, et quando fuit ei deficienti obligatione:
et ind. notari obligatis. Alienatio seu obligo
facta, ad venet et ei ius, per quas dicta alienat vendens:
tidi venti, et ea bona nomine intelligatur. Et hoc nemo,
licet ita valide alienet, et obligat, licet consentiat alium
alienationi, et obligationi. De notarij inhibendo talia
conficere inst. de Instrum. editionem. Emptio sub pacto
25. Qub. in 2.
Alienatio seu obligo. bonorum Minor, Curatus, Prior interdicta
administratio, inter fieri, et ad quae curatores, et ad eam:
requisitae circa in alienatione bonorum Minoris. Qub. in 3.
Alienatio bonorum quae requisita ad eam fieri, vide. d. in
verbo Minor.
Alienari non pot Castrum, quae non licet, et feudalia, et quae
Castra
Alienationes facta à clero, seu Monasterio aliave loca, et feu
de obligo. bonis, alia bona intelligunt sine de quanto dari
debeat forma, et de alienationibus, Propterea talis
alienatio quibus casibus fieri possit. Vide si vide
bona, et ubi. Et si alienatio
Alienare se potest Princeps per quae fieri, et quae
quo adhibita solemnitate, vide quae ibi fieri.
Alienatio quae, et quotia actio aliqua debeat Qub. in 21. et
2. in verbo Bona quae.
Alienata quae per quotia debeant solidari ab hoc edictale fis
debitis. Qub. in 32. et pend. in 32. et 2. in verbo filia.
Alienata denegare pot possessio petenti per iudicem. 2.
in verbo quaestor.
Allegans quae interrogatorem esse in Patria, vide quae dicta comi.
Aliquem punire Marcha 1. Qub. 60.
Allegans se non peritum alicuius notae, ne quo possidere, petitur
ante litis cont. bonum quae notare, et notare, hoc facto ipse

liber 5 Qub. 41. et 5. in ult. Deus P demandato Ex ad agatur
de exfortig.
Allegans aliqd actu in ind.a et illud ad finem qui ex ad.o regatur,
punit 40. Qub. 89.
Allegationes unius ad alterius testes. ps. diez 30. 2.s diez
x. mb. 70.
Allegans ind. suspecti remanet ad suspicionis plene, aut stare
jur.o ind.s ps. punit 40. Qub. 70. vide 5. in fin. Judex.
Allegans in Exceptionibus plus minus contra Dictu, ps
d.ere, ps punit 40. Qub. 82.
Allegans seu replicans alterius libros unius partes in ind.o non
fa. Qub. 7. et 62. 5. in ult. Advocatus.

Amicitia. Amicus de gentilez pt eligi tutor ad conficiendum
inventar. Qub. 137.
Amici Ex pte demandare qualis sit Liquidator ad hoc ut pro:
videatur Qub. 139. et 5. in ult. Judex.

Apotheca Bonorum
Finitimo Debitoris.

Apotheca tenere in villa Qui ab hinc licet. Qub. 158. et 5.
in ult. Debitor. Apt. hic ubi valis contin. contracta 5 Hic Dat.
vide 9. in. Magistratus in ult. Contin. vide 5. in ult. Debitor.
Appellationes Remedia per quam Qub. 75. 76. 77. 78. 80.
81. etiam Frequenter Exercere appellare ad licet ea: mb. 75. et
81. etiam Frequenter Exercere appellare ad licet ea: mb. 80. Vend in summa
de appella. Abj Contin. de appe: Lap. v. hic in 5.
Appellans ind. fit à relatione Ind. interlocutoria fienda in conta:
mata declaratoria expensar. Qub. 8. c.m fi. in Cata vel in c.m Ilmus.
Appellans ind. fit à declaratione qua fit declaratoria plene vide:
rabilis, et pariter. Qub. 9.
Appellans fit per Ind. qua declarans fore aliqua de ordinario
ut minori Qub. 34. 71. 73.
Appellans per minorem fit in causa à sua bona ch. Qub. finem:
fabe, et. ipse ab actio ce remanendo ex gravem, 5. in ult. Nem:
cunctor. etiam. 39.
Appellans ind. fit à dilatoria hoc quia citatus in sua 50. Qub. 75.
Appellans ind. fit ab interlocutoria sibi in quantum fiunt in gra:
vamen ante definitiva illius partis Et valis diversis ut vale gra:
vamen, quod possit separari à app.a à definitiva, et quatenus
declaratoria ind. cuius app.a Qub. 75. paulo post fin. ubi ita
dicit interlocutorijs.

Appellatio ad sac. à diffinitiuis in sac. cautis in quib. debet fieri
expressa constitutionis mentio, tenetur et de illam. Ligatus
in sac. in quib. permittitur interponi dolus, aut negligentia distin-
guitur, et in pecu. Hic quod de causis. Et de
instr. cognitoribus. De causis, aut dependentibus à causis
alienis. Hæredis propriæ. Pub. 75. post relid.
Appellans ab inventorio, in ap. succumbens, punitur
una pecunia. Pub. 75.
Appellatio ad sac. à bona lua in ap. sacrorum pub. 76. vide dic
in X. Proximo.
Appellatio ab inventorio suspendit rem de qua fuit
appellatum, et terminatur pub. 70. et 75. post prin.
Et si quidem declarand.
Appellatio remedium est, et etiam gentile contra interlocutor.
Si dies à die ap. interpositæ, ab ap. declarat, et
mutuo inter se pendent inventum, et sind. ap. ejus.
si ab interlocutor, legitimus. Et ipse appellans renuntiat
appellat. i. non dicit ad videndum bonorum correctionem ap. et
fieri. Si ap. sup. i. ap. in pariter appellatum tenetur,
salvo legitimo pendimento. Cognoscat aut, vel à quo compar.
se appellat, tunc ap. appellatio, dicta legitima vel à quo,
appellat. Hic nullo pacto cognoscat alia de causis,
et appellat. si de hoc ap. primo sint emendæ, si minus pend.
per mutuo correctionem dicens. Et ap. ejus et intellige et
pro mutuo correctionem. Ex dictorum cognitus sub
die cognoscat. Et mutuo correctionem, pro alia causa,
secundum Martinum, pro correctione pro alia causa
declarat. Hodie bodie in ap. et sacrorum admi-
nistrationis pub. 71.
Ap. ejus in negotiis sac. terminat 20. dierum spatio, et intra
sua allegata à die primæ ap. et ultima pub. 78.
Sacrorum appellationes ad sac. pluvias de pecuniis testes, qui publi-
cationes sint pub. recepti in primis ejusdem et de dicto
divinis capitis, sin autem partis interlocutoris et de dicto
divinis pub. 78. post prin.
Appellatio ad sac. à diffinitiuis in causis gentilibus, salvo justo
impedimento, et absentia judicis, aut ejus filii:
tale genus. Et nisi post absentia principalis declaret,
quo casu hæredes huius declarationis absentia mensis, et impetrat
frent, talis mensis ad currentis à tpe quo cessat de tutela

Banditi. Banniti, latrones seu assassini, ad pœnam capitalem
banis assecurari. Pub. 150.
Banniti pro homicidio pœnam capitis judicentur, aut Nobiles recipientes,
qua pœna puniantur vide S. in ulo
Banniti finendis pertibi apponitis pœnis privari quorum alleptorii
sub pœna gratiæ &c. Pub. 64. in fi.

Blasphemantes Deum aut Virginem Mariam q Do. multentur.
Statuta anni 1500. replicantur pub. perpet. inhærent, et alia ordinata Rubp.

Bellitie et Jocalia mortuo Viro ad pœnam quemat vide S. in ulo
Vxor et nub. 127.

Bona præadimenda pendunt, vide infra ulo Creantes.
Bona postea alienata, et remanentia quibus ulo Ult. postea bona.
Bona acquisita ab uxore quæ sint viri vide in ulo Vxor et nub. 127.
Bona retenta per uxorem quæ sint viri vide in Dos. et nub. 131.
Bona cum dote perub. ad Dos. in Dotes S. in ulo Dotes et nub. 139.
Bona terræ Hostium alienata bona et facultates mobiles et Mandi
Plegii qui locatur. Si fuerint et creditores sint in loco ea
fore de illa Mandi. Ut minus Mafferius &c. fruentes, et de
fructus percipiendis &c. ut fore alienus Mandi Reipublicæ præferat
loco, et gradu &c. Et eo alienatis seu Legatum facta à Rpa
de luendo de bonis illis effectus ad præjudicium Rpi.
Pub. 157 et fi. S. Dei animæ &c. Quando alienata
Mafferius et post ita Dei animæ Reipublicæ Mandi alienis
bona venant in Custodi Mandi et de Gto esse debito
Mandi vide Creditores Pubblicæ anti perpetuit ut sup.
Loci Pub. 163 d. S. Dei animæ &c. Ulo 88

Bona homicidæ ad confitentes vide in ulo homicidæ.
Bona alienata confitentes non propterea effugiunt eius
creditorum Jus ejs pro fidelitate et ante dictam confessi-
tionem et sententiam confessionis sint legitimi
creditores illius quæ bona confitentur. Pub. 173.
Bona acquisita ab illis exemptis bonis præmemorata quibus
ta supra in ulo Acquisita.

Prudentia Del Bois Advocatus pro nobilis testimonio Pub 126.

Caballarij S. Procuratores, et Nuncij Platearum iuxta Tenorem Statuti debeant q̃. Ex[ecutio]nes quotidianas q̃rum. Statutum sub pena Ex[ecutio]nis duplj pro quolibet Creditore. Jurb. 132.
Caballarij Officiales D. Loc[u]m. debent Officiales Regiones et Officiales D. Loc[u]m. debent Officiales Regiones et Officiales D. Loc[u]m. debent Officiales Regiones et

ordinarii ad p[ro]t exequi in bonis ordinarii ad quod Dñs seu
Patronus, offras ordinarii & sint illius creditores, & possint in tpe.
Suffic[it] aut[em] p[ro]cessus ordinarii posse durare ad d. Vac. 1536.
9. Maij. vsq[ue] ad f[inem] respondemus. &c.
Cancellarius Q[uo]d Loc[us] ad p[ro]t se impedire in Civilib. qa spectat ad
Rot[am]. Vtri. Loc[us] Dec. 1525. 19. Julij in calc[e] constit[utionis] fo. 70. c[ol]o
ad id. Vadis part.
Cancell[arius]. Q[uo]d Loc[us] spectat ad appellationis intende. Loc[us] Dec. 1525.
19. Julij fo. 70. in f[ine]. Vti. Remanentibus.

Capitula ad tertiam admissa, Sabaudiae in p[ro]t[ocollo] Dñi:
Nicolai Rub. de rend. nº 83.

Capitula in p[ro]c[essu] inq[uisitionis] facta ad p[ro]t eadem, seu alia ij[us] d[omi]ni Ducis
Curia in d[ic]o app[ellatio]nis negotio rend. pub[lic]a in Curia primarij Cub. 78.
Fuit ad[dit]a empta in alio nouo inq[uisitionis] ad p[ro]t eiusd[em] Cub. cap[itu]l ut d[omi]ni Ducis
Curia possit nouis testes assumere, & eos ij[us] d[omi]ni Ducis testiones
fuerint examinati alias alia nouo examinatione. Rub. de
test[ibus]. fact. Bon. nº 70. col. 3. in f[ine]. vs[que] Curiente die causa.

Carcerari pro uero deposito deportatione fac[ta] Rub. 56.
Carcerari ad fac[iendum] mandari & examinari qui eluchi nolle deposit[um]
alicui Vbi[que] nec alias arbitrio iud. modica familiaritas, ex
quo quod eluerit Rub. de Bon. Dec. nº carc: 57.
Carcerari fac[iendum] Mandatum exponit se obligare ad carcerandum, et tibi de-
rel[inquen]de fac[iendum]. Vide ad carcerand[um] an multi oppo-
se Bon fact[um]. & extrahi & exportari ei Ecclesie idoneam fidei-
sionem & quo possit succumbere in electione creditoris &
exequi debita ipsius debitoris & relaxari & personalem contra
fideiussorem. Rub. 83.
Carcerari pro expensis in causa, & minutis & alimentis ordinarii
secundum alimenta Dñi vide S. ii & Alimenta.
Carcerari pro damnis & expensis tam & ultimatione damni & expensarum
& Rub. 165. & statutum.
Si officiales alicuius Villae, seu Castri exequendo in Vicinia
(quae forte non esset remanerent) tractauerint, negotiauerint
emptionis &c. & ad hoc alimenta abstinuerint, aut laborauerit pro
quibus alimentis hic alibi in tanto in pretio, fuerint ordi-
nati ad quod, de qua in constit. nº pro. Eluendo, detradumus
in carcerem detrudi & medio anni teneantur expensis dis,
arbitrio iudicis Rub. & principio: cum Rest: nº 163. & Sta:

Carcerato teneat facere in persona ipsi ad eius instantiam fugitura-
rato, prestiendus p ipsa carcerand. Rub. 99.
Carcerem privato teneat ipsi ante tale dict. Ideo dicit te pais,
et de eius pub. qui capiens punit de ipsis, qua Rubatores
eius publicas, inti tales capti sint Senitores, et Nobiles
capientis. Rub. Predatorib. et Rob: nil. 150. in fi. de Senitor:
alias quod.
Carcerator p. 3. mensis de bona eius p. pella ninoi ann.
20. fre contenta maior dicti pellis. Rub. Mast. fo. 91.
Carcerari fac. ipsis ad quas requisitionas. Lib. Dar. 165.
q. Mag. col. 3. vers. 7. Ipsi ordinamenta Rubi in calle Orat. fo. 69. v.
Carcerari pergamiati ordinam pro Rubricas pertos, ipsi inimi
interatio dei bona ampliorez et Rubricat. 8. in lib. quarto.
Carni Jani ad pit Officiales. pleni. 8. in lib. Officiei.
Castellani ad pit adunare ad stabilios homines in eis Castris
Rub. de Pla: et Rob: 150. paulo post fin.
Castellani accipere homines et denotatores in eis Castris et forti-
liis ad se defendit, et sine scientia et ignorantia eorum ad
Gentiles pertinentia requisitionem et parte Rub. 90. Lot. ad
Marescalchi, seu eius Vicig. tabet in ch. pro in pena hom.
tatores 171. d. Rub. 150. d. 150. et accipere nec.
Castellani ad pit emolere vendi Apotheas in Villis. Rub. 158.
Castellani ius Civ. vendi pecia et Xandinas nec pecias. Rub.
159. 171.
Castellani ad emolere vendi pecia portandi ad Pecia, Xandinas,
et Veriam hoc arma, Lancias, Gisarmas, Spelta, Gonlo-
nos, Balista, Arma et alia cetera, Salvo quod ero custodia in
eo loco fiendi. Rub. de Judicib. arm. fo. 159.
Castellani ad pit accusare homicidas, homicidas et homicidio
rentato. 8. in lib. Homicidio. pecus. 175.
Castellani ad pit accusare furtivos, furtivos et Fra-
tomicij. Rub. 164. in fi.
Castellani pleberi, et malefici comitto, et admittendo sub
ea garnitu ad pit imponere et exigere naiod. pecus. 190.
Salvo quod sint in custodia aliquod Feld, Cum ejus
Feld pecunia, cum lapidis, velis, sagitta, aut aliqua ar-
noz ad pecunia, ut sine ad sanguinis effusione, ut sine
sint ius ad cum mius Marsha, et ad alia Fratres
Ordinem, quod ultra dictas penas recipient curia D. Lo-
applicari. Rub. de pen. eli. 171.

Castellanj seu iurdicenes seu cognitores delicior in eor iuridicio: vtrus ciuilis seu Lahus appt. Loc. Lyseno. 1536. 9. Maji col. 2. in fol. 69. vi alie contin.

Castra, Municiones et Fortalicia et loca aspera ad pdendi aliquis sorgii alicui forenti, grato aberunco nō valet, et loca alienata absq; eis licet et aberuncus deberet interuenire nō. 193. de Castris.

Casus à iure omissus iuris dispō. relinq. et ex similibus iudicari debet Rub. de iure, et casu. nō. 145. S. Et ex quibus per tacitū et cautū?

Causa per Cabeiros dēt expedir. Rub. 4. vi p. vbi. Rub. xxi. in fine. Causa alias expedir possit Rub. 2. 8. vi p. vbi. Rub. 43. vi p. vbi.

Causa ignobilis, et in qua humanū sanguinē effundi non debet, et in qua testes non recipiuntur. Rub. 9. et nō. 43. in fine. Causa de excessibus diuersis intentatis Rub. 43. in fi. et Rub. 51. Causa Reforti. nō. 43. in fi. et 60. 88. Causa agnationis et cognationis agit in Curia Cōsti. P. de Agna: et Vici. Rub. 92. col. 2. vi. Causa hoc compelli et qui petant dotes et Iulianeum Rub. 113. Causa separationis Rub. 120. vi. quo ad iō pacisci. Causa imitō in ord. dicit de pendente, et admittit à parte petentis. Causa subiici Rub. 124. in fi. vers. Adjicimus. Causa Iulia Grecia in testō. pro petit de bonis, aut agit quia insufficienti Rub. 132. Causa si cum exclusa sola etiam limitat petit de maritali, dotis, fulcini et alimentis Rub. 134. cū fi. Causa Adjicimus. Causa Ord. Mercatorū Barcin. Rub. 162. Causa, in quibus et in quibus quidam non sint in honore dei, sunt dicte. Rub. Causa Iudaei seu mercedis, interendis tutoris. Causa Aranearum. Causa Arietes. Causa Liberatum. Causa aliquos hoc modo in pari causa iuuat, seu Pacem iurat. Causa Scires in pari forci primo. Cū mercedis. Causa Forenses sine sint alterius sine rei. Causa Reforti cū alii sint testificati, testificati ord. termb. quam de testibus recedi. Lon: Rub. 9. vi. Receptis. Legitimi exorgiadi. Rub. 62. Causa cum pendet Rub. 9. Causa Iulia Grecia in testō. pro petit de bonis pari causa vigit quia insufficienti Causa minor lexus ad hereditatem excludi petit de maritali, dotis, fulcini et alimentis vi. Rub. 138. in fi. Causa quoq; et deliberationes arbitri pro petit dicb. feriatis. Rub. 89. in fi.

Causas pauperū et miserabiliū personarū gratis et liberaliter defendere, et in eis sententiā et executionē tenetur. Unus generalis et duo speciales Procuratores fiscales. Duo Procuratores in hebdomadas pro pauperibus deputandi. In quib. causis pauperes cuiuscunque status in expensis condemnati tenentur ex expensis fiscalibus pro Advocato, Procuratore et Patrono. In causis civilibus quarum interesse humanum non excedit 50. aureos coram D. Loci. et criminalibus 26. in 3a. contumacia. Actore instante reum citato ordinem per edictum ad quantitatem seu alternativam. Contumacem audiri, nisi prius fuerit sub exactione pignorum. Testes, instrumenta, legitimas probationes, quae fides, et quibus fides adhibenda. Et quando post litem motam, et debito, et lite ordinata. Testes duo ad minus probationes legitimas citato. Pub. de citat. cap. 2a. col. 1. et 2do. et 4to. in 3. ver.

In causis ordinariis quantitatis seu alternativa 50. aureorum pariis Locus in pugnis. Et ad sufficientiam probationis quae sufficiat. Pub. 34. In causis huius Monasterii ante latam sententiam debent in actis attestationes et testes examinari. Pub. de test. n. 53.

Causae executionis. Pub. de exec.

In causis executionis de pecunia ad plures dies 40. a die obitus defuncti et heredes tenentur in maiores dies 20. Pub. eloqui. Et heredes dicuntur hereditatem sed beneficium inventarii confecerunt inventario primo facto et publicato in actis defuncti non heredis, seu heredibus. Et publicatum in actis Iudicis. Pub. 70. ubi 3. c. pub. in 2o. declaratur insuf.

Causae executionis nisi. Pub. de nisi.

Causa primogenii suspendit usufructum pendente appellatione Loci. Pub. 76. c. 2a.

Causa ob emolumentum conditionis per nuncium coram D. Loci. nisi Vic. Tabellionis Notarii Tenentis. Et Liberatis Et Seruitis. Et Feudorum quae sunt Illus D. Loci. pro exercere et gravaminibus definitivis seu mixtis tenentur defendas per allegationes Vic. suo spatio et extra potest committere. Pub. de appellationes. n. 72. Et Salvis inhibitionibus et antiquis consuetudinibus. Curiae seu loci actori. Et Criminalibus in quarum delictis indicentur pugnae inter de curia seu Salua per D. Loci. Loci Duc. 1536. 9. Maij col. 2. in pub. in actis Cur. fol. 69.

Causa primogenii fuit ad cur. sapientis examinanda in pub. latione de leg. Sap. de examinan. Pub. 81.

Causae appellationum spectant ad D. Loci. Loci Duc. 1529. 18. Julij in actis curiae: Vic. Veruntamen has causas statuit 1525. 18. Iunij in actis curiae.

Causa Cambes vnterenda spectant ad Honorios Vtini jud ad Consolatum
D. Soc. Liz Duc. 1425. 19. Tabz in acta comm. fo. 70. 6to. vsq ad
fo. Vadit Pars.
In causis autem appellationis sentie Cur. D. Soc. Liz Duc. 1425. 19. Tabz
fo. 70. in fi. Tabz ibi Remanentur. Rq
Causa appellationis spectat ad D. Soc. Expauer Iudex cognitio
Liz Duc. 1429. 14. Tabz fo. 68. cd. i. vo. Berghas nouus.
Cautiones vide S. in jud Advocatus.
Causa iusta litigandi vide i. in jud iusta.
Causa petitionis vide in jud Petitio fo.
Causa [illegible] vide in jud [illegible]
Consules debent cognoscere vna cum D. Superstitibus in negotiis
Rub. 48 in fi.

Auditores Domus teneri quasi facere arbitrio habitatori in mutuo
P. F. Iudex petit reficiendi et restituendi seo, vt dare petunt
eos mutuo se ipsos ideo amercimenta emtionis Consulibus
succumbunt in ea, Consules agere volens auditus. Debitum
Stat fo. 27.
Quando in pegnoris stare debet pro 3to. in executionis pg
Liscet absque [illegible] Rub. 25. 4. eleg.
Vas in vsu tabellionatus in additionis sub Rub. 102. Liz Si
vero Cadens in ab conditionis

Pastarij Clavi, et Mallarij admittuntur ad standi pro Domini stando
D. Jacobus Rub. 67. et 164.
Pastarius, Colonus, et Mallarius, quid sint videtur infra 67.
150. 161. 162. 163. 166. 167. Pelagia vide in ab Colonus et
Mallarius.

Chirographi vacatio petitionis petitor habet duas obligationes
Chirographi pecunia n. 19. cuius tenoris dicit Dos. Tostinatus et
citatus ad audiendum pro. Arbitrio eadem cedula cuius
tenoris dicitur, Reo allegato, et in fer. 6. Dicta die citat. exhibi:
vi debeat satisfacere id quod in Chirographo continet. Simon
satisfacit pro vno capitulo in fer. 25 Januarii, et ad cui:
Petri Xpoforus facta de ibi fide, dicit, se nihil debere postea
Procurij de parte absente, et inuitato, gilliad fuit cognitum
Illiterati huius scripti dicatur, sibi nihil constare de tenore
de quo petitur cognoscendi, Iudex delato de iur. Heredes, an contenta
in Chirographo vera sint, et an ei facta fuit solutio in toto,
vel in parte, dicit ignorare, et sibi dicatur secundo
quam citetur ad executionem confitendum et ipse citatus, Manifestis
fecit hoc de causa absentie, gilliad fuit cognitum tenore debi:

Post primas ℔. citationes, pretextu citationis debitis ℔. sufficit ad
procedendū in causa Regnicolas absentes, ad quem
citatus ea. Rub. 24. col. 4. c. 2. vers. Et Regnicolas
Citatio ℔. fieri debet in scriptis, sub sigillo Curiæ, & debet
citationes ad valvas in sua fieri debere. d. Vsp. & Superdictas.
declarat in finali. vbi Rub.
Citationes ℔. fieri debent à Præcone in ind. & per certum numerum Testium:
hoc absentibus, quibus detur plena fides. Ea. rub. 24. col. 4. in
fi. vsq; Relationes ad. &c.
Citationes & Relationes ℔. fieri debent in publicis, & in quibuslibet
locis præ in via, & ecclesiis libere in diebus Festivis
Omnibus ad vsq; horam 2. sequentem. Item die Resurrectionis cum duobus
aut tribus de bonis sequentibus. Festa S. Mariæ
Virg. Festa Corporis Christi. Festa Conversionis S. Mariæ
Magd. Festa S. Io. Bapt. & Petri & Pauli Apost. Rub. 25.
Citandi in Curia de aliquo mobili & immobili contra & Absentem
& contumacem inducias citatis. Rub. 25. vsq; fin. qui cit. et Rela: fieri debet.
Citandi in ecclesiis, & in die festivitatis, & hora Missarum
solemnium, & in Curia, & in die Curiæ, & hora Curiæ
Villæ, seu Officialium eorum, & per Cridam publicam
in Platea loci, in quo citatus. Rub. 26.
Citari per unam partem litis tantum pro & principalis. Rub. 31. vsq;
Citandi Remanentes absentes à Patria tractus vagabundi, & non
habitabiles ubi morari & morando. & cedula in Platea loci ubi ind.
agens & petens domum suam habet. & quod in Patria alta voce
per Præconia & in locis singulis cedulis hujusmodi Platea affixis
& præsentibus quatuor citatis debeat contineri ter. diez is. Rub. de alleg.
requir: & Rat. n. 60. vsq; fin.
Citatio ad recognoscendum Chirographum, seu cras Obligationis, &
scripturæ privatæ, inter generalis sufficiens bina domi, cedula
dictum. vide s. in lib. Chirograph. & rub. 84. vbi materia.
Citatio exponi quando fieri debeat, vide. i. in ult. Glossarii.
Vide plura vide. 8. in fin. contumax.
Citatus ter domi, aut semel ℔. & tandem ad ecclesiam debet
nominando plures, & quod vendatur adiuncta & expensis
venditoris. Rub. 95.
Citatio bina cum cedula domi dimissa ad & sufficere quantitatem:
& generaliter & quando bina cedula dimissa sufficiunt bina citat.
Videtur Rub. 84. 88. 92. col. 2. vsq; ult. Verifiques. 118. 119. 120. 135. paulo post. & ind.

Citatio una publice affixis de debitoribus alias publicis ... tores, qui fuerint Platee loci, Vbi ... ind. Quid addefendit Rubr. Quo: quer: con debitor: ibi.

Canobium: huius alibi fit mentio in rub. 125. in p.te ubi Vi hac dia videntur Sinonyma, Praamenta: Canotia: Bili: lia: Tolalia:

Cautela simul et in dubiis, operas cuiuslibet simul allegan do fore benef. diuitionis. §. in rub Quis.

Cautela in debitor. curiali, seu depositi ambientes inhonestas obligationes, et pactus, per eos cum creditoribus, et reditibus debitor ebuerit, et per notarios inseruntur, et Patris notarium ... non valent. §. in rub Pacta, et Pub. 200.

Cedicillus, alias Codicillus dicitur ... §. Cuius et Cuncta Pubet rest: ibi.

Cognationis, Abstinentia, et ... ius cuncta, in quibus cognatio computatur ius cuncta, seu alogna, §. cuncta, scripta, contendere, scribe contulit, si Baptizet, admittet. Pub. et inscr. cuncta: 71. col. 2. ibi. Declarando &c.

Cognitionis, cuncta ... rub. Specialem tenet. Pub. 72. Sed vide §. dia simul cognitus in rub Cuncta.

Collegia et Collegia Universitates, quando dicuntur, vide §. in rub Statuta. ibi. Communitates.

Colonus, Colonaria, et Mansionarius, an dicti sint, vide §. in rub Cultu: rius Colonus in ind. vocatus ... rub abeo conductor tenet ... rub contest: diuisa, et vocatus Diana, quo facto ... Liberat. §. in rub Allegans. et §. in rub Quis, et Pub. ibi. dumodo ... Alienis loco, et quo ... §. in rub Quis, et Pub. ibi. dumodo ... Boni, vide §. in rub Mansus, et Mansionarius.

Colonus, vide §. in rub Mansus, et Mansionarius.

Colonus, ... §. in rub Quis, et Pub. ibi. dumodo ... Colonus, ...

Commeatus seu licentia dandi potestas domo. & vi. sub Dominus.

Commissio causar. de hoc hab. tit. sub rub. de comm: caus. nº 71

Sed tu ita vivatis collige ieiunio et fine alterius credentis ant. Rub. 70.

Quod conducta in cont. sapientis de Parma: defra duos rectos patres

Genere literae edictum Judici; Abs cont. pervit Rub. 70. c. fi.

vs. Vehementer in ex Patria.

Conditi conf. sapientes de pignoribus ad sit causa maioris 2 50. q.

Rub. 71 in fi. libr. Si de 5 maioris causae 2 50. et utraque

pars citari citetur partibus litem ad hoc consistentes: quib:

Datis et assignatis eas altera R in cer. venerit iudex uni stet Rub.

R quidquid causa citationis ad eligendum pro citatore R Si uno

altera pars petat citari, et ne citandi uni stet Rub. de cit.

fidejub. venerit et citatore de petitis parte petentis a qua

remanendis et tollendis, sit qui iuris fieri ea. Rub. 71. in fi.

Causa causae. sonet de Patria ad hoc citari, citatis autem partibus

sine controversia, citati altera pars inchoando assumpserit, ille hoc quod

in petitis fuit, dum suffitis cit. in quibus ad excidat, et de citati

partes ad sine controversia Rub. 71. vers. Adjiciens, et ex ante fi. d. Rub.

Ed. a. et Deliberata sine citat. inde. S. modo Juncons.

Citati. Ed ad hoc cont. Ad causa, et contentor aut sollicitatores quod ad:

finem, seu affinis alterius partis ad 8. gradus fin: computo

computan. ead Rub. 71. vers. Declarando. ult. fi.

Cont. sapientis judicii stato sub sigillo. Index det illud pub. coni:

ad hoc partis. S. mandando eos dez ea. rub. 71. ed. a. ante fi. vers. Ad:

iciendos et stato. &c

Civitas Ed cont. sapientis ad hoc in verbo. Celebrent ab Ordinario

terminari ead Rub. 71. in fi. libr.

Causa in principali lite ad cont. sapientis terminato dein appellatione

Pro: Judic: Veneg det ab eis cont. sapientis citati, et ab illud

Officium Rub. 81. et S. in de Appellando

Commune seu Comunitas pro eodem citet, vide S. in sub Statuto de Crimine

Crime damnandi in Ed ad omina hab. seu alia quae accidente

ligna et arbores excidendo in alterius damnum 2 50. q. stad

arbores excidendo damnificentur vel ad alterius omnia excepta

Ad hanc ord damnificentur. Rub. de pan: lign: nº 163. ed. a. ante

maiori, pro licentia emetur. Rub. de pan: lign: nº 163. ed. a. ante

Jubet Provid.

Commune alicui villae in cuius finibus damnum datur dicitur

tor damnator, petetur aut statuere damnum pardare damnatori

committit. Rub. de Pacti: gra: 1270: nº 165. ante Statuentes iubet.

citride S. in sub damnum. ~~quae Civitatem, fi. Commentum~~

Cria ne pro aliquo fiende Ordinationi quilibet audeat accipere ad
effectum aliquem munera, quod accipiat generale officium contrario.
Statutis contrariis quibuscumque penis 50. y. Pub. Instr.
que: in po: cred: ti. Nec Villan aliquam [illegible] in 100
librarum adversus [illegible] de pp: in po: in pu: Ubi vero talem lecturam
tionis faciens punitur in 100. y. unde nichil pp. Lecturas adue-
gibi fiendas [illegible] Vicinia per [illegible] vicinis [illegible] antiqui.
uiter particulari [illegible] Ordinario et Statu pp. [illegible]
et ingrossatura [illegible] Statu. Cum potestate [illegible]
et [illegible] Ethic [illegible] particularis [illegible] publicis.
et [illegible] [illegible] ad eum [illegible] cont. inducta. 8. in sub
Co adunitates [illegible] ad eum [illegible]
Prescriptio.

Comparens in jud. [illegible] per [illegible] Pub. 28.
Comparens [illegible] [illegible] mandato pub. 30.
[illegible] Argentina.
Comparens [illegible] in jud. [illegible] Pub. 37.
Comparens [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible]
citato de [illegible] [illegible] in jud. [illegible] pub. 60. in fi.
Christian: [illegible] [illegible] in jud. comparere
[illegible] pub. 72.

Comprobatio seu [illegible] [illegible] in [illegible] per
testes [illegible] pub. 70. [illegible]: [illegible] fi: cur. Bellantus.
[illegible] in [illegible]
[illegible] 93. in fi. [illegible] in [illegible] in [illegible]
Conclusio in [illegible] [illegible] in [illegible] pub. 100. y-
in [illegible] [illegible] [illegible] pub. tempo:
inst. can: n. 70. [illegible] 100. y- [illegible]
[illegible] pub. 70. [illegible]:

Cordicio [illegible] [illegible] pub. 132. 133. 138. 145. et inde
[illegible] in [illegible]

Condemnato [illegible] [illegible] pub. exigens [illegible]
[illegible] in [illegible] dicit [illegible]
[illegible] ga tunc [illegible] in [illegible] Cur. Bac. 1936.
9. Maij dr. Sept. [illegible] in [illegible] fol. 69.

Condemnato obtinente condemnationi ante publicet. sententiam D. Loc. ad
debet ead. gratiam. Vide Loc. Cur. infr. Materia condemn.
Conjuncta S. in ult. facta generalis Coll. et S. in ult. Retentio

Conductor teneatur vide S. in ult. colonus teneatur Mandatarius
ult. Mutuarius.

Confiteri debitum in ind. Confitendo debitum
debere cum pacto vendendi debitum credet 2 2 S. 4. Datum ad
vendendi Emptor debet illico solvere et emptio Res
alteri vendi indicia. Rub. 36.

Confitens chirographus dum pro se è de eludendo Remis
sionis Jacet terminus diu legitimae dilationes facere. S. in ult.
Chirographus.
Confessio de contumax ad respondendum provident. Rub. 24.
S. Et talis actus &c.
Confessio privilegiatus ad respondendum interpellationibus partis
ind. facit Rub. 50. Vide de in ult. Interpellatio.

Confidentes quando placuit specialiter ultra citra Sapientis S. in
ult. Commissio.

Confirmatio seu additio constitutionis vide S. in ult. Const.

Confiscatio ad obligata creditor. Pactis privatis creditorum cum
constitutionis Rub. 173.
Confiteri Homicidas vel rei qui se ad litem defendendo
rese end. Rub. 173.

Consensus indemnem Rei principalis debitoris ad quem debitor
principalis de consensato suum processit creditorem de Rub. de
consensatore. 92.
Consensus videndum Quo se obliget creditor respectu alienationis obligati
quod Loc. Cur. 2. Rub. 92. Quando in alienatione creditoris eligere, an ei
valeat consentire cui Rub. 92. Infr.
Consensatoris vocatio ad recedendum ind. creditoris de principali
end. Rub. 92. end. in ult. Relevatio. Relevatus vide S. in ult.
Relevatio.

Consilium Sapientis requiritur S. qui ad Commissio, et S. in ult. Const.
Constitutiones Quae particulares Loci et statuta derogant
Rub. 193. Rub.
Constitutiones Quae fuerunt per Cur. Parlamenti reformatae

Principia contra Ludg. Duc. 1529. 19. Julij. Registrata ibidem:
et Volumine Quarto:
Exhibitionem cum confirmando et contestationem contra eosdem
Ludg. 1529. 19. Jul.

Contestatio litis. Lis ponitur inchoata in electione fori
super hiis petitis per petitionem porrectam per Regem exposito Rub. 37.
Contestatio litis cum per contumaciam non est facta de veo & lite se
contestando cum protestatione quod ad probandum intentionem suam
quod voluerit facere, liceat sibi facere Rub. 29. Et si facta fuerit
contestatio lite pendente ad emendandum et reformandum deficientia,
an valeat Et an ipso facto debeat citari R. in Advocatus.
Contestata lite in scriptis post petitum responsum per partes comparentes
petitum fuerit per Judicem ei assignari ad respondendum,
quod respondeat sine non Rub. Et dicit Actor: Rub. 79. in fin.
Et de hoc petit actum per Judicem et contra petit. R. in sub Lis
Litis contestatio per qui, subjecto consensu docuerit. Rub.
90 in pri. Et dicit: petit:

Exceptiones, quæ fiunt ante litis contestationem, habentur
de his qui per contumaciam: in pri: vide: sub Rub. 102. in media de
leg. 103. de his qui per contumaciam: vide: Vide Rub 25 in fine.
Comitem dicunt ei dedisse exceptionem petendo Et si constet per
relatum ad dictum. Et ipse per fidei insertionem fidem dando 2 80. q-
exceptionem si succumbere. quia se tradendo ad obtinendum petendo
valeat dando longum pro. Et exceptio expletur ejus explicando
exceptionem. Et talis ordinem servet R. dies 15. ad inducias faciendas
Nativit. Petrus. Matthias et Vincentius cum conditione quarta,
explicando quod nulla. Et dicit: R. D. vel ad obtinendum in ea,
conditione fundat in 2 80. explicando quinta die unius exceptionis
dilatio petit. d. Rub. 102. in fine.
Contestatio litis ejus ad audiendum testimonia et ad interrogandum:
testimonium porrectum, et alterius ad dictum Regis, cautio cum
fidei insertione petendo 2 80. explicando, ut ex expensis litis:
cautionem. Et dicit quod ejus testimonia cautio
innotescat fidei insertione petendo d. Rub. 102. in fine
et ubi Judicem. Et.
Contestatio litis. Dies 40. ad inducias faciendas et interrogandum
super articulos, et testes producendos. Rub. ad audiendum. Et dicit quod
super fidem, et protestando quod nulla. Rub. ad audiendum. Et dicit quod
2 25. q- semota omni alia cautela. Et dicit Actor dat Nuncios

C Testamentum seu ultima voluntas est mentis declaratio
facta ad mortis tempus de ea re quam quis post se fieri
vult. l. 1. ff. qui testa. fac. possunt. et l. 1. C. de testa.
Testamenti factio duplex est. activa et passiva. activa est
cuilibet testandi licentia. passiva est cuilibet ex testamento
capiendi facultas. §. testamenti. Inst. de testa. ordi.
Testamentorum species sunt tres. Nuncupativum. Scriptum.
et mixtum. §. sunt autem. Inst. de testa. ordi.
Nuncupativum testamentum est quod sine scriptura
coram testibus nuncupatur. §. nuncupativum. Inst. de testa.
ordi. Scriptum est quod scriptum traditur. §. scriptum. Inst.
de testa. ordi. Mixtum est quod coram testibus nuncupatur
et postea scribitur. §. mixtum. Inst. de testa. ordi.
Testamentum ordinatur in duplici differentia. Nam
aut fit in tempore pestis. aut in tempore non pestis.
Testamentum in tempore pestis fit tribus modis. Aut
coram principe. aut coram parocho et duobus testibus.
aut coram quinque testibus. l. 1. C. de testa. mili.
Testamentum in tempore non pestis fit duobus modis.
Aut per scripturam publicam. aut per scripturam privatam.
Testamentum per scripturam publicam fit tribus modis.
Aut per tabellionem. aut per principem. aut per
quemcunque alium publicum personam. l. 21. §. 3. C. de
testa. Testamentum per scripturam privatam fit
duobus modis. Aut per se ipsum testatorem. aut per
alium. l. 21. §. 3. C. de testa.
Testamentum per tabellionem fit tribus modis. Aut
per unum tabellionem. aut per duos. aut per tres.
Testamentum per unum tabellionem fit duobus modis.
Aut in scriptis. aut sine scriptis. Testamentum per
unum tabellionem in scriptis fit duobus modis. Aut
per unum testem. aut per duos. Testamentum per
unum tabellionem in scriptis per unum testem fit
duobus modis. Aut per unum testem rogatum. aut per
unum testem non rogatum. Testamentum per unum
tabellionem in scriptis per unum testem rogatum fit
duobus modis. Aut per unum testem rogatum qui
scribit. aut per unum testem rogatum qui non scribit.
Testamentum per unum tabellionem in scriptis per
unum testem rogatum qui scribit fit duobus modis.
Aut per unum testem rogatum qui scribit et signat.
aut per unum testem rogatum qui scribit et non signat.
Testamentum per unum tabellionem in scriptis per
unum testem rogatum qui scribit et signat fit duobus
modis. Aut per unum testem rogatum qui scribit et
signat in testamento. aut per unum testem rogatum qui
scribit et signat in cedula. Testamentum per unum
tabellionem in scriptis per unum testem rogatum qui
scribit et non signat fit duobus modis. Aut per unum
testem rogatum qui scribit et non signat in testamento.
aut per unum testem rogatum qui scribit et non signat
in cedula. Testamentum per unum tabellionem in
scriptis per duos testes fit duobus modis. Aut per
duos testes rogatos. aut per duos testes non rogatos.
Testamentum per unum tabellionem in scriptis per
duos testes rogatos fit duobus modis. Aut per duos
testes rogatos qui scribunt. aut per duos testes rogatos
qui non scribunt. Testamentum per unum tabellionem
in scriptis per duos testes rogatos qui scribunt fit
duobus modis. Aut per duos testes rogatos qui scribunt
et signant. aut per duos testes rogatos qui scribunt et
non signant. Testamentum per unum tabellionem in
scriptis per duos testes rogatos qui scribunt et signant
fit duobus modis. Aut per duos testes rogatos qui
scribunt et signant in testamento. aut per duos testes
rogatos qui scribunt et signant in cedula. Testamentum
per unum tabellionem in scriptis per duos testes rogatos
qui scribunt et non signant fit duobus modis. Aut per
duos testes rogatos qui scribunt et non signant in
testamento. aut per duos testes rogatos qui scribunt et
non signant in cedula. Testamentum per unum
tabellionem in scriptis per duos testes rogatos qui non
scribunt fit duobus modis. Aut per duos testes rogatos
qui non scribunt et signant. aut per duos testes rogatos
qui non scribunt et non signant. Testamentum per
unum tabellionem in scriptis per duos testes rogatos qui
non scribunt et signant fit duobus modis. Aut per duos
testes rogatos qui non scribunt et signant in testamento.
aut per duos testes rogatos qui non scribunt et signant
in cedula. Testamentum per unum tabellionem in
scriptis per duos testes rogatos qui non scribunt et non
signant fit duobus modis. Aut per duos testes rogatos
qui non scribunt et non signant in testamento. aut per
duos testes rogatos qui non scribunt et non signant in
cedula. Testamentum per unum tabellionem sine
scriptis fit duobus modis. Aut per unum testem. aut
per duos. Testamentum per unum tabellionem sine
scriptis per unum testem fit duobus modis. Aut per
unum testem rogatum. aut per unum testem non
rogatum. Testamentum per unum tabellionem sine
scriptis per unum testem rogatum fit duobus modis.
Aut per unum testem rogatum qui scribit. aut per
unum testem rogatum qui non scribit. Testamentum
per unum tabellionem sine scriptis per unum testem
rogatum qui scribit fit duobus modis. Aut per unum
testem rogatum qui scribit et signat. aut per unum
testem rogatum qui scribit et non signat. Testamentum
per unum tabellionem sine scriptis per unum testem
rogatum qui scribit et signat fit duobus modis. Aut
per unum testem rogatum qui scribit et signat in
testamento. aut per unum testem rogatum qui scribit et
signat in cedula. Testamentum per unum tabellionem
sine scriptis per unum testem rogatum qui scribit et non
signat fit duobus modis. Aut per unum testem rogatum
qui scribit et non signat in testamento. aut per unum
testem rogatum qui scribit et non signat in cedula.
Testamentum per unum tabellionem sine scriptis per
unum testem rogatum qui non scribit fit duobus modis.
Aut per unum testem rogatum qui non scribit et signat.
aut per unum testem rogatum qui non scribit et non
signat. Testamentum per unum tabellionem sine
scriptis per unum testem rogatum qui non scribit et
signat fit duobus modis. Aut per unum testem rogatum
qui non scribit et signat in testamento. aut per unum
testem rogatum qui non scribit et signat in cedula.
Testamentum per unum tabellionem sine scriptis per
unum testem rogatum qui non scribit et non signat fit
duobus modis. Aut per unum testem rogatum qui non
scribit et non signat in testamento. aut per unum
testem rogatum qui non scribit et non signat in cedula.
Testamentum per unum tabellionem sine scriptis per
duos testes fit duobus modis. Aut per duos testes
rogatos. aut per duos testes non rogatos. Testamentum
per unum tabellionem sine scriptis per duos testes
rogatos fit duobus modis. Aut per duos testes rogatos
qui scribunt. aut per duos testes rogatos qui non
scribunt. Testamentum per unum tabellionem sine
scriptis per duos testes rogatos qui scribunt fit duobus
modis. Aut per duos testes rogatos qui scribunt et
signant. aut per duos testes rogatos qui scribunt et non
signant. Testamentum per unum tabellionem sine
scriptis per duos testes rogatos qui scribunt et signant
fit duobus modis. Aut per duos testes rogatos qui
scribunt et signant in testamento. aut per duos testes
rogatos qui scribunt et signant in cedula. Testamentum
per unum tabellionem sine scriptis per duos testes
rogatos qui scribunt et non signant fit duobus modis.
Aut per duos testes rogatos qui scribunt et non signant
in testamento. aut per duos testes rogatos qui scribunt et
non signant in cedula. Testamentum per unum
tabellionem sine scriptis per duos testes rogatos qui non
scribunt fit duobus modis. Aut per duos testes rogatos
qui non scribunt et signant. aut per duos testes rogatos
qui non scribunt et non signant. Testamentum per
unum tabellionem sine scriptis per duos testes rogatos qui
non scribunt et signant fit duobus modis. Aut per duos
testes rogatos qui non scribunt et signant in testamento.
aut per duos testes rogatos qui non scribunt et signant
in cedula. Testamentum per unum tabellionem sine
scriptis per duos testes rogatos qui non scribunt et non
signant fit duobus modis. Aut per duos testes rogatos
qui non scribunt et non signant in testamento. aut per
duos testes rogatos qui non scribunt et non signant in
cedula.

in iud. ad legem gentis his pars opponatur de qua euidenter,
[illegible] Rub. in fine. [illegible]

Victoris 8 electio conuenit tam [illegible] ordinatorum
libri [illegible] ad creditor conuenire videmur de quem alienus obligis
[illegible] Rub. [illegible]
[illegible] Rub. [illegible]
[illegible] ad [illegible] Rub. [illegible]
[illegible] Rub. [illegible]
[illegible] Rub. [illegible]
[

Damnū inferens arrestari fori tui ... Ff. ... Ff. ... Ff. ...
ut ante citi debeant ... Ff. ... Ff. ... Ff. ...

Debitor ... Ff. ... Ff. ... Ff. ...

Debitor ... Ff. ... Ff. ... Ff. ...

Debitor

Debiti diuersi et varijs debitis ff. de diuersis debitis et temporibus eorum
sedit. et de pollicitationibus ff. eod. tit. Et lic in vbi Doctores, qui vbi communi
Doctorum de premissis dicta fiunt, qui vbi ter. debeat videre et diligenter
inspicere cum exemplo. C. de vbi Decemviri.
Debiti pecuniae legatio lamy 20. Rub. 7 Comp. 107. et lic in vbi Glossis.

De CANVS Vilay causa rei vbi tutius cod. C. in vbi Glossis lib.
Communis. Reliqua vide. C. de vbi alienis.

De Iudicio quando agitur de rebus hereditariis contra debitores
Salua appellatione. Loc. Vide vbi autem ibi. Bologna. C. vbi Rodericus
natus C. de vbi homicidae.

Denunciari debet finis debitis pecunia in Synagogis diebus
festivis et ter. Vide vbi Glossis Rub. 84.
Denunciari debet finis omnibus festis ter. Vide C. debet transferre
ad Synagogas Rub. 85.
Denunciatio vbi finis depositarius debet transferri: quo elapso cau:
dent Nouis dies Ex auctoritate Rub. 86.
Denunciatio vbi vide C. Mandatum.

De Depositis vbi cessat fides quando depositum et quando plures
depositi. facere fidem fidei commissi. Vide vbi Glossis,
Si quis extraneus appareat veniens, nulla data fiducia,
aut pecunia. Vide vbi Glossis depositi debet restituere
quando Rub. de vero depo: 86.
Depositi exer. fol. de vbi. Depositi qui vbi Glossis
ter. vbi vide si in vbi dicitur quod electio est in vbi Glossis.
Iuo. Si quis quando Rub. 86. C. Sed: et si: vbi.
Si depositi Si pecunia depositi Rub. 86. C. si: vbi. Et de illo
fidei Si quis Vide vbi Glossis vbi vide si dicit vbi Glossis.
Depositi vbi vide si dicit vbi Glossis quod si pecunia fuit numerata
Rubrica 87. Heredibus pecuniae C. de distractis fidei Glossis in illius fol.
Depositi C. in vbi Glossis, et Rub. 87. et quod: vide post. 2da. Def.
antiq. C. in vbi Glossis, et Rub. 87. et quod: vide post. 2da. Def.

De procuratoribus siue defensoribus, et eorum receptoribus quo
modo finiuntur vide C. in vbi Glossis, et in vbi Receptores.

Dies citationis incidens in diem festum vel dies festus
seguens non feriando Rub. 88. vel 89. C. Sed si: C. Glossis vbi
seguens non feriando Rub. 88. vel 89. C. Sed si: C. Glossis vbi
et Rub. 70. Vide si Vide.
Dies publicandi scripta incidens in diem festum vel die sequenti
die festi seguenti non feriando Rub. 71 vel. 2. C. si: vbi. Agricultura et pastura

Dies feriati in Lond. de regulis Rub. 2. et de libo Feriar.
Dies feriati de festivitate Sancti Rub. 2. et de eod. Feriar.
Dies ter. non computati in ter. Rub. 3 p. in fine.
Dies feriati in quib. dilationes computent Rub. 79. et de eod. Feriar.
In quib. dieb. feriis non possit cursus fieri. Rub. 87. et de eod. Feriar.

Si lapidatori siue dilapidatori bona quorundam ecclesiarum
C. de Prodigis.

Si latio plures sint rei. quo pacto dilatio obtineat
Si duo obligati teneantur in solidum. Rub. 8. de duobus reis. Rub. 8. et 9.
in duobus reis principalibus.
Dilatio ex persona heredis. quid dicatur in dil. non se abstinentis
C. de Aduocatis
Dilatio ad videndum petere copiam quando petenti possit denegari. Rub.
Dilatio ad videndum petere copiam alicuius priuilegij. Rub.
Dilatio ad videndum habere copiam quorundam instrumentorum ad petentis exclusionem
Rubrica 7 B.
Dilatio ad opponendum contra testes prouis. Rub. 73. Rub. 29.
Dilatio ad hoc ne quis cogatur ad principalitatem agere alibi ab
alibi nisi in certis. Rub. 31.
Dilatio 7. dierum ad videndum libellum actoris post Rub. 77.
Dilatio ad edocendum aduocatos duorum dierum 6. quid comprehendat dies
is. continuos et non utiles. Extra quam ciuitatem aduocati
sint duorum dierum. Loci longe dicti ter. dilationes reddant
ter. pub. plenarias. dierum 10. a die citationis exclusive citra.
Rub. 34. Leo.
Dilatio dierum octo detur aduocato ecclesiastici ex quibus sint
in Parma. Rubrica 40. et Leo.
Dilationes autem 3 sunt assignandi ad probandum primam secundam.
Dilationes non sunt assignandi in causis executiuis. et Rubrica executiuis.
Dilationes octo. Rub. breuis. et temporis. et Leo. Et addo,
quando assignantur alternatiue legitimum impedimentum allegatum
vtrobique alterius iudicis consideratione. quando assignatur alternatiue
euidens impedimentum appellationis prosequendae. Rub. de
dilat. lon. Actor. et reus. Rub. 43. et de eod. in fine. et Rubrica:
nec assignatur alternatiue et Leo. Quamquam contrarium sit de ut.
nec aliquis assignari debet ad probandum interlocutoria tua partes, sed
Leo quia tres dilationes assignari debent ad probandum interlocutoria tua partes, sed
partes assignandi. et Rub. dies 20. continuos (exceptis
feriis Natiuitatis et Resurrectionis Christi festis et
vindemiis) à die lapsae dilationis ad unum. et Rub. Citandum

Non. potaterius pena incidit coram iudice aut non. aut alteri
pene rudere y facias debitum in eo casu quo faciendum sub
pena redit nanthe debuerit emisse, si in aut solucionem pena
contra in eius facta ne fuit debitis exactis defensionibus &
contra in eius facta ne fuit debitis exactis defensionibus &
Ostante. ad Rub. 79. ne. intus Statutum.
Statuimus est diu Rub. Kal. Nov. ad longe cum ceteris ass. Rub. 77.
Dilationes, seu ten. ad tempus dandum ad testes dictas partes
vero observentur per totum Rub. 89. et 90.
Dilationes quas Cur debitor alienis pignora sine bona que
cum ad alienans vendit pignus in de Tacitus.
Pilato die xx. dat fideiussori de expedit. Cur Principe debitoris
ne credit. de malo pignore. i. in de Fideiussore.
Ostatim per [illegible] in ind. committo ad carcerem
dicti Statuimus. vide i. in de Termino.
Ostensio debet fieri de quo respondet Reo committo per
dominum habilit. in b. vide i. in de Rub. 119. 120.
Dilationes separate [illegible] de quibus [illegible]
[illegible] vide i. in de Testibus
[illegible] de [illegible]
Dilationes quas dari alienis dominus debitis ind. i. in de Confessus.
[illegible] vide i. in de Bonis.
[illegible]
Dilationes [illegible] Rub. [illegible]
Dilationes [illegible] Rub. 60.
[illegible] in [illegible] de [illegible] in ind. committo
[illegible] in ind. [illegible]
[illegible] Rub. [illegible]
[illegible] de p. Augusti usq. ad is.
[illegible] Rub. [illegible]
[illegible] de [illegible] 2. [illegible] ad is. in. 85.
[illegible] Rub. 162. [illegible] ofendat.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dixerunt ibi priuilegia non debere petitoribus hereditatis
uide ff. in libro Debita.
Dominus, siue dicatur uterus, siue diuersum uterus, siue dicatur uendito libel-
lario, siue Dñs Vassallo, siue Feudatario, seruari ingrato,
et vicino. Rub. de agnoscendis: 92. col. per: vsq; ad finem
vtq; loco pro certo.
Dicunt se capere et detinere nomine fisci Rub. 150: de spol.
et robato: vtq;

OS: Mercatalis in rub. iiij. de dolo. et in: Dicit ad ius ciuile
pertinere ex ord. ciuil. pro.
Dominus, vocatus, seu Dominus, pro se, seu Dominus, pro se, seu
Ca. Dominus, pro se, Senatus, seu Dominus, pro se, et in pro-
pria causa, et pro se, et pro se, et pro se, et pro se, et pro se
Dicit: Si per vim impetrat. Rub. vti. 2. dicit ad exigen-
dum. Si vim dicit facere, qui accepit in vrbe, vel in
ad Dominus, vel in pro Dominus, pro se, applicandus
Dominus, Dominus, Dominus, Rub. 119.
Dominus
Dicit, respondit ad dictum Dom. S. Mercatalis, et respon-
dit, quod ad hereditatis, vti vtq; Dicit, pro se, et pro se
Si Dominus, Dominus, Dominus, Dominus, vti debitis, vti
condemnandus, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
restituere, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
vti. Dicit. Si Dominus, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
dicit. Si Dominus, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
Dominus, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
respondit, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
legendi, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
Dominus, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
obligatus, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
Dominus, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
actione, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
Dominus, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
Dominus, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
Dominus, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti
Dominus, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti, vti

post fin. Siquis agens fidem faciat publice in tonsura ad
vestes, aut alt legitime de solutione dotis, &c. in alia sub. i 22. in fi.
Dotis Statuimus et ubi dos fuit constituta in pecunia, & pecunia
fuit soluta &c.
Dotis ulcisc. q. i. alienetur post dotis vxori debetur, vide
C. in hoc Nov.
Dotis restit. fit in pecunia, sita pecunia fuit soluta, vbi
bona estimata in solutu dotis, Si res in fundo dotali existens
constituta sit, vbi fundus situs in restit. venit nomine
Et in pecunia fit restit. in dos in pecunia constituta fuit
in pecunia soluta, sed interim perierint aliqua bona contigua
haec alterae pecuniae, sine sit estimata, sine nō. Non in eam
finem pereant suprize uxori. Sic autem non modo
sed & si dotis restit. ad alios spectant, quae bona ita
contigua in restit. veniunt. Vb. i 22. Tit. sub. 60. fin. deb. &c. i
Fundus fundi dotalis soluto matr., vbi de eo agitur quod dotis,
pereat ipsi, & perierit ex isto fundo dotali, debet ipsa uxor ipsi
quo ejus interest restit. Ideo Vb. dicit: fundus dotalis vbi
quo ejus interest restit. dotis sine dotali alienatio quae non fiat, et ipsa forma C.
in hoc Alienatio. sub. i 24.
De dote etsi pignus. quis dotalis. an uxor possit testari inde
C. in hoc Contrahi, et relinq. C. in hoc Nov. de Nov. dote &c.
Dotis adq. quib. ne dotis &c. mulier & heres. Quinquagesima. et sub. i
Dotem reflectere & ejus nomine pignus repetere. C. in hoc Nov. sub. i
apti Codici. C. in hoc Codice.
Dotis causa quando & quibus &c. C. in hoc Praecepto sub. i 20.
Dotis causa quando & quibus &c.
Le pignus. hoc
Dotis causa fili descendentes ex pupillari aetate post obitum
subsequentis. alias filius mortuo. ex eius parente. revertitur
dotalis, sed eius heredes. qui dotis actione fruendo.
Et nisi filius major annis xiii. decessit
sed post mortem eius, dos ceteris patrimonii ipsius filii et
filiae, deque possunt testari, et dos pene filiae quorum.
Quae dos si superstes hoc ipsius dotis usumfructus. Si non
decedat ante eum, mortuo eo ad patrem reversuros, ut ad
quos ipsius dotis restitutio & faciendo. Quid si mater in
dotis. annis decessit. Vb. Dotis: fac: filio quae: ma: ut post 131.
dotis. annis decessit. Vb. Dotis: fac: filio quae: ma: ut post 131.
Dotis usufructus. forma uxore superstite. Lotaris, pene adquis. sub.
Dotis filiae. Si bona sua hereditaria filiae sunt ipso
iure hypotheca. sub. 134. et C. in hoc filia.

Conuenerunt de exortis condemnari ad certam duplicationem expensarum
lemnis et interesse et petunt ad 250. ℔ Rub. 59. Et. ned:
ibi. Sicchot fuit conuictus. vide de i. in segrend6.
Progrediens aut dominus eis diem ne intralapsus ejus fuit:
tur condemnatus in ranka ad diem dicta pena [illegible]
plicata Rub. 59.
De exortis ad diem stipulatum indicis nunciatis licentia debitis
possessionem ingredi vinea illius possessor. amittit. ead pub. 59.
in pia. Si abij nunciatione inducias debeniget interim ibi
pro pio arbitrio abij exortis indicis Nunciante exortis debitis.
In cuius exortij sufficiunt bona et sufficiens [illegible]
tiones ad iur. damnum gatij si plures bigindi si ad fur Rub.
59. in fi: Si de quib cauto.
Creditor exortis absque licentia die alienare bona fide fructus debet
soluere vendendo Debitor de quo debitum creditur ad
iud. Si tutor pendente iter. 6. diez à die dationis, Et quod
inducere ipse respondere debet et finire potest et negotia
respondere ipso exortis Rub. 60. Hordi: iudi: in can: exor.
Creditus exortis si non sufficiens ad soluendo cogi pot. conuentus
et per fideiussores, Et si non caucrant Rub. 60. in pri.
de Ordi: iudi: in can: exor:
De exortis citatus ad introducendu Debitorem quod ipse
mandato ipsi cuius fuit si ipse velit et donec
succumbere et nia cui cuius procuratori per Rub. fideiussor
in electione creditoris, Debitor si velit adhuc ad exper.
ten. ipsi mandatario ead Rub. 60. el. n. post pri.
Et el. 2°. Si vero dixerit Et Not. quia ne ad conuentu exortus
Dur. ibi. 2. 3. Maij Vide 1°. Responsa in alle contit. Fo.
Creditor exortis vendere debet coram iudice deferendo
tandem, Et si publice palam, publicatione et duplicatione
facta per Officiu iud. ubi citatus ad tertia exortis,
tandem per Officiu iud. ubi citatus ad tertia exortis,
tandem per Officiu iudicis et dominus vendendi Et
Jurator ante incantu Rub. 60. el. n. post ead. Vide Adjicies.
Si debitor exortis vendi illata per iud. debitoris si ipsis res
vendi. Sup adiudicatis sui debitoris ad exhibendum debitor ibi.
et quod ad ipsius actoris iud. Et alia plura de exortis et donatis
Donec debitor fuerit per fideiussores Rub. 60. el. 2. in fi.
in. Sup de Ordi: et resid.

partes lis duas remotas. ff. diez xx. ff. quotidie. cod. Rub. 66.
ja cautio exon. in his cas. quinquenio. cessat. per rem. pitoris,
ut fide examinari debeat. 2. rem. ff. cod. Rub. 66. ad. 2.
porro fin. Vide in quas cas. ut fit.

Exactor citatus de debitis succumbens in possessionibus bonorum
ven. fuit mandatu decreto definitivam sent. litis condem
de debito et usuris pro quibus bona ejus ven. fuerunt. ff.
obligari restituit possent. cod. Rub. 66. in fi.
Exactor dicitur contrarie in ingressum officium Magistratus
seu familia exequi potest. Limit. Bonif. Vide similia 2 Rolan
ff. de adulter. Illi enim in una camera tot judices simul
ni id faciunt. Vide ff. in ult. Rubr.

Exactores pecuniarum debitorum ejus dicuntur intelligi tantu
ejus principalis minores curatores, qui ad laborandum aut in
aliquid operis. ut dum ipsi operanti jejunanda sunt. De Lor
exactoribus Cod. in 3 lib. 9. Majj. Vide quinto exactores in cod. Cod.

Exactare dicitur ab illis qui certa quæ simul omnibus
ex cautis ff. ff. in ult. Comercios.

Exhibitio. dicitur de his rebus ad quas petendas postulat.
Rub. ff. in fi. Vide Rub. xi. in fi. Rub. 29. in fi. de rub. ff. infi.
Exhibitor debet fideiussor bonus debitoris cuius bona ad hoc ut re
creditor de ipsa exentiat. ff. in ult. Fideiussor. vide ff. ff.
creditor de ipsa exentiat.

Expensæ. De expensis ita ab ejusdem cui. ult. Testam:
referri ut ff. quæ causa et ff. ejusdem ubi nobilis mercatores. ff.
citandi testes individuæ cognitionis succumbere in debere
exercitor rei judicatæ ff. Rub. ff.
quibus in rem suam expositæ habeat quarto illum plenius, illico pro
de expensis alteri parti in hoc gratuitæ facta Rub. ff.
ab exercitore absolvi possit ad quod imperitia officii, succumbit
in ea gratuitæ, ad quod cum Testatoris. Vide ad Rub.
ff. Vide ff. in ff. Proxeneta.
ff. Vide ff. in ff. Proxeneta.
Expensas diffinitivæ sententiæ succumbere in ea ultimæ litis Contestatio.
nisi ejus exceptionis oppositæ ff. plenius Rub. ff.
Exactor citatus succumbere debet in expensis litis et fructuum
in quantum cautio ff. in ff. Cautio ea rub. 27.
Expensæ debitoris exactoris cedere debent ei de quo exactor
debito succumbit. Cabi. potest. ab eo repetendas. ff. in ult.
succumbit. cod. ff.
Expensæ officiales cedere debent ei qui officialis. cessat. ff. ff. cod.

ad iv. Inst. de cessione. ¶ Vide de hac re à fere ff. Michaelis
usq; ad 22. Flor. in cessione. Rub. 5.
Cessio in jus. Vide de in jure cessione, & quibus modis ea finiatur
& in libo Cessa.
Cessio bonorum. vide de cessione bonorum.
Cessionarius. vide de cessionario.
Cessio dies incidens dies cit. vide die pro in tempore. Cessio Dies.
Cessatio Rubr. de cessatione in causis & dilationes. & in libo Cessa.
vsq; ibi. et Rub. 89. et 7.
Cessatio Rubr. Cessetis quattuor dies sine citatione & Celebri-
tas pahy. die in. vide. & in libo Cessa. n. 9.
Cessio Rub. de bonis cessionariis. & in libo Cessacii.
Cessio dies & hinc vide. pub. in. ff. Cessio in bonis Dei.
Cessa de Vendrasius contra die. & indicendi bonorum. Rub. 169. 171.
Cessa causa. vide de potestate D. Loc. Remissio. Rub. 72.
Cessa causa. vide de potestate D. Loc. Remissio. Rub. 72.
et hinc sur. 1629. ix. Inst. in calce constitutionis.
Cessatio. vide & in libo Cessacii & in libo Judicibus.
Cessatio. vide & in libo Cessacii & in libo Judicibus.
Cessatio Rubr. de Cessatione Celebrandi. & in libo Cessacii

ad ea pert. damnis exten. contrarie, quod patiens fuis ordine
suis fideiussoribus. Quibus ea in deb. et limites fideiuss. ii ff.
Si fideiussor velit à fideiussore liberari potest eum facere debitorem ad
eum liberandum. Et dicitur fideiussoris rationes
tam primum debitoris quàm per. deinde ipse debeat ad libertatem
quo absolvi ante potest fideiussor potest eum facere debitorem
deinde exemptionis facere. Et sic locum tenet hypotheca
per. alienum debiti per. ipsius finito adhuc
mutuo per. pignoratus. Et hoc est. Et locum in quorum
alio principio obligato, potest sibi habere se contra
debitorem indemnem ab obligato. Pub. de fideius: à fideiuss. usq. ii ff.
Fideiussor non potest agere ex fideiussione ipso facto contra
creditorem, sed debitorem. Pub. a cred: ad pos: a dest: fideius.
Pub. ii ff. Si tamen post mortem ipsius debitoris, ab quo fuit
fideiussor interrogatus, ipse heres tunc absque dilatione,
cum effectus dicat, pro ipso nec ratione habitus ipsius fuisse
ut dictum, prout ii ff.
Fideiussor debet ipse pro ipso et fideiussor quando
competit. ff. in ubi Dos.
Fideiussor dotis non potest excipere de excussione facta contra
principalem ff. in ubi Dos.
Fideiussor dotis non potest excipere de excussione facta contra
principalem ff. in ubi Dos. ff. Dotis cepetat. et Pub. ii ff.
Fideiussor dotis tibi datus, nulla ei fide facta, ad diem
omnia fecerit. Hec ibi principales, quod ei ad diem
ff. in d. ubi Dos. et ub. ii ff.
Fideiussor dotis ad veritatem dotis exhibendam ff. Ut ei
suppositi fideiussores caveat ff. in ubi Dos.
Fideiussor ad quem incumbens creditores, petitioni exemptionis
fideiussoris ipse fideiussoris per: Bart. ii ff. post
dat. quamvis creditori ad accipiendi debitoris. ff. in ubi
Judicem ubi ff. Judicem.

Fidem facere relationem. Quando plena adhibenda vide ff. in
ubi Relatio.

Filiusfam. extra cautela pro alienis non potest in d. cap.
nec ei operatur ad ea in ff. ff. pro ff. Pub. ii ff.
Filiusfam. non potest alienare vide ff. in ubi alienatio. ff.
Nullus filiusfam.
Filiusfam. causa habendi à se alienandi aquidem pro
nec per se ad dictionem ad alios fit. Pub. ii ff.
Filiusfam. et Judicem et cautamen quando punitur ff.
in ubi Pecunia. ff

Filius naturalis succedit ab intestato patri
C. in vbo Successio etc. in vbo Filius.
Filius naturalis in pbis feminis succedit patri ab intestato in
bonis ex donatis ad nuptias, et bonis donatis ratione, et aliis
quaecunque ipse mater post contemplationem nuptiarum et post
has nuptias dotis ratione. Pro. de bo: ad bo: pat: ad bo: mat: ad bo:
ad fi: vbo: C. quae d. Dat, etc. in vbo Mater.
Filius aut filia in pupillari aetate defuncti, post bona diligenter et
ante quam bonorum aetatem obtinuerit, sine lib. Dos. Tit. De dotis, et filia.
Filius et filia naturales, vide s. quis C. hoc tit. Iecidit post bona
quis alterius pater et disponere, vide ubi s. in vbo Dos.
Filius praeterea, et inobediens, potest exheredari ex certis et
certis causis. Nov. 115. in fine. Et privari legitima substantia,
itaque nullo iure haec ei debetur, aut gravetur: Et causae.
Et testator per iniuriam non fecerit, et bona auferat, coeret
legitimatio contemnere, et cassari. C. in vbo Heredes.

Filius. Filia quae. naturalis legitimo. potest certa, et disponere,
vide C. in vbo Mater.
Filia naturalis succedit patri ab intest. in bonis ex donatis
ante nuptias aliis ei donatis ratione nuptiarum, et aliis, ratione nuptiarum
et post contemplatione nuptiarum, et post propter nuptias, et per nuptias,
sed filia naturalis licet via alias adventitias, et dotis ratione nuptiarum,
et deferentis hic. Nov. 89. bon: ut: pat: ad mat: vbi in C. ad l. fi:
ut. fi. aut dota. Vide C. in vbo Mater, et in vbo Successio.
Filia naturalis decedens post nuptias sine testamento, et legitima testari, et aliquid
inde alicui legare. Vide C. in vbo Dos. Tit. dotis filio, et filia,
Filius legitimus et naturalis ex his descendentes C. in vbo Nepotes.
in eo, qui et nepotes ex filio, descendentes naturali, ut ab intestato
naturali, inter alios naturales naturali, ut his, qui ex eis nepotes, ab
intestato defuncti excludent. Quando ab intestato legitimi
sufficienter alimentari. Et quinquennales, quinquennales, docentes,
et studiosi eorum C. quando et quomodo alimenta praestanda
actate, et praestare. ab intestato, et bonorum emendatione. Filius
et filia naturales, quibus relictum legitimum, tam filius, quam
nepotes, ex eis descendentes, hi ad bona ab intestato, et dotis,
et his in testato. In casu legati, ut legati, ut fideicommissi
relictum, quantum inde autem, et dotem, sive hi quibus
testamenti, hi debitae sint praestare, ut ex lege data. Et bona
adventitia, quae ex dotis, aut filiorum, et debet.
adventitia relictus ad supplendum, et praestare dotis, et ad
videat, relictus ad supplendum, et praestare dotis, et ad
hereditatis, etiam ad dotem quae. dotis, et dotis constituit. Filia
Constitutis post quaedam legitimi disponere. Nov. 89. filia: et filius
Secundi: 1532.

Filia, prad. à matre, legitime, patris autoritate exclusa de iure
post mil. ut heres in Const. Rub. Rub. Francof. ab. 1495.
in casu instituti dispositio Rub. mb. Hyped: consil. rem: seni. 2.
i 88. 492 in casu relicti dispositio. Rub. mb. 1495. col. fi. in fin. ibi.
Declarantes Rubr. pro commodo Rub.
Filia, et alie, ipsum ab legitime matre, patris autoritate ab intestato ad
intestato exclusa, non possit adire hereditatem, sine licentia Ord. Dispositi
ad eas spectantem. Const. Francof: ab. 1495. Et autem pro
d. constit. terminare et ad inst. eand Rub. 1495. in fi: ibi Nec potest
ipse mulier. Rub.

Filius abiecto patre sortiatur quidem S. in libo debita vol. i. c. nub. 33.
forensi vel facta remissa hereditate patris autoritate fiscus aut autore
imperatore S. in libo cautio. c. nub. 27.
forensi sine licentia domini sui alienare possit. S. in libo Cautio
de pecu. vel. c. Rub. 3.
Forensis ad patrem non pertinet. Rub. 1493. S. Forensis.

Formalitas requiritur in alienatione bonorum minoris quidem S. in libo Minor.
Formalitas requiritur in alienatione immob. &c. S. in libo alienatio.
Forma iuramenti defendi. Nostr. adversus actum indebitum Rub. &c.
Forma iuramenti remanda à matre. S. in libo Tutor.
Forma inventarij remanda à matre Ildefonsi iuvenis. S. in libo Curator. et
Forma confirmandi inventarij à matre Ildefonsi iuvenis. S. in libo Hypoth.
Forma inventarij remanda ab Ilde ab heres S. et inventarij. S. in libo Hypoth.
Forma remanda falsi ab adversa alienationem Ildefonsi ab avo. S. in libo Hypoth.
Forma remanda in renuntiando tacitos à clarissimo ex hypotheca S. in libo Massarius.
Forma iuramenti alumnus &c. S. Forma inventarij remanda à matre Ildefonsi iuvenis
Forma remanda falsi ab adversa alienationem Ildefonsi ab avo. S. in libo Curator.
Forma iuramenti defendi Nostr. adversus actum indebitum Rub. &c.
Forma iuramenti remanda à matre Ildefonsi iuvenis. S. in libo Tutor.

Hæredes viri ad tenend alimenta ux. sup. ut f. in dec. Mer.
Hæredes fil. pro dot ten. alimenta ad bona matris exclus
ab hæditate f. ut ab filia. +

Hæredes fil. ad alimenta matris ut supra f. in dec. Mer.

Hæredes bona q. pro bona defunct. sunt p. ne in regno: f. ut supra
alienari et fal. nisi, &c. descendentes ad fratres, sorores f. ut ab filia
Hæreditari relicti pro dominor. defunct. f. ut ab Curator.
Heres ab bene fol. et inventar. ad hoc ne bene fol. inventar. fiat,
&c. Cui visum &c. debito modo accepto ea legitime inventa
confirmat. et pub. &c. et talle &c. ab. &c. Dat. in pelleter. die &c.
ad &c. ad. &c. assis: Js. de Rodes.
Heres ab bene fol. et invent. rerum coram ind. in test. &c.
20. die mensis defunct. adire hæditat. &c. et inuentar. &c. fideliter
debenti facies in invent. constituendo &c. Not. &c. die deputata
die bona hæditaria ab hæd. &c. separ. &c. una cum actoribus, ac debita,
et credita, &c. quæ inuent. rerum in hoc &c. finire et publicare
f. 30. diebus die acceptat. hæditatis facto &c. finitante publica-
tione pub. &c. solemn. ad creditores, legatarios, et quos &c. quorum
interest pub. &c. et &c. f. ut si remanserint notic. et edictis 25 ante
præsentem inuent. &c. et &c. effect. &c. et hoc sub bonis &c.
minoris. ad die quo &c. pupilli &c. tutore seu curatore &c. habiturus
vel huiusmodi hæditat. adeptus hæditate ab hæd. &c. inuenti
ad die mensis defunct. Nob. de Lisped: et una. ad. ibi.
Hæres ult. resp. pet. res &c. in &c. possess. hæditatis, cum bonis
defuncti, &c. et &c. contra eum &c. et legitime &c.
citatis et ad diem &c. nullus apparentibus, nec aliquis
pro eis, cum &c. et &c. ipsi contumaci erat defunctorum
&c. et &c. in quæ &c. et &c. ad &c. et &c. ad &c. et &c.
sub hac forma &c. et &c. et &c. ad &c. et &c. ad &c. et &c.
nuncius, &c. et legitime &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c.
&c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c.
Hæres ult. resp. pet. res &c. in &c. possess. hæditatis, cum bonis
defuncti, &c. et &c. contra eum &c. et legitime &c.
citatis et ad diem &c. nullus apparentibus, nec aliquis
pro eis, cum &c. et &c. ipsi contumaci erat defunctorum
&c. et &c. in quæ &c. et &c. ad &c. et &c. ad &c. et &c.
sub hac forma &c. et &c. et &c. ad &c. et &c. ad &c. et &c.
nuncius, &c. et legitime &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c.
&c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c.
Hæres ab intest. pet. res &c. in &c. possess. hæditatis, cum
suis &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c.
&c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c.
&c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c.
Hæres ab intest. pet. res &c. in &c. possess. hæditatis, cum
suis &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c.
&c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c.
&c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c. et &c.

In Antho[nio] Lex ferit[ur] Alegan hēd in mb. pp. ut ff. leg. sepp.
[illegible]. Unde in arbitr. in Lyon & in pētio quod leg.
Pro legato bonor. publicē dirut vendend. de fri[illegible] et
cedulas penderent ut Evdoxi dixit. Rub. pp. ff. de: bo: ambi: in fa.
fa in[illegible]. expeditis. ff. de distrib. bona vendenda deinc ceteris.
et ff. de pig. quē vendunt granularij. Plinius plus ff. ad[illegible]
qui ex[illegible] bona ff. de minoribus. hēd ad ff. vel ff. pro
legitimi vendit. et deliberatis. ff. debitor. fere. Nam ni:
terue sit in cedula: Si ada debitor ante deliberationē vendit
et deliberant adque ita vendi oportet. ff. de ca[illegible] ff. ante fuerunt
inventa et deliberant ff. de. ff. de ca[illegible] ff. ante fuerunt
inventa. Rub. pp. sotti[illegible]. ff. de fer: bono: simil: vendend:
Bona hab. affectus, hinella, sine rōia debitor adiuncta
vendend. invententur. ff. tres seniores fere ff. de expeditis
ter. et in publicis ter. ff. Rub. pg. in fi: de Verdi: bon: de ubi:
vendend. adire. ff. Nisi debitor fuit ff. in ff. citer in feriis. Tenet.
per 7. diebus continuis die immed: leg. sine feriata. ff. de fer.
Quo ea deliberat plus offerenti. Si ada in die bona nō
fuerint vendita. Tunc ad alia die. a quando ff. debitor
legitis ad idem de novo inquirit. ea die postea. Si bona
reinventa sine aliqua alia ter. de inquisitione ead. Rub.
pg. post pri:

In bonis habitibus obligat. ff. pignor. ab. nō donar. bona de
qua ff. in bo: hab: nō habit. vendendis. Nō hz pignor. ab.
vendend. statut. ter. in ff. de ritore diez. B. ead. Rub. pg. in fi.
ubi et hic hanc lōrā

Inventus ff. ferias deliberationes ante bona fiunt
ff. deb. feriatis. fiunt in trab. hic ead. Rub. pg. in fi: ubi.
Inquirit. fiant de eo qui est in Paris. ff. de no. fit. pub.
Literas leg. Plancus ubi ius reditus. stante eius dam
ff. de per x. diez. ff. de Priam. de gest. ff. de ædil. ed. in fi.
et Domitio ff. eod. Rub. go. debo: adiuan: vendend: fer: diē
Inventus fine bonā. Quintana. si die qua deliberandi
fuit ff. Priam. deliberata. ff. de. Evind. creditoris. qui sit
relatio Ponis. et consigat. vendend. inventus. hac die.
ante nisi vendend. ff. fuerit vendita. Quid minus ceteris
denuo ff. ff. ubi. Deo die legem vendita. ff. de. ff. de.
quando finē hi fuerint. Rub. qi: debo: adiuan: vendē: inb. ubi
Bona deinventa. si denuo in certa contigat in expeditionem
Bona deinventa. Rub. qi.

Locupl. ff. fuerit in causa Rub. qi.
Vend. ad libra ascendentia valorem 2 50. y. diuendas ff. ff. ff. ff.

...

instantia alcò cas appl. ex lapsu quarti spis pena arguide f. in ab
appell. vis: is.
Int. in da gtestionis spiritu spatio diez &c. Vide f. in ab Protectio.
Int. audens natus &c. ff. coiat D. Lod. de pomp. in tertijs,
et edi copia parti, f. ad &c. ff. Clin cuius summarijs et principes
sufficit gradis gradis intt. pub. stan sit dnatoi gd minori stabit
test: ind: à quo ag appellat Pub. 38. et 55. Vide - f. in ab Actor,
et ratifa in ab Rebellis.

Interitus libris nō ē necessaria in filia stanib. naturis, dum modo
sit dotata, vide - f. in ab filia.

Instrumenta. Instrumenti committionis
effectū f. in ab Committio. Vtrū instrumenti committionis
intt. et quę excep. possint opponi, et quę non.
Facti, vt dictus h in ind. quem sint et copia pari decreta, ea in
ind. an legari contra eius opponat Pub. is. de instrum: q. copia:
Interdicere vide Prot. Vide, seu Cas alicui aqua igne, aditu,
et loq. relat. f. in ab Cas. vsq. Cas.
Interdictum admitt. contra ea quę gesta sunt de stando in ab
Prodigus, et mob. in q. de alim: intend: Dott. q: &c: sua.
Interesse quod et quale debeat esse in petitis non dotis pp. anno, et
quid post annum - f. in ab Vxor.
Interlocutoria vide f. in ab Sententia.
Interrogatoria facienda et ab. dat à ind. admittenda
ea pars ostendi testib. pub. Pub. in dat ind: par: et ind. ad
ea pars ostendi testib. pub.
Interrogatio seu Interpell.
Interrogationib. seu interpellationib. partis dandis et ter. seu testis
inter partes et testis à de ab. vtra, altera pars videre teneri,
Pro post bonas interrogationes factas fiend. de gen. facto: supra
abus ex adverso h interpellatis petentes ad deliberandum et inter
rogandum dari ei ter. dies b. quę elapso teneri altera, ita
non de facto Pub. 50. et quam: ante in ind. ad. n. 2. fi:
Interpellationes si sine inde fraudem pars de qua q. quam
interp. prius odere, et possit ea inclusa altera pars de qua &c.
fuit facta alia interp. ead Pub. 50. ad. fi: et fi:
Interpretes de decidere b. medio Pot. in ambi condit testa
Pot. inde in de contra ad omnia. Pot. quando testa pendit ad
dubium intellectu fuit deducenda. Pub. is. de testab: ab

intell: ff. Ad. ff. Ff. ff. ff.

Judex pedaneus debet pl. causiones prius quam ordo exigit. ff. in l. 1. C. de
usu. dom. restituend.
Judex ex off. pot. tutores autor. ad onera ad bona, et dat. q. prudens. ff. in l. Tutor.
Judex ex off. pot. ius vigiles ad ignes extinguendos in tempore
intendere pot. ex off. suo Rub. in 38. Add: Decis: 1587: 60: num.
Judex pedaneus non cogit ad loca alienis ad habendum ad faciendum et exequend
dum posset. Aurelius in Rub. pl. obtentus Rub. in 38. de off. pot. Rubrq: Prosp: Jud.
Judex ad id eligendo coram se iurare cogit ad ipsum reddendum, dum ne
obligare ad aliquid faciendum, aut non faciendum. Vide ff. de off. pot. Rubr. Prosp: Jud.
obligare ad aliqua opera. Rub. facta mihi mutuata Rub. in 72.
de off. pot. Rubr. coram duob. test:
Judex deb. diligenter inquirere, et indagare ne christiana mulier ad
divina pacta Rub. pl. de religione.
Judex non potest absentare Reum fugae. ff. in tit. de Sententia.
Reliqua vide in tit. de leg. Jurisdictio.

Jurisdictio, et Jurisdictionis.

Jurisdictionis ex loco, et bonis particularib. Rubr. Prosp. ff. ad Senatum
Rub. de Castr: ff. Pacis: Statu: loco: ad deb. Berg. ad 1073. qui dator
Jurisdictio ff. ad pot. videndo licentiandi, et prohibendi, Senatus,
Marchiones in loco sibi subdito Rub. in pot. Rubrq: in Villis ad exer:
Jurisdictionem sub eius gaudium, quae pignus petitum adjudicare, et valide
vendere, seu Rudis ad eos qui ius dicunt obedienti. ff. in tit. Castellani.
Jurisdictionem ff. ad pot. Regum, eius habendo comitem, judicem,
dignitatem, et ordinem ad aliud faciendum, et non faciendum subdito parere,
et punitionem ff. ad pot. facta in Rubrq: Emilia Rub. in 72. de off. pot. Rubr. ad
et punitionem

Jurisdictionis, seu Judex ordinarii potest mandare in

eius loco. Rub. in 54. 171.
Jurisdictionis ad pot. attestimare attestatos, bannitos, per eos alleg.
mera attestatos homicidas, et portato bannito, seu relegato
Rubr. in verbo Castellani.
Jurisdictionis sunt forenses debitores ubi jus dicuntur. ad Rubr.
Salva appell. voc. ad Curiam in 36. q. Marij col. 2. infra in causa Rubr.
Jurisdictionis nonnulla in milites. ff. in tit. Ignorantia.
Jurisdictionis alteri delegata, an? lex 20. adhuc et de ex. ad Vel: X.
Rub. 70. col. 2. infra.
Jurisdictionis Praetoris in Regio, et quando subd. pl. audiri in studio privati
in una Curia, aut pl. in Rub. Consuetudo: num: col. 2. Vide adjicias infra. de
Jurisconsulti scribendi ratione quae pignus ad hoc cavendum in eo
taxando Judex quatenus de quo pignus, et tantum, et quatenus taxato
vectura pars pignoris exhibere sub pena duplicis, quod debeat.

Jud. minores auctoritas in alienationib. ab eis factis præ dilectate ad stratores. f. in X Miro.
Jud. status in semmendo Relatio Alienationis sub Pub. ibi. ad recuperandi. in d. Pub.

Ut Edictum extendi debet ad omnes in gestionis quæ nullerat in d. tit. Pub. 82.
Tutor cum administrationem gerere debet, ipse habitare debet, ne aliena administratio domus interdum domum conducatur, et tunc tota ejus pecunia debet. f. in d. Edictum. ad principalis debitor. et sub. 102. ad 2 Ut. ctr. contrahat.
Jud. ex habitatione quorum in quo facto allegari. f. in d. Ut quotidie Jud. in fed. f. in d. Ut in fed. in fed. alterum.

Jul. Scriptio scriptura privata pro non scripta. f. in d. Chirographum. ibi. ad scripturam.

Lagueus vide. f. de Legibus.

Leges ad principem capi Legeis a Justiniano recedentes Pub. 132.
Quod Justinianus ad capi: pend.
Lex vide. f. in d. Scribere.

Lit. D. Latores aquæ pub. seu itinera pub. violantes sunt: respatuebatur, si aqua per derivationes cujus ejus ad terminos, fossis suspendantur, si aqua ejus pro modo loci: aquæ ab aquæductis terris, et quomodo Quis Agentibus de facto rec. alibi in Italia sive accessum, Et ad hoc si fit satisfactio expulsatis judex quando iurandum, ut petitio adhuc fit facta aquæ Pub. 150. et Regula: ad Roba: Senatus Cons. Latores recipientes ad derivandum, adhibere, et eos in carcere, fossati: Qui sine decreto emissarium aquæ, si ipse. f. hic. non Plane D. Loci. ad D. Mantichallo, sive cum D. q. Et ad reputati. Sine Ignorantes in vero diez. Postea fuit reputati ex fuga D. Loci. ad Agrimensores, seu mensores, quando Agrimensura, qui ipse ad principales delegantes. ad Pub. 150. ad. i. ad. Aquæductus Latores meo pulsare publice facto sua Rhodia loci, ubi fiunt. Latores ejusmodi ad derivandum. Pub. ibi. modo precedenti de derivatores.

Lectum. Legere.
Legata ad pias causas tempus recipi debent Pub. 132. de Fideic.
Legis dictio: scripti: lex vis ejus:
Lex Falcidia quadrans de deducendo. Jur. 2 ex: Et si hæres nolens

Mater ē in ꝓgenie excludant filiam existentē in potestate
in officio. s. in bo filia. ff. de suis legitimis et agnos.

Ff. de Ritu Nuptiarum.

Mater ab intestato defuncti filij & nepotis in huiusmodi
causa vocatis ad successionem eorum tanquam proximior
gradu ꝓpinquitatis quoad successionem nuptiarum non potest
gradum matrimonij ꝓhibentem contrahere, licet in alijs
casibus matrimonij ꝓhibitio dirimat, licitum alijs
omnibus gradibus ꝓpinquitatis et affinitatis sit. ff. ub.
i. co. de bo: ex co: for: in fi:
Mater, bo ꝓfectitia detinens non tenetur Rub. in i. de cessio: bo: ff:
ti: fi: Pasor: l. ne:
Mater tenuis ad nuptias cum ꝓcuratore cōsulto dimittebatur.
Respon. s. in bo ꝓfecto. et ff. l. in s. l. ne:
Mater et avia, et proavia ab intestato succedunt nepotibus et
pronepotibus ab intest. excludunt, nisi alias ff. sint, s. in
bo successio. ff. Rub. in s. de iure ff: ab intest:
Mater succedit quoad dotem filiarum Rub. in s. de iure ff. ab: ff:

Mater in bonis filiorum ante xxv. annos existentium
quamvis ꝓpria sui, Procuratoris, qui eius in rebus
bona gerit fuit in 250. ff. Quia cum de bonis ff. agentes
bona ꝓpria sibi fuisse in 250. ff. et Rub. in 9.
de leg: cōs: in: in actis:

Materia de cartis ꝓfectoriis dare vtles. s. in
bo Lis. et ff. Rub. i. de leg: in rono: Rei. in arguendo, in bi.
Materia vicarii in bo. villicus Rub. in 17. de mutuis: in ff.
Edicti ibi, ne mater habeant vigorem:
Materia scholastici emitendo Rub. in 9. de leg: ab: ano:

Materia [illegible] alimentorum. vs. in bo
Rationis. vs. in.
Mater delicto filij consentiens efficitur cōsors, indicium absorbens.
Ff. de Ritu nuptiarum Rub. 40. ff. 89. fo. ff. 82.

Ff. de testibus in. Rub. de testibus in. ff. ad
in. ano. ci. ff. ad fin.

Subtrahere [illegible] ... quia stat. ...

Minor annis 20. sine natalibus sine speciali curatore ...
carens non potest alienare seu obligare bona sua ... [illegible]
... sine decreto duorum ... [illegible] ... alienationis ...
... Auctoritas iudicis, et ea necessaria adest. ... [illegible]
... ipso iure nullum per se habet ... [illegible]
... restituere se restituti petunt ... [illegible]
... faciendo, et ... [illegible] ... de alienatione facient
... [illegible] ... pub. i. io. de aliena: a nro. 20. an: i. ord:
... alienationi dicto ... a nro. ... [illegible]
... [illegible] ... pub. i. io. in fi. ubi.
... [illegible] ... alios de iure in bonis ... [illegible]
... [illegible] ... alienare, sine ...
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]
Minor ... [illegible] ... alienare ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]
Minor annis 25. non potest ... [illegible] ... pub. i. 35. stat: dan: et aux: de.
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]

Index Titulorum.

Mariagia in dote, qualis esse debeat. in lib. Dot. tit. 6.
Mariagia vide. Si in lib. Dos. tit. Dos si separetur.
Mariagia est dissolubilis. Vxor potest petere diuortium. Si in lib. Dot. tit. 5.
Mariagia quid requirat. Quis et quotuplex sit. Si in lib. Vxor. tit. Matrimonium.
Mariagia in dote. Vide. Si in lib. Forisfactis. et Pub. tit. 6. Hypoth. tit. 3.
Mariagia separens potest retinere dotem et tenetur reddere. Pub. in. 3. Separ. Dot. Pet. &c.
Mariagia separens debet restituere, et exactis. Libris de Exactionibus dotis. Si in lib. Vxor. tit. Vxor ab aliq.

Mulier. De interpretatione et damnificatione in dote quid. Si in lib. Damnum.

Mulier conditionalis dotalis, vide Si in lib. Conditionales.
Mulier aetatis, et separatione, et exactionibus quibus. Si in lib. Dot.
Mulier alienare potest dotem sine consensu viri. Si in lib. Alienatio.
Mulier si et quando. potest testari. Si in lib. Testa. et lib. Vxor.
Mulier maritata et soluto matrimonio quid acquirit, acquirit viro. Si in lib. Vxor. et lib. 27. de acquir. rer. Dom.
Mulier ob. creditum. vide in quibus bonis dotalibus teneat. Si in lib. Vxor.
Mulier vide et tenetur separari per separatis. Mariagia, et diuortium. Si in lib. Testa. et Si. tit. in lib. Mariagia quid.
Mulier si decedat superstite. liberis dote et vide in quibus quid lucrentur. Si in lib. Dot. Vide. Si. tit. in lib. Testa. et vide in lib. Filius. Vide. Filij naturales &c.
Mulier in test. Quando mulier habeat tacitam hypothecam. Si in lib. Hypoth. tacita mulieris ex dote. Si in lib. Filia.
Mulier potest renunciare iuri. Si. Const. in vno fauore dotis. Si in lib. Filia in duob. locis.
Mulieres sunt testes in testamento et quibus. Si in lib. Testa.
et Marescalchi exercere officium quum teneant mulieres. Reb. in 3. Deposita pecunia. Off. Pr. fo: et. Si in verb. Pecunia.
Sidus, et mulieres sunt testes ad probandum quid quis minatus fuerit, vel alter cuique infecerit, vide. Si in lib. Testa. et Martyrium alicui inferre. Si. tit. in lib. Testa, et minari. Vide Si in lib. Testa.
Mulier Pazzus quando, vide. Si. in lib. Testa.

Nullus creditor ab. cert. succedat. f. in lib. Successio.
Nullus hereditatem [illegible] ante diem [illegible] ...
...
Loca suspecta ad pit. forensis. alienari. f. in lib. Forisfactis.

Obtulit. Nullus citra. M. Comitio. f. in lib. Comitio et lib.
87. legunt. Nemo graviter gat comitus.
Nullus citra. gat decisiones, petit oppositiones ad lib. plebis
f. in lib. Comitio.
Ja autem aucto pleni. f. lib. 56. de aere depositi ...
Nemo filii ad ... Minarijs sub Olivis et terra ... f.
quinquennii ... f. contra. f. lib. 161. de Minarijs.
f. ... Minarij ... Cantes, nubi in ...
Nec post hoc contra ... consentio ... renunciationi
aut iur. renuntiari potest.
Nemo conferre tenetur ... f. lib. ... f. ...
Sub. f. in. de Via: post ... Ob. Decimarum ...
... f. in lib. Plebiscita.

... f. ... item venire et si venire suscepto, libero.
f. lib. 176. de rato ex. lib: venire.
Nemo ex venia venire possit ... f. ... ad f. lib. 171.
... f. lib. 177. de mil: cassi. ad leb: ...
... excepto casu necessario.
... in iud. Lucas pro ... f. in lib. Actu
... f. in iud. ... Portio. ... f. in lib. Portionem.
... debent ... f. ...
f. lib. 102. ... f. in lib. Capi: fendi:
... in iud. Comitia ... f. ... f. in lib. Actus. f. lib. Comitia.
... in lib. Pleni.
... in iud. ... f. ... f. ... f. in lib. ...

[illegible] habia notus uiu adue-
nerunt. f. in dc. Ner.

Cui dñs in commissionis iudic. a nobis p̃ commissos ad rob-
prepare ꝙ ne ellen remissionem habit. nisi p̃ius
valet ganot nob. dñs p̃ fabi p̃ quarum ꝙ ligitur p̃ man
f. in dcbo. Quintus.
Quod in cum p̃ apostit. de iudic. ꝙ de uendo ad uno:
rem ad arbitrium boni uiri. nō ob. quin ad uno ꝙ uti p̃ti,
liuidem de uo, aut emorari ꝙ Rhodoar. f. in dcbo. debitu.
sio sententia
Quia uicitꝫ ex dc uita, et p̃ter ius cōe nō uales lege
ia dñs fingent uoluntꝫ quia debitor se uenit ad bonum ꝙ
ꝙ ut fideiussor dicat, teneat. ex dc p̃d. f. in pare ꝙ ad
am, stimia, nouiss. ubi ius. Ibi: Bli: ma
Quod retinendi ex instrumento p̃ quam ꝙ ctis. f. annos ꝙ
de alia p̃fessionis, et ultra quam inimi p̃ uti p̃ quo. ꝙ
ndotis. Nob. ꝙ. de p̃ctis ctis: bo: fin: f. ces: tus.
Quod retinendi nō ꝙ ius ex dc ꝙ quia uidi, dicens
ꝙ id ꝙ ius interueniat, ex. Nob. ita. ius:
Quia ꝙ ex uenditor inter uend. ꝙ quam ꝙ ligendi p̃d:
ex uno tenet limitato ad uend. ꝙ nata nō uenit, ex
dc uenitur. f. in dcbo. Bli. uendor, et in dc ꝙ dc uendens.
Et. uenitur. f. in. uend. ex dc in tractu quid facit, ad quid
Quod uendi. f. in. uend. ex dc in tractu quid facit, ad quid
ꝙ tenet ex ratione dc uendit. ex dc ꝙ quia uendi
Nob. 172. de pactis: coram alio uend:
Ex qua ꝙ. f. in. dc uendor, et in dcbo Bli quia.

Ille f. in iudicis remanda Nob. ex p̃d dic: dan: dicto: ad uo
ad finem. Vt. p̃ quia ꝙ.

Hic Bli ꝙ quia uendor a ad. ꝙ. ad uendi ad uendi uendi ad.
uo. dic uendi ꝙ. uti ad ꝙ ꝙ ad uendi ad ꝙ ad uendi ad.
in quibus ꝙ dicendi. f. in dc Nob.
Quia uendi uendi ꝙ. ad uendi ad ꝙ ad uendi ad.

Ille f. in dc uendi. f. in dc dicendum.

Ille ad uendi ad uendi ad uendi ad uendi ad uendi ad
Ille. f. in dc Bli.
Quia uendi ad uendi ad uendi ad uendi ad uendi ad

uia Rub. 131. d'ecreta: dos: fac: fi: fuer:
Parens. d'ecret intigere filios seu alios descendentes &c. uias
f. in uerbo Patris:
Pater fin. filij grauis: seu dementis: his parens existens filij
deseruire uidet, cessis bonis ei cett. nil prorsus obtinere: tbi
Libi iniuria infertur, uel ei quia ipsa inuadit, transfert,
fuerit carcerari facere uidet. uide Rub. de Penitentiis.

Pat. Pauperes: mutuentibus ex inobligatione
sua fortunas à ind. declarentur per à tali debito soluti
Rub. de pat. fauorab. n. 7. c. ad: Pat. Pauperes uim.
Pauperi ad libere humanè sepelire. f. in ubi Paulo: tbi
Paulus pauperi.
Pauperi causis bonis fugis gestis Rub. de pat. fauorab.
Pauperi ad. Hospi. obtinenti did ind. defendi gratis
gratis defendere, uide ibi f. in ubi Paulo. tbi Paulus pauperi.
Pauperi regens scientis alteri agere per Off. pot. Libi Pater
iuuenis debet eo casu iuramentum in animam praestare, f. in
uerbo Patris. f. Idem si.
Pater ordiens diuisionem filio intercedit per uos
iuuenis dispositi Rub. Quibus ex. lor. Sufficit ut Pater sit in f.
iuuenis. f. eo. ubi Patris.
Affinis loco Patris cedit pauperi Sapp. Rub. de app:
cui f. can: appe: ad q. c. sci:

(Patricius. Patricio.
Patricius Patricij aut familiaris D. Loc. aut Marescal.
de exercitu offa sub pretio legauit effusio sanguinis
ex uenis matulas sit, pauet aucta. i. Patricius
edia sit; Si sit nulla grauiter pauperis, uenis et in Matris.
Si uero legatur effusio sanguinis ex uenis Patricij
sit Prelo (non familiaris D. Loc. seu Marescalli) pauperi
uictum, uestes sit pauperi 2 nr. q. cum, et in exequijs
edicet edicinali; Libros eius sanos relationi Patricij
uel uestis legat idoneo. Si uero 2. eius familiaris sui libris
D: Loc. seu Do. Marescalli pauperi in eo manus
(Quibus ex uentre sit si sit malicus, sibi pertinuerit.)
Pabor cuius quo legatus debilitatis aeribus, pauper exoris
adhuc cicatrix lapsu facit, hunc in 2 100. q. (sed
ingressus domus pabris, pro pabricis offensionibus Rub. in

Capi ad pax aocum & nutrices cancellarii mittere
Leges Sub. 19 z. 6 vitici non cari: pecu:

Inhibitionem intt. vide S. in Sub S. stantia.

Filius, filia, nepos, natalis descendens filius
et obediens tibi est potè, & non debet pius, patri, aut
matri obedire, nisi ex causa rationb. utendo, et in causis
patent. intendo ita, & peccatur, sana et propriae notorium
depuerum. Tanchred tali descendens cum eius debeat
à te expellere, et ei omne alimenta iuncta, et testatum
denegare. T. testis in eius urbana ubi nihil pertinens alia:
quere, per cum in Sanctuario, per quo cui alio ut. relicta.
Hec in causa Mis eius Petri. descendentis testa non perit,
querendi, aut audiendi dicendi. T. testis in causa Pisa
Matris, Patris ut. noscit aliquid in mundo intendit T. testis Gon
existimatur, et stupra in matre, occupat aut ferre Comes
sit, sit index habito nostro Hamilis à Sub. Vivis in causa, cum
realiter condemnare, et exonerare. Pub. 109. & Pomeriis in Sub.

Petitio. vide S. Substantia.

Petitorii et Possessorii, si simul petitur amalari
vide S. in Sub Petitorii.

Pignoratio. Pignoratus. Pignoratio.

Comites Comitissa S. auctoritatem debitorum amicis Pignoratus,
denuntiatus ei ser. Diez S. altar. S. in Sub Comitissa.
Pignus quandoque ut. pignoratus offerre Praedium, et
pignus tenere illud creditor. Sir Simon Herbert off. ejus Pignus,
quo accepto mutuo sit Pignus tenuit. capere, pro alle tantad
integra satisfactione. T. pub. 95. Leicest. Petra:
Pignus fit debitum contingat Pignus, penes debitor illud Pignus
tradere, notificat simul, et Pignus quo casu officium dare non
Dicit Vicinus Pignus quandoque penes debitor et apto
tempore luendo, Heredes. S. Pignus seu Vadium factum, et Pignus sedis
pignoris. Pignus, Pignus notitiae applicari ut. pignus.

Rubr. Senatores pide. f. in tit. de Senator.

Rubr. Historie seperande q̃ sint annulande. f. in tit. de Reformat.

Rubr. Possessor. Possessio ꝯ possessor. annua requisita in de exequ. pide f. in tit. de Reformat.

Possessio pedaneor, Mastariorum et Custodum q̃ prohibet. f. tit. 67. de Malef: et tit. 10: de pac: tenut: admitten. et pub. 169. Tractat. f. Notarij q̃ nec possessor bonor. divinor. committ. pide f. in tit. de Usur. 60: post: Possessio hereditatis heredi pertinet. Leon. de tractand. q. 25 desert in illius poss. et tit. pub. 127. de restitu. in poss: 60: defunct: Possidens alienum non in eius nocumentum cedit nisi de eo alter. inde possessi. si in dub. coheredum, sed nocumentum alter. ad fin. de eo ad finem fidei. ze. f. in tit. Comm. inter. et exercitio assistu.

Sanpossessor. defuncti q̃ debita emisit: f. in tit. de Usur.

Rubr. Positiones. Positiones. b. ad una parte debite sunt recusate post in iud. sic recusate ad diem alquã fuis citata petendo responsum sibi produci, datumq̃ fuit Patria. Et ad diem de Patria producta procurator admissus ad respondend. Postea respondet positiones esse false et confessis. Et testium ad instantiam ipsius debite, per Prestationem Juramenti ad omnia ad quo in iud. fuit cognitum comparere ad respondend, sed indebite non venit, et tunc vadia sunt remissa Rubr. Pub. 27. de Test: dan: post: fori: tit. 2. Nemo possit de jure contendat facere Notarij et aliquem facere in subscriptionem condemnat in 25 ℔. q̃ omnia applicant. Rubr. 3 f. in fine

Rubr. Si iure an sit Collector q̃ prior de ipsa in tota condemnat in exigend. pide f. in tit. de Exequt. recusan. f. in tit. Collectors.

Rubr. Mulier in iuramento sibi, et pueris ind. q̃ ipsa minderem f. in tit. Tutrix, et f. in tit. Procurat.

Procuratores et Ballatores pecunias exigentes. f. in tit. Procurat.

Procuratores Citationes, Relationes et Responsiones faciens Rubr. in ind. q. et ex. testiũ pende. pub. 6. q̃ absentibus, q̃ relationes plene fidem faciunt. Rubr. 24. Citat: tit. 8. c. 4. fi. vers.

Relationes autem.

Procures in dict. feriatis adhonda Dei fint citare ptes. in dict.
et relationes facere de expens quibusdem dict. prout &c. in dicto Statuto.
Procures in dicta Cur. Theod citandi ac ipso expirante de
anno in dict. statuto ad dictu aut. dict. Pub. 25. in fi: quando
cit: et relat: fieri pos:
Pignus in pignorando teneat ptes. inter quos pignorat pignus a
pignorato abstrah, et ibi statim dictas ex offo capit. quo
vendito soluto tot. alia pignora accipit, quot vendita debiti
fuerint aliquid satisfactionis debiti. Pub. 85. Lex exem: de
et p. in dicto Pignus.
Quod non sit licitum bona ad incantu ad instantia alicuius ad
spiritu p. in dicto Tricentus.
Procuratores Cabalt: pro instantia. p. in dicto Tricentus.
Procuratores inviti non possint alterius instantiam prosequi. Lex
ges Quæ pro ea. C. de procu: et Pub. 100. de verb: signo: p. in dicto: et p. in dicto Tricentus.
Procures non possint relationes mittere p. dict. Pub.
ac absente principale leg. apud Labeonem, dicendo
et ad requisitionem partis eorum facere d. relationes. p. p.
sit ante relatum pro. principem cuius. Pub. 7 de dict: pro
Pignus: pacem:
Pignus dominicum valentis offo ad finem offo exequitor
ad Pertinam. sin aut ad instantiam debitoris, et deinde
ad dictum finem dicta marcha deputari inventa pignora
exactor solvendum dividendum. Pub. ibi: p. Pignus: in fine offo pignus:
Procures alterius pignus ad instantiam alterius debitoris.
Pignus ex quibus sit stantis pignoris exponitur hic familiaris
p. loc. et Marescalcus dictus Pub. et pignoris. p. in dicto
Pignus. Pub. in fi.
Procures et Cabalt: debitores et cognus ad
Pub. 102. de Curat. verb: absentia: Vbi debitor et cognus ad
Procuratio ejus nepotis pignus dominus est p. in dicto Pignus.
Pignus ex quibus debitor sunt ante culpa pignus, quibus eadem ante
pignus relationis p. pignus dominus p. in dicto Pignus.
Pignus unus pro pignus. loco alterius subrogari ad exequi dicti
pignus p. pignus stantis. Pub. in fi. de procur: subroy: Pignus:
Procures et Cab. pignoris debent p. pignus loco suo pignus
pignus à debitore, seu ab his quos de eius familia p. est
existenter detinendum. Pub. ibi. de pignus: et cabalt. p.
Procuratores Cab. unus in absentia depignoratio pignus ita
unus p. pignus pignus pro eadem causa ad pignus pignus

et patientia contulerit illius de quo queritur. Pro rebus
dicit corporalibus ad [illegible] petitoria parte. d. ff. pub. i07. et fi.
Prescribitur alicui bona possessa ut sequitur, quod petens
mora diuturna, dicta bona adeptus est cum pacifico statu annis xx. vel
amplius et pro suis propriis bonis usus est. Petit ipse Petens contra
alium, ipsum ab hereditate ut quod diuturna mora, ipse non curavit
petitorio petere. Petit ipse Petens contra ipsum, quod ipse non curavit petitorio
petere, fuerit absens, quo tempore non curavit petitorio
petere fuerit in patria, et cum fuerit bonorum ff. quo
fuit in pria pub. i30. Hoc. dot. pet: et repet:
Prescriptio non currit adversus agentes cum pupillis tutela durante. pub. i33.
cod. in tabo tutor.
Prescriptio in rem non habens locum post quinquennium. Sing
Obligationes contracte in rem non habens, elapso quinquennio de
quinquennio petitum ipso iure nullus. Finito tempore petitionis habet locum
Prescriptio non incipit in capite alicuius diei, et pro aliquo tempore
fuerint petita in posterum, sicut Cornutus. f. in tabo Cae. pet. ibi.
Defer: hinc: Cor. pubi: col. 2. C. in ed: V. Vide Ordinem.

Prescriptio. Finitur dol. facto familie et vendendis
temporibus bona post 6. annos. f. in tabo transeuntes.
Prescriptionis bona sufficienter sufficiunt in causis exhortis
in civit. damnum patiti. f. in tabo exhortium.
Presumitur amputata bonis cum, de illis erunt amputata per
uxorem. f. in tabo Uxor. et pub. i27. de acq: per Dom: cant:
Bona a domo postea in dubio an presumantur esse illius de qua fuit
unus officium. f. in tabo Bona.

Prescripta quinque annos uxore ad extantiam. Ut heres maritus sue
uxoris, sed tenet ad omnia impensas. Sic aut decedat vir
pregnans Uxor, declaratur vide. f. in tabo Uxor, et in tabo Uxor ab initio
pub. in f.
Prescripta in fine creditor ut alicuius condemnatus in expensis in
causa dicti condemnati Cancell. exigens mercedem scilicet pro causidico
f. in tabo Ordinarius.

Prescriptio cum ante inde dominus, qui pro alterius pluribus pro
quinquennio f. in f. in tabo Heres. et i. in tabo Prescriptio.
Probatio in causis exhortis et pluribus personis. f. in tabo Exhortis.
Probatio animus possidendi in causis exhortis. i. quatenus ergo quoniam
quoniam petitor fuerit pro. 20. anni. Exhortium.
Probatio possessionis et colonus, et quasi possessionis. f. in
tabo Colonus, et in tabo Manere, et Mansionarius.
Probatio alius explenior quaeritur in petitorio pub. 63. de
rerum: et dolum: et fi:

Probationes in ca. ff. in principio. vide ff. de testib. de iuris
ordine in 20. fol. Quando publice testes. ff. de testib. ff. ad
leg. Cassia Pub. ff.
Probatio generalis leg. ad probationem ff. de testib. et testes.
sine debet cum commentis. utrum in testib. fuit opportuna ad
possent quatuor exceptiones plures antiq. pub. in titul. de testib. ff. in
libro Comitum et Comitis.
Plene plene Relationes Praecons Pub. ref. et citat: col. 1. pla. fi:
vide Relationes aut. Vide ff. in libro Relatio.
Probatio leg. seq. Vide quod per vid. de ea contenta,
in ea et actoris Summa 50. q. cum . Loc. ff. et cum
Reis judi: in decisi: 2 C. q. stetis si Actoris summa
nulla probatio leg. sed vide aut. actoris, vide ff. in libro Cauta.
Probatio leg. Ea parte contra in petitore dotis et fulciendo
Vide quod actoris. ff. in libro Dotium. i.
Probatio facta renovando ea citat. facit pro plani et ff. Testa
ff. in aut. ff. in libro Patrum.
Probationes plene ff. unus testis. Testis ad secundum. Testis
plene ff. aliquod Cod. in medio deliberemit, quilibet contra
rando testis dicitur testes laboret. ff. in libro testium, et in libro Cod.
et Pub. in 3. in fin.
Probationi plene ff. unus idoneus testis in ea Rel. Praecons adhib.
tis et fuisse ab aliquo Curiae, si vide testem vita officio tanquam,
ff. in libro Procuratores.

Quo ipso. Quod ipsum est ordinem et credant capit,
expressim Lex. Pub. ff. de jure: can:

Quotidie ea contenta facere ff. conjunctim subscripsere
contentis de absque ex causis ad remanendum ad audiendum
ff. in libro Scamel. Vide ea contenta processus.
Processus facere ea tutores pro Curatore ff. contingentes
removeri ex culpa, vere quod ad ff. ad et minoris, quia
ea minori et removeri in Rhoarda ff. in libro Tutor, et Pub. 137.
col. ff. Vide Curiae ff. Curiae. Decret: ad tuto:
Processus in causis Ordinariis ff. 100. q. post ann. 8. à die
lit: contest: ff. aut post annum ff. quo die iure intelligo
publicatus. Vide ff. in libro Sententia precedens.

Quotidie unica sufficit publicatio ff. Curiae loci in.
ea Latores credendatores. ff. in libro Latores.

Jn citando Communib. seu Variantibus vltra Triennium
vtitur faciendo verum, seu maioris Officij, vel Prolana
in Platea illius loci post Cursum Publicum. ff. in
vbo Citatio. vbi Communiter.
Per prolana citari absentes, et quando vide ff. in vbo Citatio
vbi Citantur absentes.

Procurator. De procur.ds dicit Lucas quod tres
vocatus in ps. per Pub. ad Debitum Jur: pen:
Procuratio videtur opponere contra dict. 3. in dicto
die per Pub. ad Curiam Pub. de vero adesse: cum
Procurat. Rotterdam, dicto die dicere Vir. Cur. Galio
Carpanen vocari Rub. 30.
Procurator absentis mandat ad post renuntiare quia ex iusto
in Jud. dicendo: Pub. 3i. Jur: in pet: pen: postulat
Procurat. post Duos renuntiare. ead Pub. 3i.
Procurat. ad placita certa Pub. 32. Jur: cum: ind:
Procurator Capitaneus Dni in ind. Jurid ad Actus ejus
cum: ff. in Capitib. absentes, ead Pub. 3i.
Procur. pendente principalis, et in postea quasi pars
litis citari ead Pub. 3i.
Procuratores coram Judice pro citando pro informando à pueri:
Galio ead Pub. 3i.
Procuratores Principalis debent citari cum ejus valeat
absentia nulla absentia informari. Pub. 3i.
Procur. dicitur Jud. renuntiare quia Testes Jud. appareat Galio
Procurator Actor, Studiosus, Curator, Advocatus pro alio in
ind. Capitaneus debent citari ante 20. Pub. 32. quia non
possit compar: Jud. Galio:
Procur. citatus Galio comparere et filiam, post citat. cadit
pena et obligat. bonorum. Pub. ead 32.
Procurator in causis extorsivis admittitur ad Jud. expedit
principalis post citat. comparere. ff. in vbo Absentis.
Procurator Galio vide ff. in vbo Advocatus.
Prodigus
Jacob. Ertelapsdam bonorum suorum Jud. citat. esse apparat
ex dicta interpos. fecerit et non dicta habitat
ad Jud. non ab amicis illius qui per famam publicam
Jud. dicit illi publice diversi bonorum administratis.
Jud. mandat dict. citet amicos ante Jud. ad videndum
jurare de veritate, et si pro amicis citatis, et

...ellicitate urgente, ad exhibitoq; in demanitate p̄ quas ibi de
...alienatione minor; et pabis emator remanet ff. confectu iment.
...et reddere coram. Rub. 139. et 138.
...Prodigo emator remanet ff. confectu iment. ergo tenemur
...reddere coram administratione sub modo quo dicit. Rubr.
...Rub. 139. et ff. Vt. Publica mercimonia. Rubr. 139. Tabul.
...interd. de ff. Bona fides.

Publicani. Publicani quidē ff. in dō sc̄o
...copia, et in dō Palatio, dicunt dō Reus.

Professiones, et Professores vide ff. Iuramenta.

Protectio. De protectionib. Cōr Rub. 76. et appell.
...ad edict. in eam protect. et rub. 82. ff. et C. Vbi de Patria
...in protectione petitur. ff. diei. 5. a die adeptae, et deinceps
...in protectione existentia debendi, in eius protect. se potuit protec.
...simul tamen plures in pedissequo ff. dicuntur esse in
...ff. diei 40. a die adeptae protectionis. Et ita protectio dicuntur,
...et per decessum in principali persona finitur finitur in protect. Rub. 9.
...Posito in protect. tutelam habenti ita protectionis ex Cōr a viro
...ordinari in expensis ff. Filiae, nō tamen pendente protect. eam
...interpositam, et tutelam habens ab expensis Cōr absolvi, a iudice
...eam litigandi. Rub. 82.

Protector. Cōr pupilli protectores
...officio. celebrationis praesidis.
...de generaliter pupillorum
...minorum
...pupillum et minorum
...praesidis in Cōr existentis
...persona alicui diuersi
...Cōr alia forma tradita
...C. Qui dare tutelam
...Iuliani ff. de
...ff. et de Testa. longe
...solet Cōr, et de modalitate
...mor. Quod ff. per cor.
...in. absente
...stipulatione
...ff. et de
...a iudice
...Cōr
...ff. et de
...ff. et de
...ff. et de

Pares intiquentiâ testes et Cabellarios cuteos partientium
ateis pignora asserentium fair in Cur. privatâ. S. in lib.
Cabell. in lib. Cognitionis Pagi, in lib. Recuperationum in lib.
Cabellar.
Pares notarios implend. vide S. in lib. Proc.
Pares Tutores et curatores ad confidentiâ inimd. S. in lib.
Curatores et in lib. Tutor.
Pares partid ad plan. id. S. testium. S. in lib. Testium et in lib. Plan.
Pares ad plantâ exceptiones oppositas ad. Commiss. dilat.
S. in lib. Commissio.
Pares Procurd. in Off. faltidiant. pendè diffinitiâ S. in
lib. Proc.
Pena negantis actu ind. S. in lib. Actu.
Pares negantis positiones continentes actoris quidâ Partis.
Pares ad plantid cum actu ind. cum quâ impleant ones plan.
li. S. in lib. Actu
Pares allegantis ad ramentorum suor. exceptâ Plan cum mentab.
S. in lib. Repartitorum et in lib. Allegans.
Pares allegantis ind. suspectis ind. S. cum suspitionis
probans. S. in lib. Allegans et in lib. Judex.
Pares in compromissis apposita lex S. in lib. Arbitrio.
Pares exfortij lex S. in lib. Exfortiâ gentis pignor. fact:
cumbentis in eo.
Pares ad pignorandid lex in Rub. Ci:
Pares actoris succumbentis in cu exfortij pub. Cur. et S.
in lib. exfortiâ.
Pares succumbentis in da appon. ab interlocut. S. in lib.
Appellatis et Rub. 7 S.
Pares in presentiâ damna, etsin alicui pasamentum
S. in lib. dam.
Pares condicionis executionâ. etsin condicionibus
succumbentis. S. in lib. Condicionis.
Pares partis absentis S. Consulis, procurs. cu non
audita et vulnus debet S. in lib. Consilio cautos.
Pares pracum restigentid facere relationes dilationis
S. inde in lib. Proc. et Rub. cor.
Pares ad testantis in cu processionis plus S. Testamenti
cu suis attinit. S. in lib. Testatis.
Pares carcerij pendid diff. testis, lex S. in lib. Carceris.

Parag. fer. tibi arma ... Cotidiani Festis, Nudinis
aut iudiciis, vide s. in verbo Bona
Parag. vacatio Aedilem in s. quid in verbo Aedilis.
Parag. Rationem ... quid s. in verbo
Parag. pignoris ... in verbo Officiales.
Parag. ... s. in verbo
Parag. ... villa ... apud, ut lege
utilitas ...
Parag. pignoris ... Debitor ... fol. 167.
Parag. ... debitoris ... s. in verbo
Parag. ... s. in verbo Testes.
Parag. pro exigendis ... s. in verbo
Advocatus ... Iudicium.
Parag. ... Iudicium ... exigendis
s. in verbo Obligatio
Parag. ... s. in verbo Homicidium.
Parag. ... s. in verbo Incendiarius.
Parag. ... s. in verbo Pecuarius.
Parag. debentes ... quid s. in verbo Malefactores.
Parag. ... s. in verbo Latro.
Parag. ... s. in verbo Percussor.
Parag. ... Vic. ad pet. exigere ... Lex. quid s.
in verbo Vicarius.
Parag. Habitatores ... Marescalli, et familiaris
eorum infra in verbo Adeliare, et verbo Palatium Marescalli.

Parag. Vendela. quendam ... iudicandi
de quibus ... quid in officio ... s. in verbo
praeterita ... Iudex ... Iudicum ... curiosus.
s. in verbo Filia.
Fol. in deliciis ... 25. Iudicia ... iudicandi ... iudicandi
in officio ... s. in verbo Penetrare ...
verbo ... s. in verbo Venerius.

Parag. Rationis ... Tutores ... curatores, vide in
verbo Tutor, et in verbo Curator.

Rationes addendi sit à testatore ... in lib. Testam. ab. 38. in fi. Inter Testatores.

Recipiens. Recktator.

Recipiens autem loco, et loco alienos Mutuarios, vide. ff. in lib. Mandati, et Mutuarios.

Receptatores Furtorum, et furonum qui pecuniam furtivam recipiunt.

Receptatores hominibus Comitijs prospexerat. ff. in lib. Hominibus.

Receptatores incendiarij, vide ff. in Incendiarios.

Reconciliatio

an Ecclesia polluta reconciliari debeat. Vide. 20. de Consecrat. Eccl.

Recognitionis

vide. ff. Ratio.

Recordor.

Relationes citationes, et Intimationes Actuum Curiae fieri debere, et Testes coram Iudice, et partibus iuramento ab eisdem recipiendo. Feriatis diebus in honorem Dei exceptis, mutuandi dictas, Vide ff. in lib. Actio. et Stat. et Officiales. Relationes Publicorum in actis actorum, debent fidem facere in iud. Vide. 28. de testib. cog. ff. in fi. Relationes autem Relatis de absentibus non debent fieri, Iura exactis faciendo in Contractibus deinde in nominibus, vide. ff. in lib. Actio pag. 28. ff. de Actio. Actio fieri debet. Vide. de exam. ser. vel in ff. Relationi Procuratoris eius de inhibitione facta, creditor gaudeat, ita ut in actis actorum referatur, vide ff. in lib. Actionis. Relationes signorum vendit, Operationis cedulas mandet, Spargat, affixas, et alias quomodo, et per quem fieri debeant, ff. 60. diversa lib. 49. vendit, cedulas Operarij spargerint in mandatis, et Statutis. Facti fides ad Libertatem probandam non sufficiens fuit an iudicis dari debeat Procuratori. ff. Actor. Iuramentum Relationi Procuratoris adhibendum de absentia Testis, et effectu Inquisitionis, sive ad Ecclesiam, sive ad Domum. Testis habitus fuit an esse idoneus credibus. Si quis citatus fuerit ad Domum Testis, et is extra Civitatem absentat effectu Inquisitionis, postea eius relationi fides adhibenda est, et facienda est de solemnitatibus requisitis. ff. in lib. Testibus.

Relatio fit ab eo qui facit alicui pignora per ordinatorem ad cui instantiam adiudicata fuerunt in solutum.

Relationis fiunt ad edictum de his qui in ius vocati non veniunt.

Relator seu ordinator is dicitur qui partium dictis testium scripta in ordinem redigit, quae dicta sunt, et si ordinatio fuerit, ordinare inde aliquem oportet. quae lex de 3ª persona pub. ff. de ordinatione; quae facta sunt ab eo, vel per procuratorem vel ordinem ordinare cod. pub. ff.

Relatoris, seu ordinatoris officium est ordinare inde cod. pub. ff.

Relator in ea exortis per ff. in inde ulterius ver. dicz 6. à relationis ff. in libro decimo.

Relator in ea exortis si successerit aliquis per alterum in quo principaliter, vel ipse relator teneat adhuc, et expensas. ff. in libro decimo.

Si relator diligenter in ordinando inde aliquem omittat, quod habeat de ff. cui ff. in ea electione creditor eligere possit expensas omnes. cod pub. ff.

Religio. De religione lex ad. quater sub Rub. i.

Religiosi utuntur ea re veneratione divini numinis, propitios sperare, et hostiarii scripti primum in ordinem pub.

Remotio. Remotionis edictum exercet per praetorem a comitio eos quos fuit gens ab eo possit publicandi iuris dicti ff. in libro decimo, vel in libro decimo.

Renunciatio. Renunciare.

Renunciare est per aliquem verbis indicare ad quem ea quae ei dicta sunt pertinere non velle, et quatuor modis fit: verbis: per epistolam: per nuntium: per libellum:

Renuntiari ab ea lex ad inst. per quam divortium fit. ff. in

Renuntiatio [illegible]

de legat: fidei. et abs. aut: ab intest. excl: i. s. t. Hered. ab hered.
deser: nati: fam: sus: sex ab hered: excl: ea. Pub. i. tit. de fi:
libert. et Pub. i. tit. de succ. ab intest:

Remigari ad forenses iur. Remigari indices in eorum subsi
pub. utriusq. remigrandi. vide. s. in ab natus.
Remissio fori per pactum. exclusiva. Remissio. s.
in. ubi tractatur.
Remissa emptio. ab inimicis.

Restitutio in integrum. Restitutio minorum. et eius effectus. in ubi tractat.
s. in ubi dic.
Restituens dos, an debeat reperire dotem. et mozirapia,
vera dotis. Restituere Mozirapia, vide s. in ubi bois. s. in ubi
Pos. Constitutor. et Mozirapia. s. &
vide s. Bona

Rest. s. Restituere tenetur qui ignorans Pub. Hortensia: emisse vna: al. cas.

Retractus. Retractus consanguineorum, vide s. in
ubi tractatur. Retractus gentis non Veiens.
Retractus cui virtute facta retrahendo. s. in ubi Pacti.

Reus interrogatus ordinarie. s. in ubi Cautio. Reus
Cautio nimis ampla.
Reus tenetur respondere in plures. locis, ubi possit
conveniri. s. in ubi Libitor. Vide in
Reus quot et quales termini assignentur ad respondendum,
et probandum respondet. s. in ubi Citatio per totum.
Reus vocatus ind. si dicat per literas se velle
respondere, prorogatur ei tempus ratione distantiae
loci. in quo debet in iudicio; Hoc facto per literas. s. Non
tenetur dominus ad eo actor venit quaerere; sufficiunt vel
per actorem citare, et licet absentia non petat profugi.
Reus agat ex forma. Pub. ti. de Reo in ind: domi: roganti
Reo, ti ind. deferat seu reperat. s. in ubi Curatores.
Reus de contumacia absolvendus quot exceptiones possit
opponere. quod tps. s. in ubi Contumax.
Reus rei alienae constituit se principaliter obligando. Ius
beneficium divisionis. vide s. in ubi Fideiussor. Nov. iiii.
Reus quot exceptiones habeat de petentur. et repetendo.

Robertus Salarius publicus pnde ⁊ in libo Laroe Bibliane.

Salarii. Salarius in scheet arripere debet. festinus:
qui pendo existendo ⁊ arripiendo excepto mundius publ
sub pena 40. quinquedecim Tullianū in aubam. alias
alentum applic. Salarius aub. accusatus ab Tullianū.
Salarius testimonii Maximianus in aub. debuerit.
Salarius Testimonii ⁊ Maximianus in aub. debuerit.
Salarius Testimonii ⁊ Maximianus in aub. debuerit.
Salarius Testimonii ⁊

Spolium. Spoliatio.

Statuta. Statutum particulare. Lex Pisa antiqua Statutorum Pisa ad longum. Num. 193. & Statut. Pisanum:

Successio. Ordinis successorum ratione et iure. ita successor, succedatur: Deinde ordo successionis ratione, ita & filius in gradu patris succedat: Substituti extranei. Substituti proximiores agnatis, substituti remotiores ex eis naturali una & filius succedat in filiis dicit in capitulo.

Extranei successores naturali tunc admittuntur quando proximiores agnati, vel naturali non sunt, vel eorum successio ex aliqua causa impedita est. Tam ex testamento, quam ab intestato.

Extranei successores naturalibus preferuntur. Tam extranei filio adoptivo naturali ab intestato succedunt, naturalis ex testamento. Naturalibus ex testamento, vel ab intestato. Naturalis ex testamento, vel ab intestato. Naturalibus ex testamento, vel ab intestato. Tam extranei filio naturali ab intestato succedunt, naturalis ex testamento. Naturalibus ex testamento, vel ab intestato. Naturalibus

Sullimbeo de decanis exquirantur, et quomodo eligi debeant. V. in libro Epistolarum. V. Electiones fieri debere per Capitulum. Electio in casibus dicendis fiat per scrutinium.

Summa in lib. antiquo apposita vide V. in libro Cautela ibi Carta summaria in fine.

Suspectio iudicis. Suspecti recusati manutentor causae principalis, et causa ipsa per ad quem spectat. Electio exceptio de aliquo vide V. in libro Manutentor. Delegatus quando in libro Delegatus. Scitis, in libro Manutentor, in libro Fidejussor, in libro Relevatio, et in libro Sententia.

Sacrificio debet in libro sequenti dici. in fine. Nota: acta processus suspensus, iudex absens vide V. in libro Iudex.

Absens vide pena vide V. in libro Expensae.

Absolutio pena vide V. in libro Excommunicatio. Pena absolutionis. Excommunicatus absolvitur vide V. in libro Excommunicatio. Taxa salarii Cancellariae. Taxa salarii Advocati vide V. in libro Advocatus. Taxa salarii Cancellarii, Procuratoris, Mareschalci, et quibus fuit hactenus data. V. in libro Stabilis, et libro Mareschalcus. Taxae Notarii vide V. in libro Notarius.

Absolutio peremptoria vide exceptiones. V. in libro Instantia. Tempus quo absolvi debeat. Absolvere tenetur et debet Dominus ixlocum. V. in libro Dominus, et in libro Manutentor et Mandatarius.

Absolvi debet Reus quando petitor emendat libellum. V. in libro Libellus. ex eo autem tempore quo Reus in iud. exceptionem aliquam proponit. Terminus peremptorius vide V. in libro Dilatio. Terminus citationis incidens in diem festum non cadit in deputatum diem iudicium. V. in libro Dies. Testes audiendi qui et quales debeant esse. Testes in iud. V. in libro Confessus. Testes duo non sufficiunt ad plenam probationem, V. in libro Probatio. Testes XV. diebus ad plenum examinandi sunt. Testes singulares in causis [illegible] V. in libro [illegible]

Absolutio [illegible]

Territoria rentda vicecomitis in Lubio Glanat, vide ff. in fol. Bon.
Territoria eiusdem rotulent, vide ff. in fol. Bon. Territoria rentdarum vide ff. in fol. Bon.
iurisdictio vicecomitis Lubic. Pub. 72. de equi: cauc:
territoria heredum testatoris inventa ad officium inventoris spectant
publicanda. ff. in fol. Curator.
territoria heredum testatoris inventa ad officium inventoris spectant publicanda

Testes ibi ind: ad examinandum juratos electi et jurantibus
ad concordandum, ab off.o deputand. unos examinator. qui juratos ead. [illegible]
Testis unus idoneus in cur. exforij sufficit cū jur.o actoris, f. in ubo
exforij Rub.a 60. de ord: ind: in can: exfor:
Testes bone existimationis in exforij admittuntur. f. in ubo exforij
ead Rub. 60. de ord: ad: in can: exfor: col. f: in fin. l. col.
Testes plures 25. in causis exforij ad jur examinan. f. in ubo exforij
Rub. 62. et 66.
In testes ad plus ultra ad admittend. loci, Centurij, et
Vallerij Rub. 67. de Malta: et ordo ad plus fort: admittend. ibi
de Malta et Malarela.
Testis in plenario examinando etiam fit ead Rub. ibi.
Testis [illegible] jurisperitus Rub. f. in ubo: et testatur, ut habetur
glo.p. et f. alias in hac publicatione in causis ordinarijs f. 2100. q.
intelligunt pub.ta Rub. 70. de comm: can: col. i. post fin.
f. in causis usq 2100 q. et. i. post medium q. in ead Rub. 70.
col. 2. circa: ubi [illegible] Testes confessarij [illegible] in ubo Testamento.
Testes confessarij utrū in fin. [illegible] in ubo [illegible] super
eis ut de stylo examinandis ead Rub. 70. col. 3 in fi. ubi, et
f. in ubo [illegible] Testes in causis testes in principali recep. si
expublicari fit re examinandi, et post de stylo examinandi
de alijs articulis juris.
Testes nō. Et singulares in expeditionario et in suo proprio
loquentes cū Notario debent diligenter de dictis recordari
ut judex [illegible] in sententijs sunt ibi ei ad examinandum esse
Notarius pub.us pub. i. dictus Notarius vt: Vs. Statutorum q.
Testis falsus qua pena puniatur vide f. in ubo Testes.
Testimonio stetit si adversator omni exceptionis prejudicio
loquenti cum Communitate [illegible] cōe vicinum, et deliberationi
[illegible] conducit varia talis dicitur, sicut labores pario
f. in ubo Testimonio Accusatus.
Testi standum circa omnes exceptionis prejudicio Innocentij
Abb. cōe. f. in ubo Innocentij.
Testis unus f. plenū probationis ad probandum [illegible] posuerit
in casibus olim Communes cum fortalitium dicit et dicit de
[illegible] Vicarius. f. in ubo Rub. ibi. dicit: unus: cum
Duobus: col. 2. et. Alterius Ordinarius. Et idem officialibus
libus inter se absq; Vicinia [illegible] ead
[illegible] pertinet in ubo Officialis alicuius Vicarij.
Testes idonei sunt [illegible] ad probandum [illegible] in
in particularibus [illegible] f. in ubo Diarius.

Tuba continuata dicebatur Marcellus et eius familia
Praenes, seu Clientes, S. in lib. Rubella.

Tutor. Tutela. Tutores ad tutelã pupillorum constituuntur
tutore casente aut non verente à iure. ff. Mater et auia
non habitatur. ff. negotiationis et domo paterna, li
ibi pupilli. ff. ubi existere, adhuc cautio ipsa inditi
videatur et causa finem. ff. de testibus lib. alius exclu
cludendis quidem inditi ff. lib. 13 S. de tuto: syn: et Cuia: in pri
Horiatius in tutore etate subeundo quem tutelã iterum
donatur pupillus adhuc non veniens ipsa spacio X. diez
continua ad accipiendã petitã de tempore pubertatis ad audien
le excusationes sed cognitã tutelã subire cum pena et pacis
multiplicandi tutiã. videtur. ff. comb. captiv. et
postlim. ff. lib. 13 S. C^a nelis. ff. pubis adhuc et
excusationes possit quia post non decem tunc conjuncti
non participem sub patrizent S. utrobi.
Tutor tutelã suscepit non potuerunt cum pupillis. Tutela
Et nulla usurpationis. ex. lib. 13 S. C^a ff. vbi Statutis ipsis
Tutor non potest alienationis S. ex. lib. 13 S. ff.
Tutor testamentum ei offuit tell. ab contrait, ex testam
tutela postmodo defuncti tutelã ipsi gerit pro tempore
nisi novus ex Legatorum fiat. ex. lib. 13 S. ff. vbi
ut. VBI fuit defuncti, qui fortis ad subscribendum est
auia. de Test: quo autem infantes is. et nulla tutela
subire declarandi, tutelã absumpsit. ff. pub.
13.7. ex pa deinceps: à tuto: ut cura:
Tutor testamentum ad dies test. à die quo limitã
tutor datus tempus ulq. adire H. aut accepta tutela
citet excusationes legitimas ff. de tut. ex. lib. 13. post
pun: vbi. Scalus tutor.
Tutores et Curatores dati in testamento ejus dabuntur
curatores dati ad negotia tempus ex fisco impet. à die
delati tutelã. ff. lib. 50. mediante non ff. de muneribus
publicis, publicis, qui in testamento debitis gerendis
qui in minori ex hoc tempore, salvo in alterius ejus
dicitur ex ita ff. ex quo iudicis petitionem. ff.

C. Cena Dñi generationes sunt Hoc libri gig.
ad Corinthios Prob. cap. 2 ex Matth: ad Rom: perh:

Credidi Verba sunt hoc psalmo. 5. in libro Regum. Vs. i.
Credidi Locutus sum, ea causa cum dixi. Hoc libri quando nil
fiat. 5. in libro Regum. Vs. Abraham, seu Hebraeorum.
Credidi Catholicae Ecclesiae cum Christo. 5. in libro Psalm.
Credidi Christus ex persona dicit quia ad Romanos Apostolus
eius fidelitatem, qui per quae omnia 5. in libro Psalm.
Credidi Locutus sum ad praedicandum extra
intentionem Scripturae. Psalm.

Crispin. Verba reflexiva cum indic. 5. in libro
Reflexivus.
Crispinus hoc in libro invenies.

Crispus 5. libri Vide data epistula omnia ante
hoc Soluto nisi adjicio quaerenti in libro Cor.

Victus et Victor, Dorcet Fabianus filii.
Abdiae natus Victor Hebraeorum 5. in libro
Hieronymi in libro Filia.
Victus et victor pro Hebraeo Fabio quarto et
octavo 5. in libro Petrus.

Crucifixi. Vide publicae dentatores Dei 5. in libro Petro.
Crucifixus audacia cum praesentia in Christi
civitate Jo. Vide Jo. Loc. Vide pro Christi

Tenitor. Habemus, Domitiane, Tenitorem. Quod tres à Loc. Iudice
sit appellatus. Licet eos Tenitores possit eidem Loc. Vic. Loc.
Loc. delegare. Probatur. de appellationi
Vic. Loc. non posse dicere quod exigere petit in iud. Loc.
fuit citatus. Regula Loc. Dent. in calce Consil. Bei g.
Maj. 1556. xi°. vso. Vic.

Civitas Gabellarum

Civitas habeat Privilegium, ne Civis ullus, quocunque loco, quodcunque crimen admiserit, ullam in Civitate laedat, aut quovis modo in eam detrahat, sed in Civitate ipsa, aut alio loco, ubi Civitatis Iudex ius dicit, coram eo stare debeat. Rub. gr. de Civitate. Civis. Quando Civis Civi, seu quis alius, debitum petit, ad quem locum actor reum convenire debeat. Rub. gr. col. 1. in fin. Civitas. Reus ubi conveniri debeat, ratione rei, quae ibi sita est, ratione contractus, ibi ubi contractus celebratus est, ratione delicti, ubi delictum commissum est. Rub. gr. col. 2. ver. Ubi vero. Civitas. Ubi Civitas aedificia, quae publicum ornamentum, defensionem, aut commodum Civitatis spectant, aedificare, aut reficere debeat. Rub. gr. col. 2. ver. Civitas. Civitas. Civitas, Civitatis, Civi, aut Civitatem, quando dicatur. Rub. gr. col. 3. ver. Civitas. Civitas, Civitatis, Civi, aut Civitatem, quando dicatur. col. 4. post prin. ver. Civitas. Civitatis Monasterio, aut faciendo, aedificia, muros, aut alia Civitati, seu Civibus, profutura, Civibus

A
Abbreviatura
Abstractor
Agrees
Accipiens
Accusator
Acquisitio
Actio
Actio
Actor
Actor
Advocatus
Aetas
Affectus
Affinitas
Agnatus
Agricultura
Aleator
Allegare
Amicitia
Apotheca
Appellatio
Arbiter
Area
Articuli
Assertiones
Auctor
Auctoritas
Audior
Auia
Authenticatio

B
Barrator
Blasphemator
Bellua
Bona

C
Calumnia
Campana
Cancellarius
Capitula
Carcer
Carcerare
Carcerator
Carnifex
Castellani
Causa
Causa
Cauillationes
Cautio
Censuarius
Chyrographus
Citatio
Citatus
Clericus
Clericus
Coniugium
Consanguinei
Consul
Cibus
Consuetudines
Conspersor
Conspiratio
Constitutio
Contestatio
Contractus
Contumax
Corruptor
Crimen
Crimen
Crimen
Custos
Custodiens
Cyrographum
Cyrographum
Cyrographum

Executio.
Exemplū. 21.
Exemplū.
Exhæredare.
Expeditio.
Expensa. 23.
Experiri.
Extra fines.

F.

Fabij. 23.
Fabius.
Fama.
Familia.
Familiæ.
Famulus.
Fautor.
Feria.
Festi.
Fidei.
Fidei lesio. 28.
Fides.
Fidejus.
Fidei. 25.
Fori.
Forensis.
Forma.
Fortuita.
Fragilitas.
Frater.
Fraus.
Frumen. 26.
Furtum.
Furor.
Furiosus.

G.

Gradatio.
Gaius.
Gradus.
Gratia. 26.

H.

Hæres.
Hæreditas.
Hæredis. 27.

Homicida.
Homicidij.
Bonum iudicij.

I.

Infitiando. 27.
Infamia.
Infans.
Infantiæ. 29.
Infantiones.
Infitiens.
Infans.
Infabiens.
Infficiosa.
Infantia.
Institutio.
Instrumenti.
Interdicti.
Interesse.
Interlocutoria.
Interrogatoria. 30.
Interrogatio.
Intestatus.
Intra fines.
Januarius.
Jocus.
Judex.
Judex. 30.
Judicium.
Judicij. 31.
Jus.
Jurisdictio.
Justa causa.
Justa infitiandi.
Justificatio.

L.

Lapsus.
Laus. 32.
Lapis.
Legati.
Legati.
Legitima.
Lenones.
Libellus.
Liber.
Liberi.
Licentia.
Lis.
Litera. 33.

Libella.
Locator.
Locuteneus.

M.

Malefactor. 33.
Maleficij.
Malitia.
Mathematici.
Mercedis.
Mater.
Matrimonium.
Mercatores.
Mercurius.
Mareschallus.
Manus.
Matutinus.
Mater.
Materia.
Matrimonij.
Materia.
Mehercule.
Modus. 35.
Mercedis.
Mutatis.
Mutuator.
Menses.
Mercenarius.
Minor.
Minor.
Minor.
Minus.
Mutuum.
Mutuum. 35.
Mutua.
Mutuo.
Mercimonia.
Matrimonium.

N.

Natus.
Necessitas.
Negans.
Nobiles.
Nominare.
Notarius.
Nomen.
Nominis.
Nuncupatio.
Nuptiæ.
Nuptiæ.

O.

Officium. 38.
Officiales
Opus.
Opulent.
Otiosus.
Otiosa vita.

P. 39.
Pactum.
Pactum servandum.
Panitus.
Passionales.
Pastus.
Pater.
Paupies.
Pecuniosus. Pecunia.
Pedices.
Peremptio actus.
Perennis.
Petitio.
Petitorium.
Pignus.
Plures.
Poena. Poenae subsequens.
Pollicitatio.
Pollicitor.
Possessio.
Potitio.
Potior.
Precio.
Pretio.
Prodigentio. 42.
Praesumptio.
Praestantia.
Prior.
Probatio.
Probus.
Professus.
Procliva.
Procurator.
Prodigus.
Producens.
Productio.
Profectio ejusdem:
Profectio:
Profectus.
Pupillus.
Puteus.

Puella. 45.

R.
Ratio.
Recipiens.
Recessor.
Redargutio.
Reditio Dotis. 45.
Relatio.
Relevator.
Relogio.
Remittio.
Remuneratio.
Renuntiatio. 46.
Repetitio.
Rei.
Reballus.
Rivus. 47.
Rivulus.
Robatores.
Rutarii.

S. 40.
Salarium.
Sapiens.
Scandalum.
Sententia.
Sententia. 41.
Opus.
Comitus.
Comitor.
Dolus.
Societas.
Stupri.
Stoliatus.
Patutus. 42.
Suicidio.
Succumbens.
Summarie.
Suppletio inde. 43.
Suspitio.

T. 50.
Tabula.
Tempus.
Tertium. 44.
Territorium.
Testium audiens.
Testamentum.
Tetis.
Carta.
Tutor. 45.
Tutela.

V. 52.
Venens.
Vendidor.
Vendidor.
Vendidor

Ordo iudiciorum

Si aliqs in iud. petitus et citatus reddi se coram eodem, proponit actionem aut libellum petitionis in scriptis et dicit se intentare in actis primo vel secundo die. Et si ille qui citatus est alium habeat actorem, petat ab eo copiam libelli, et dicat se velle respondere. Et si ille qui citatus est, aliquod eius bonum, ut terram, aut fundum, aut aliquid huiusmodi petat, et ille qui petit, ostendat causam unde sibi debeatur actio, et contendere, et reus contendat se non debere. Et si ille qui petit, dicat se velle probare intentionem suam, et reus contendat se velle probare contrarium, et petat sibi dari diem ad probandum, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes actoris, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de auditu, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de auditu, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de visu, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de visu, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de scientia, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de scientia, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de fama, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de fama, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de omnibus, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de omnibus, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de singulis, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de singulis, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de quibusdam, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de quibusdam, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de aliquibus, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de aliquibus, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de nullis, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de nullis, et dies detur.

Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de omnibus, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de omnibus, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de singulis, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de singulis, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de quibusdam, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de quibusdam, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de aliquibus, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de aliquibus, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de nullis, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de nullis, et dies detur.

Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de omnibus, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de omnibus, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de singulis, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de singulis, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de quibusdam, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de quibusdam, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de aliquibus, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de aliquibus, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de nullis, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de nullis, et dies detur.

Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de omnibus, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de omnibus, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de singulis, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de singulis, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de quibusdam, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de quibusdam, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de aliquibus, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de aliquibus, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de nullis, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de nullis, et dies detur.

Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de omnibus, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de omnibus, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de singulis, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de singulis, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de quibusdam, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de quibusdam, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de aliquibus, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de aliquibus, et dies detur. Et si ille qui petit, petat sibi dari diem ad producendum testes de nullis, et reus petat sibi dari diem ad producendum testes contra testes de nullis, et dies detur.

Quem pertinet, et ubi fiat.

Requisitus Actor, aut ejus aliis procurator compareat, et tunc in [illegible] petitionis libelli. Petit. seu instantia, stetq; lis. Quod si Reus non comparet, sed petitis copiis ad ter.^m ante diem ter.^m edictum citatorium, et dictum ter.^m diem. Et absente tali Actore, et tenden. facta admonitione absentis die ejus ne lis omnino expiret. Absentia. n. habet vim citationis. Et si pro altera parte dictus ter.^m compareat, instruat, ut is cujus locum tenet de mandato, et legitimam personam tenet, quod admittat, ne ius. contingat finem habere. Et ita indicio. n. seruf. pr.^m f. de personis.

Quæ postea in ter.^m adferri

Si Lit-mantentores seu relevatores dicti dicere, quod communes mantentores seu relevatores fuerint in ter.^m legis, et vocantur ter.^m. Quod communes sit ut sub. q. pr.^m de alleg. : nam. 3 q. et to.^l a mantentor liberari, et substituat sibi, et explic. dicit pro Reo Actor teneri ad eo gudere : Notificatum ei relevatores, et inv. petitiat, teneri Actor Reus ad ulteriora procedere, et lic. stare, et excipere adversus petitionem seu instantiam Actoris. Quæ in se dicit exceptiones dilatorias, seu temporales, quæ sunt litis ingressus impeditivæ, has deducere ante litis contest.^m, ut sunt litis pendentiæ, et declinatoriæ fori, quæ cum competit in foro ad cujus portas ipse actor ejus est contra eum ad eo foro initio. Tunc. n. reus ad forum actoris citatus, competit coram suo ordinario, sed in eo casu, quo ad loca exempta, ad tunc hæc loci separati, et non alterius fori competentis. Et actor actio in rem, et ita sub eo finis alienus initio inutile. Tunc actor actor, et Reus tunc sub eo finis potestor pro ea coram iud.^e suo, qui res ad sit sub ea, sed ejus iud.^e competit. Et. n. in option.^m actoris competit Reus coram iud.^e unius, qui tabi res sita d. l. dicti. Cubi : de hoc infra. Exceptio in dilatoria, est præscriptio, q. hac potest opponi ad rem causæ, et tunc de hoc modo. Cujus q. civ. præscriptionis de. t. ord. tam ad impedendum ingressum, q. ad meram executionem expediat. Sunt et alia duæ dilatoriæ, ut dari Quæ. Pupien. præceptiones ad peremptoria, quæ in relevant litis ingressum, et

[illegible] sententia, et [illegible] et [illegible] finitas, [illegible]
ob [illegible] [illegible] [illegible].

Super his exceptionib. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ulteriorib. [illegible] [illegible] et [illegible]
aut [illegible] exceptiones contrarias, [illegible] [illegible] [illegible]
aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[

aduersary, ut per testes, aut per cedulas, et per confessionem
Per confessionem, etiam actor offerre se debet iur.° decisivo Rei coram
quo interrogare petit conuictus, ut dictus actor possit
positiones et eas se confessas Positiones autem debent esse
Talis actor proponat causam suam et petat quod citetur coram
ponit positiones. et actor petit ordinari examen.
in scriptis, et petat eas admitti, et examinari coram
Petit Actor fieri ipsas positiones seu capita examinari donec
Positiones istas positiones. seu articulis, actor petit eas
dictas positiones. (si sunt pones) in test.° admitti, et
admitti fiat ad id videri ipsas declarari pro confessis, et sic
ita test.° eadem petit eas pronuntiari pro confessis. et sic
predictum articuli ab initio, tunc petit actor in test.° admitti
sua eam interrogatoria, aut velit interrogare, ipse declarari
petit actor sup.d. capitulis examinari facere testes nostros
interrogatorij et interrogatoe, et sic in test.° cedant fin dicta.
iuxta dd. examinandos examen.
Interrogatoria autem sint pertinentia petita examinandi circa eo.
de ea scientia eor, quæ deponent, et per eorum, iuxta dd. sibi
et ad.° ad eundem meliorem, et ad eum iuxta dd. sibi
instructi, ad dictum amicis familiares domestici, et alios iuxta
confateres testes, et in articulis Rei, dicti fuerit positum
si confessi et subscriptis quando hinc in locis.
Petit hac aperta declaratione, ut contra eos partis, petit
sui examinent, citari debeant ad videndum deponi.
testes, et petit citari testes ad deponendum testimonium
sic, aliter examen esse nullum.
Facto examine, petit testes suos publicari. Quo facto
ipse petit a iudice per testes suos deponere, ut
ut publicent, sed dicit excipere, quod contra eos non
probare de iuribus suis; Ad quod faciendum, dicit eos ad.° de quib
in Const.° Part.° sub rub. 43. de dilat: dan: dilat: et Reo sit de
summis ad in verbo Dilatio. Petit citari Reum
suos testes et capta eo modo, quo fuerint, in

e dicat ut [illegible] de [illegible]. Quesierunt si responsum
dari debeat, dicendi aut proferendi, vel per se vel per procuratorem
nudo. Ita et ad secundum, et dixit, quod tunc [illegible] confessio pro
Actore et quod Reus teneatur illas admittere, cuiuscunque sit conditionis
fuerint. Et de ulteriori, et cautus Iudex debet ad regulam se conformare
Nō credit, nisi ponatur dicere, seu videri dicere etc. Nonnulli
una positio contineat plures partes veritatis, et quod nō omnes
Reus admittere velit, potest admittere quamcunque earum vult
videri se credo ponitur. Nō. credit facili ultra positionis.

Examinatis hinc inde testibus, detur copia eis publicationis abeq;
qui unte publicationem.

Dicit aut. Quod Reus debet probare per testes Actoris et ipse
Actor debet probare per testes Rei, dicit, cum publicatis testibus
pars altera nō potest amplius probare, Verum tamen quod publicatis
testibus pars una ad conclusionem venit, producit et objicit
positiones et tales eos examinari petit, dubitando si objecta
per eos positiones sint dicenda vel videnda, pro quibus
producit eos ad ter. manda, seu modum articulorum eorum
dando sint sufficientes, et an superflua, aut dicenda contra
Publicatis demum testibus, sequitur deliberandi spacium testium examinatorum
si velit Actor ad litem probare, testes ad litem ut scripturas
Reus producere. quo acto, si velit conclusionem facere
ut petendo conclusio fiat, et non petit, datur ei
Peremptorium. Remanentibus autem objectionibus quae
fiunt ad rem non pertinentes vel frivolae, ut est confessio partis
pura per procuratorem, ut d. quod si dubitationis regat,
tunc ad petitam conclusionem ad fiat probatio.

Contra ea quae in actis de adversa parte, ut indicendo
scripturas iudicii ad expediendum, primo alterum partem citare, et ad
ea probabilia admittendum.

Exceptiones iuris praeparatorias summarie decidere et petitorias
cum causa.

Audiendo causam de causa et citari faciendo et diatim
ad eam audiendam ad exigendum audiendo Actorem quando aut
[illegible] exclusa.

De cautis exhortis.

Si quis aliquem citat de exhortis, teneri prius citatē plene post. cui
si amodo citet, probando. s. se amore Dei & bono zelo &
[illegible] amore, citet ante citatū exhortū, ante, seu in
ea ipsa citatione exhortū, ante citatum ut [illegible]
ex [illegible] citatus [illegible], ut citatus mox [illegible] in Curia cui Dns.
Gr. de anima post. & Dō, si citatus est de post. & amodo non
ante & post agere de exhortis, sed debeat agere & quia
petitionis, instantiæ, ut turbator debitores à [illegible]

Petitis ante seu instanti in actione exhortis, debet ita concludi.
In primis [illegible] contrarie & tabi, cali dic, & facto, negat [illegible]
profria culpa, dam, quia reus actor, ingressus & calendum
cui tabi fieri, in eo casu, ut [illegible] sollicitando quia
in eo remitter, ut [illegible] & anima Dei & exhortis de negat
ea condemnari & exhortis in dt. cui forum Dei. P.

Et debet citari ns alii illi & principaliter condemnari exhortis per
ut per alios sed in operis ipsi pro [illegible] exhortis, petens
petitor confiteri de citatione exhortis, facta de cui
do contenta in citat. et petitione, & si [illegible] condemnari
in g. ibi in ind. & citatum proclamatur, condemnamur
exhortis; Si aut citati dicant, se ut operarios & petitionis
tabi contenta in citatione gratis, ut teneantur ius evocare ea
& contingat in operando, et ibi probetur ind. [illegible] fieri
ad ejus ind. inspector; Verum hic in [illegible] petitore exhortis
[illegible] in susceptor ind. & citatos operarios adeli. [illegible]
condemnari exhortis pro [illegible] ad quod petitum condemnatur. Dub. 29. 60. cui aliqui

Reicit de exhortis citati pro [illegible] & ad [illegible]
facerdant secundo contenta in cit. ad [illegible] ius
di exhortis, sed in condemnari ius ind; & si [illegible]
re, de [illegible] in [illegible] et nudo tabi, ut [illegible]
et ad ea contenti exhortis in [illegible] & [illegible]
tabi & ea notatus [illegible] ind. [illegible] et [illegible]

Exhortatio: Ego hoc verbi exhortis, quo ria ut [illegible]
generis & [illegible] [illegible] genus ius et violentia
vera via [illegible] in reb. [illegible] pro [illegible]

[illegible] ... [illegible]

De dotibus.

Dos q̃ uiz à pte, dr̃ mulier constituit sibi uiro, uel alteri nomine uiri, uel ei cui uir dedit ex causa donationis, uel ex testamento, uel ex lege, uel ex pactione, uel ex consuetudine. Et dos dr̃ a dando, q̃ uir ea utit̃ ad sustinendum onera matrimonii. Dos dr̃ a dote, q̃ est quoddam ornamentum. Dos dr̃ a dorando, q̃ est quoddam ornamentum. Dos dr̃ a dorando, q̃ est quoddam ornamentum. Dos dr̃ a dorando

Dotalium autem filiorum non habentium ex dote ad bona patris
ter ceteros legitima, id quod quibusdam excludentibus a filiis suis
-s. a filiis aut descendentibus a talibus parentis sui, qd non sufficit
dotis sit congrua, sed sit minor legitima, et ad hoc adhuc
natibus hoc erroneo fundamento dicebant filios a patris successione
excludi sola defectiua dotium legitima. Vtica pecunia Iust. de
Constit. Volumus & ibi Bartolus, et alii communiter, et alleg. ff. de fideic.
et gl. in autentic. ex causa, in verb. filios. Bar. a. alle. ff. de vulg. et
filia et excludunt & descendentes de huiusmodi filia debent ter
descendentes, et vide de filia à pte in text. Bartol. pte di. ca
vsus pro nostra Pub. in 2. de filiab. et alijs descendent:

Dicitur Quitiery videns locando fieri.

Bona filiorum familias siue sint propria, siue ex industria
quod sunt peculij aut ex aperis ex filio. Defunctis liberis fieri
in partes diuidi, intelligendo de bonis, quae ad aperos, et pecu-
lium dicta, quae extabant tempore mortis patris, ut. s. ca. de
adhuc extare adquisita à nepotibus non ipsis aliena subrogata
sunt, et subrogata pro ipsis alleg.

Bona ab post mortem patris inter fratres aequaliter, utpote pecu-
lio aperorum, fabricae, et alia quae, debent diuidi hoc
Quod si ego aliqui habuerunt filios operarios et laboratores, qui
et illi in acquirendo valuerant, et diuidia pars d. bonorum
sibi quae à die quo illi fuerunt apti acquirere; alij autem sorti
capitali bonorum, quae tamen fuerunt et sunt coa-
etatis usque ad annum filij essent aptos ad acquirendum, et
bona ad diuidia allium pro aliis his acquisitis. Quae filius qui
filius fuerunt aptus ad acquirendum, in tutti di quanto tutte fue
habuerit duorum filios operarios et laboratores alium, et de mobi
eorum filij qui fecerat acquisitos pares. Et ade alius qui
habuit habuit filium operarium, et ex filio duos, et bona
que quoque dictus filius pervenit ad statum aptum ad lucran
cooperandum. Et ibi ad operandum aptus dicitur annorum
dicere aliqui minus esse annos 18. Sed non excidere ab
iudicio, qui debeat considerare et attendere, et quando tutta
atta ad operandum.

Diuidia autem dicuntur quae diuidi
Quatuor pecuniae existentes quae diuidendi pro ut pertinet

limorum, interdicendo his ejus proinis; ne sint habiles ad operandi
cum illis, nec exercendum vt. ut 12. ut 3. Nisi per eum annis
ad sententiam plenam, qui ejus rapis de substituit alii entorq
exactitia. Ethoc ley debuit assimilo. Dicit quando hi
ne capiat agricolis.

Fundos propios debent duri in duas partes, una quae pars
proprietario unicum et copiosior. et tenet eo diuisa pluribus
et capita inter operationes aptos et habiles ad operas, et secunda
malos et inhabiles ad operas, quia plus ad minus conferre ad
Laborem qui sex ad quadrigas et quantus labori, et industriae
unus ex his magis ad minus habitat.

Fundus duo boues conducit dicitur hoc modo. pro terra vasta
duo debetur. Deinde deducuntur duo qui ad agriculturam conducuntur
pro expensa boum, et de fundis laborantur, et illud diuidit
inter duos Boues, Labor restans dem portione quam habet
dues. De residuo fit diuisio in capita laborantium qui in illis
fundis colendis, et diligendis operam dare intenderunt.

Boves qui hoc modo in colonia habitare dominus vsque fuerint
cum vtilitate domini vsque fuerint et manu
cum restituendi. Si qui ad fugerunt in eam habitare debent
debuit de illa portione ejus qui fugerunt.

Si vero aliquem ex conductibus humana communione ejus
dominus voluerit in societatis, et de extra in extrahendum
et particulari, debent in portionem illius, unius in particulari
facta sunt.

Pena Criminalis.

De Criminalibus minoribus.

Si quis Legitime citatus ad defendendum se ad aliquam
electionem comitiis, seu in iudicio, furti, aerbis, et rixis
Lenis in putationis, hoc dominus est defendere exercere
ad eo pene sunt. comparere, et exercere ut copia de illa re
tibi vsque in diem, et per vna hora diei confirmatus (Pena
finis fit confessione, si eum Cant. potuerint sed ut Legitimus
sunt soluendo) hoc modo.

Talis ad nos &c. Dom. ex defensore quia absens et citatus
cum accepta in causa, et partibus probe faciendo, in certe

Judicial[is] q[uo]d eo[rum] cias dilec[tio]nis end admitti [illegible]
easq[ue] sow sibi allegari debeat ac copi[a] concedat et
postea sibi ext[ra]hi copia[m] iudicior[um] sibi negat[a] q[uo] cu[m]
suis fuis defensionib[us] et sub cautela offerendi [illegible]
sic et omni alio. Salvis. Protestando de nullo exped. dan
et interesse eor[um] quos de iure.

Et [illegible] quidem pauper nostr[is] qui ad ipsa nu[m]ero octuagi
qui eo[rum] labore, et industria ad [illegible] per dilectu[m] p[ro]c[urato]r
illico accepto cu[m] libello, possit ex adverso ea[m] pro
suis facien defensionib[us] et ad obtinendu[m] tam fideiussor[es] de
quam cautionem [illegible].

Ac eisdem libello tradito copia iudicior[um] fieri petit, qua visa Reus ad
defendendu[m] suos [illegible] articulos continentes, quas vel de
fensiones, vel tales alias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Pro alijs de arcionat. debitor. & mandat. [illegible] c. 1 tit. de
testam. et codicill.

Cautela vbi ad petitionem fiduciarij, & alij
prohibitio alienationis fiat debitori commendatus.

Pro debitoribus alienationis ab eis prohibitorum, quorum creditores
sit commissum, vt sit aliquod debitum fiduciarij, vtpote
ex commendatis, mandatis, receptis, mutuis, vel
huiusmodi. Fiant in forma sequenti. Simpl. d. [illegible]
[illegible] ab exec. in bonis d. [illegible] de [illegible]

Cautela vbi procedit ad petitionem cuiuslibet procedit si prestet
fide in cautela quarto, & non intelligatur, quia
fuit confirmata, vt dictum in nostris glossis etc.
[illegible]

Oratione dell'Ecc.mo Sig.r Othelio Otheli. cor.
Dep.o all'Ill.mo Mor.o Pat.co Giugno 1589.
alli 12. Nouembrio.

Quell'ardente desiderio, Ill.mi, e Ecc.mi Mor.o Pat.co, e Prencipe Religiosiss.o, da gran tempo hà tenuto q.a Città mia ansia, e bramosa di fruire, contemplare, et ammirare la Serenità della Real presenza sua: Oggi mai in buona gra de dio, et p.ma mia consolatione, e contento, hà felicem.te adempito, da che dopò i tanti accidenti, et varij naufragij di fortuna, & intrico adhora p tanti anni hanno tenuto impedito il corso di così santo, et laudevole proponimento nostro: Hora noi Gratiosiss.o S.re Dette degnato di prefinir fidutia venire à vedersi, & con l'amabilissa e giocondiss.a venuta sua à consolarci, ristorarci, e rincrearci, nò senza pur anco solene apparato di essa dolciss.a et di cibi soauiss.i alle anime nostre. Dette i suoi di tanti nostri, senza distintione di ordine, di sesso, ò di etade, tutti giosi, et di gaudio sono tutti ripieni, che al mio mio non altra nuoua, non altro accidente potena accrescerci più felice, più auenturoso, più amabile, più desiderabile di questo. O bene auenturata venuta, O felicissa giornata, O fortunatiss.a apparire di luce da noi tanto aspettata, desiata, e sospirata. Ecco dunq; Ill.mo Mor.e Da la Fedelissima Città sua di Udine, quella che n'amore sui è sempre stata figl.a affettuosiss.a et obedientiss.a, et in riuerente ancella pur sempre al suo sig.re riuerente, e deuotiss.a: dopò rese à Dio Eterno le douute gratie di così fortunati auuenimenti, et dopò l'hauerne publicate dimostrato con esteriori segni l'interna allegrezza, di tutta mente fla una felice nouella: Hora tutta lieta, tutta giubilante, e tutta festosa, con pub.co officio p bocca di noi Rappresentanti suoi, quì et con noi, et con te medesima ancora presentiale si rallegra, giubila, gioisce, et si consola, nò tanto del suo felicissimo arriuo in queste nostre parti, quanto dell'altezza sua à noi designato pallio di prospero e sto della Santità di N.S.re, & entiere della honorata elettion fatta con uni uersale applauso, del nuouo suo Coiutore, et Successore. Che sete uoi Ill.mo & Ecc.mo Mor.e Francesco Barbaro degniss.o Arciuescouo di Tiro, uoi, che nella strada de gl'honori di Mondo, app.o la diuina, e triomfante Rep.ca di Vinetia, emanate col suo autorato

tanto inanzi passato, ch'niun'altro si fusse dato cura di lauere
in così fatta età potuto già mai aggiugner tant'altro. Il che fa certa, et com-
piuta felicità sua, qui presente inuocandoui, come già usato
è riconoscer questa Popolo, N'ancora uoi lauerete à reggere nella uia
di salute: noi qui parimi con esso uoi lezza fine ci rallegriamo,
giorno, et giubiliamo della esaltatione uostra à così alto grado di
maggioranza, Sperando, Regnante sarà stato questo qui Illu-
stro Sig.re et precessor uro, giusto, santo, religioso, et uero padre uro
amorenolissimo padre: tale ad imitatione di cui seguendo le sante
sue uestigie, Labbiate ad essere ancora uoi suo herede & Succes-
sore. Il che ci promettono coh le chiare, & ardenti uirtù ure, congiun-
te col zelo del seruitio di Dio; come la Illustrezza del nro Illustrissimo Pre-
decessore. Dal che oltre Henrico Barbaro, che fu padre delle uirtù,
et amico essi Serenissimi Sat.ri d'Aquileia; et oltre Daniele fu anco
Sat.re eletto, et dopò questi, al pnte l'Illmo S.r Marco Sat.re uro padre,
amplissimo Procuratore di S.to Marco, et poco dianzi Leato à S. Santità
sono certissimi usciti personaggi di gloria eterna, et di lettere,
et di religione, et di Ciuil prudenza, così memorabili, et chiari,
che di quelli hauranno che ragionare sempre i pari, & i fut.ri Secoli.
Pertanti lieti successi duuq; Illustre Mons.re Sat.re (ch'io loro
à uoi di nuouo ritorno) habbiamo noi giusta cagione di rallegrar-
ci, et insieme di esaltare, benedire, et glorificare questo augusto
giorno, che fa tali et tanti Illustri lumi di S. Chiesa, à noi
Leggi risplende così sereno, et lieto, et à uoi sia così fausto, propitio,
et fauorenole. Et ciò tanto maggiormente, quanto ancor possiamo
consolarci con uoi benignissimo, et sapientissimo Sig.re essendo certi:
per esperienza che hauete à conseruare la dignità, et grandezza di q.ta Città di
Vdine, capo, e Metropoli della nobilissima Prouincia del Friuli:
Sete disposto, & risoluto di risedere qui un tempo (che poi sarà be-
ne, perche, la sede hercè, noi tutti ui uediamo à loro esser più
amico à più alto seggio, et à più alto Trono) sete, dico, disposto, et
risoluto di risedere in q.ta Città sua; sicome et dio per l'adietro da tan-
te centinaia d'anni in poi, è stato continuamente osseruato da gli
antichissimi Patriarchi suoi antecessori uri. Il che le uoi fatte & parlare
con uoi stesso, et per guidare alla uera strada di Christo coresta sua
dilettissima, et amatissima greggia: Risolutione ben degna et pia,
et santa, et degna di un tanto capo, di un tanto Pastore, di un tale

Prelato, Sig.re et Padre, quale sete voi Mons.r Ill.mo Le cui attioni sempre furono, et sono state in tutti i tempi pie, sante, Catholiche, venerande, et heroiche, et grande, come di coloro, in cui, oltre le altre tante Ecc.te virtù, et doti la cognitione, et scienza delle cose humane, e divine, di cui grandi possedete: tuttavia si scorge, l'armonia, et ben temprata unione d'ogni eccellenza, e di pietà, di fede, di religione, d'innocenza di vita, et di santità di costumi. Et che maraviglia! poi che voi nato sete dall'Ill.re famiglia Grimana, di cui sempre stato un sacrosanto: concistoro di Patriarchi, di Cardinali, e di Prencipi. Et quali Patriarchi! del primo, et maggior Patriarcato, che abbia per tutti i tempi avuto la Chiesa, et che sotto di se là intorno à venti Vescovati, che osservano tanti Regni. Et quali Prencipi! Prencipi (oltre le altre terre, et luoghi, che con libero scettro, et con assoluto imperio temporale, e spirituale reggono) dell'antichissima, et nobilissima Città d'Aquileia, già tra tutte l'altre Città di cui parli, la seconda: figlia dell'antica Roma, Capo del Mondo, et hora rade felicissima dell'eccelsa Città di Venetia, vero propugnacolo della fede Catholica, e Tempio dell'Universo, così augusto, e bello, et ornato di tutto ciò, che nostra il sole con l'ampio suo giro, cosa più degna, più eccellente, o più maravigliosa in terra. Ma dove habbiamo ciò Prencipi di Venetia! ha quali volando non arriva il Ser.mo Luogo Antonio Grimani, Heroe Ecc.mo, memorabile, et celeberrimo per le tante da lui riportate vittorie, mentre due fiate fosse Capitano Generale da mare, così con Carlo Re di Francia nella Puglia, et nella Calabria, come con Baiazit Imp.re de' Turchi: con del quale più volte spiegando le vittoriose insegne della Croce et lo Zelo della Patria, et il sostenere l'imperio di Christo, là dato argomento a più famosi huomini di arricchire non poco le divine historie loro. Lascio io qui parimente dietro la riverente memoria, et la giocunda rimembranza, de gli altri Città Heroi della Predetta Casa, et de gli egregij fatti di lor altri celebratissimi Patriarchi Grimani, successori Prelati: cioè di Domenico, di Marino, et di Marco, Ill.mi, et questi altri due, arbi degnissimi fratelli. Et tutti di più, i due

primi, ambi Cardinali di Santa Chiesa angelotti, e laudatissimi,
Licet Domenico al Papato di molto s'auicinò, & l'altro Dō Mar-
co, Prelato alberi d'alto ſpirito, et di rare celebre, et illustri
le: et ſcio nella Legge con ſalmano nō stato saggio, et accorto,
quanto prode, et valoroso Generale dell'armata di gran Ve-
ſia Polo terzo, ove ui ſtē combattē la Crociata, et preſe Cat-
tel Nouo di Dalmatia. Alla bontà, et munificenza de'
quali nostri Rē, et fratelli, questa Città infinitam̄ deue, et
gratitudine à gla dell'Ill.mo Mons.r Marino, il quale, oltre à gli al-
tri tanti beneficij da lui con ualentia uē in lei conferiti, con ha-
uerle priuilegio, le diede titolo di Metropolitana, e non è di
nouo Aquileia, di onde uiene, che dopo trecento anni pa-
Bertoldo Pat.ca Laueua arrendui queste Città, Vdine et Aquileia,
insieme unite, et congiunte, sicche i Cittadini dell'una, erano
ſcambieuolm̄ Cittadini dell'altra, et tutti gli honori, et priuilegij
all'una concessi, erano à uicenda all'altra comuni. Et
tanto Vdine nel ſuo ſigillo portaua la Croce sua uersō di gla
ſcolpita: hora ſi può con uero dire, che Marino all'incontro
habbia ostato di due fazze questa una, et ha in questa bassa
natando, et che ſi uegga già à molti ſecoli Ottone p.o Imper.
dore liberare dinō Vdine ai Patriarchi d'Aquileia: così
ſpeccia all'incontro da un Patriarca ſia stata ad Vdine gla
donata. Ma questo è Marino, di cui parlo, et le cui laudi le
io qui uolessi proseguire più oltre: ſarei troppo ui ſcosta-
rei dal mio fine, nè ſaueria forniria questo mio douere
in ſtā guisa, che etā richiede dell'ufficio mio, et l'argui-
tia del ſesso richiede. Per il che Angelotto Sig.re ritornan-
do ciò di onde era partito, ſi farebbe dire, che gli Mag.ci Città
ſi innumerabili beneficij, et doni, et ſe ciascheduno grande,
et cortese, che dalla larga mano di uoi, et de' ui generosi
antenati, gli continuam̄ ricevuti, et hora tuttauia riceue:
ui ſi conosce, et gli ſi chiara tale, tenuta, et obligata, che
nō potendo ella ſ la debolezza delle forze sue farne con le
opere tutta gla ill.re Magnificenza, et Regia dimostratione
di gratitudine, deuotione, e riuerenza, et seruitù, à che la

grandezza dell'animo suo aspirarebbe, et che alla fama de gl'in-
finiti Heroi antichi sarebbe giustamente dovuta, col dichiarare colore,
che hanno statue, e Colossi, e cose di gli fatti estranei argomenti,
dicciara nei suoi interni fatti un perfetto Heroe, et un
vivo Altare di eterna memoria con gli immensi obblighi, che
a lui hanno, come all'Ecc.mo, Heroico, et divino animo tutti
quei popoli, a' ingegnerano di predicare al Mondo et quelli,
et quelle in di fatta guisa, che Dio nel posteri vostri li
mandi sempre propagando con debita memoria, con grata ri-
cordanza del vostro glorioso nome. Et qui facendo io, Ill.mo
Mons.re la sudetta Città ma con ogni riverente memoria, con
ogni humil affetto, con ogni devoto officio et come figlia, et
come serva, riceue, abbraccia, et accoglie nel suo grembo Ill.mo
Pat.re Pastore, Sig.re padre, et come tale tutta piu vera, tutta
humile, tutta devota, le rende obedienza, et si tiene
in gli offerisce, et si dona, et si consacra, et si inchina:
supplicandola da noi chiedendo, e sospirando la sua santa
gratia, et benedittione, et col pregarni da Dio lunghissima, et
tranquillissima vita.

Nel 6. de i fatti di Antonio Grimani Doge, et cauati dalle Vite
de i Prencipi di Venetia di Pietro Marello tradotte dal Dome-
nichi, nella vita di Agostino Barbarigo a car. 30., et 38. nel
suo Libro, de i 4.to

Et Bernardo Pat.no Lauesse insieme unito Udine, et Aquileia,
ecche Udine nel suo Scudo portasse la fede sua verso di Aqla
ved.i il Candido nel 5.to Lib. delle sue Historie d'Aquileia, à
car. 55. nelle stampe, de loro in ottauo.

Et Marco Grimani ha suo Cap.no Gnle dell'Armata di Papa
Paolo 3.o che fe combattesse la Penenza, et prendette Castel Nu-
uo di Dalmatia, ued.i nel d.o Libro delle Vite dei Prencipi,
nella vita di Prencipe Gritti a car. 178.

Che Otone 1.o Imp.re donasse Udine ai Patriarchi d'Aql.a cioè à
Godardo Pat.no ued.i nella descrittione d'Italia di F. Leandro
Alberti Bolognese nel Ducato di Friuli à car. 436. t.o al prin-
cipio della faciata, et puranco il Candido al fine del 4.to
Libro nelle ultime linee.

Oratione dell'Ecc.mo Sig.r Othelio Othelij fatta come
Def.o nella partita dell'Ill.mo Sig.r Nicolò
Donato, Luog.te della Tria, recitata alli
xi. Luglio 1591.

Domanda ciò qui sora, Ill.mi Sig.ri à ragione pub.co comemorare
l'immensi beneficij, da cui ripiutto il Regno, & q.ta Fede-
lissima Città, et Provincia si trova Serenissima posate alla feli-
ce ombra del fortunatiss.mo governo, di cui con fatezza più
tosto cui conviensi conferiti: Ch'istiere honendo io rendersene
copiose gratie, et ostarne di chiari argomenti la molta
gratitudine dell'animo mio verso di noi, restando per anco
di solcar quelli' onda del vasto mare delle sue laudi; sarà co-
sa à me troppo ardua, e difficile, il potere aggualiare già
mai ciò, ch'è la grandezza de' meriti sui. Le ferocità da
un canto mi spaventa la grandezza di questi, et dall'altro
la debolezza del mio ingegno, et la rabiosa fiacchezza d'questa
mia tenue voce, e spirito. Onde ciò giusta ragione mi
toglie ogni ardire di poter sodisfare al mio desiderio, &
q.to Ill.e Città viene di farne le laggi appo di noi ciò l'officio
della mia lingua, degno, e conveniente conforto. Il
Nè ciò fia ch'io appiglio alla opinione di coloro, i quali certe le
vittù, et glorie di alcuno sono infinite, et giunte alla
gior colmo, stimano essere officio il tacerle, & dire poco.
Imperoche, se ciò avenisse, da ogni de' suoi degni encomij
sere da secondi huomini ciò endati, di cui ne dio escluda:
se ogni ciotgar lingua agevole potesse à pieno ragionarne:
o, come in apprettato più famosi sarebbono i meno degni, et
men costumati, et più, che più laudabili s'annoverò:
sero, ne sarebbono gli altrui tra laudati. Laonde, Ill.mi Sig.ri
ssigliando ciò alquanto di mio, farò prova di dire se ciò
quanto ciò denso almeno quanto potrà sostenere essa tenui-
tà di q.ta mia debol voce, et la picciolezza del mio intelletto.
Il quale potrà tanto parlare, che q.ta mia Ill.e Città se
ne rimanghi, se ciò dell'effetto corrispondente al desiderio suo,

almeno dell'aderte volontà, ch'io tengo di seruirla, in qualche parte contenta: Le cui altezze io resterò affatto della molta gloria sua, da me defraudato, e deluso, vedendo, nè vano in tutto riuscirà il mio proponimento.

Ma di onde darà principio q.to mio breue discorso! Sò io Ecc.mo Sig.re, che ogni ragion vorrebbe, che io primie: tassi della famiglia d'un io ragionassi. Ma ohime, che à me desse l'animo di discorrere d'intorno alla chiarezza del sangue suo Donato, donato certo da Dio al mondo, per farsi parte di suoi diuini doni, annouerando di uno in uno, et lodando, i Prencipi, i molti Prelati, come Cardinali, tra gli quali è Ludouico Donato, et fu il primo Cardinale, che hebbe Venetia, Patriarchi d'Aquileia, et fu arcidi Vicenza, Vescouo di Padoua, et di molte altre Città d'Italia, et d'Europa, et oltre à questi i tanti amplissimi Senatori, et consulari fregiati di superbissimi honori et nella toga, et nell'armi, i quali tutti sono stati in ogni tempo molti secoli in Vinegia à beneficio de' uiuenti, et del Cielo, ouerosi prodotti in terra, dalla stessa famiglia sua Donata. Ogni ale, et quando sarebbe l'ardire, in ciò mi ingegnassi, senza speranza di potere mai arriuare giunti Per lo che lasciando da parte tutti gl'ornamenti esteriori, et quei soli, et propri sono di uoi stesso, attenendomi, questo tanto dirò. Che uoi da fanciullo deste il lume del bell'animo uostro, et gl'essi, et altresì segnali della immortalità, pigliando uelocissimi passi tendo, sete sempre giro di molto auanzando gl'anni con la uostra. perche mirando uoi et di giouare à un tempo alla Patria, et insieme colle uirtuose operationi di rendere uoi stesso celebre, et ornato, uiapplicaste con ogni acceso stu alle scienze, dando uoi opera p.a alle humane lre, indi all'arte di dire, poscia à gli altissimi Studi di Filosofia,

et dopò questi, alle Matematiche, et massimamente alla Astro-
logia, Geografia, et Cosmografia, così l'esercitatione dell'
animo dalle lunghe fatiche astanno, come per mezzo di
intendere le cose di stato. conciosia che difficilmente
possa chi con l'imperio altri regge, et affrena, senza la cogni-
tione delle due altre, saper dove, et come sia situato il
suo, et come, et donde gl'elettioni i Regni altrui: & quali
tirco quali possano essere le & quali quelle de gli
altri Re, & potentati dell'Universo. Delle quali tutte sud-
te, dopò lunghe vigilie, con se queste così felice conquista,
& esemplare vittoria, se ne sedè con questi, congiunse
giurando con tante altre nobilissime vittù, et in un'
ogni intorno riluceano: n'hauete fatto a questo stato
all'altezza de gli honori. Imperio & visse da' primi vostri
anni, siete sempre stato dalla Sig.ria honorato di
tanti, et tali gradi di dignità, et à pena d'altri è stato lecito
à gli sospirare in età virile già fatto, et quasi senile. O gran
lode, o gran gloria di huomo, in cui il corso della vita è molto
più veloce di quello de gl'anni, sicch'quella à questi precorrendo,
di tanto li auanzi, che già i fatti di lei siano fatti maturi,
et effetti, quando la età è ancora tenera, et in fiore.
& Scipione Africano, et Tito Quintio Flaminio, et di quelli
il più antico, Valerio Corvino, & la vecchiezza delle loro legge:
late vinti, nella loro giouenile età furono creati
Consoli, auenga che & legge viano vinor d'anni 43. potes-
se à così alto seggio, et fosse esser sublimato. Imperoch
quelli antichi sani Romani ragioneuolmente refutorno,
& dalla verde, et immatura età di questi, di gran lunga
lapplisse la felicità del loro alto ingegno, di già molto
auanti gl'anni fatto sertile, et virile. Quindi lungi
altri Re è auenuto, da cui similmente lo stato nostro infinito
valore nel fiore della giouanezza visa fosse creato
sumo de gl'Ordini, indi fatto Sindico in Dalmatia, poscia
mandato Podestà à Vicenza, et ad molto dopò Rettore

à Capo d'Istria: Reggimenti ambidui questi adobbatissimi de di non se
dissomigliare, nell'amministratione di quali tali furono i predeces-
sori nostri fortunati, de amendue delle Mag.ie Città degnissimi rend.
no manifesto di predicare con ogni stupore la giustitia, la vigilanza,
il giudicio, la destrezza, et prudenza, con che elle confessano di
essere da noi state auenturosamente rette, sostenute, et governate
Dietro à questi da noi egregiamente forniti governi, siete stato
et siate Savio di terra ferma, grado veramente alto, et honorato
come esso, de attendere s'ado fra d'intorno alle cose di stato.
Di poi ritrouarono due altre uolte nedutto Augustissimo Officio
di essere ad Italia, et elevato, assai che arduo, et difficile,
et di gran peso. nella essercitatione del quale dauate noi
sempre ualorosamente dimostrato, quanto sia la giustitia, et la
integrità con fede, quanta la forza della diuina nostra
eloquenza, et quanta l'acutezza del uso fertilissimo ingegno.
Ultimamente la Bontà di Dio Eterno riuolgendo gl'occhi della sua
immensa pietà uerso di questa nostra Città, et Patria, et alle mi-
serie nostre compatendo, ispirò ne' cuori di quei Sapientissimi Padri, à
fare elettione di uoi, il quale per sedici anni uolesse reggerci
governare, et custodirci. Da che ci giouò à sperare, et credere
che, se così fatta elettione, nò da humano consiglio, non da
sorte ciò douea cadere, ma dalla sola potentia, et uolere di Dio,
et nostra felicità nata, fosse procurata: affinchè di onde
fortissimi ceppi di ui, ne era già deriuata la stirpe, d'onde
apparue il Salutifero Figliuolo di Dio. si perciò douea ma-
nare uoi l'universale influenze delle stelle, et quelle maligne
d'influssi Celesti infestare, et cader uolessero nel più sano, fermo,
et forte, et formidabile animo di uoi huomo, et quanto à ciò
fare o ne' passati secoli ueduto, udito, et prouato da uo-
stri, perche pareua, che si douesse, ma più parti di questo
Hemisfero si douessero quest'anno sterilire, et infeconde diuen-
tare, ma ch'indi per tutto il Mondo tutto, da una immensa
pestilentia, et fame (che non dirò come estrema, et crudele)
fosse miseramente offeso, et afflitto. Conciosia che le buone
et sane arti, et le moderne historie leggiamo, et dicono
l'adietro in diuersi tempi, essere state gran influenza

del Cielo, molte horrende fami: non fece la Legge Colonna
forsi in fuori, che dicesi esser stata al tempo di Tiberio
Claudio Cesare) che in un'istesso tempo, et in un'anno medesi-
mo come pare, & di piu avenuto sia) tutte le parti dell'uni-
verso, siano state da tanto reo destino così miserabil-
mente afflitte, e sbattute, che al meno ad alcune particolari regioni,
et provincie, non si sia il Cielo pur in tanto benigno dimostra-
to, e che ciò l'abertà di queste, non s'abbia in gran parte potu-
to sovenire all'alme, che in essa in copia erano constituite.
Mentre la Giudea al tempo di Pat: Ca Giacob fusse dalla
fame gravem̃ oppressa, l'Egitto fù con l'abondanza sua fa-
cilm̃te di sollevarla, et sovenirla. Roma parim̃, quantun-
que assente di sollevarla, et sovenirla. Roma parim̃, quantun-
que più volte dal medesimo infortunio travagliata ne fusse, nelle
fù pur sempre dalla fecondità di altri esterni paesi convenie-
temente di soccorso. Ritrovandosi Lung'hell'anno passato, il Mondo
tutto in angustiosi ~~[illegible]~~ termini di penuria, tornò à di-
re, Iddio Sig.re ch'hà dal Cielo mandato, et sì humanicorti
che, Iddio Sig.re ch'hà dal Cielo mandato, et sì humanicorti
eletto venisse al governo di q.sta Città, et Provincia, per
sufragarle à punto nel maggior colmo di disaggi suoi. Lapoca
da lungi prendendo noi con gl'occhi della Fede nostra
mente quello, et noi poi co' gl'occhi del senso habbiamo
in fatto veduto, et provato: con ogni ardente spirito
di carità, immigilando al pub.co bene di q.sto fedelissimo
popolo si è preparato dalla fame, sicch'di quella non
sentisse, ma se anzi della abondanza tuttavia godesse:
Procurasse, che qui fosse nella Città no un fondaco so-
lo, come era già de Grezzi, ma che un'altro ancora
di biade vi fosse, ma che un'altro ancora di biade vi fosse
vi tanto che lo Contado, quanto gli paesi della Città (altre
volte altri Fondachi, che in diversi luoghi della Città fus-
sero di ordine suo eretti) fussero à tempo, e à buon
prezzo forniti, et poscia continuam̃te tenuti, vi fece di
notabilissima quantità di Frumenti, di Legumi, et d'ogni
altra sorte di grano: raccogliendone nui già del corti-
mo con incredibile sua diligenza, et fatica, da molte parti

gran numero, et volendo, che di ciascuna specie se ne
cesse fare in quantità, acciochè ogn'uno secondo la con.
tion sua potesse abondantemente nutrirsi. Hora chi potrà
mai à bastanza annouerare le tante fatiche, le tante
vigilie i tanti disagi, et in diuerse maniere cui
Pretor.ffi. Sig.ri senza mai prender riposo, come le nel mo.
à guisa d'Cielo, la quiete una fussi riposta, patito, et
sofferto hauide, & guardare, et custodire dentro à quelle
mura, il grano, & qui si trouaua, & ogni, che di fuori era &
la Patria, ad uso fur, et beneff.o di questo fiorito Popolo,
et di tutti gl'altri sudditi cui: affinche in quei pericolosi
incontri, & certamente sfrenentauano il mondo: questi, et
altri di stranieri, o finlontani paesi, fussero abonder:
temente aiutati, et souenuti. Et di già l'effetto ne era così
felicem.te riuscito conforme all'animo, che qui, malgrado
di qual si sia oltraggio di qualunq.e reo fato, il grano per
diuina opera cui, in tanta copia sopra bondaua, & nei
magazzini pub.ci. Decreto deliberarono esser bene fond.
castel Fondaco, et attenuando la memoria, fare
dedicare fatte così à molti altri lunghi sudditi à questo
felicissimo stendardo; come alla istessa Dominante Città
di Venetia. Il che à noi gloria ad honore et à noi neri:
to grandiss.o hà apportato affetto di sua Sereni.ta, si come
essa stessa con sue lettere ducali ce lo hà gratiosam.te
significato, laudando le da douero questo miracolo, et
stupendo, poiche essendo la campagna sterile, sia stato quest'anno
per industria cui, così fecondo, che nelle estreme pena:
rie sabbie di Lido hauendo Venetia, che sudd.a
esser in deficiente Fondaco, si può dire, di tutti i grani
fatto douiziosi. Ma, come, che subito che hebbe
to il Pretiosissimo Cielo con buon zelo limitato il prezzo
dei grani: ne tantosto hauesse cui, Gran.ss.o Padre, allarga

le le mani della gratia sua, vedendo verso di tutti nostri
tratti liberale, et pietoso. che dalla ingorda cupidigia
de gl'huomini poco zelanti dell'amor di Dio, et della Pa-
tia, ci furono tali, et tante grandi, et invidie d'ogni intorno
dal continuo tese: corrompendo di giorno le guardie con
premio, o col timore, et di notte violando le mura: ingo-
rando trasportando di nascosto le biade in quelle parti, dove
ne al grano ritien prezzo esso prefinito: che finalmente
sospendiati, et cinti i suoi santi ordini, et segnieri
Aggiungendo più anchora alcuna di simili cose,
che la desiata Pace esse oltre al usato, havendo che altro por-
to auanti) là fatto, che in questi pochi altri giorni, il
fine (come ben spesso in tutti gl'humani atti de' mi-
rior suole) difficile alquanto, et a chi cuore si habbia
dia ostato. Nel che più avenne à noi in putar li dem-
li pericoli de' suoi successi, ma dai consigli: ne dalla
fortuna, che sovente ai gloriosi fatti si contrapone, ma
dalla ragione, le humane operationi giudicar si denno.
Et tuttavia q. à noi saluberrimo giuoco non può esser
à tutti i modi, dassi quanto di havere per cui sia goduto
in cui anno pentimo. et pieno di tutte le miserie feli-
ce abondanza. Lauendosi in tanto citato di pace in
Latieno, rispetto à tante altre Città d'Italia, dove gran
parte di Popoli sono di credere fare interamente sordi,
quanto à questo, rispetto finalmente à tutte l'altre Città
Italia, et delle corti d'Europa, terrestre et cele.
O felice dunq; Udine, o fortunato Udine, à cui la be-
ta la bontà superna di essere in gratto seruo, retto, go-
uernato, et difeso da un tanto, fin che mortale, an-
zi glorioso. Et ciò camminia in se, le cui tal hora
le strade passando, la plebe, et le turbe di poueri, che
in grandissimo numero sono state sopra questa Città
pietosamente accolti, et sollenati: con seguasi al nuo
Redentore ricchizzandosi, con pietosi accenti benedicendo,

essaltauano, et glorificauano il nome suo sempre. O felice à incontro, ò fortunato, anzi beato anco noi, il quale col mez di tante operationi sue fruttuose, et sante, hauete quì in terra uiuendo, gusto dolce acquisto della deuotione di tante anime et d'un tanto Popolo: & gloriosamente, in Cielo n'hauete apparec à Dio, di già preparata una eterna Sede frà l'Eterno Coro di Beati. Ma, ohime, come à guisa di Peregrino à lungo uiaggio intento di cercare cosa nouando, & di lieti, sotto il piede, et spirito fissando gl'occhi, et la mente nella bellezza affanita, di più oltre passar s'arresta: io fatto immagino nell'oggetto di tanta impresa (& da uero ogni humano pensier bassezza) me ne torno à contemplar quest'huomo tanto à lungo compiacciuto, & lasciami: & resto del mio camino, di già à mezzo giunto à termini di non potere più oltre proseguire, come era mio grandissimo desio, le tante altre gratie, beneficii, et doni, che di uoi Santi uoi eternamente auizzi. Imperoche uoleua io Gratiosissimi Signori dire della marauigliosa giustitia di noi à tutti altri amirabbile. Voleua io dire di perfetto, anzi diuino giuditio con che hauete uoi le Città conquistate con stupore d'ogn'uno, dominate, et dilatate. Voleua io discorrere, come in ogni sincera fede hauete uoi sempre stimate più che leggi non solo eterne, immutabili, et intatte conseruate, ma anco di molto ampliate, & accresciute. Voleua io ragionare della dolce pace, della dolce amore, della dolce unione, et concordia in che con infinita marauiglia di ciascheduno, hauete uoi sempre tenuti insieme cittadini, et fratelli congiunti. Voleua io finalmente numerare come innumerabili altri meriti uoi, degni di eterna, ma di qualunque altra faconditissima lingua, et di qualche purgatissimo stile. Ma ohimè la uoce di già stanca, qui à mancando, et l'intelletto da i couerchi lumi delle glorie sue abbagliato, suanisce, et ottuso mi rende, qui darò fine. Questo tanto soggiungendo, che se le forze di queste Città fussero eguali al uolere, et à noi tanto fortune, quanto noi douiamo: tosto uedressi à ecc: gemi alte mole, et noi superbi marmi rendere à posteri le laudi sue sempre eterne, et immortali. Ma perche ciò fare à noi non lece, Gratiosi Signori, se noi qui ui dedichiamo, et offeriamo gl'animi, i petti, i cuori, da' quali non pioggia, non uento, non gliaccio, come ai tetti, ai marmi, et ai simulacri auenir ueggiamo, sarà forsente d'eterni

[illegible] la memoria de' nostri gloriosi gesti, et de i tanti beneficij,
& la noi riconosciamo: Lui in essaltare, et amplificar il no-
me, le lodi, et la dignità sua, niuna età nè stanchi, nè sati-
ci vederà giàmai. Le persone nostre sono le mire, & dalla
fame consumate ci haueste. Vni i figli, & Stati dal diluuio
tratti ci hauesse. Vne le facoltà, & tolteci la uita, essendo
dispersa, noi có q.ª uita illesi ci hauesse serbate. Vni finalm.te
l'animi, & in tante angustie sbigottiti, et perduti, noi del
seno del suo caro nostro, hauete rauuicinati, & rassicurati.
A noi dunq; Dolciss.mo P.re col rendersi grate i nostri di tanti
beneficij, et doni, noi qui có ogni diligente affetto ci ingegniamo
preparandoci, & noi di già parendo, et tutto colmo di
gloria, ritornando alla cara Patria sua, dove tosto dalli Fed.li sui
sarà ne ci haranno preparati altri segni di honori, cogliate
essere mai sempre ricordeuole di q.ª pouera Città à cui tutta
obsequente, e deuota. & in ogni tempo, in ogni luogo,
e stato, quantunq; grande, et eleuato ui troueraste: ui piac-
cia protegerla, difenderla, & custodirla. rendendo in tutto
a sua Per.tà amplissima testimonianza della sua singolar
fede, la quale ne' petti sui è tale insesta, & radicata,
che niun' altro accidente fuori che morte, gia mai basta-
rà à smouerla punto, nè che sueller la, ò sradicarla.
Il che succedendo, noi tutti gran frutto raccoglieremo
da questa perpetua deuotione, et seruitio, che de offer-
uarle, et seruire di tutto il cuore il gran sone
Dorato.

Indice

1 Constitutiones Patrie Forijulii. Venetiis per Bera de Vitalibus, MCCCCCXXIIII. – in 4.° di 71.

2. Ducale Due contro gli Ufficiali del 1477 e 1478 pag. 71-72 ed altro a pag. 77.

3 Privilegio dell'Imp. Ottone alla Chiesa d'Aquileja dell'anno 983, (III.° id. iunii) – 77.

4 1554, 1 Luglio. Ducale che approva parte del Parlamento sui Livelli e altro Ducale 1555, 1562, 1563 sullo stesso argomento e su questioni colla Contadinanza.

5 1436, 19 Giugno Duc. al L.t. Vitale Miano di risposta ai Capitoli sulla Giurisdizione civile e criminale presentata dalla Città di Udine e Patria del Friuli. pag. 81.

6 1462 – 26 marzo. Duc. al L.t. Luigi Foscarini che modificano la procedura delle liti, Petro domanda della Città di Udine. pag. 87.

7 1493. 13. Dicembre. Udine. Il Parlamento fa alcuni Statuti di riforma di certi abusi nell'amministrazione della giustizia, che vengono approvati il 24 Maggio 1504 dalla Signoria C. 92

8. 1524. 7. Giugno – Duc. al L.t. Andrea Foscolo che provveda di trarre in giudizio a Venezia, chi deve essere giudicato in Udine pag. 102.

9 1525 – Ducali su Capitoli del Collegio degli Avvocati di Udine pag. 107.

10. 1525 - 2 Dicembre - Commissione del L.t. Agostino da Mula sui contratti illeciti. pag. 109.

11. 1531. 12 Ottobre - Altra del L.t. Luigi Barbaro sui contratti illeciti e contro quelli che danneggiano le piantaggioni altrui p. 111.

12. 1530 - 14 Feb. Udine - Il Parlamento e il L.t. M. A. Contarini approvano alcuni Statuti del Collegio de' Dottori di Udine pp. 112.

13. 1483. Statuta Notariorum Terre Utini - Seguono le approvazioni del Consiglio, Luogotenente e della Signoria pp. 117 - 132.

14 1510 - 13 Aprile. Duc. al L.t. Ant. Giustinian di riforma in parte di detto Statuto. pp. 134.

15. 1439. 3 Marzo e 1445, 10 Aprile - Ducali ai L.ti del Friuli sulla procedura civile pp. 137 - 138.

16. 1497. Statuta Collegii Doctorum Civitatis Utini - Seguono e precedono Ducali di approvazione. pp. 139 - 158.

17 1731. 24 Settembre - Udine - Parte del Collegio de' Dottori di Udine sulle Successioni - Segue risposta del Co. Camillo Ottelio Udine del Dr. Collegio ad alcune ricerche dei riformatori dello Studio di Padova. pp. 158 e seg.

18. Duc. di riforma di alcuni Capitoli del Collegio de' Notai di Udine. (Incompleta).

19 Indice alfabetico delle Constitutiones Patrie For. Jul. Stampate nel 1524.

Copia della assegnata à S.E. il Sig.r Bernardo Capello 3.mo

Ill.mo, & Ecc.mo Sig.r Luogotenente Sig.r Sig.r, e Prone Colmo

Con obsequiosa ubbidienza ai veverati commandamenti di S.E.E. li Rif.mi Reformatori dello Studio di Padoua, espressi in loro Publiche Lettere di 31. Marzo scaduto à V.E., e fatte tenere li 2. dell'entrato Aprile di commissione sua à me Priore del Collegio dei N.ri Legisti di questa Città, e Patria, e il Sig.r Cancelliere del medesimo, sodisfacendo alle mie incombenze con pronta assegnazione espresso all'E.V.

Che il nostro Collegio instituito sin l'anno 1497. 6.ta Ind.ne, come dalle Ducali di detto giorno del Serenis.mo Agostin Barbarigo, che accompagnano li di lui Statuti, concepiti à norma di quelli dei Collegij delle altre Città Suddite, confermati dall'Ecc.mo Senato à S.E. il Sig.r Giouanni Morosini Luogotenente di quel tempo, & à Successori, prescrive nel Cap.o 9. Inscriptio: Quis ordo servari debeat, quando aliquis voluerit in Collegium recipi;

Che per essere ammesso, & ascritto in questo Collegio si ricerca, che il Soggetto sia Suddito in questa Patria di questo Serenis.mo Stato per ragion di origine, ò almeno di Domicilio Triennale, e che sia dottorato nello Studio di Padoua nel di lui Sacro Collegio; Che nel suo ingresso sia tenuto recitare, assegnatoli dal Priore, e Consiglieri, un Punto Civile, ò Canonico, figurando il Caso con le sue opposizioni, solutioni, e spiegazioni di Stile, come si stilla nello Studio di Padoua, ma però senza che alcuno li possa opporre, ò argomentar contro; e per la Pratica, che di presente si osserua è tenuto presentar il Privilegio del suo Dottorato; Ne altro ui si richiede.

Quanto sia alle Cariche della Città nostra, che vengono distribuite dal nostro Maggior Consiglio, nelle quali dal medesimo, e di nostri antichi Statuti Sertiluomini, Giuristi, & Capi l'E.V. resterà pienamente informata dagl'Ill.mi N.ri Deputati, non douendo io mettermi la falce nell'altrui Mietitura.

Circa gl'obblighi particolari di me come Priore ennui il Cap.o 2. di detti Statuti, Rubricato De Officio D. Prioris, & Consiliarior.m, che incarica il Priore con li due Consiglieri à mantener, difendere, e ben regere detto nro Collegio à conuocarlo ai tempi debiti, e prescritti, & à presiedervi alle di Lui Elezioni.

Se poi ui sia alcuno, che senza la Laurea Dottorale conseguita in Padoua esercita la Professione di Auuocato io p.me non ho notizia veruna, perche dopo il mio ritorno dalla Lettura di Padoua, e nell'età mia auanzata non frequento il Foro, come può essere occularm.te noto anco à V.E.; Mà di ciò saprano render conto li N.ri Sindici Attuali del Collegio, à quali particolarm.te incombe assistere, & inuigilare anco à tale oggetto ai Tribunali, soggiungendo, che nel presente mio Priorato, che è annuale, e che terminerà nella festa del glorioso S.to Sio: Patrone nro Protettore li 24. del uen.te Giugno non è stato alcuno fin ora ascritto al nro Collegio; e con profonda riuerenza mi rassegno

Di V.E.

Ven.a li 13. Apr.le 1731.

Vmiliss.mo Diu.mo Oblig.mo Seru.re
Co: Camillo Orsetto Priore del Collegio dei N.ri Legisti.

Copia

Illmo Sig.r Sig.r Oss.mo

Nel riflesso, che cade sopra li Collegij, che fossero instituiti in cotesta Città, ne quali devono essere ammessi soggetti coll'insigrito del Dottorato conseguito in Padova respettivamente nelle facoltà Legali, e nell'Arte Medica, tiene il Magistrato motivo di esser dalla pontà di V.S. Illma informato quali pratiche si stilino per l'admissione loro nei succedenti Collegij, se producano fede del loro Dottorato, e ui si ricerchino altri Requisiti, se per l'abilità ad alcuna delle Cariche, che si distribuiscono dalla Città, corri à Concorrenti l'obligo, che siano muniti, e precieda il Dottorato, e se presentemente ui sia alcuno, che eserciti il Foro, e l'Arte Medica senza il Requisito del Dottorato in Padova. Vi aggiungerà puure quali siano gl'obligi, e particolari incombenze del Priore, che presede in elli Collegij, con quelli di più crederà proprio sugerire la prudenza di V.S. Illma, e le auguriamo ogni prosperità

Venezia li 31. Marzo 1731.

Li Reformatori dello Studio di Padoua

Vdene

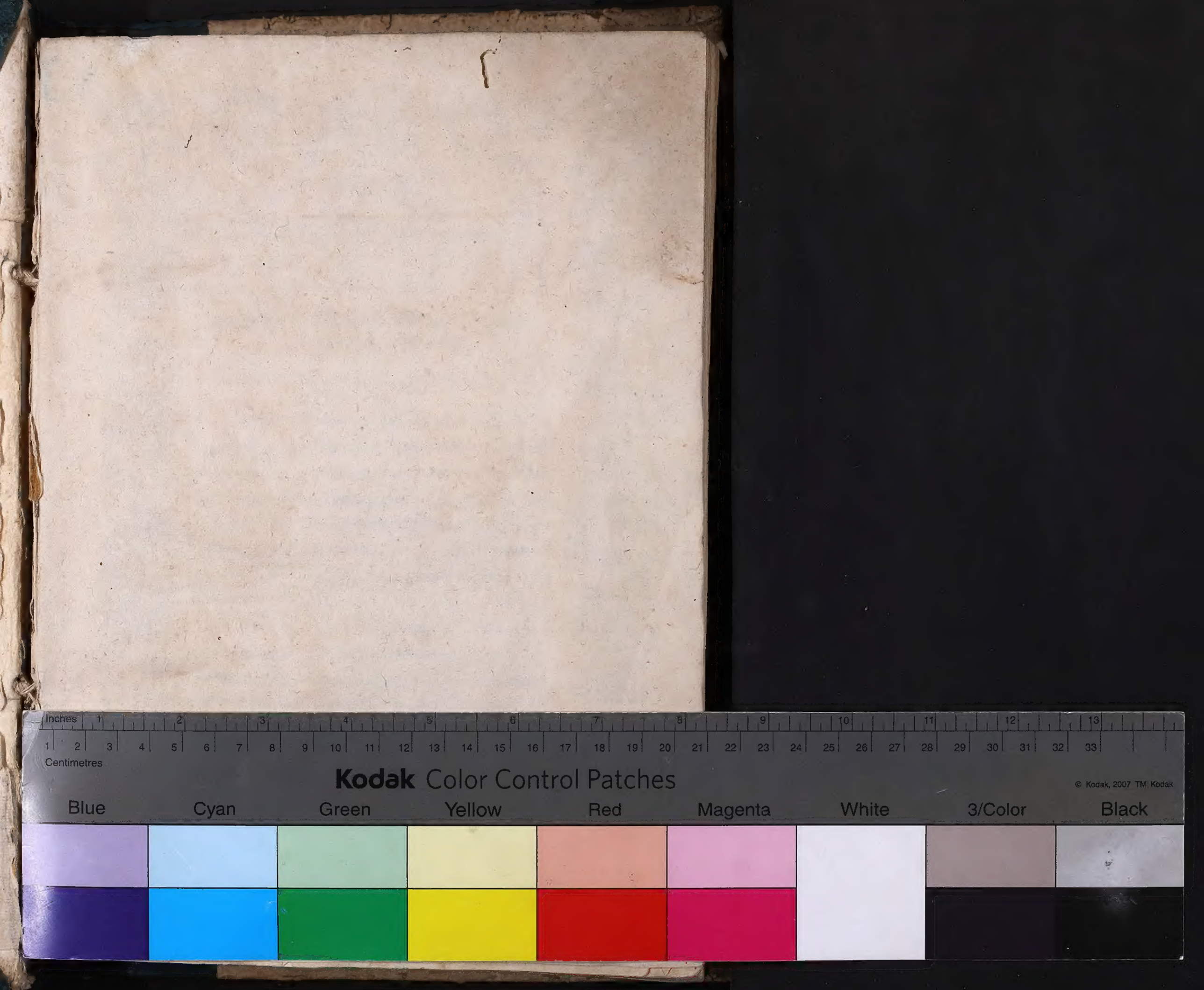
Inches
Centimetres
Kodak Color Control Patches
© Kodak, 2007 TM Kodak
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black